T.C.
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMI

İLKOKUL 2. SINIF TÜRKÇE DERS KİTABINDAKİ METİNLERİN ÇOCUK EDEBİYATI ÖLÇÜTLERİNE GÖRE İNCELENMESİ

Ayşe YUMUŞAK

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Meral GÖZÜKÜÇÜK

MANİSA–2023

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum "İlkokul 2. Türkçe Ders Kitabındaki Metinlerin Çocuk Edebiyatı Ölçütlerine Göre İncelenmesi" adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

25/07/2023

Ayşe YUMUŞAK

ÖZET

İLKOKUL 2. SINIF TÜRKÇE DERS KİTABINDAKİ METİNLERİN ÇOCUK EDEBİYATI ÖLÇÜTLERİNE GÖRE İNCELENMESİ

Yaşamın diğer evrelerine nazaran çok hızlı ilerleyen gelişim ve değişimin görüldüğü çocukluk evresinde dil gelişimi de hızlı olmaktadır. Çocukların dilsel ve bilişsel gelişiminde çocuk kitaplarının etkisi bulunmaktadır. Çocuk kitapları, çocukların farklı gelişim dönemlerine ve özelliklerine uygun olarak hazırlanmalıdır. Çocuk kitaplarının özellikleri içerik ve biçim olmak üzere iki ana başlıkta ele alınmaktadır. Çocuk kitaplarında bulunması gereken içerik özellikleri; tema, konu, temel kavramlar ve değerler, karakterler ve kahramanlar, plan, dil ve anlatım, ileti şeklindedir. Çocuk kitaplarının biçim özellikleri ise; kitabın boyutu, cilt, kağıt, kapak, harfler, sayfa düzeni ve resimler olarak ele alınmaktadır. Bu sebeple nitelikli çocuk kitaplarında bulunması gereken özelliklerin ders kitaplarındaki metinlerde de bulunması gerektiği ifade edilebilir. Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan kazanımların gerçekleştirilmesinde metin seçimleri önemlidir. İlkokul 2.sınıf öğrencilerine yönelik çocuk kitaplarının özellikleri ele alınarak ders kitabındaki metinlerin incelenmesi bu çalışmanın değeridir. Bu araştırmanın amacı, İlkokul 2. sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerin çocuk edebiyatı ölçütlerine göre incelenmesidir. Bu araştırmada nitel araştırma yaklaşımlarından biri olan doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu tarafından 2022-2023 eğitim öğretim yılında kullanılmak üzere ilkokul 2. sınıf öğrencileri için kabul edilen Türkçe ders kitabında bulunan 40 metin oluşturmaktadır. Araştırmaya 2. sınıf Türkçe ders kitabında bulunan tüm metinler dahil edildiği için örnekleme yoluna gidilmemiştir. Çocuk edebiyatı ile ilgili alan yazın taranarak çocuk edebiyatının içerik ve biçim özellikleri ile ilgili uygun, kısmen uygun, uygun değil şeklinde kontrol listesi oluşturulmuştur. Bu çalışmada bu kontrol listelerine göre her bir metin çocuk edebiyatı ölçütleri kapsamında incelenmiştir.

Araştırmadan elde edilen bulgular sonucunda İlkokul 2. sınıf Türkçe ders kitabında Türk çocuk edebiyatından eserlere daha çok yer verildiği, yazar ve şairlerin biyografilerine yer verilmediği, 25 metnin kısaltılarak alındığı, beş metinde

anlam bütünlüğünün kısmen bozulduğu, 14 metnin başında kısa özet verildiği, iki metinde anlam bütünlüğünün kısmen bozulduğu tespit edilmiştir. İlkokul 2. sınıf Türkçe ders kitabının, 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan metinlerin türleri açısından incelenmesi sonucunda; ders kitabında her temada bilgilendirici, hikaye edici ve şiir türünün bulunduğu, 15 hikaye edici, 13 bilgilendirici ve 12 şiir türünde olmak üzere toplam 40 metnin yer aldığı görülmüştür. İlkokul 2. sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerin tema, konu, temel kavramlar ve değerler, kahramanlar ve karakterler, plan, dil ve anlatım, ileti gibi içerik özellikleri açısından incelenmesi sonucunda; 39 metnin 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan zorunlu ve seçmeli temalara uygun olduğu, 37 metnin 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan konu önerilerine uygun olduğu, 39 metinde temel kavram ve değerlere yer verildiği, 32 metinde kahramanlar ve karakterlere yer verildiği, plan açısından 23 metnin uygun olduğu, dil ve anlatım açısından 33 metnin uygun, ileti açısından 37 metnin uygun olduğu, üç metinde iletiye yer verilmediği görülmüştür. İlkokul 2. sınıf Türkçe ders kitabının kitabın boyutu, cilt, kağıt, kapak, harfler, sayfa düzeni ve resimler gibi biçim özellikleri açısından incelenmesi sonucunda; kitabın boyutu, kağıt kalitesi, kapağı açısından uygun olduğu; ciltlemesi ve harfler açısından kısmen uygun olduğu görülmüştür. Çocuk edebiyatı ölçütlerinden sayfa düzeni açısından 31 metnin uygun, dokuz metnin kısmen uygun olduğu; resimler açısından 32 metnin uygun, yedi metnin kısmen uygun olduğu, bir metinde resme yer verilmediği sonucuna ulaşılmıştır. Türkçe ders kitabında yer alan metinlerin tamamında resimlerin metni açıklama amacıyla kullanıldığı ve resimlerin çizimlerden oluştuğu görülmüştür.

Anahtar kelimeler: Türkçe ders kitabı, metinler, çocuk edebiyatı, içerik özellikleri, biçim özellikleri

ABSTRACT

EXAMINATION OF THE TEXTS INCLUDED IN THE SECOND GRADE PRIMARY SCHOOL TURKISH TEXTBOOK ACCORDING TO CHILDREN'S LITERATURE CRITERIA

During childhood, when development and change occur very rapidly compared to other stages of life, language development is rapid. Children's books are effective in children's language and cognitive development, and these books should be prepared in accordance with children's different developmental periods and characteristics. These characteristics are discussed under two main headings: content and format. The content characteristics that should be included in children's books are: theme, topic, basic concepts and values, characters and heroes, plan, language and expression, and message. The format characteristics of children's books are expressed as the size of the book, the binding, paper, cover, letters, page layout and illustrations. It can be said that text selection is important for achieving the learning outcomes in the Turkish Course Curriculum. For this reason, it is important that the characteristics that should be included in high quality children's books are also included in the texts of textbooks. The aim of this study is to examine the texts in the Second Grade Primary School Turkish textbook according to children's literature criteria. The document analysis technique, one of the qualitative research methods, was used in this study. The study group of the research consists of 40 texts included in the Turkish textbook, which was accepted by the Board of Education of the Ministry of National Education for use in the 2022-2023 academic year for second grade primary school students. Since all texts in the second grade Turkish textbook were included in the study, sampling was not used. By reviewing the literature related to children's literature, a checklist was created as appropriate, partially appropriate, and inappropriate in terms of the content and format characteristics of children's literature. In this study, each text was examined on the basis of these checklists within the scope of children's literature criteria.

As a result of the findings obtained in the study, it was determined that works from Turkish children's literature are mostly included in the Second Grade Primary School Turkish textbook, biographies of writers and poets are not included,

integrity of the meaning is partially compromised in five of the 25 texts that are abridged, and integrity of the meaning is partially compromised in two of the 14 texts for which a short summary is given at the beginning of the text. As a result of the examination of the Second Grade Primary School Turkish textbook in terms of the text types in the 2019 Turkish Course Curriculum, it was found that the textbook includes a total of 40 texts, of which 15 are narrative, 13 are informative and 12 are poetry texts, and that narrative, informative and poetic texts are found in each theme in the textbook. Following the examination of the texts in the Second Grade Primary School Turkish textbook in terms of content characteristics, namely the theme, topic, basic concepts and values, heroes and characters, plan, language and expression, and message, it was observed that 39 texts are appropriate for the compulsory and optional themes in the 2019 Turkish Course Curriculum, 37 texts are appropriate for the topic suggestions in the 2019 Turkish Course Curriculum, 39 texts include basic concepts and values, 32 texts include heroes and characters, 23 texts are appropriate in terms of the plan, 33 texts are appropriate in terms of language and expression, 37 texts are appropriate in terms of the message, and three texts do not include a message. As a result of the examination of the Second Grade Primary School Turkish textbook in terms of format characteristics, namely the size of the book, binding, paper, cover, letters, page layout and illustrations, it was observed that the book is appropriate in terms of the size, paper quality and cover, while it is partially appropriate in terms of binding and letters. Regarding the criteria of children's literature, it was concluded that 31 texts are appropriate and nine texts are partially appropriate in terms of page layout, while 32 texts are appropriate and seven texts are partially appropriate in terms of illustrations, and no illustrations are included in one text. It was observed that the illustrations are used to explain the text and that the illustrations consist of drawings in all of the texts included in the Turkish textbook.

Keywords: Turkish textbook, texts, children's literature, content characteristics, format characteristics

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın hazırlanmasında, konunun belirlenmesinden tez bitimine kadar kıymetli fikirleriyle bana yol gösteren, engin birikimini benimle paylaşan, desteklerini hiç esirgemeyen, her türlü sorumu bıkmadan en ince ayrıntısına kadar cevaplayan danışman hocam Sayın Dr. Öğr. Üyesi Meral GÖZÜKÜÇÜK'e, bilgi ve tecrübesiyle çalışma boyunca yolumuza ışık olan Sayın Prof. Dr. Fatma ŞAŞMAZ ÖREN'e, yüksek lisans tezim sürecinde değerli görüşleri ile destek olan jüri üyelerim Doç. Dr. Özlem ATEŞ'e ve Dr. Öğr. Üyesi Fatma Gül UZUNER'e teşekkür ederim.

Beni her konuda destekleyen okul müdürüm Nurdan ÇAKIR'a, fikirlerine ihtiyaç duyduğum çalışma ve öğretmen arkadaşlarım Birnur ÇULHA, Adile ERTÜRK ve Fazilet YILDIRIM' a ve dostlarıma teşekkür ederim.

Son olarak çalışmam boyunca maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen, hep yanımda olan değerli eşim Murat YUMUŞAK' a, hayatımın anlamı canım çocuklarım Selin ve Umut'a, en içten teşekkürlerimi sunarım.

Ayşe YUMUŞAK
Manisa, 2023

İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ ..... *v*
ÖZET ..... *vi*
ABSTRACT ..... *viii*
TEŞEKKÜR ..... *x*
İÇİNDEKİLER ..... *xi*
KISALTMALAR ..... *xiii*
TABLOLAR LİSTESİ ..... *xiv*
BİRİNCİ BÖLÜM *1*
GİRİŞ *1*
1.1. Araştırmanın Amacı **2**
1.2. Araştırmanın Önemi **2**
1.3. Sınırlılıklar **3**
1.4. Tanımlar **3**
İKİNCİ BÖLÜM *4*
KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR *4*
2.1. Çocuk Edebiyatı **4**
2.2. Çocuk Edebiyatının İçerik Özellikleri **5**
2.2.1. Tema 6
2.2.2. Konu 6
2.2.3. Temel Kavramlar ve Değerler 7
2.2.4. Kahramanlar ve Karakterler 7
2.2.5. Plan 8
2.2.6. Dil ve Anlatım 9
2.2.7. İleti 10
2.3. Çocuk Edebiyatının Biçim Özellikleri **10**
2.3.1. Kitabın Boyutu 11
2.3.2. Cilt 11
2.3.3. Kağıt 12
2.3.4. Kapak 12
2.3.5. Harfler 13
2.3.6. Sayfa Düzeni 13
2.3.7. Resimler 14

2.3. Türkçe Dersi Öğretim Programı 15
2.4.1. Temalar ve Konu Önerileri 16
2.4.2. Ders Kitaplarına Alınacak Metinlerin Nitelikleri..... 18
2.5. Konu ile İlgili Araştırmalar 19
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM 31
YÖNTEM 31
3.1. Araştırmanın Yöntemi 31
3.2. Çalışma Grubu 31
3.3. Veri Toplama Araçları 31
3.4. Verilerin Analizi 33
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM 35
BULGULAR VE YORUM 35
4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular 35
4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular 40
4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular 44
4.3.1. Türkçe Kitabının Ele Alınan Ortak Biçim Özellikleri..... 44
4.3.2. Erdemler Temasına İlişkin İçerik ve Biçim Özellikleri..... 45
4.3.3. Milli Kültürümüz Temasına İlişkin İçerik ve Biçim Özellikleri.... 56
4.3.4. Milli Mücadele ve Atatürk Temasına İlişkin İçerik ve Biçim Özellikleri..... 66
4.3.5. Birey ve Toplum Temasına İlişkin İçerik ve Biçim Özellikleri..... 77
4.3.6. Bilim ve Teknoloji Temasına İlişkin İçerik ve Biçim Özellikleri... 89
4.3.7. Sağlık ve Spor Temasına İlişkin İçerik ve Biçim Özellikleri 100
4.3.8. Doğa ve Evren Temasına İlişkin İçerik ve Biçim Özellikleri 112
4.3.9. Vatandaşlık Temasına İlişkin İçerik ve Biçim Özellikleri..... 122
4.3.10. Türkçe Ders Kitabındaki Metinlerin Çocuk Edebiyatı Ölçütlerine Göre Genel Olarak Değerlendirilmesi 134
BEŞİNCİ BÖLÜM 136
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER 136
5.1. Sonuçlar 136
5.2. Tartışma 140
5.3. Öneriler 151
Kaynakça 153
Ekler 166

KISALTMALAR

MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
TDK	Türk Dil Kurumu
TDÖP	Türkçe Dersi Öğretim Programı

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Türkçe Dersi Öğretim Programında Yer Alan Metin Türleri……...16
Tablo 2: Türkçe Dersi Öğretim Programında Yer Alan Temalar ve Konu Önerileri.17
Tablo 3: Metinlerin Değerlendirilmesinde Kullanılan Özelliklere Ait Ölçütler…….32
Tablo 4: Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Metinler ve Yazarları……..35
Tablo 5: Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Metinlerin Birincil Kaynaktan Alınma Durumu……...37
Tablo 6: Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Kısaltılmış Metinler……39
Tablo 7: Türkçe Ders Kitabına Alınan Metinlerden Özet Kısmı Olanlar……...40
Tablo 8: Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Metinlerin Türleri……40
Tablo 9: 2. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Temalar, Metinler ve Konuları...42
Tablo 10: Türkçe Ders Kitabında Ele Alınan Ortak Biçim Özellikleri……..44
Tablo 11: Şenlikli Bir Akşam Yemeği Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri……46
Tablo 12: Gerçek Arkadaş Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri……..48
Tablo 13: Alçak Gönüllü Olmak Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri…….……50
Tablo 14: Paylaş Dedi Babam Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri…….52
Tablo 15: Sevgi Bir Kuştur Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri…….54
Tablo 16: 29 Ekim Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri……...56
Tablo 17: Aslı'nın Dönüşü Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri……..58
Tablo 18: Nasrettin Hoca'nın Köyünde Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri……...60
Tablo 19: Güzel Yurdum Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri……62
Tablo 20: Çocukluğumdaki Bayramlar Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri……...64
Tablo 21: İstiklal Marşı'mız Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri……66
Tablo 22: Atatürk'ün Gültekin'e Armağanı Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri….69
Tablo 23: Seyit Onbaşı Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri……71
Tablo 24: Korkusuz Kahramanlar Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri……...73
Tablo 25: Ülkemi Seviyorum Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri……..75
Tablo 26: En Güzel Yarıyıl Tatili Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri……...77
Tablo 27: Ben Her Gün Bir Şey Olacağım Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri….80
Tablo 28: Sihirli Sözcükler Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri…….82
Tablo 29: Konuksever Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri…….85
Tablo 30: Farklı Arkadaşım Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri……87
Tablo 31: Çocuk Mu Robot Mu? Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri……89

Tablo 32: Naz'ın Bilgisayar Sevdası Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri……...91
Tablo 33: Tekerleğin İcadı Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri……..94
Tablo 34: Bilgi Çağı Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri……96
Tablo 35: Aklımdaki İcatlar Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri……98
Tablo 36: Kazalardan Korunma ve İlk Yardım Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri…….100
Tablo 37: Bilge Hangi Sporu Yapacak? Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri……102
Tablo 38: Kahvaltının Önemi Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri……105
Tablo 39: El ve Tırnaklar Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri……..107
Tablo 40: Futbolcu Efe Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri……..109
Tablo 41: Ben Ne Zaman Doğdum? Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri…….112
Tablo 42: Gülibik Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri……..114
Tablo 43: Mevsimler Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri…….116
Tablo 44: Üç Güneş Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri……..119
Tablo 45: Tarzan Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri……...120
Tablo 46: Kırmızı Domatesin Yolculuğu Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri….122
Tablo 47: Ufacık Vidacık Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri…….125
Tablo 48: Özgür Olmak ya da Olmamak Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri….127
Tablo 49: Işıltılı Reklamlar Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri……..130
Tablo 50: Bölüşmek Kolay Değildir Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri……132
Tablo 51: Türkçe Ders Kitabındaki Metinlerin Çocuk Edebiyatı Ölçütlerine Göre Genel Olarak Değerlendirilmesi……...134

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Çocukluk döneminde dil gelişiminin hızlı olduğu ifade edilebilir. Çocuk kitaplarının da dil gelişimine etkisinin olduğu belirtilebilir. Çocuk kitapları çocukların kelime dağarcığını ve dil becerilerini geliştirebilir. Çocuğun gelişim dönemlerini etkileyecek olan kitap okuma alışkanlığının erken yaşlarda kazandırılmasının önemi büyüktür. Çocuk kitapları, çocukların farklı gelişim dönemlerine ve özelliklerine uygun olarak hazırlanmalıdır. Bu özellikler içerik ve biçim olmak üzere iki ana başlıkta ele alınır. Çocuk kitaplarındaki içerik özelliklerinin tema, konu, temel kavramlar ve değerler, kahramanlar ve karakterler, plan, dil ve anlatım, ileti olduğu görülmektedir. Biçim özellikleri ise kitabın boyutu, cilt, kağıt, kapak, harfler, sayfa düzeni ve resimler olarak ele alınmaktadır. Bu özelliklere dikkat edilerek hazırlanan çocuk kitaplarının etkililiğinin artacağı düşünülmektedir. Çocuk edebiyatı eserlerinden seçilen metinler Türkçe ders kitaplarına alınır. Bu sebeple Türkçe ders kitaplarında ele alınan metinlerin de çocuk edebiyatı ölçütlerini taşıması önemlidir.

Türkçe Dersi Öğretim Programında Erdemler, Milli Kültürümüz, Milli Mücadele ve Atatürk olmak üzere üç tema zorunlu olup diğer beş tema yazarın seçimine bırakılmıştır (MEB, 2019). Seçmeli temalar ise birey ve toplum, iletişim, hak ve özgürlükler, okuma kültürü, kişisel gelişim, bilim ve teknoloji, sağlık ve spor, zaman ve mekan, duygular, doğa ve evren, sanat, vatandaşlık, çocuk dünyası olarak belirlenmiştir. Türkçe ders kitaplarında her temada beş metin olmak üzere toplamda 40 metin bulunmaktadır. Türkçe Dersi Öğretim Programında (MEB, 2019) yer alan hikaye edici metin, bilgilendirici metin, şiir türlerinden her temada en az bir tane bulunmalıdır. Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan kazanımların gerçekleştirilmesinde metin seçimlerinin önemli olduğu ifade edilebilir. Bu sebeple nitelikli çocuk kitaplarında bulunması gereken özelliklerin ders kitaplarındaki metinlerde de bulunması gerektiği düşünülmektedir.

Çocuk edebiyatı, okuryazarlık eğitiminin merkezinde yer alır (Simpson ve Cremin, 2022). Çocukların dünyayla ilgili sınırlı deneyimlerinin olması nedeniyle çocuklar sosyal olarak kabul edilebilir davranışlar hakkında bilgi edinmek amacıyla kitaplara güvenirler (Karanikolaou, 2023). İlkokuldaki çocukların okumaktan zevk

alan bireyler olarak yetişmelerini sağlamak için, okumayı keyifli hale getirecek kitapların hazırlanmasının önemi büyüktür (Gönen, Katrancı, Uygun ve Uçuş 2011). Bu bağlamda tematik bir bakış açısı ile oluşturulan Türkçe Dersi Öğretim Programı içerisinde yer alan metinlerin özellikleri eğitim sürecini etkiler (Temizyürek ve Delican, 2016). Bu nedenle Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan dil becerilerinin metinler yoluyla kazandırılması esas alınır (Türkben, 2018). Dolayısıyla Türkçe ders kitabında yer alan metinlerin öğrenciye aktarımı önemlidir (Küçükçopur, Yolcu ve Fırat, 2022). Öğrenciler, Türkçe ders kitaplarında farklı yazar ve şairlerin farklı türlerde kaleme alınmış eserleri karşılaşma fırsatı bulmalıdır (Yıldız, Altun, Ceran, Dağ ve Özgül, 2019). Ayrıca Türkçe ders kitapları eğitimi destekleyen materyaller olmakla birlikte öğrencinin duygusal, bilişsel ve kişisel olarak gelişimini sağlayan kaynakların başında gelir (Açık-Önkaş ve Günay, 2015). Sonuç olarak ders kitapları, öğrencilerin konu tekrarı yapmaları, öğrenme eksiklerini gidermeleri, bir sonraki konuya hazırlanmalarına destek olur (Şahin, 2012). Bu sebeple ders kitaplarının hazırlanmasına dikkat edilmeli ve Türkçe ders kitaplarına çocuk edebiyatından metinlerin seçimine özen gösterilmelidir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, İlkokul 2. sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerin çocuk edebiyatı ölçütlerine göre incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

Problem Cümleleri

1. İlkokul 2. sınıf Türkçe ders kitabı, 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan ders kitabına alınacak metinlerin özellikleri açısından uygun olarak hazırlanmış mıdır?
2. İlkokul 2. sınıf Türkçe ders kitabı, 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan metinler türleri, temaları ve konuları açısından uygun olarak hazırlanmış mıdır?
3. İlkokul 2. sınıf Türkçe ders kitabındaki metinler, çocuk edebiyatı ölçütlerinden içerik ve biçim özelliklerine uygun olarak hazırlanmış mıdır?

1.2. Araştırmanın Önemi

Doğumundan itibaren çevresiyle ana dilini kullanarak iletişim kurmaya başlayan çocuk, okul çağına geldiğinde dilinin yapısını Türkçe dersinde öğrenmeye başlar. Türkçe derslerinde ele alınan dil becerileri dinleme/izleme, konuşma, okuma

ve yazma olup bu beceriler öğrencilere ders kitaplarında yer alan metinler aracılığıyla kazandırılmaya çalışılmaktadır (MEB, 2019). Türkçe ders kitabında yer alan metinlerin çocuk edebiyatı ölçütlerine göre incelendiği bu çalışmanın ders kitaplarına seçilecek metinlerin niteliklerinin arttırılması ve öğrencilerin gelişimlerine katkı sağlaması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

1.3.Sınırlılıklar

1. Araştırma 2022-2023 eğitim öğretim yılında Ada Matbaacılık Yayıncılık tarafından hazırlanan ilkokul 2. sınıf Türkçe ders kitabı ile sınırlandırılmıştır.

2. İlkokul 2. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan 40 metin ile sınırlandırılmıştır.

1.4. Tanımlar

Çocuk: Bebeklik döneminden ergenlik çağına kadar olan yaş grubundaki kız ya da erkek birey olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2023).

Edebiyat: Olay, düşünce, duygu ve hayallerin dil aracılığıyla sözlü veya yazılı olarak biçimlendirilmesi sanatı, yazın olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2023).

Çocuk Edebiyatı: Çocuğun kendine özgü gelişimsel sürecini dikkate alarak, çocuğa hitap eden edebiyattır (Şimşek ve Yakar, 2014).

Metin: Bir yazıyı biçim, anlatım ve noktalama özellikleriyle oluşturan kelimelerin bütünü olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2023).

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Araştırmanın bu bölümünde çalışmanın kuramsal çerçevesi ve konu ile ilgili araştırmalar yer almaktadır. Araştırmanın kuramsal çerçevesi çocuk edebiyatı, çocuk edebiyatının içerik özellikleri, çocuk edebiyatının biçim özellikleri ve 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programının çalışmayla ilgili olan kısımlarından oluşmaktadır.

2.1. Çocuk Edebiyatı

Çocuk ve edebiyat kelimelerinin birleşmesi ile ortaya çıkan çocuk edebiyatı teriminin kendine has özellikleri bulunmaktadır. Bu bağlamda önce iki sözcüğü ayrı ayrı ele almak gerekmektedir. Çocuk, bebeklik döneminden ergenlik çağına kadar olan yaş grubundaki kız ya da erkek birey olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2023). Edebiyat ise olay, düşünce, duygu ve hayallerin dil aracılığıyla sözlü veya yazılı olarak biçimlendirilmesi sanatı, yazın olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2023). İnsanın ilk doğduğu andan itibaren edebiyatla iç içe olduğu söylenebilir. Çocukluk çağındaki bireyler için edebi metinlere ihtiyaç duyulmuş bu sebepten çocuk edebiyatı terimi ortaya çıkmıştır. Çocuk edebiyatı, alanında uzman kişilerce farklı şekillerde tanımlanmıştır. Şimşek ve Yakar (2014) çocuk edebiyatını, çocuğun kendine özgü gelişimsel sürecini dikkate alarak, çocuğa hitap eden edebiyat olarak tanımlamaktadır. Oğuzkan'a (2013) göre çocuk edebiyatı, 2-14 yaşları arasındaki çocukların okuma ihtiyacını gideren edebiyat alanı olarak ifade edilmektedir. Çocuk edebiyatı sanat, bilim ve popüler eserlerden oluşan bir koleksiyondur (İbrokhimovich ve Furqatjon-qizi, 2022). Ayrıca çocuk edebiyatı, çok kültürlü ve uluslararası edebiyata yapılan vurguyu edebiyat, müzik, görsel sanatlar ve dramanın estetik ve sanatsal yönlerine odaklanarak birleştirir (Gangi, 2004). Çocuk edebiyatının, edebiyattan ayrı olarak ele alınmasının nedeni çocukların düşünce yapılarının farklı olmasıdır. Bu sebeple çocuklar için ayrı eserler yazılma ihtiyacı doğmuştur.

Çocuk edebiyatı küresel eğitime olan ihtiyaca cevap verebilecek önemli bir kaynaktır (Yoon, 2022). Çocuk edebiyatı; biyografiler, otobiyografiler, kurgusal ve olgusal anlatılar, dergi makaleleri ve hayvan hikayeleri şeklinde ortaya çıkar (Ediger, 1994). Nitekim çocuk edebiyatı okuyucuların düşünmesini, zevk almasını ve duygusal bağ oluşturmasını sağlayan dinamik bir yapıya sahiptir (Mallan, 2017). Çocuklar için yazılmış eserlerin bir yazılış amacı vardır. Ders kitaplarının ve okuma

kaynaklarının çocuğa okuma zevkini ve alışkanlığını kazandıracak nitelikte olması gerekir (Baş ve İnan-Yıldız, 2015). Bir çocuk kitabının yayınlanmış olması, çocuklara öğretilmesi için değerli olduğu anlamına gelmez (Weih, 2015). Çocuklar için hazırlanmış kitaplar çocukların ilgi, ihtiyaç ve gelişim özelliklerine uygun olmalıdır.

Öğretmenler çocuk edebiyatını kullanarak çocuklara ulaşabilir (Furner, 2019). Çocukluk çağında Türkçe derslerinde gerçekleştirilmesi planlanan dil becerileri ile ilgili kazanımların, çocuk edebiyatı metinleri aracılığıyla edinilmesi amaçlanır. Çocuk edebiyatı metinlerinin çocukların bilişsel, duygusal, sosyal gelişimlerine dikkat edilerek ve hayal gücünü geliştirecek şekilde kaleme alınması gerekir. Hayal gücü boşluğu, çocuk kitaplarında tasvir edilen çocukluk yaşamındaki çeşitlilik eksikliğinden kaynaklanabilir (Thomas, 2016). Bu sebeple yazar eserini oluştururken veya yayınevi yayınlayacağı kitabı seçerken çocuğun gelişim özelliklerini dikkate almalıdır (Demircan, 2006). Çocukların eğitiminde resimli kitaplar önemli bir eğitim aracı olarak kullanılır (Menegazzi ve Debus, 2018). Çocuklar için yazılmış kitapların içerik ve biçim gibi belli özelliklere sahip olması gerekmektedir.

2.2. Çocuk Edebiyatının İçerik Özellikleri

Çocuk kitaplarında biçim ve içerik özellikleri bakımından bazı ölçütler bulunmaktadır. Çocuk edebiyatı alanında uzman olan yazarlar bu özellikleri farklı başlıklar altında açıklamaktadır. Karatay'a (2014) göre içerik özellikleri; edebi unsurlar, konu, karakter, kurgu, üslup ve ileti olarak sıralanırken, dil ve anlatım başlığı altında söz varlığı, cümle ve söz sanatları alt başlıkları ile ifade edilmektedir. Sarikaya ve Aydeniz (2021) ise iç yapı özelliklerini konu ve tema, kahramanlar ve karakterler, dil ve anlatım, ileti başlıkları altında ele almaktadır. Temizyürek, Şahbaz ve Gürel (2016) içerik özelliklerini konu, tema, kahramanlar, plan olarak ele almaktadır. Oğuzkan (2013) ise içerik özelliklerini tema, konu, kahramanlar, plan, üslup ve dil olarak açıklamaktadır. Yalçın ve Aytaş (2005) çocuk kitaplarında bulunması gereken iç yapı özelliklerini ana fikir, belli temel kavram ve değerler, konu, kahramanlar ve yardımcı kahramanlar, plan, anlatım ve kavramlar olarak ele almaktadır. Çocuk edebiyatı ile ilgili alan yazın incelendiğinde çocuk kitaplarında bulunması gereken içerik özellikleri tema, konu, temel kavramlar ve değerler, kahramanlar ve karakterler, plan, dil ve anlatım, ileti olarak ele alınabilir.

2.2.1. Tema

Tema, "öğretici veya edebi bir eserde işlenen konu, düşünce, görüş, ana konu" (TDK, 2023) şeklinde tanımlanmaktadır. Yani yazarın metinde sıklıkla üzerinde durduğu, açıklamalar yaptığı ana konu temadır. Yazarlar kendi duygu ve düşüncelerini okuyucuya aktarırken özgün bir tarz kullanır. Çocuklar için yazılan kitaplarda temanın açık ve anlaşılır olarak ele alınması gerekir (Oğuzkan, 2013). Temanın açık bir şekilde belirtilmediği eserlerde okuyucu anlam yanılgılarına düşebilir. Bir kitabın teması, yazarın hikayeyi yazma amacına göre şekillenir (Karatay, 2014). Eserde tema dikkatle ele alınırken eserin konu ve karakterleri göz ardı edilmemelidir (Karatay, 2014). Tema, metnin vermek istediği mesaj ile ilgilidir (Özbay ve Çeçen, 2012). Nitekim kültürü veya dili farklı olsa da her insanın sahip olduğu evrensel temalar ve duygular vardır (White, 1997). Bu nedenle çocuk edebiyatı eserlerinde tema, çocukların hem duygusal hem de bilişsel düzeylerine uygun şekilde ele alınmalıdır.

2.2.2. Konu

Konu, "konuşmada, yazıda, eserde ele alınan düşünce, olay veya durum" (TDK, 2023) şeklinde tanımlanmaktadır. Çocuk edebiyatı metinlerinin ele aldıkları bir konusu vardır. Konu, eser ile muhatap olacak kişinin ilgi, ihtiyaç, yaş ve cinsiyetine uygun olarak seçilmelidir. Konu seçimi yapılırken aşağıda belirtilen hususlar dikkate alınmalıdır (Temizyürek, Şahbaz ve Gürel, 2016):

- Çocuk kitapları için seçilen konuların, çocukların yaşlarına uygun olmasına özen gösterilmelidir.
- Konular çocukları meraklandırabilecek özellikte olmalıdır.
- Konu, çocuğun duygularını harekete geçirmelidir.
- Konular çocuğun ilgisini çekebilecek nitelikte olmalıdır.
- Konu çocuğa doğru bilgiler vermelidir.

Öğrencilerin çocuk edebiyatı metinlerinin konusunu yorumlarken ve değerlendirirken eleştirel düşünme becerileri gelişebilir (Cianciolo, 1988). Eleştirel okuma, metinlerdeki bilgileri keşfetmeye ve konuyu değerlendirmeye yönelik olarak kullanılabilir (Zabihi ve Pordel, 2011). Bu sebeple öğrencilerin eleştirel düşebilmelerini sağlayacak konular belirlenmesine özen gösterilmelidir.

2.2.3. Temel Kavramlar ve Değerler

Kavram, "bir nesnenin veya düşüncenin zihindeki soyut ve genel tasarımı" (TDK, 2023) şeklinde ifade edilmektedir. Kavramlar, fikirlerin doğru ve anlaşılır bir şekilde karşı tarafa iletilebilmesini sağlar (Yalçın ve Aytaş, 2005). Çocuğun günlük yaşantısında sıklıkla karşı karşıya kaldığı kavramlar çocuk kitaplarında ele alınmalıdır (Yalçın ve Aytaş, 2005). Soyut kavramlar olarak değerlendirilen değerler genellikle toplumsal yaşantılar sonucunda öğrenilen ve benimsenen davranışlar arasında yer alır (Güzel-Candan ve Ergen, 2014). Nitekim değer, "bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet" (TDK, 2023) şeklinde ifade edilmektedir. Çocuk kitapları, kuşkusuz değerler eğitiminin en temel ögesidir (Dirican ve Dağlıoğlu, 2014). Çocuk edebiyatı çocuklara karakter eğitimini etkili bir şekilde öğretmek için kullanılabilir (Tyra, 2012). Çocuk kitaplarının tek amacı onların iyi vakit geçirmelerini sağlamak olmamalıdır. Çocuklar kitap okurken iyi vakit geçirmenin yanında sosyal ve kültürel değerleri kavramalı ve benimsemelidir. Çocuklara kavram ve değer öğretiminde çocuk kitaplarının önemli olduğu ifade edilebilir.

2.2.4.Kahramanlar ve Karakterler

Kahraman, "roman, hikaye, tiyatro vb. edebiyat türlerinde en önemli kişi" (TDK, 2023) şeklinde tanımlanırken karakter; "bir eserde duygu, tutku ve düşünce yönlerinden ele alınan kimse" (TDK, 2023) şeklinde ifade edilmektedir. Eserde her yönüyle öne çıkan karakter eserin kahramanı olur. Çocuklar için hazırlanan eserlerde bir veya iki ana kahramanın yeterli olacağı düşünülse de az karakterle olayın geliştirilmesi zor olacağı için yardımcı karakterlere de ihtiyaç vardır (Karataş, 2014). Çocuk kitaplarındaki karakterler gerçek ya da gerçeğe yakın tiplerden seçilmelidir. Çocuğun yakın çevresinden seçilen karakterler, çocuğun kendini hikayenin içinde hissetmesini sağlar. Çocuk edebiyatında ele alınan karakterlerin çocuğun özdeşim kurmasına ve eserle bağ oluşturmasına olanak sağlayacak şekilde olmasına özen gösterilmelidir (Baş ve Ucuzsatar, 2020). Çocuklar yaşıtlarının maceralarını okumaktan ve dinlemekten hoşlandıkları için, çocuk kahramanları olan eserler, sahip olmaları gereken diğer özellikleri de taşırlarsa daha çok tercih edilebilir (Oğuzkan, 2013). Metinde kahramanlar karakterize edilirken günlük hayata yakın olarak şekillendirilmelidir. Çocuğun duygu ve düşüncelerine aykırı yapıda olan karakterler, çocuğun esere hatta bazen okumaya karşı olumsuz bir tutum geliştirmesine sebep

olabilir. Gerçek hayattan uzak yapay olarak oluşturulmuş kahramanlar yerine günlük yaşantıya yakın karakterleri çocuğun içselleştirmesi daha kolaydır (Çinpolat, 2018). Çocuk edebiyatındaki çeşitli karakterler, çocukları çeşitli kültürlerle tanıştırmak için uzun yıllardır kullanılmaktadır (Smith-D'Arezzo, 2003). Edebi eserlerde karakterler farklı yöntemlerle tanıtılarak anlatılan olay sıradanlıktan kurtarılmaya çalışılır. Eserde karakteri tanıtma yolları (Karatay, 2014):

- Kahramanı eserdeki diğer karakterlerle olan ilişkileri içinde tanıtma,
- Kahraman ve karakterleri eserde doğrudan tasvir etme,
- Kahramanın fikirlerini kendi içerisinde yaptığı konuşmalarla ortaya koyma,
- Kahraman ve karakterleri anlatılan olaylarla bir bütün olarak sergilemektir.

Çocukların iyi karakter hakkında bilgi edinebilecekleri yollardan biri, kaliteli çocuk edebiyatı sayfalarından geçer (Almerico, 2014). Kitapların yazarlarının erkek ve kadın olması, karakterlerin seçimini ve özelliklerini etkileyebilir (Brugeilles, Cromer, Cromer ve Andreyev, 2002). Ayrıca çocuk kitaplarında karakter sayısı çocuğun yaşı ile doğru orantılı olarak arttırılmalıdır (Karataş, 2014). Çocuklar için yazılmış eserlerde bulunan karakterler çocukları olumlu veya olumsuz yönden etkileyebilir. Bu durum karakterlerin seçiminde özenli davranılması gerektiğini açıkça ortaya koyar.

2.2.5. Plan

Edebi metinlerde plan, anlatılmak istenen olayın belli bir düzen ve örüntü içerisinde ele alınmasıdır. Plan, eserde anlatılan olayın akışını belirler. Metinlerde kurgu yazarlar tarafından bilinçli bir şekilde oluşturulmalıdır (Açık-Önkaş ve Günay, 2015). Çocuk edebiyatında kurgunun ön yargısız oluşturulması gerekir (Mayer, 1995). Okuyucunun esere olan ilgisini canlı tutmak için iyi bir yapılandırma gerekmektedir. İlkokul dönemindeki çocuklar için hazırlanan eserlerde olaylar belli bir düzen içerisinde ilerlemeli, sebep-sonuç ilişkilerine yer verilmeli, anlatıda geri dönüşler olmamalıdır (Karatay, 2014). Nitekim bu yaş grubundaki çocukların zaman kavramları henüz tam anlamıyla gelişmediği için anlatıdaki geri dönüşler çocuğun olayları ve sebep-sonuç ilişkilerini tam olarak anlayamamasına sebep olabilir (Karatay, 2014). Çocukların gelişim seviyelerine uygun konular, kahramanlar ve olaylar iyi bir şekilde kurgulandığı takdirde çocukta okumaya karşı olumlu tutum gelişebilir. Ders kitaplarında yer alan metinlerin planlamasının dikkatli yapılmasına

özen gösterilmelidir. İyi bir planlama ile kaleme alınmış metinler, öğretim programındaki kazanımlara ulaşmak için iyi bir araç olabilir.

2.2.6. Dil ve Anlatım

Çocukların kelimelerle ilk karşılaşması genellikle onlara bir çocuk kitabı okunmasıyla gerçekleşir (Fisher, 2007). Dile olan sevgi ve ilgi, çocuk hikayeleri ve şiirlerinin okunmasıyla oluştuğu için çocuklara yönelik metinlerin diline özel bir dikkat ve özen gösterilmelidir (Sabitova, Salimova ve Ibragimova, 2018). Çocuk edebiyatının ayırt edici en belirgin özelliğinden biri, dil ve anlatımıdır. Metnin nasıl anlatıldığı, ne anlattığı kadar önemlidir (Açık-Önkaş ve Günay, 2015). Çocuk edebiyatında hedef kitle çocuk olduğu için anlatımın anlaşılır ve sade olmasına özen gösterilmelidir. Birinci, ikinci ve üçüncü sınıflar için kısa paragraflar tercih edilmeli, paragraflar ilkokul 1. 2. ve 3. sınıflarda 3-5 cümleyi, 4. ve 5.sınıflarda ise 6-7 cümleyi aşmayacak şekilde olmalıdır (Aydın ve Uzun, 2020; Karatay, 2014). Uzun paragraflar çocukların okuduğunu anlamasını güçleştirmektedir (Karatay, 2014). Çocuklar için yazılmış eserlerde cümleler kısa olmalı, 5-6 kelimeyi aşmamalı, cümle uzunlukları sınıf seviyesine göre belirlenmelidir (MEB, 2013). Metinlerin okunmasını kolaylaştırmak için kısa cümleler tercih edilmeli ve daha az ayrıntıya yer verilmelidir (Anderson, 1980). Özellikle okuduğunu anlamlandıramayan çocuklarda cümlelerin kelime sayısının çok olması okumaya karşı olumsuz tutum geliştirebilir. Ayrıca eserde kullanılan kelimelerin, çocukların günlük yaşantılarında sıklıkla karşılaştıkları kelimeler arasından seçilmesi metnin anlaşılırlığını arttırır (Karatay, 2014). Çocuk edebiyatı metinlerinde, çocuğun günlük hayatında sıklıkla karşılaştığı kelimelere yer verilmesi metnin anlaşılma düzeyini arttırabileceği gibi eserde anlamını bilmediği kelimelerin kullanılmaması gerektiği anlamı çıkarılmamalıdır. Çocuğun yeni kelimeler öğrenmesi amacıyla bir metinde anlamını bilemeyeceği kelimeler de olmalıdır. Çocuk kitapları kavram öğretimi ve kelime dağarcığının zenginleştirilmesinde, dilin yapısının öğrenilmesine önemli bir yere sahiptir (Gönen, Katrancı, Uygun ve Uçuş, 2011). Çocukların kelime dağarcığı dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerileri yoluyla gelişir (Maden, 2020). Çocuk kitapları çocuğun kelime dağarcığını ve hayal dünyasını geliştirmesine, içinde yaşadığı toplumun dil özelliklerinin farkına varmasına ve toplumun kültürel özelliklerini öğrenmesine olanak sağlar (Karatay, 2014). Kelimelerin seçimi ve cümle içerisine yerleştirilmesi, cümlelerin anlam akışında ilerlemesi, duyguların içtenliği, anlatımın duru olması,

atasözü ve deyimlerle zenginleştirilmesi, anlatılanların doğru olması ve imla kurallarına uygun olması önemlidir (Açık-Önkaş ve Günay, 2015). Anlatımda olayın farklı yönlerden ele alınması, okuma sırasında çocuğa keyif verirken, olayları kendi bakış açısı ile değerlendirmesine de olanak sağlar (Yalçın ve Aytaş, 2005). Bununla birlikte çevrilmiş çocuk kitapları da çocukların diğer insanları anlamalarına yardımcı olmada önemli bir rol oynayabilir (White, 1997). Çocuk kitaplarında anlatım şeklinin de önemi büyüktür. Anlatımın canlı olması çocuklarda okuma isteği uyandırır. Birinci kişi ağzıyla yapılan anlatımlar samimi hissettirdiği, sohbet içtenliği oluşturduğu için tercih edilirken, üçüncü kişi ağzıyla yapılan anlatımlar inandırıcılığını yitirdiğinden dolayı çocuklar tarafından tercih edilmemektedir (Yalçın ve Aytaş, 2005). Çocuklar, birinci kişi ağzı ile yapılan anlatımlarda metindeki karakterler ile iletişim kuruyor hissine kapılabilir.

2.2.7. İleti

Yazarın eserini meydana getirmesindeki amaç, çocukla paylaşılmak istenen düşüncedir (Sarikaya ve Aydeniz, 2021). Başka bir deyişle ileti, yazarın ele aldığı konuyu anlatırken çocuğa vermek istediği mesajdır. Metinler ileti çerçevesinde oluşur ve okuyana yeni görüşler kazandırır (Açık-Önkaş ve Günay, 2015). Yetişkinler için yazılan edebi metinlerde olduğu gibi çocuklar için yazılan metinlerin de bir mesaj verme amacı vardır. Burada önemli olan yazarın okuyucuya vermek istediği mesajın okuyucu tarafından anlaşılabilmesidir. Çocuk kitapları, aktarılmak istenen mesajların yanında, çocukların bilişsel, duyuşsal ve sosyal becerilerinin gelişmesine, sorunlarla başa çıkma ve farklı çözüm yolları geliştirmelerine olanak sağlar (Karatay, 2014). Edebi metinlerde iletiler bazen açık ve net bir şekilde verilir ancak genellikle çocuğun kendisinin mesaja ulaşabilmesi amaçlandığından gizlenmiş şekilde verilmesi daha çok tavsiye edilir (Tekin ve Büyükikiz, 2019). Ayrıca çocuk kitapları olumsuz davranış özellikleri olan şiddet, korku, baskı gibi mesajlar verecek ifadeler içermemelidir.

2.3. Çocuk Edebiyatının Biçim Özellikleri

Çocuk kitapları çocukların gelişimini destekler ancak kitabın fiziksel özelliklerini de içeren birçok faktör kitaplara olan ilgiyi etkiler (Brown-Wood ve Solari, 2021). Çocuk edebiyatının biçimsel özellikleri; boyut, kağıt tipi, harfler, imla ve noktalama işaretleri, görseller ve dış kapak olarak sınıflanmaktadır (Oğuzkan, 2013). Temizyürek, Şahbaz ve Gürel (2016) ise fiziksel özellikleri; kitap boyutu,

kağıt cinsi, sayfa düzeni, harfler, resimler, kapak olarak belirtmektedir. Sarikaya ve Aydeniz (2021) dış yapı özelliklerini boyut, kağıt, kapak, harfler, sayfa düzeni, resimler olarak ele almaktadır. Karatay (2014) görsel tasarım ögelerini; resimleme, metin tasarımı, kapak, boyut ve cilt tasarımı, sayfa ve yazı tasarımı olarak belirtmektedir. Çocuk kitaplarının basım kalitesinin niteliği kadar ciltlemesi, seçilen kağıdın gramajı ve cinsi de önemlidir (Erdal, 2018). Çocuk edebiyatı ile ilgili alan yazın incelendiğinde çocuk kitaplarında bulunması gereken biçim özellikleri kitabın boyutu, cilt, kağıt, kapak, harfler, sayfa düzeni ve resimler olarak ele alınabilir. Ders kitabında bulunması gereken biçim özelliklerinin ise boyut, görünüş, yazı büyüklüğü ve renk (Erkılıç ve Can, 2018) olarak ele alındığı görülmektedir.

2.3.1. Kitabın Boyutu

Çocuk kitapları çocuklar tarafından kolayca taşınabilecek şekilde tasarlanmalıdır. Ancak hep aynı büyüklükte çocuk kitapları tasarlanmamalıdır. Nitekim çocuklar sıradanlıktan çıkıp farklı boyutlarda kitap okumaktan hoşlanırlar. Kitaplar, çocukların taşımakta güçlük çekmeyeceği boyutlarda tasarlanmalıdır (Karatay, 2014). Çocuk kitaplarının 16 x 23 cm ebatlarında olması ideal ölçü olarak kabul görmektedir (Oğuzkan, 2013). 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programında (TDÖP) 2. sınıf için Türkçe ders kitabının boyutu 19,5 cm x 27,5 cm olarak belirtilmiştir (MEB, 2019). Kitapların en ve boy ölçüleri kadar kalınlık ve ağırlıkları da çocukların gelişimsel özellikleri dikkate alınarak tasarlanmalıdır.

2.3.2. Cilt

Kitaplar, kitap sayfalarını tel ya da ip ile birleştirme, tel zımba ile birleştirme ve kitap formalarını tutkal ile birleştirme olmak üzere üç farklı şekilde ciltlenmektedir (Karatay, 2014). 2019 TDÖP'de 2. sınıf için Türkçe ders kitabının en fazla forma sayısının 20 olması gerektiği ancak hazırlanacak ders kitabının daha az forma sayısında olabileceği belirtilmiştir (MEB, 2019). Bir forma sekiz ön ve sekiz arka sayfa olmak üzere toplam 16 sayfadan oluşur (MEB, 2011). Küçük yaş gruplarındaki çocuklar için hazırlanmış kitapların ciltlenmesinde mümkün olduğunca dikişle birleştirme tekniğinin kullanılması gerekmektedir (Temizyürek, Şahbaz ve Gürel, 2016). Kitapları pahalı hale getirse de tela ciltleme resimli kitaplar için çok iyidir (Dickinson, Krarup, LaPlante, Steese ve Herr, 1950). İyi ve sağlam bir cilt kitabın ömrünü uzatır. Gelişim özellikleri dikkate alındığında çocuklar yetişkinler kadar doğru ve özenli bir şekilde kitapları kullanamayabilir. Dikişsiz kitapların

çabuk dağılması ve yıpranması çocukların kitaba karşı ilgisini azaltarak okumaya karşı isteksizlik oluşturabilir (Yurt ve Arslan, 2014; Oğuzkan, 2013). Ciltleri dağılmış olan kitaplar çocuklarda okumayı zorlaştırabilir ve okumaya karşı isteksizliğe sebep olabilir.

2.3.3. Kağıt

Çocuk kitapları için kullanılacak kağıdın kaliteli, parlamayan bir yapıda olması gerekir (Temizyürek, Şahbaz ve Gürel, 2016). Baskı için kullanılan kağıdın kalitesi, resimlerin canlılığını yitirmemesini ve mürekkebin dağılmamasını sağlayacak yapıda olmalıdır. Mürekkebi dağılmış, canlılığını kaybetmiş resimlerin olduğu kitaplar çocuklar tarafından tercih edilmeyecek seçenekler arasındadır. Ülkemizde çocuk kitapları için kullanılan kağıdın niteliğinin düşük olması, esere ait görsellerin renklerinin cansız olmasına neden olurken bu durum okuyucuların esere karşı ilgisini azaltmaktadır (Yurt ve Arslan, 2014; Oğuzkan, 2013). Çocuk kitaplarında kullanılacak kağıdın kalitesinin iyi olması gerekmekte olup arka sayfaya yazılar ve resimlerin izi çıkmamalıdır.

2.3.4. Kapak

Kitabın kapağı, okuyucuya açılan penceredir (Asan, 2021). Nitekim bir kitapta en dikkat çekici özellik kitabın kapağıdır. İnsanlar kitapları kapaklarına göre yargılar (Brown, 2020). Kapaktaki renkler, resimler, şekiller, yazılar çocuğun dikkatini çekmeli, okuması için özendirici olmalıdır. Kitabın kapak tasarımı, işlenen konu, tema, olaylar ve kahramanlar hakkında bilgi vermelidir. Kapak dikkat çekici olduğu kadar dayanıklı da olmalıdır. Kitap kapağı, üzerinde bulunan yazı ve görselleri iyi bir şekilde yansıtabilecek kalitede olmalıdır (Karatay, 2014). Aksi takdirde zarar görmüş, yıpranmış kitaplar çocukların okuma isteğini olumsuz etkileyebilir. Bu durumun önüne geçmek için kitap kapağı hazırlanırken kullanılacak kağıdın, mürekkebin ve renklerin iyi seçilmesine özen gösterilmelidir. Ders kitaplarının kapakları bir yüzü kuşe bristol karton olmalıdır (MEB, 2022). Bristol kartonların her iki yüzü beyaz ancak bir yüzü mat, diğer yüzü parlaktır. Kitap kapakları için tercih edilebilecek en iyi seçenek bristol kartondur. Ders kitaplarının kapağında kitabın adı, yazarı, yayın evi, kaçıncı sınıfa ait olduğu bulunmalıdır (Doğan ve Tuğ, 2017). Ayrıca MEB'in (2021) yayınladığı ders kitapları ve eğitim araçları yönetmeliğinde ders kitabının kapağında okul türü, yazarların varsa akademik unvanları, dersin özelliğini yansıtan kapak düzeni, sınıf seviyesi dikkate

alınarak pedagojik esaslara uygun yazılı ve görsel tasarımların olması gerektiği belirtilmektedir. Ders kitaplarının arka kapağında ise yayınevi, adresi, kitabın basıldığı yıl ve varsa tescilli markası yer almalıdır (Gülersoy, 2013). Bir eserde çocuğun ilk dikkatini çeken öge kitabın kapağıdır. Kaliteli kağıt kullanılarak, renklendirmesi iyi yapılmış bir kitap kapağı çocuğun ilgisini çeker.

2.3.5. Harfler

Yazıda kullanılan karakterler; ilkokul birinci sınıflar için 20, ikinci sınıflar için 18, üçüncü sınıflar için 14, dördüncü sınıflar için 12 puntodan daha küçük olmamalıdır (MEB, 2022). Ayrıca kelimeleri oluşturan harflerin çok ayrık olmamasına dikkat edilmelidir. Harflerin aralığı, harflerin kolay görünürlüğünü etkiler (Hughes ve Wilkins, 2002). Harfler arasında gereğinden fazla boşluk olması göz sıçramasını, dolayısıyla algılamayı güçleştirir. Harflerin aralıklı bir şekilde yazılması okumayı zorlaştırmaktadır (Karatay, 2014). Harflerin boyutu kadar yazı karakteri de çocuklar için önemlidir. Süslü ve birbirinin içine geçmiş yazı karakterleri çocuklar için yazılmış metinlerde tercih edilmemelidir.

2.3.6. Sayfa Düzeni

Çocuk kitaplarının sayfa düzeni, metnin okunmasını ve anlaşılmasını kolaylaştıracak şekilde yapılmalıdır. Öğrencilerin dikkat süreleri sınırlı olduğu için, sayfa düzeni oluşturulurken resimlerden yararlanılarak öğrencilerin metni okurken sıkılmalarının önüne geçilebilir (Doğan ve Tuğ, 2017). Yazılar ve resimler üst üste gelmeyecek şekilde sayfaya yerleştirilmelidir (Demiryürek, 2012). Metne ait resimlerin, yazıların, boşlukların iyi ayarlanmaması kitaba karşı olumsuz tutumlara yol açabilir. Metin ve görseller sayfa üzerine yerleştirilirken uygun kenar boşlukları bırakılmasına dikkat edilmeli ve bu boşlukların ihtiyaç duyulduğunda not alınabilecek boyutta olmasına özen gösterilmelidir (Karatay, 2014). Çocuk kitaplarında satır aralığı küçük sınıflarda bir buçuk (Aydın ve Uzun, 2020), ileri sınıflarda normal aralık olmalıdır (Temizyürek, Şahbaz ve Gürel, 2016). Sayfa düzeni iyi tasarlanmış kitaplar çocukların dikkati dağılmadan metin üzerinde odaklanmasını sağlayabilir.

2.3.7. Resimler

Resimler insan deneyiminin bir parçasıdır (Carney ve Levin, 2002). Resimlerin önemi çocuklar için azımsanmayacak kadar fazladır. Nitekim resimli kitaplar çocuklar için önemli bir yeni dil, kavram ve ders kaynağıdır (Strouse, Nyhout ve Ganea, 2018). Bir hikaye anlatmak için metin ve çizimi bir araya getiren yüksek kaliteli resimli kitaplar, çocukların zihinsel ve sosyal gelişimi için çok önemlidir (Hladíková, 2014). Küçük bir resimle kocaman bir paragrafta anlatılandan çok daha fazla şey anlatılabilir. Metinlerde sunulan bilgilerin hatırlanmasını kolaylaştırmak için resimlerin kullanılabileceğine dair önemli kanıtlar vardır (Anglin, 1987). Resim, çocuğun zihninde hatırlaması kolay bir görüntü olarak yer alır ve çocuk algılamakta güçlük çekebileceği birçok şeyi resim aracılığıyla tanıyabilir (Baş, 2015). Bu sebeple resimler bir metnin ya da hikayenin anlaşılmasında, zihinde canlandırılmasında en büyük etkiye sahip özelliklerden birisidir. Çocuk kitaplarındaki resimlerin; anlaşılır, sade, konuya ve yaşa uygun olması eserin niteliğini artırır. İlkokul dönemindeki çocukların resimleri daha ayrıntılı olduğu için insan çizimleri sadece baş, gövde, kol ve bacaklardan oluşmayıp, el, göz, ağız, burun gibi ayrıntılara da yer verilir (Gönen, Uygun, Erdoğan ve Katrancı, 2012). Resimler ne kadar dikkat çekici olursa okumaya olan ilgi o derece artar. Türkçe öğretiminde ders kitaplarında bulunan metinlerin özelliklerinin önemli olduğu kadar, metinle ilgili verilen resimlerin de önemi o derece büyüktür (Türkben, 2019). Çocuk kitaplarını resimleyenler, çocukların gelişim düzeylerinin özellikleri hakkında bilgi sahibi olmalı ve metinlerin görselleştirmelerini bu dönem özelliklerine göre yapmalıdır (Karatay, 2014). Çocukların kelime dağarcıklarının sınırlı olması nedeniyle farklı yaş gruplarında resim ve metin dağılımı farklı oranlarda olmalıdır. Gelişim özelliklerine göre resim ve metin oranlarının sayfa üzerindeki dağılımı; 2-7 yaş için 1/4 yazı, 3/4 resim, 7-9 yaş için 2/4 yazı, 2/4'ü resim, 9-12 yaş ve üzeri için 3/4 yazı, 1/4 resim şeklindedir (Karatay, 2014). Resimler ilkokul ders kitaplarında anlamayı, algılamayı ve zihinde canlandırmayı kolaylaştırır. Görsel ögeler olan resimler, haritalar, grafikler, tablolar metinlerin anlaşılması, somutlaştırılması, dikkat çekici olması ve hatırlamayı kolaylaştırması açısından önemli bir yere sahiptir (Şahin, 2012). Çocuklar için yazılmış kitaplarda yer alan resimlerin renkli ve çizimlerden oluşması gerekmektedir (Gönen, Karakuş, Uysal, Kehci, Ulutaş ve Kahve, 2016). Çizimler, analiz edilebilen sözel olmayan işaretler olduğundan, bu nedenle başka herhangi bir dilde diğer sözlü

olmayan işaretlere çevrilebilir (Mahasneh ve Abdelal, 2022). Görsel ögelerin zenginliğini artırmak için çizgi, şekil, oran, alan, renk ve ayrıntıların uygun bir şekilde kullanılması gerekir (Güleç ve Gönen, 1997). Anlatımı başarılı, resimlendirmesi iyi yapılmış kitaplar, çocukta estetik duygusunun gelişmesine katkı sağlar (Gönen, Karakuş, Uysal, Kehci, Ulutaş ve Kahve, 2016). Resimlemeler çocuğun iyi-kötü, güzel-çirkin gibi kavramların farkına varmasına yardımcı olur (Türkben, 2019). Çocuğa güzellik duygusu kazandırma ve estetik zevk oluşturma çocuk edebiyatının amaçlarındandır (Arıcı ve Batmaz, 2019). Metinlerle beraber verilen resimler, metinde anlatılmak istenen olayın daha net bir şekilde ifade edilmesine aracılık eder. Çocuk, resimler sayesinde metni daha rahat ve doğru bir şekilde anlamlandırabilir. Resimler, anlatımla beraber okuyucunun hem zihnen hem de duygusal olarak kitaba karşı olumlu tutum geliştirmesini sağlar (Gönen, Uygun, Erdoğan ve Katrancı, 2012). Çocuk kitaplarında metin ve resim birbirini tamamlamalıdır (Erdal, 2018). Böylece okuma ile anlama arasında bir köprü kurulmuş olur. Çocuk okuduklarını görsellerde görmek istediği için, görseller ile metinde anlatılanlar çelişmemeli ve çocuğu anlam yanılgılarına düşürmemelidir (Baş ve İnan-Yıldız, 2014). Özetle resimler; çocuklarda zevk almak, dikkat çekmek, bir hikayeyi büyütmek veya anlatmak, bir kavram öğretmek ve çocuklarda farkındalık geliştirmek içindir (Fang, 1996). Çocuk kitaplarında kullanılan resimlerin; metni açıklama, tamamlama ve süsleme gibi işlevleri vardır (Karatay, 2014):

- Metni açıklamaya yönelik resimler, anlatımı somutlaştırdığı ve düşünceyi açıkladığı için öğrenme hızlanmaktadır.
- Metni tamamlayan resimler, anlatımı yazı ile pek mümkün olmayan konuları, çizimler yoluyla açıklamaya yarar.
- Süsleme amacıyla yapılan resimler ise, bazı durumlarda masal tadı vererek metinlerin tercih edilirliğini arttırmaktadır.

2.4. Türkçe Dersi Öğretim Programı

Öğrenme öğretme sürecinde işlenmesi ve öğretim materyallerinde yer verilmesi öngörülen metin türlerinin temalar arasında, kitap bütününde dengeli bir şekilde dağılımının sağlanması esastır (MEB, 2019). 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programında ilkokul öğrencileri için sınıf seviyesine göre belirtilen metin türleri Tablo 1'de sunulmuştur:

Tablo 1: Türkçe Dersi Öğretim Programında Yer Alan Metin Türleri

TÜRLER	1. sınıf	2. sınıf	3. sınıf	4. sınıf
BİLGİLENDİRİCİ METİNLER				
Anı		+	+	+
Biyografiler, otobiyografiler				
Blog				
Dilekçe				
Efemera ve Broşür (liste, diyagram, tablo, grafik, kroki, harita, afiş, vb. karma içerikli metinler)		+	+	+
E- posta			+	+
Günlük		+	+	+
Haber metni, Reklam		+	+	+
Kartpostal		+	+	+
Kılavuzlar (kullanım kılavuzları, tarifname, talimatnameler vb.)		+	+	+
Gezi yazısı				
Makale/ Fıkra/ Söyleşi/ Deneme				
Mektup				
Özlü Sözler (atasözü, deyim, duvar yazıları, döviz vb.)	+	+	+	+
Özlü sözler (vecize, atasözü, deyim, aforizma, duvar yazıları, motto, döviz, vb.)				
Sosyal medya mesajları				+
HİKAYE EDİCİ METİNLER				
Çizgi roman	+	+	+	+
Fabl	+	+	+	+
Hikaye	+	+	+	+
Karikatür	+	+	+	+
Masal/ Efsane/ Destan	+	+	+	+
Mizahi Fıkra	+	+	+	+
Roman				+
Tiyatro	+	+	+	+
ŞİİR				
Mani/ Ninni	+	+	+	+
Şarkı/ Türkü	+	+	+	+
Şiir	+	+	+	+
Tekerleme/ Sayışmaca/ Bilmece	+	+	+	+

2.4.1. Temalar ve Konu Önerileri

2019 Türkçe Dersi Öğretim Programında 16 tema yer almaktadır. Temalardan her sınıf düzeyinde sekiz tanesinin işlenmesi öngörülmüştür. Bu temalardan; "Erdemler", "Milli Kültürümüz", "Milli Mücadele ve Atatürk" temalarının her sınıf düzeyinde işlenmesi zorunludur. Zorunlu temalar dışında verilen diğer temalar seçmeli olup kitap yazarlarınca belirlenmektedir. Öğrenme

öğretme sürecinde işlenmesi ve öğretim materyallerinde yer verilmesi öngörülen temalar ve bu temalarla ilgili konu önerileri Tablo 2'de sunulmuştur (MEB, 2019):

Tablo 2: Türkçe Dersi Öğretim Programında Yer Alan Temalar ve Konu Önerileri

TEMALAR	KONULAR
ERDEMLER	ahlak, alçak gönüllülük, azim, cömertlik, dayanışma, dostluk, dürüstlük, güven, iyilikseverlik, kardeşlik, merhamet, paylaşma, sabır, sadakat, saygı, sevgi, sılayırahim, vefa, vicdanlı olmak, yardımlaşma vb.
MİLLİ KÜLTÜRÜMÜZ	aile, bayrak, büyüklerimiz, dini bayramlar, gelenekler, geleneksel sporlar, insan ilişkileri, kültürel miras, mekanlar, milli bayramlar, şehirlerimiz, sıla, tarihi mekanlar, tarihi şahsiyetler, tarihi eserlerimiz, Türkçe, vakıf kültürü, vatan, yurdumuz vb.
MİLLİ MÜCADELE VE ATATÜRK	15 Temmuz, Atatürk, Çanakkale, cesaret, Cumhuriyet, fedakarlık, gazilik, İstiklal Marşı, kahramanlık, Kut'ül Amare, milli egemenlik, milli irade, milli kimlik, milli mücadele, Sarıkamış Harekatı, şehitlik, vatanseverlik vb.
BİREY VE TOPLUM	ana dili, adalet, barış, bireysel farklılıklar, çok dillilik, çok kültürlülük, dayanışma, devlet, dezavantajlı gruplar, empati, eşitlik, farklılıklara saygı, gurbet, haram, hayat becerileri, helal, hukuk, hükümet, iktidar, kardeşlik, kent kültürü, komşuluk ilişkileri, kul hakkı, kültürel farklılıklar, küreselleşme, medeniyet, meslekler, misafirperverlik, selamlaşma, siyaset, sosyal içerme, sosyokültürel farkındalık, toplumsal kurallar, vatandaşlık, zaman yönetimi vb.
OKUMA KÜLTÜRÜ	bilgi okuryazarlığı, çoklu okuryazarlık, dijital okuryazarlık, dil sevgisi, edebi şahsiyetler, e-kitap, eleştirel okuryazarlık, kitabevi, kitaplar, kütüphaneler, metinler arasılık, okuma alışkanlığı, okuma serüveni, okuma sevgisi, okur kimliği, sözlük kültürü, süreli yayınlar, teknoloji okuryazarlığı, yaratıcı okuma, yazılı kültür, z-kitap, z-kütüphane vb.
İLETİŞİM	aile iletişimi, bilgi iletişimi, diğer canlılarla iletişim, etkili iletişim, iletişim becerileri, insanlarla iletişim, kitle iletişim araçları, komşuluk, kültürel iletişim, kültürler arası iletişim, medya okuryazarlığı, öğrenci hareketliliği, öğrenci öğretmen iletişimi vb.
HAK VE ÖZGÜRLÜKLER	bireysel haklar, birinci kuşak haklar, çocuk hakları, demokrasi, din ve vicdan özgürlüğü, düşünce özgürlüğü, eğitim hakkı, engelli hakları, eşitlik, haberleşme özgürlüğü, hakkını savunma, hasta hakları, hayvan hakları, ifade özgürlüğü, ikinci kuşak haklar, inanç hakkı, insan hakları, kişi dokunulmazlığı, merhamet, özel hayatın gizliliği, özgürlükler, seyahat özgürlüğü, temel hak ve özgürlükler, toplumsal cinsiyet adaleti, toplumsal cinsiyet eşitliği, yaşama hakkı vb.
KİŞİSEL GELİŞİM	başarı, beceri, çalışkanlık, çatışma yönetimi, empati, girişimcilik, karar verme, kendini tanıma, kişilik tipleri, meslek seçimi, motivasyon, öğrenmeyi öğrenme, olumlu düşünme, öz denetim, öz eleştiri, öz güven, öz saygı, sorumluluk, sosyal gelişim, yetenek, yeterlilik, zaman yönetimi vb.
BİLİM VE TEKNOLOJİ	bilim insanları, bilim okuryazarlığı, bilişim okuryazarlığı, etik, girişimcilik, haberleşme, hayal gücü, iletişim, keşif ve icatlar,

	matematik okuryazarlığı, merak duygusu, olay, olgu, patent, sosyal medya, tasarım, teknoloji, telif, ulaşım, yenilikçilik vb.
SAĞLIK VE SPOR	adil oyun, beden eğitimi, beden sağlığı, beslenme, centilmenlik, dengeli beslenme, hareketlilik, hastalıklardan korunma, ilaç kullanımı, ilk yardım, öz bakım, ruh sağlığı, sağlıklı beslenme, sağlıklı yaşam, spor kültürü, sportmenlik, temizlik, uyku vb.
ZAMAN VE MEKAN	çevremiz, evimiz, geçmiş şimdi gelecek, gezginler, odamız, okulumuz, şehirler, sınıfımız, ülkeler vb.
DUYGULAR	bağışlama, beğenme, duygu yönetimi, heyecan, kaygı, kıskançlık, korku, mutluluk, özlem, sevgi, sitem, takdir etme, umut, üzüntü, veda, yalnızlık vb.
DOĞA VE EVREN	bitkiler, canlılar, çevre, çevrenin korunması, doğa, doğa olayları, doğal afetler, dünya, evren, gece, gezegenler, gündüz, hayvanlar, iklim, kar, manzaralar, mevsimler, renkler, uzay, yağmur, yeryüzü, yıldızlar, zaman bilinci vb.
SANAT	afiş, bale, cilt, söz sanatları, ebru, edebiyat, estetik, estetik duyarlılık, festival, fotoğraf, gala, geleneksel sanatlar, gölge oyunu, grafik, grafiti, heykel, mimari, minyatür, müzik, opera, özgünlük, pandomim, peyzaj, resim, seramik, sinema, tezhip, tiyatro, yenilikçi düşünme vb.
VATANDAŞLIK	adalet, alın teri, çalışma, emek, eşitlik, göç, göçmenlik, görev bilinci, hukukun üstünlüğü, iş birliği, mültecilik, özgürlük, paylaşma, sorumluluk, üretme, vergi bilinci vb.
ÇOCUK DÜNYASI	çocuk kültürü, çocuk müzesi, dijital oyunlar, eğlence, geleneksel çocuk oyunları, hayal, hobiler, keşif, lunapark, merak, mizah, okul, oyun, oyuncak, rüya, sokak oyunları vb.

2.4.2. Ders Kitaplarına Alınacak Metinlerin Nitelikleri

2019 Türkçe Dersi Öğretim Programına göre ders kitaplarına alınacak metinlerin nitelikleri (MEB, 2019):

1. Ders kitaplarına alanda yaygın olarak kabul görmüş yazar ve eserlerden, edebi ve kültürel değer taşıyan metinler alınmalıdır. Türk Cumhuriyetleri ve Balkan Türkleri edebiyatlarından eserlere yer verilmelidir.

2. Seçilen metinler ikincil aktarımlar yerine yazarın eserinden alınmalıdır.

3. Ders kitaplarında "Bu kitap için yazılmıştır." ifadesini içeren metinler kullanılmamalıdır. Yalnızca 1.sınıf ders kitaplarında ders kitabının yazarı/yazarları tarafından yazılan en fazla iki metne yer verilebilir.

4. Aynı yayınevine ait kitaplarda bir sınıf düzeyi için seçilen metin, başka bir sınıf düzeyinde kullanılmamalıdır.

5. Öğrencilerin duygu ve düşünce dünyasını zenginleştirmek amacıyla aynı yazar ve/veya şairlerden (serbest okuma metinleri hariç, ders kitabı yazarı/yazarları tarafından yazılan metinler dahil) en fazla iki metin seçilmelidir.

6. Dünya edebiyatından seçilen metinler, doğru ve nitelikli çevirilerden alınmalıdır.

7. Ders kitabında temaları destekler nitelikte edebi ve estetik değer taşıyan serbest

okuma metinlerine yer verilmelidir.

8. Tamamı ders kitabına alınamayacak uzunluktaki roman, hikaye, tiyatro, destan gibi türlerdeki eserlerden yapılan alıntılarda eserdeki bağlamın yakalanabilmesi için metnin başında eserin seçilen bölümüne kadar olan kısmın kısa özeti verilmelidir. Seçilen metnin eserin hangi bölümünden alındığına dair kısa bir açıklama yapılmalıdır.

9. Metinlerdeki eğitsel yönden uygun olmayan ifadeler (argo ve küfür, olumsuz örnek oluşturabilecek davranışlar, cinsellik, şiddet vb. içeren unsurlar) metnin bütünlüğünü bozmamak kaydıyla çıkarılmalıdır.

10. Yazarın söyleyişinden ya da Türkçenin dönemsel söyleniş özelliklerinden kaynaklı yazım farklılıkları hata olarak nitelendirilip düzeltilmez. Metin içerisinde yer alan dönemsel farklılıklara (yazım ve noktalama) yönelik açıklamalar dipnot şeklinde verilmelidir. Ayrıca bu hususlardan öğretim amaçlı olarak yararlanılabilir.

11. Ders kitabında gazete haberi, reklam, dilekçe, tutanak, özgeçmiş, ağ günlüğü (blog), sosyal medya uygulamalarında yer alan yazı türlerinde ders kitabının yazarı/yazarları tarafından üretilen metinler de kullanılabilir. Bu türler 3 ve 5. maddelerdeki açıklamalar kapsamında değerlendirilmez.

12. Metinlerde tema ve kazanımlara uygun olarak metnin bütünlüğü ve tutarlılığı korunmak kaydıyla bazı bölümler çıkarılarak kısaltmaya gidilebilir. Çıkarılan bölümler parantez içinde üç nokta ile gösterilmelidir.

13. Çeşitli metinler içinde yer alan kimi bağımsız ve kendi iç bütünlüğüne sahip anı, fıkra, anekdot vb. bölümler metin olarak seçilebilir.

14. Yazar ve şairlerin biyografilerinde yalnızca edebi yönleri ön plana çıkarılmalıdır.

2.5. Konu ile İlgili Araştırmalar

Altuntaş (2022) ilkokul 4.sınıf Türkçe ders kitabını görsellerin estetik değeri, işlevleri ve vermek istediği örtük mesajlarını inceleyen araştırmasında nitel araştırma yaklaşımlarından doküman analizi tekniğini kullanmıştır. Bu çalışmada Türkçe ders kitabında yer alan görsellerin %64'ünün metni desteklediği, metni destekleyen görsellerin kullanımında en çok betimleyici özelliğin olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Çıplak (2022) ortaokulda okutulması önerilen sekiz tane Türkçe ders kitabında yer alan 151 metni okunabilirlik açısından nitel araştırma yaklaşımı kullanarak incelemiştir. Bu çalışmada okunabilirlik açısından Türkçe ders kitabındaki metinlerin 5. 6. ve 7. sınıflar için öğrenci seviyelerinin üzerinde olduğu

ve uygun olmadığı, 8. sınıflar için ise öğrenci seviyesine uygun olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Araştırma sonucunda ders kitabına alınacak metinlerin sınıf seviyesine uygun olması gerektiği belirtilmiştir.

Durmaz (2022) 6. sınıf Türkçe ders kitabındaki metinleri çocuk edebiyatının biçim ve içerik özellikleri bakımından doküman inceleme yöntemi kullanarak incelemiştir. Bu çalışmada 14 şiir, 5 anı, 4 bilgilendirici metin, 2 öykü, 2 tiyatro, 2 fabl, 1 efsane, 1 karikatür ve 1 mektup olmak üzere 32 metin incelenmiştir. Metin türlerinin dengeli bir şekilde dağılmadığı görülmüştür. Türkçe ders kitabında yer alan sekiz metinde birinci kişi ağzı ile anlatım yapıldığı, metinlerde kullanılan dilin ve kahramanların genel olarak çocukların seviyesine uygun olduğu ancak metinlerde yazım yanlışları ve noktalama işaretleri bakımından hatalar olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. 32 metnin tamamında kalıplaşmış kelimelere yer verildiği ve çocuğun anlamını tahmin etmede zorlanacağı kelimelerin az olduğu görülmüştür. Bir metinde şiddet içeren ifadelere yer verildiği ve bir metnin mutlu sonla bitmediği, bu durumun çocuk kitaplarının özellikleri ile örtüşmediği sonuçlarına ulaşılmıştır. 6. sınıf Türkçe ders kitabının boyutunun, kağıt özelliklerinin, dik harflerden oluşan yazı tipinin, yazı boyutunun, satır arası boşluklarının, sayfa düzeninin uygun olduğu görülmüştür. Görsellerin genellikle tema ve metinlerle uyumlu ancak küçük olduğu, görsellerin çizim şeklinde ve fotoğraflardan oluştuğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Küçükçopur, Yolcu ve Fırat (2022) 5. ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinleri 2019 TDÖP'de belirtilen özellikler açısından değerlendirdikleri çalışmasında doküman analizi yöntemini kullanmıştır. Araştırma sonucunda incelenen ders kitaplarının tema ve metin sayısı açısından 2019 TDÖP'de belirtilen dağılım özellikleri açısından uygun olduğu, sekizer temanın olduğu, her temada üç okuma ve bir dinleme metninin bulunduğu, toplamda 40 metnin yer aldığı görülmüştür. 5. sınıf Türkçe ders kitabındaki iki temada şiir türüne yer verilmediği, programda önerilen e-posta, mizahi fıkra ve şarkı/ türkü metin türlerinin, 8. sınıf Türkçe ders kitabında ise biyografi ve otobiyografi türlerinin bulunmadığı, her iki ders kitabında da metin türlerinin dengeli bir şekilde dağılım göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. 5.sınıf ders kitabında 19 hikaye edici, 14 bilgilendirici, 7 şiir; 8.sınıf ders kitabında 17 hikaye edici, 15 bilgilendirici, 8 şiir türünde metne yer verildiği, hikaye edici ve bilgilendirici metin türlerinin şiirden daha fazla yer aldığı görülmüştür. Ders kitaplarında yer alan metinlerin genel olarak yetişkin edebiyatından seçildiği, çocuk edebiyatı eserlerine çok fazla yer verilmediği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Özdemir (2022) ilkokul 1. sınıf Türkçe ders kitabındaki metinleri çocuğa görelik ilkesi açısından nitel araştırma modeli kullanarak incelemiştir. Araştırma sonucunda metinlerin TDÖP'de yer alan konu örnekleri ile uyumlu olduğu ve kitapta yer alan 12 metnin çocuğa göre olmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Sağlıyan (2022) 1-4. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan hikaye edici metinleri doküman analizi yöntemiyle incelemiştir. 1-4. sınıf Türkçe ders kitaplarının 2019 TDÖP'ye uygun olarak yazılmadığı ve hikaye edici metin türleri açısından dengeli bir dağılımın olmadığı görülmüştür. Kök değerler açısından da denge kurulamadığı, yıllar içerisinde aynı metinlerin tekrar kullanıldığı ve metinlerin güncelliğini yitirdiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Altuntaş-Gürsoy ve Sever (2021) 1.-8. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan şiirleri mecazi dil kullanımı açısından incelediği çalışmada doküman analizi yöntemini kullanmıştır. Bu araştırmada 1.-4. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan şiirlerde en çok benzetme, en az mecaz kullanıldığı, 5. 6. 7. ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerde en çok kinaye ve benzetme, en az mecaz kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Can (2021) yabancılara Türkçe öğretimi için hazırlanan Türkiye Yolculuğu A1 ve A2 kitaplarında yer alan metinlerin okunabilirlik düzeylerini belirlemek için yaptığı araştırmasında doküman analizi yöntemini kullanmıştır. Ders kitaplarında yer alan metinlerdeki cümle, kelime ve hece uzunlukları hesaplanmış, metinlerin okunabilirlik düzeyleri belirlenmiş, metinler kolaylık zorluk açısından karşılaştırılmıştır. Araştırma sonucunda her iki ders kitabında yer alan metinlerin genellikle orta zorlukta, kolay ve çok kolay oldukları tespit edilmiştir. Türkiye Yolculuğu A2 kitabında yer alan metinlerin A1 kitaplarında yer alan metinlere göre daha zor olduğu, iki kitabın da düzeyine uygun okuma metinlerinden oluştuğu belirlenmiştir.

Çarkıt ve Çohantimur (2021) 6. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinleri, metin türleri açısından inceledikleri araştırmada nitel araştırma yaklaşımlarından durum çalışmasını kullanmıştır. İncelenen 6. sınıf Türkçe ders kitabında bilgilendirici metinlere daha çok yer verildiği, kitabın edebi türler açısından zengin bir içeriğe sahip olduğu, kitapta yer alan metinlerin basit bir içeriğe sahip olduğu ve ders kitaplarına metin seçiminde gerekli önemin verilmediği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Nas (2021) 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin öğrenci seviyesine uygunluğunu öğretmen görüşlerine göre incelediği çalışmasında betimsel tarama yöntemini kullanmıştır. Araştırma sonucunda metinlerin dört dil becerisini yansıttığı, öğrenci seviyesine uygun bir dil ve anlatımla oluşturulduğu, kelime hazinesini zenginleştirecek, öğrencilerin gelişimlerini bilişsel ve duyuşsal açıdan destekleyici nitelikte olduğu, metinlerin TDÖP'de yer alan kazanımlara uygun seçildiği, güncel konulardan oluşturulduğu, yaşam koşullarını yansıttığı ve öğrenci seviyesine uygun olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Sönmez (2021) 3. ve 4. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki okuma metinlerini kavramları açısından nitel araştırma yaklaşımı kullanarak incelemiştir. Araştırmada 3. ve 4. sınıf Türkçe ders kitaplarında 22 kavram alanına, 3. sınıf kitabında 101 kavram kategorisi 1249 kavram, 4. sınıf kitabında 103 kavram kategorisi, 1371 kavram olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Türkçe ders kitabında "zaman" kavram alanı içerisinde "gün" kavram kategorisi; "gün" kavram kategorisi içerisinde "gün, gece, gündüz, akşam, sabah vb." gibi kavramların yer aldığı görülmüştür.

Kaya-Torun (2020) 6. sınıf Türkçe ders kitabındaki resimlerin metinlerle uyumunu metin türlerine göre tarama modeli kullanarak incelemiştir. Yapılan inceleme sonucunda görsellerin metnin tahmin edilme düzeyini artırdığı, başlık ve içerik ile uyumlu olduğu, ana fikri desteklediği, renklerin dikkat çekici, canlı ve net olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Kaya ve Çiftçi (2020) ortaokul 5.-8. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan dinleme metinlerinin öğrenci düzeyine uygunluğunu inceledikleri çalışmada durum çalışması modelini kullanmıştır. Beş Türkçe öğretmeni ve 20 ortaokul öğrencisinin görüşlerine göre, metinlerde çok fazla bilinmeyen kelime olduğu, metinlerin uzun ve öğrenci seviyesine uygun olmadığı, güncel olmadığı, dil ve anlatım olarak istenilen düzeyde olmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Ketenalp (2020) 1.-4. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerdeki değerler iletimini öğretmen görüşlerine göre incelediği çalışmasında yarı yapılandırılmış görüşme formundan yaralanmıştır. Bu çalışmada tüm sınıf seviyelerinde incelenen metinlerde kök değerlerden adalet değerine yer verilmediği, 1. 2. ve 4. sınıflarda en çok sevgi değerine vurgu yapıldığı, 3. sınıflarda kök değerlerden en çok sorumluluk değerine yer verildiği, 1. ve 3. sınıf ders kitaplarındaki tüm metinlerde kök değerlere yer verildiği, 2. sınıf ders kitabında üç, 4. sınıf ders kitabında iki metinde kök değerlere yer verilmediği, tüm sınıf

seviyelerindeki metinlerdeki değerlerin öğrenci seviyesine uygun, anlaşılabilir, günlük yaşamda kullanılabilir olduğu ancak metinlerde yer alan değerlerin yetersiz olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Şen (2020) 2018-2019 eğitim öğretim yılında ortaokul Türkçe ders kitaplarında yer alan metin türü ve yapısı ile ilgili etkinlik ve soruları incelediği çalışmasında nitel araştırma yaklaşımı kullanmıştır. Araştırma sonucunda bilgilendirici metin türlerinin daha çok bulunduğu, öyküleyici metinlerin ikinci, şiirin üçüncü sırada yer aldığı belirlenmiştir. Bilgilendirici metinlerdeki yapısal bileşenlerine yeterince odaklanılmadığı dolayısıyla ders kitaplarında yer alan bilgilendirici metinlerin yapısı ile ilgili etkinliklerin yüzeysel kaldığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Tekşan, Süğümlü ve Çinpolat (2020) ortaokul öğrencileri için bazı Türk masallarının okunabilirlik ve anlaşılabilirlik düzeylerini belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmada tarama modelini kullanmıştır. Az Gittik Uz Gittik ve Masal Masal İçinde adlı kitapların her birinden üçer tane masal seçilmiş ve 90 öğrenci ile çalışılmıştır. Araştırma sonucunda masalların Ateşman Okunabilirlik Formülüne göre kolay okunabilirlik düzeyinde ve Çetinkaya-Uzun Okunabilirlik Formülüne göre ise eğitimsel düzeyde olduğu görülmüştür.

Canpolat (2019) 5. sınıf Türkçe ders kitabında bulunan sekiz metni tema, konu ve ana düşünce özellikleri açısından 52 Türkçe öğretmeninin görüşlerine göre incelediği çalışmada olgubilim desenini kullanmıştır. Araştırma sonucunda incelenen beş metnin temaya uygun olduğu, üç metnin uygun olmadığı; altı metnin konusunun belirgin olduğu, iki metnin konusunun belirgin olmadığı; üç metnin ana düşüncesinin belirgin olduğu, beş metnin ana düşüncesinin belirgin olmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Coşkun ve Çiftçi (2019) 2017-2018 eğitim öğretim yılında 3.-8. sınıflarda okutulan Türkçe ders kitaplarında yer alan 29 masalı aktardıkları değerler açısından inceledikleri çalışmada doküman incelemesi yöntemini kullanmıştır. İncelenen masallarda alt değerlerin toplam frekansı 70 bulunmuştur. Ana değerlere göre alt değerlerin dağılımı incelendiğinde sorumluluk ana değerine ilişkin 17, arkadaşlık ve saygı ana değerine ilişkin 11, öz düzenleme değerine ilişkin 7, sabır ana değerine ilişkin 1 alt değer olduğu tespit edilmiştir. Masallarda en çok karşılaşılan alçak gönüllülük değerinin tamamına yakınının olumsuz örneklerle aktarılmış olduğu görülmektedir. Ders kitaplarında yer alan masallarda sorumluluk, dostluk, güven,

azim, alçakgönüllülük, görev duygusu, iş birliği ve empati değerlerinin yer aldığı ancak vatanseverlik ve adalet değerlerinin yer almadığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Danışman (2019) 2018-2019 eğitim öğretim yılında 5. sınıflarda okutulan Türkçe ders kitabındaki metinleri çocuk edebiyatı ölçütleri açısından doküman analizi yöntemini kullanarak incelemiştir. Bu çalışmada 8 hikaye edici metin, 9 bilgilendirici metin, 6 şiir ve 1 karikatür olmak üzere 24 metin incelenmiştir. İncelenen 24 metnin ikisinin temaya uygun olmadığı, metin uzunluklarının öğrencilerin seviyelerine uygun olduğu, metinlerde yer alan cümle ve paragraf uzunluklarının genellikle uygun olduğu, bir metinde yer alan iki paragrafın seviyeye göre uzun olduğu, çocukların anlamını bilemeyeceği düşünülen kelimelere yer verildiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Metinlerle görseller arasında uyum olduğu, iki metnin görsellerinin metin içeriği ile bağlantısının zayıf kaldığı, üç metnin ise daha iyi görselleştirilmesi gerektiği, görsel sayısının yeterli olduğu tespit edilmiştir. Çizim şeklinde yer alan resimlerin basit olduğu ve insan çizimlerindeki yüz ifadelerinin tam anlamıyla yansıtılamadığı görülmüştür. Sayfa düzeninin genellikle uygun olduğu, üç metnin sayfa düzeninin uygun olmadığı, kullanılan yazı tipinin uygun olduğu, yazı boyutunun genellikle 11 punto kullanıldığı, iki metinde 9 punto yazı boyutuna yer verildiği, 1 metinde yazıların silik olduğu tespit edilmiştir.

Dedeoğlu-Orhun (2019) estetik ölçütleri 13 çocuk edebiyatı yazarının görüşleri doğrultusunda belirlenmesi ve bu ölçütlere göre Sevim Ak'ın Vanilya Kokulu Mektuplar kitabının değerlendirilmesi amacıyla yaptığı çalışmada olgubilim ve doküman analizi yöntemlerini kullanmıştır. Araştırma sonucunda estetik ölçütler belirlenerek incelenen Vanilya Kokulu Mektuplar kitabının çocuğun gelişim düzeyine ve çocuğa düşünme becerilerini kazandırma durumu açısından kısmen uygun olduğu, anlatımın güçlü olması özelliğini taşıdığı, konusunun ve kurgusunun nitelikli olduğu, yaşamla iç içe olduğu ve mizah içerdiği, biçimsel özellikleri içerisinde ele alınan resimlerin niteliği ve konu resim uyumu açısından kısmen uygun olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Gülden ve Kaplan (2019) 6. sınıf Türkçe ders kitabındaki görsellerde yer alan somut olmayan kültürel miras unsurlarını tespit etme ve görsellerin türlerine göre dağılımını inceledikleri çalışmada doküman analizi yöntemini kullanmıştır. Çalışma sonucunda ders kitabında yer alan görsellerin 125 adet fotoğraf, 98 adet dijital çizim, 23 adet çizim, 15 adet illüstrasyon, 4 adet afiş, 3 adet tablo, 2 adet broşür, 2 adet grafiğin olduğu tespit edilmiştir. Somut olmayan kültürel miras unsurları taşıyan

fotoğraf şeklindeki görsellerde Türk kahvesi, lokum, kemençe, horon, Mardin, zeybek halk oyunu, İshak Paşa Sarayı, tarhana çorbası, tarhana yapımı, dokumacılık, cirit oyunu; dijital çizim şeklindeki görsellerde Nasreddin Hoca, Karagöz ve gölge oyunu ve çizim şeklindeki görsellerde mendil oyunu, el öpme gibi ifadelerin bulunduğu görülmüştür. Görsellerin cinsiyet ayrımcılığı ve şiddet unsurları içermediği, sınıf düzeyine ve metin içeriğine uygun olduğu, estetik duyarlılığı geliştirici özelliklere sahip olduğu ancak çizimlerin yüz ifadesi ve duygu açısından yetersiz olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Merdane (2019) 2. sınıf Koza Yayınlarına ait Türkçe ders kitabında yer alan metinleri çocuk edebiyatı nitelikleri açısından tarama modelinde betimsel yöntemle incelemiştir. Metinlerin okunaklı bir yazı tipiyle yazıldığı, 21 punto yazı boyutunun kullanıldığı, satır aralığının normal olduğu, sayfa düzeni ve metin akışına göre resim konumlarının uygun olduğu, metinlerin genelinde verilen resimlerin başlık ve içerikle uyumlu olduğu, yedi metinde yer alan resimlerin metni yansıtmada yetersiz olduğu, iki metinde yer alan görsellerin metin içeriğiyle uyumsuz olduğu belirlenmiştir. Resimlerin renkli, özgün ve sade çizimlerden oluştuğu tespit edilmiştir. Metinlerin tema ve konu bağlamında TDÖP'ye uygun olduğu, günlük hayattan konulara yer verildiği, sekiz metinde yazım ve noktalama yanlışlarının olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Ana düşüncenin metin türüne göre farklılaştığı, hikaye edici metinlerde genel olarak ileti sezdirilmeye çalışılırken, bilgilendirici metinlerde iletinin doğrudan verildiği tespit edilmiştir. Metinlerde yer alan kahramanların genellikle hayvanlar ve insanlar olduğu belirtilmiştir. Metinlerde sade ve anlaşılır bir dil kullanıldığı, beş metinde birinci kişinin ağzıyla anlatımın yapıldığı ve anlamını bilinmeyen kelimelere yer verildiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Kayırmaz-Yavuz (2019) 2017-2018 ve 2018-2019 eğitim öğretim yıllarında ortaokul öğrencileri için hazırlanan Türkçe ders kitaplarında kullanılan metinlerin özelliklerinin 2018 TDÖP'ye uygunluğunu araştırmak için nitel desen kullanmıştır. Araştırma sonucunda 5. sınıf Türkçe ders kitabı TDÖP'ye metinlerin taşıması gereken özellikler ve metin türleri açısından uygun olduğu, her iki yılda okutulan kitaplarda 32 metin olduğu, 2018-2019 yılında kullanılan kitapta 17, 2017-2018 yılında kullanılan kitapta 18 farklı metin türü kullanıldığı sonuçlarına ulaşılmıştır. 2018-2019 eğitim öğretim yıllarında kullanılmak üzere 6. sınıflar için hazırlanan Türkçe ders kitaplarında sekiz tema her temada dört metin olmak üzere 32 metin olduğu bu açıdan TDÖP'ye uygun olduğu, 2017-2018 eğitim öğretim yılı için

kullanılan kitaplarda sekiz tema yer almasına karşın temalarda farklı sayılarda metne yer verildiği, 52 metnin olduğu bu bakımdan TDÖP'ye uygun olmadığı, iki eğitim öğretim döneminde okutulan ders kitaplarında farklı sayıda metin türlerine yer verildiği görülmüştür. 7. sınıflar için hazırlanan ders kitaplarından 2018-2019 yılında okutulan kitaplarda 32 metin olduğu, ders kitaplarında farklı sayıda metin türlerinin yer aldığı, 2017-2018 yılında okutulan ders kitabının tema sayısının az olduğu, 24 metnin yer aldığı, 13 farklı metin türünün olduğu belirlenmiştir. 8. sınıflar için hazırlanan 2018-2019 yıllarında kullanılan ders kitabının metin sayısı, metin türleri, tema ve konu bakımından 2018 TDÖP'ye uygun olduğu, 2017-2018 yılında okutulan iki farklı ders kitabında bulunması gereken türler dışında metin türlerine yer verildiği, tema sayısının az olması ve zorunlu temalar açısından eksik olması bakımından 2018 TDÖP'ye uygun olmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Şafak (2019) 5. 6. 7. ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinleri türlerine göre inceleme ve değerlendirme amacıyla yaptığı çalışmasında doküman incelemesi yöntemini kullanmıştır. Araştırma sonucunda ders kitaplarının metin türleri açısından zengin olduğu, en çok hikaye ve deneme türlerinin yer aldığı, metin türü dağılımın sınıf seviyelerine göre uygun olmadığı, ders kitaplarında zorunlu temalar yer alırken TDÖP'de yer alan tema çeşitliliği açısından düşük seviyede içeriğe sahip olduğu, öğretim programında tavsiye edilen metin türlerinin dağılım oranlarına uyulmadığı görülmüştür. TDÖP'de yer alan metin türü dağılım önerilerinin incelenmesi ve ders kitaplarının hazırlanmasında uzman tercihi konusuna yeterince değinilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Şahin (2019) ilkokul çocuk kitaplarında ele alınan kişisel ve toplumsal değerleri belirlemek amacıyla yaptığı araştırmasında doküman analizi yöntemini kullanmıştır. Yerli ve yabancı yazarlar tarafından yazılan ve çeşitli yayınevleri tarafından basılan 210 çocuk kitabını içerdikleri kişisel değerler açısından incelediği araştırma sonucunda en çok sorumluluk, sevgi, iyilik, çalışkanlık, hayvan sevgisi ve güven; en az temizlik, sabırlı olma, tutumluluk, sadakat, incelik ve ahlak değerlerinin işlendiği görülmüştür. Çocuk kitaplarında ele alınan toplumsal değerler açısından ise en çok arkadaşlık, yardımseverlik ve aile birliği; en az vatanseverlik, barış, empati, doğa sevgisi ve özgürlük değerlerinin işlendiği görülmüştür.

Türkben (2019) 2018-2019 eğitim öğretim yılında ortaokul 5. 6. 7. ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında serbest okuma ve dinleme metinleri dışında kalan öyküleyici ve bilgilendirici metinlerin okunabilirlik düzeylerini belirlemek amacıyla

yaptığı çalışmasında betimsel tarama modelini kullanmıştır. Bu çalışmada incelenen metinlerin büyük çoğunluğunun okunabilirlik düzeylerinin kolay olduğu, öyküleyici metinlerin okunabilirlik düzeylerinin bilgilendirici metinlere göre daha kolay olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Yıldırır-Kaldırım (2019) ortaokullar için hazırlanmış Türkçe ders kitaplarında yer alan metinleri çocuk edebiyatı özellikleri açısından nitel araştırma deseni kullanarak incelemiştir. 5. 6. 7. ve 8. sınıflar için hazırlanan Türkçe ders kitaplarının öğrencilerin rahatlıkla taşıyabileceği boyutta olduğu, kaliteli kağıt kullanıldığı, kitap kapağında temalar ve metinlerle ilgili resimlere yer verildiği belirlenmiştir. İncelenen tüm ders kitaplarındaki metinlerde işlenen konuların genel olarak çocuğa uygun olduğu, dil ve anlatım açısından sorunlar olduğu, 5. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan iki metin hariç diğer kitaplardaki metinlerde iletinin açıkça verildiği, 7. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan iki metin hariç sayfa düzeninin tüm sınıflar için uygun olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Aytan, Çalıcı ve Erdem (2018) 7. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan öyküleyici metinlerdeki kahramanların rol model olma durumlarını incelediği çalışmasında nitel araştırma yaklaşımlarından durum çalışmasını kullanmıştır. Veri toplama aracı olarak doküman incelemesi tekniğinden yararlanılmıştır. Bu araştırmada incelenen öyküleyici metinlerden yedi tanesinde (%50) kahramanların rol model olma yeterliliğine sahip olduğu görülmüştür. Metinlerde yer alan kahramanların çocuğa okuma alışkanlığı kazandırılmasında yetersiz olduğu tespit edilmiştir.

Gökmen (2017) 2010-2015 yılları arasında ödül almış öykü ve roman olmak üzere 17 eseri konu, dil ve anlatım, ileti, karakter, resimler açısından incelediği çalışmasında tarama modeli yöntemi kullanmıştır. İncelenen eserlerde farklı karakter geliştirme yolları kullanıldığı, genellikle karakterlerin konuşma ve eylemleri ile geliştirilmeye çalışıldığı, karakterlerin açık bir şekilde kurgulandığı tespit edilmiştir. İncelenen eserlerin konu olarak çocuğa uygun olduğu, aile, arkadaşlık, hayvan ve doğa sevgisi konularının sıklıkla tercih edildiği, iletilerin açık ve örtük olarak verilmeye çalışıldığı, deyimlerin ve atasözlerinin, betimlemeler ve benzetmelerin sıklıkla kullanıldığı görülmüştür. Resimlerin özgün olduğu, hayal kurmaya olanak sağladığı, siyah-beyaz ve renkli çizimlerin kullanıldığı tespit edilmiştir. İncelenen eserlerin bir eser hariç çocuk edebiyatı özellikleri açısından nitelikli olduğu, üç eser dışında dilin özelliklerini kavratabileceği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Mirzaoğlu (2017) 7. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan metinleri çocuk edebiyatı nitelikleri açısından incelemek amacıyla tarama modelini kullanmıştır. İnceleme sonucunda metinlerin yazı büyüklüğü ve sayfa düzeninin sınıf seviyesine uygun olduğu, metinlerde imla ve noktalama hatalarının olmadığı, en çok makale ve şiir türüne yer verildiği tespit edilmiştir.

Tekin (2017) Süleyman Bulut'un yazdığı 37 çocuk kitabının çocuk edebiyatı özelliklerine uygunluğunu incelediği araştırmasında tarama modelini kullanmıştır. Yapılan inceleme sonucunda eserlerde çoğunlukla doğa bilinci, hayvan sevgisi, yardımlaşma, dayanışma temalarına yer verildiği, iletilerin açıkça verilmediği, hissettirilmeye çalışıldığı, belirli bir zaman ve yerin olmadığı tespit edilmiştir. İncelenen eserlerde akıcı bir dil kullanıldığı, anlam zenginliğinin desteklenmesine dikkat edildiği, resimlerin çocuğun hayal dünyasını geliştirecek nitelikte olduğu belirlenmiştir. Eserlerin çocuk edebiyatı özellikleri açısından nitelikli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yılmaz ve Korkmaz (2017) 1.-5. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinleri içerik açısından incelediği çalışmasında nitel araştırma yaklaşımlarından tarama modelini kullanmıştır. Araştırma sonucunda 1.-5. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan 492 metnin sınıf seviyelerine göre yazı boyutunun uygun olduğu, metinlerin başlık ile uyumuna dikkat edilmediği, metinlerin ana fikrinin olmadığı ya da kısmen olduğu, metinlerin büyük çoğunluğunun sınıf seviyelerine göre olması gereken kelime sayısına uygun olmadığı, cümlelerde yer alması gereken kelime sayılarına göre ise kısmen uygun olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Pilav (2016) ortaokul Türkçe ders kitaplarında yer alan her sınıf düzeyinden seçilen ikişer metin olmak üzere toplam sekiz metni estetik özellikler açısından incelediği çalışmasında doküman analizi yöntemini kullanmıştır. Araştırma sonucunda en az estetik ögeye 5. sınıf ders kitaplarında rastlanmıştır. Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin estetik değerler açısından yeterli olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Yılmaz (2016) Türkçe öğretmenlerinin çocuk kitaplarındaki karakterlerle ilgili görüşleri üzerine yaptığı çalışmasında olgubilim desenini kullanmıştır. Bu çalışmada öğretmenler çocuk kitaplarında yer alan karakterlerin günlük hayatta karşılaşılabilecek şekilde olmasını ve bu durumun çocukların bu kişilerle kendilerini özdeşleştirmesine olanak sağlayacağını ifade etmiştir. Öğretmenler, karakterlerin okuyucuya olumlu yönleriyle sunulması gerektiğini ancak idealize edilen

kahramanlar yerine olumlu ve olumsuz özellikleri aynı anda taşıyan birkaç karakterin de okuyucuya sunulması gerektiğini belirtmiştir.

İnan-Yıldız (2015) 2. sınıf Doku Yayınevi tarafından hazırlanan Türkçe ders kitabında yer alan metinlerin resimlerle olan ilişkisi üzerine yaptığı araştırmasında doküman incelemesi tekniğini kullanmıştır. Yapılan inceleme sonucunda şiir türü dışında kalan metinler için resimlerin çerçeve içinde verildiği, resimlerde fon zemin uyumuna özen gösterildiği, resimlerin üç metinde metin içeriği ile paralel, dokuz metinde kısmen paralel yerleştirildiği, dört metinde paralel yerleştirilmediği görülmüştür. Resimlerin metnin başlığını 11 metinde desteklediği, iki metinde kısmen desteklediği, üç metinde desteklemediği tespit edilmiştir. Bilgilendirici ve hikaye edici 11 metne ait resmin, yedi metinde ana düşünceyi desteklediği, dört metinde ise ana düşünceyi desteklemediği, şiir türündeki beş metne ait resmin iki metinde ana duyguyu desteklediği, üç metinde ise ana duyguyu desteklemediği tespit edilmiştir.

Yücelşen (2014) 5. 6. 7. ve 8. sınıflar için hazırlanan 12 adet Türkçe ders kitabında yer alan düzenlenmiş ya da kısaltılmış roman, öykü ve şiir türündeki metinleri anlamsal bütünlük ve yapısal olarak metin özelliklerini yansıtma açısından incelediği çalışmasında doküman incelemesi yöntemini kullanmıştır. Bu çalışmada kısaltmalar için bir yöntem kullanılmadığı, öyküler için yapılan kısaltmaların metnin yapı ve anlamsal bütünlüğünü bozmayacak şekilde yapıldığı ancak kısaltılmış şiir ve romanlar için aynı durumun geçerli olmadığı, kısaltılmış romanın türünün özelliklerini yansıtmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Sallabaş (2013) ortaokul Türkçe ders kitaplarında yer alan öyküleyici metinleri değerler eğitimi açısından incelediği çalışmasında doküman analizi yöntemini kullanmıştır. Araştırma sonucunda incelenen öyküleyici metinlerin çalışkanlık, duyarlılık ve sevgi gibi değerler açısından zengin olduğu anacak metinlerde barış, hoşgörü, adalet, dürüstlük, özgürlük, temizlik ve misafirperverlik gibi değerlere yer verilmediği sonucuna ulaşılmıştır.

Sarıçan (2012) 6. 7. ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin çocuk edebiyatı ölçütlerine uygunluğunu incelediği çalışmasında nitel araştırma yaklaşımlarından tarama modelini kullanmıştır. Bu çalışmada konu bütünlüğünün olmadığı, öğrenci seviyelerinin altında metinlerin yer aldığı, görsellerin bazılarının niteliği ve kalitesinin düşük olduğu, yapılan kısaltmaların metnin anlam bütünlüğünü bozduğu, türünün özelliklerini yansıtmayan metinlerin olduğu, ders kitaplarını

hazırlayan kişilere ait metinlerin bulunduğu, yazarları belirsiz metinlerin yer aldığı, aynı yazara ait birden fazla metin olduğu ve anlatımı açık olmayan ve anlatım bozukluğu bulunan cümlelerin olduğu tespit edilmiştir.

Aslan (2010) Türk ve Fransız ders kitaplarını dış yapı ve görsel unsurlar açısından karşılaştırmalı olarak incelediği çalışmasında dış yapı özellikleri için betimsel analizi, görsel unsurlar için içerik analizini kullanmıştır. Bu araştırmada Türkçe ders kitaplarının Fransız ders kitaplarına göre kağıt, kapak, kenar boşlukları, sayfa tasarımı gibi dış yapı özellikleri açısından ve fotoğraf, karikatür, resim, grafik tasarım gibi görsel ögeler açısından beklenen kalitede olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Sulak ve Pilten (2010) ilkokul 1-5. sınıflar için hazırlanan Türkçe ders kitaplarındaki metinleri türlerine göre incelediği araştırmasında tarama yöntemini kullanmıştır. Her sınıf düzeyi için üç kitap olmak üzere toplam 15 Türkçe ders kitabını incelemiştir. Türkçe ders kitabında yer alan 432 metnin 143'ünün hikaye edici, 158'inin bilgilendirici ve 131'inin şiir türünde olduğu tespit edilmiştir. Hikaye edici metinlerde karakterler, yer ve zaman ile ilgili özelliklere yer verilirken olayın girişi, olayın problem durumunun verilmesi, sonucu, ana fikir özelliklerine yeterli düzeyde yer verilmediği görülmüştür. Bilgilendirici metinlerde genellikle betimsel özelliklere yer verildiği ancak kronolojik sıraya koyma, neden-sonuç, karşılaştırma, benzetim yapma gibi özelliklerin yeterli olmadığı görülmüştür.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümü araştırmanın yöntemi, çalışma grubu, veri toplama araçları ve verilerin analizinden oluşmaktadır.

3.1. Araştırmanın Yöntemi

İlkokul 2. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan metinlerin çocuk edebiyatı ölçütleri açısından incelenmesini amaçlayan bu araştırmada nitel araştırma yaklaşımlarından doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesi araştırması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Kitap inceleme çalışmalarında okuyuculara bilgi verme amaçlanır ve kitabın içeriğinin nitelik açısından özellikleri belirtilir (Dinçer, 2022). Belgesel taramanın temel koşulu, konuya ilişkin belgelerin bulunması, incelenmesi ve belli durum ya da görüşleri açığa çıkaracak bir senteze varılabilmesi için gerekli düzenlemelerin yapılabilmesidir (Karasar, 2007). Bu çalışmada ilkokul 2. sınıf Türkçe ders kitabındaki metinler çocuk edebiyatı ölçütleri açısından incelenmiştir.

3.2. Çalışma Grubu

Bu çalışma ilkokul 2.sınıf Türkçe ders kitabında yer alan metinlerin çocuk edebiyatı ölçütlerine göre incelemeyi amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda araştırmanın çalışma grubunu, Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu tarafından 2022-2023 eğitim öğretim yılında kullanılmak üzere ilkokul 2. sınıf öğrencileri için kabul edilen Ada Matbaacılık Yayıncılık tarafından hazırlanan Türkçe ders kitabında bulunan toplam 40 metin oluşturmaktadır. Araştırmaya 2. sınıf Türkçe ders kitabında bulunan tüm metinler dahil edildiği için örnekleme yoluna gidilmemiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

İlkokul 2. sınıf Türkçe ders kitabındaki metinler incelenirken çocuk edebiyatının içerik ve biçim özellikleri ile ilgili uygun, kısmen uygun, uygun değil şeklinde kontrol listesi oluşturulmuştur. Çocuk kitaplarının içerik özellikleri ile ilgili kontrol listesinde ilgili alan yazın taranarak elde edilen 1) tema, 2) konu, 3) temel

kavramlar ve değerler, 4) kahramanlar ve karakterler, 5) plan, 6) dil ve anlatım ve 7) ileti yer almaktadır. Çocuk kitaplarının biçim özellikleri ile ilgili kontrol listesinde ise ilgili alan yazın taranarak elde edilen 1) kitabın boyutu, 2) cilt, 3) kağıt, 4) kapak, 5) harfler, 6) sayfa düzeni ve 7) resimler yer almaktadır.

Türkçe ders kitabında yer alan metinlerin çocuk edebiyatı özellikleri açısından incelenmesi aşamasında kullanılan ölçütler Tablo 3.'te yer almaktadır.

Tablo 3: Metinlerin Değerlendirilmesinde Kullanılan Özelliklere Ait Ölçütler

İÇERİK ÖZELLİKLERİ	ÖLÇÜTLER
Tema	2019 TDÖP'ye uygunluk
	Açık ve anlaşılır olması (Oğuzkan, 2013)
Konu	2019 TDÖP'ye uygunluk
	Çocukların yaşlarına uygun olması (Temizyürek, Şahbaz ve Gürel, 2016)
	Çocuğu meraklandırabilir olması (Temizyürek, Şahbaz ve Gürel, 2016)
	Çocuğun ilgisini çekebilecek nitelikte olması (Temizyürek, Şahbaz ve Gürel, 2016)
	Çocuğa doğru bilgiler vermesi (Temizyürek, Şahbaz ve Gürel, 2016)
	Çocuğun duygularını harekete geçirebilir olması (Temizyürek, Şahbaz ve Gürel, 2016)
	Çocuğun günlük yaşantısında karşılaşabileceği bir olay olması
Temel Kavramlar ve Değerler	Temel kavramlar ve değerlere yer verilmesi
	Çocuğun günlük yaşantısında sıklıkla karşı karşıya kaldığı kavramlara yer verilmesi (Yalçın ve Aytaş, 2005)
Kahramanlar ve Karakterler	Karakter sayısı (Karataş, 2014)
	Karakterin özelliği (Oğuzkan, 2013)
	Karakterin çocuğun yakın çevresinden seçilmesi (Çinpolat, 2018)
	Karakterlerin gerçek hayatta karşılaşılabilir olması (Çinpolat, 2018)
Plan	Metnin türü
	Giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinin olması
	Geri dönüşlerin olmaması (Karatay, 2014)
Dil ve Anlatım	Metnin türü
	Anlatımın birinci kişi ağzı ile yapılması (Yalçın ve Aytaş, 2005).
	Sade ve anlaşılır bir dil kullanılması
	Paragraflarda yer alan cümle sayısı (Aydın ve Uzun, 2020; Karatay, 2014)
	Cümlede yer alan kelime sayısı (MEB, 2013)
	Çocuğun günlük hayatında kullandığı kelimelere yer verilmesi (Karatay, 2014)
	Kelime dağarcığını zenginleştiren kelimelere yer verilmesi
İleti	İletisi olması (Açık-Önkaş ve Günay, 2015)

	İletinin olumlu olması
	Okuyucu tarafından anlaşılabilecek nitelikte olması
BİÇİM ÖZELLİKLERİ	ÖLÇÜTLER
Kitabın Boyutu	Kitabın ölçüleri (MEB, 2019; Oğuzkan, 2013)
	Taşımakta güçlük çekmeyeceği boyutlarda olması (Karatay, 2014)
Cilt	Ciltleme tekniği (Temizyürek, Şahbaz ve Gürel, 2016)
	Forma sayısı (MEB, 2019)
Kağıt	Kaliteli olması (Oğuzkan, 2013; Temizyürek, Şahbaz ve Gürel, 2016; Yurt ve Arslan, 2014)
	Parlamaması (Temizyürek, Şahbaz ve Gürel, 2016)
	Mürekkebi ve boyayı dağıtmaması
Kapak	Bristol kartondan yapılmış olması (MEB, 2022)
	Okul türünün olması (MEB, 2021)
	Kaçıncı sınıfa ait olduğunun belirtilmesi (Doğan ve Tuğ, 2017; MEB, 2021)
	Yayın evinin isminin olması (Doğan ve Tuğ, 2017; Gülersoy, 2013)
	Yazarın adının olması (Doğan ve Tuğ, 2017; MEB, 2021)
Harfler	Yazı tipi
	Yazı puntosu (MEB, 2022)
	Harflerin aralığı (Hughes ve Wilkins, 2002; Karatay, 2014)
Sayfa Düzeni	Uygun sayfa kenar boşluklarının bırakılması (Karatay, 2014)
	Yazım ve baskı hatasının olmaması
	Metin satır aralığı (Aydın ve Uzun, 2020)
	Yazı ve resimlerin üst üste gelmeyecek şekilde yerleştirilmesi (Demiryürek, 2012)
Resimler	Resim-yazı dağılımı (Karatay, 2014)
	Resmin metni yansıtması (Baş ve İnan-Yıldız, 2014; Erdal, 2018)
	Resimlerin çizim şeklinde olması (Gönen, Karakuş, Uysal, Kehci, Ulutaş ve Kahve, 2016)
	Renklendirmenin uygun olması
	Anlaşılır ve zihinde canlandırmayı kolaylaştıracak nitelikte olması (Şahin, 2012)

Tablo 3'te yer alan metinlerin değerlendirilmesinde kullanılan özelliklere ait ölçütler ve bu ölçütler doğrultusunda oluşturulan kontrol listelerine göre İlkokul 2. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan metinler incelenmiştir.

3.4. Verilerin Analizi

Bu araştırmada veriler doküman analizi yoluyla analiz edilmiştir. Doküman analizi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Kuzu, 2013). Doküman analizi; kaynakları bulma,

okuma, not alma ve değerlendirme işlemlerini içerir (Karasar, 2007). Bu çalışmada 2. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan 40 metin doküman olarak ele alınmış olup çocuk edebiyatı ölçütlerine göre detaylı bir şekilde incelenmiş, değerlendirilmiş ve yorumlanmıştır. Tekil analizci yerine iki veya daha fazla kişiye aynı nitel verinin bağımsız olarak analiz ettirilmesi ve bulgularının karşılaştırılması, olası önyargıları azaltmaya yardımcı olur ve elde edilen verilen tutarlılığını doğrudan sağlama olanağı verir (Patton, 2002). Verilerin tutarlılığı açısından araştırmacı ve danışmanı tarafından doküman olarak ele alınan metinler incelenmiş ve analiz edilmiştir. Nitel araştırmalarda verilerin güvenirliği için araştırmacılar arasında oluşabilecek farklılıkların en aza indirilmesi beklenir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Verilerin güvenirliği için metinler araştırmacılar tarafından birlikte tekrar incelenerek ortak bir karar verilene kadar analizler yapılmıştır. Verilerin geçerliliği ve güvenirliğini artırmak için üç alan uzmanı tarafından dönütler alınmış, bu dönütler doğrultusunda düzenlemeler ve düzeltmeler yapılarak analizlerin son şekli verilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bu bölümü birinci alt probleme ilişkin bulgular, ikinci alt probleme ilişkin bulgular ve üçüncü alt probleme ilişkin bulgulardan oluşmaktadır.

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi "İlkokul 2. sınıf Türkçe ders kitabı, 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan ders kitabına alınacak metinlerin özellikleri açısından uygun olarak hazırlanmış mıdır?" şeklinde belirlenmiştir.

Türkçe ders kitabında yer alan metinler ve yazarlarına ilişkin bulgular Tablo 4.'te yer almaktadır.

Tablo 4: Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Metinler ve Yazarları

SIRA NO	METİNLER	METİN YAZARLARI
1	Şenlikli Bir Akşam Yemeği	Ayla ÇINAROĞLU
2	Gerçek Arkadaş	Aziz SİVASLIOĞLU
3	Alçak Gönüllü Olmak	Nuray TÜRKYILMAZ ve diğerleri
4	Paylaş Dedi Babam	Selami YILDIRIM
5	Sevgi Bir Kuştur (Serbest Okuma Metni)	Gökhan AKÇİÇEK
6	29 Ekim	Mehmet ÇAVUŞ
7	Aslı'nın Dönüşü	Gülten KARLI
8	Nasrettin Hoca'nın Köyünde	Mehmet ÖNDER
9	Güzel Yurdum	Melahat UĞURKAN
10	Çocukluğumdaki Bayramlar (Serbest Okuma Metni)	Ülkü TAMER
11	İstiklal Marşı'mız	Nefise ATÇAKARLAR
12	Atatürk'ün Gültekin'e Armağanı	Cemil SÖNMEZ
13	Seyit Onbaşı	Suat TURGUT
14	Korkusuz Kahramanlar	Ömer GÜÇLÜ
15	Ülkemi Seviyorum (Serbest Okuma Metni)	Üzeyir GÜNDÜZ
16	En Güzel Yarıyıl tatili	Savaş ÜNLÜ
17	Ben Her Gün Bir şey Olacağım	Fahri KAYA
18	Sihirli Sözcükler	Aygören DİRİM
19	Konuksever	Mavisel YENER
20	Farklı Arkadaşım (Serbest Okuma Metni)	Fanny JOLY/ Claire FRANEK Çeviren: Egemen DEMİRCİOĞLU
21	Çocuk mu Robot mu?	Ahmet EFE
22	Naz'ın Bilgisayar Sevdası	Sevda YÜKSEL

23	Tekerleğin İcadı	Anna CLAYBOURNE Çeviren: Gizem ŞAKAR
24	Bilgi Çağı	Bestami YAZGAN
25	Aklımdaki İcatlar (Serbest Okuma Metni)	Şebnem Güler KARACAN
26	Kazalardan Korunma ve İlk Yardım	Meral TUNA PARKAN / Asya ÇAĞLAR ÖZTÜRK
27	Bilge Hangi Sporu Yapacak?	Asiye Aslı ASLANER
28	Kahvaltının Önemi	Kate KNIGHTON Çeviren: Pınar Turanlı
29	El ve Tırnaklar	İsmail Hakkı TALAS
30	Futbolcu Efe (Serbest Okuma Metni)	Hikmet ULUSOY
31	Ben Ne Zaman Doğdum?	Behiç AK
32	Gülibik	Çetin ÖNER
33	Mevsimler	Altan İNAL
34	Üç Güneş	Ayla ÇINAROĞLU
35	Tarzan (Serbest Okuma Metni)	Tekin ÖZERTEM
36	Kırmızı Domatesin Yolculuğu	Zeynep DOYMUŞ / Yeliz SAZAK
37	Ufacık Vidacık	Sennur SEZER
38	Özgür Olmak ya da Olmamak	Nuran DİREK
39	Işıltılı Reklamlar	Nursel ÇETİN/ Eşref KARADAĞ
40	Bölüşmek Kolay Değildir (Serbest Okuma Metni)	Brigitte LABBE/ Michel PUECH Çeviren: Azade Aslan

Tablo 4 incelendiğinde sekiz metnin serbest okuma metni olarak verildiği görülmektedir. 36 metnin (%90) Türk Çocuk Edebiyatından, dört metnin (%10) Dünya Çocuk Edebiyatından yazarlar tarafından yazıldığı görülmekte olup ders kitabında toplam 40 metin yer almaktadır. Türk Cumhuriyetleri edebiyatlarından eserlere daha çok yer verilmiştir. Türk Çocuk Edebiyatından alınan metinlerin üç tanesi iki yazar tarafından ortak olarak yazılmıştır. Dünya Çocuk Edebiyatından alınan metinlerin ise iki tanesinin iki yazar tarafından ortak yazıldığı görülmektedir. Türkçe ders kitabında "Bu kitap için yazılmıştır." ifadesini içeren metin bulunmamaktadır. Aynı yazar ve şairlerden birer metne yer verilmiş olup Ayla Çınaroğlu'na ait 2 metnin seçilmiş olduğu görülmektedir. Dünya Çocuk Edebiyatından alınan eserleri çevirenler metnin sonunda yazarın isminin altında belirtilmiştir. Yazar ve şairlerin biyografilerine yer verilmemiştir.

Türkçe ders kitabında yer alan metinlerin birincil kaynaktan alınma durumuna ilişkin bulgular Tablo 5.'te yer almaktadır.

Tablo 5: Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Metinlerin Birincil Kaynaktan Alınma Durumu

SIRA NO	METİN VE YAZARI	KAYNAKÇA
1	Şenlikli Bir Akşam Yemeği Ayla ÇINAROĞLU	Çınaroğlu, A (2002) Çikolatayı Kim Yiyecek. İstanbul: Uçanbalık Yayınları.
2	Gerçek Arkadaş Aziz SİVASLIOĞLU	Sivaslıoğlu, A. (2002) Su Gibi Okuyorum. Ankara: Koza Yayın Dağıtım.
3	Alçak Gönüllü Olmak Nuray TÜRKYILMAZ ve diğerleri	Türkyılmaz, N. ve diğerleri. (2015) Alçak Gönüllü Davranmak. İstanbul: Timaş Yayınları.
4	Paylaş Dedi Babam Selami YILDIRIM	Yıldırım, S. (2008) Ay Masalı, İstanbul: Nar Yayınları
5	Sevgi Bir Kuştur Gökhan AKÇİÇEK	Akçiçek, G. (2007) Bülbül Deresi Şiirleri. İstanbul: Salıncak Yayınları.
6	29 Ekim Mehmet ÇAVUŞ	Çavuş, M. (1997) Burcu Burcu (Çocuk Şiirleri). Çerkezköy: Tuna Dergisi Yayınları.
7	Aslı'nın Dönüşü Gülten KARLI	Karlı, G. (2015) Aslı'nın Dönüşü. İstanbul: Özyürek Yayınları
8	Nasrettin Hoca'nın Köyünde Mehmet ÖNDER	Önder, M. (2008) Aldı Sözü Anadolu. Ankara: Elips Yayınları.
9	Güzel Yurdum Melahat UĞURKAN	Uğurkan, M. (1959) Güzel Yurdum. İstanbul: Özyürek Yayınevi.
10	Çocukluğumdaki Bayramlar Ülkü TAMER	Tamer, Ü. (1997) Alleben Anıları. İstanbul: Ad Yayıncılık.
11	İstiklal Marşı'mız Nefise ATÇAKARLAR	Atçakarlar, N. (2018) İstiklal Marşı Nasıl Yazıldı?. İstanbul: Timaş Basım Ticaret Ve Sanayi A.Ş.
12	Atatürk'ün Gültekin'e Armağanı Cemil SÖNMEZ	Sönmez, C. (1997) Atatürk'te Çocuk Sevgisi. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
13	Seyit Onbaşı Suat TURGUT	Turgut, S. (2014) Ben Seyit Onbaşı. İstanbul: 2023 Yayıncılık.
14	Korkusuz Kahramanlar Ömer GÜÇLÜ	Güçlü, Ö. (basım yılı yok) 15 Temmuz Milli İrade Destanı. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
15	Ülkemi Seviyorum Üzeyir GÜNDÜZ	Gündüz, Ü. (2007) Ülkemi Seviyorum. Ankara: Akçağ Basım Yayım Paz. A.Ş.
16	En Güzel Yarıyıl Tatili Savaş ÜNLÜ	Ünlü, S. (2003) En Güzel Yarıyıl Tatili. İstanbul: Bu Yayınevi.
17	Ben Her Gün Bir Şey Olacağım Fahri KAYA	Kaya, F. (2001) Güle Güle (Hikayeler). İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
18	Sihirli Sözcükler Aygören DİRİM	Dirim, A. (2006) Sihirli Sözcükler. İstanbul: Esin Yayınevi.
19	Konuksever Mavisel YENER	Yener, M. (2015) Gıdıklanan Kitap. İstanbul: Doğan ve Egmont Yayıncılık.
20	Farklı Arkadaşım Fanny JOLY ve Claire FRANEK	Joly, F. ve Franek, C. (2010) Farklı Arkadaşım. (Çeviren: Egemen Demircioğlu). İstanbul: Erdem Yayınları.
21	Çocuk mu Robot mu?	Efe, A. (2013) Işığın Yüreği. İstanbul: Nar

	Ahmet EFE	Yayınları.
22	Naz'ın Bilgisayar Sevdası Sevda YÜKSEL	Yüksel, S. (2018) Temel Reis Bize Gelecek. İstanbul: Yuva Yayınları.tatürk
23	Tekerleğin İcadı Anna CLAYBOURNE	Claybourne, A. (2010) Nereden Nereye Buluşlar. (Çeviren: Gizem Şakar). İstanbul: Timaş Basım Ticaret Ve Sanayi A.Ş.
24	Bilgi Çağı Bestami YAZGAN	Yazgan, B. (2007) Çıtı Pıtı Kutu Kutu Şiirler. İstanbul: Nesil Yayınları.
25	Aklımdaki İcatlar Şebnem Güler KARACAN	Karacan, Ş. G. (2014) Başıma İcat Çıkardım!. İstanbul: Nesil Yayın Grubu.
26	Kazalardan Korunma ve İlk Yardım Meral TUNA PARKAN ve Asya ÇAĞLAR ÖZTÜRK	Parkan, M. T. ve Öztürk, A. Ç. (2007) Benim Sağlık Kitabım. İstanbul: Kelime Yayınları
27	Bilge Hangi Sporu Yapacak? Asiye Aslı ASLANER	Aslaner, A. A. (2017) Pof Pof. İstanbul: Timaş Basım Yayın Ticaret ve Sanayi A.Ş.
28	Kahvaltının Önemi Kate KNIGHTON	Knighton, K. (2013) Neden Abur Cubur Yememeliyim?. Ankara: Tübitak Popüler Bilim Kitapları.
29	El ve Tırnaklar İsmail Hakkı TALAS	Talas, İ. H. (1969) Bütün Şiirlerim. İstanbul: Yeni Okul Bilgisi Yayınları.
30	Futbolcu Efe Hikmet ULUSOY	Ulusoy, H. (2005) Efe'nin Konuşan Kramponları. İstanbul: Beyaz Balina Yayınları.
31	Ben Ne Zaman Doğdum? Behiç AK	Ak, B. (2015) Ben Ne Zaman Doğdum?. İstanbul: Günışığı Kitaplığı.
32	Gülibik Çetin ÖNER	Öner, Ç. (1999) Gülibik. İstanbul: Can Yayınları Ltd. Şti.
33	Mevsimler Altan İNAL	İnal, A. (2011) Mevsimler. İş Bankası Kültür Yayınları.
34	Üç Güneş Ayla ÇINAROĞLU	Çınaroğlu, A. (2006) Şiir Gemisi. İstanbul: Uçanbalık Yayınları.
35	Tarzan Tekin ÖZERTEM	Özertem, T. (2009) Sen De Boya Dünyayı. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi
36	Kırmızı Domatesin Yolculuğu Zeynep DOYMUŞ ve Yeliz SAZAK	Doymuş, Z. ve Sazak, Y. (2010) Kırmızı Domatesin Yolculuğu. İstanbul: Bilim Yayınları Gzt. Ve Kağıtçılık San Tic. A. Ş.
37	Ufacık Vidacık Sennur SEZER	Sezer, S. (2014) Ufacık Vidacık. İstanbul: Doğa Basın Yayın Dağıtım Tic. Ltd. Şti.
38	Özgür Olmak ya da Olmamak Nuran DİREK	Direk, N. (2006) Filozof Çocuk. İstanbul: Pan Yayıncılık.
39	Işıltılı Reklamlar Nursel ÇETİN ve Eşref KARADAĞ	Çetin, N. ve Karadağ, E. (2013) Dersten Kaçan Şiirler. İzmir: Top Yayıncılık Paz. San. ve Tic. Ltd. Şti.
40	Bölüşmek Kolay Değildir Brigitte LABBE ve Michel PUECH	Labbe, B. ve Puech, M. (2006) Adalet ve Haksızlık. (Çeviren: Azade Aslan). İstanbul: Günışığı Kitaplığı.

Ders kitabının kaynakçası incelenerek hazırlanan Tablo 5'e göre Türk yazarlara ait olan metinlerin birincil kaynaktan yani yazarların kendi eserinden alınarak konulduğu görülmektedir. Dünya Çocuk Edebiyatından alınan eserlerin ise

Türkçe çevirisi yapılan kaynağından alındığı görülmektedir.

Türkçe ders kitabında yer alan kısaltılmış metinlere ilişkin bulgular Tablo 5.'te yer almaktadır.

Tablo 6: Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Kısaltılmış Metinler

Metnin Adı	Uygun	Kısmen uygun	Uygun değil
1.29 Ekim	✓		
2.Aslı'nın Dönüşü	✓		
3.Nasrettin Hoca'nın Köyünde		✓	
4.Çocukluğumdaki Bayramlar	✓		
5.İstiklal Marşı'mız	✓		
6.Atatürk'ün Gültekin'e Armağanı	✓		
7.Seyit Onbaşı	✓		
8.Ülkemi Seviyorum	✓		
9.En Güzel Yarıyıl Tatili	✓		
10.Ben Her Gün Bir Şey Olacağım	✓		
11.Sihirli Sözcükler	✓		
12.Farklı Arkadaşım		✓	
13.Naz'ın Bilgisayar Sevdası	✓		
14.Tekerleğin İcadı		✓	
15.Bilgi Çağı (şiir)	✓		
16.Aklımdaki İcatlar	✓		
17.Bilge Hangi Sporu Yapacak?	✓		
18.Kahvaltının Önemi		✓	
19.Futbolcu Efe	✓		
20.Ben Ne Zaman Doğdum	✓		
21.Gülibik	✓		
22.Mevsimler	✓		
23.Kırmızı Domatesin Yolculuğu	✓		
24.Ufacık Vidacık	✓		
25.Özgür Olmak ya da Olmamak		✓	

Tablo 6 incelendiğinde 25 metnin kısaltılarak ders kitabına alındığı görülmektedir. Bu metinlerin çıkarılan bölümleri (...) ile gösterilmiştir. 20 metinde kısaltma yapılırken anlam bütünlüğünün bozulmadığı, beş metinde anlam bütünlüğünün kısmen bozulduğu tespit edilmiştir. Kısaltılarak alınan 25 metnin 11 tanesinde aynı zamanda başında kısa özetinin olduğu görülmektedir. Ders kitabına alınan 11 metinde hem özetleme hem de kısaltma yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Türkçe ders kitabında yer alan metinlerden özet kısmı olanlara ilişkin bulgular Tablo 7.'da yer almaktadır.

Tablo 7: Türkçe Ders Kitabına Alınan Metinlerden Özet Kısmı Olanlar

Metnin Adı	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun değil
1.Şenlikli Bir Akşam Yemeği	✓		
2.Alçak Gönüllü Olmak	✓		
3.Aslı'nın Dönüşü	✓		
4.Çocukluğumdaki Bayramlar	✓		
5.Atatürk'ün Gültekin'e Armağanı	✓		
6.Ülkemi Seviyorum	✓		
7.Ben Her Gün Bir Şey Olacağım	✓		
8.Farklı Arkadaşım	✓		
9.Naz'ın Bilgisayar Sevdası	✓		
10.Aklımdaki İcatlar		✓	
11.Bilge Hangi Sporu Yapacak?	✓		
12.Futbolcu Efe	✓		
13.Ufacık Vidacık	✓		
14.Bölüşmek Kolay Değildir		✓	

Tablo 7 incelendiğinde 14 metnin başında eserin seçilen bölümüne kadar olan kısmın kısa özeti verilerek ders kitabına alındığı görülmektedir. 12 metinde verilen kısa özetlerde eserdeki bağlamın yakalanabilmesi için anlam bütünlüğü bozulmaz iken, iki metinde anlam bütünlüğünün kısmen bozulduğu tespit edilmiştir. Başında kısa özeti verilen 14 metnin 11 tanesinde aynı zamanda kısaltma yapıldığı görülmektedir. Ders kitabına alınan 11 metinde hem özetleme hem de kısaltma yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi "İlkokul 2. sınıf Türkçe ders kitabı, 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan metinler türleri, temaları ve konuları açısından uygun olarak hazırlanmış mıdır?" şeklinde belirlenmiştir.

Türkçe ders kitabında yer alan metinlerin türlerine ilişkin bulgular Tablo 8.'de yer almaktadır.

Tablo 8: Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Metinlerin Türleri

SIRA	TEMA	METİNLER	METİN TÜRLERİ
1	ERDEMLER	Şenlikli Bir Akşam Yemeği (Dinleme Metni)	Hikaye edici
2		Gerçek Arkadaş	Hikaye edici
3		Alçak Gönüllü Olmak	Bilgilendirici

4		Paylaş Dedi Babam	Şiir
5		Sevgi Bir Kuştur (Serbest Okuma Metni)	Şiir
6	MİLLİ KÜLTÜRÜMÜZ	29 Ekim (Dinleme Metni)	Şiir
7		Aslı'nın Dönüşü	Bilgilendirici
8		Nasrettin Hoca'nın Köyünde	Bilgilendirici
9		Güzel Yurdum	Şiir
10		Çocukluğumdaki Bayramlar (Serbest Okuma Metni)	Hikaye edici
11	MİLLİ MÜCADELE VE ATATÜRK	İstiklal Marşı'mız (Dinleme Metni)	Bilgilendirici
12		Atatürk'ün Gültekin'e Armağanı	Bilgilendirici
13		Seyit Onbaşı	Bilgilendirici
14		Korkusuz Kahramanlar	Şiir
15		Ülkemi Seviyorum (Serbest Okuma Metni)	Hikaye edici
16	BİREY VE TOPLUM	En Güzel Yarıyıl Tatili (Dinleme Metni)	Hikaye edici
17		Ben Her Gün Bir şey Olacağım	Hikaye edici
18		Sihirli Sözcükler	Bilgilendirici
19		Konuksever	Şiir
20		Farklı Arkadaşım (Serbest Okuma Metni)	Bilgilendirici
21	BİLİM VE TEKNOLOJİ	Çocuk mu Robot mu? (Dinleme Metni)	Şiir
22		Naz'ın Bilgisayar Sevdası	Hikaye edici
23		Tekerleğin İcadı	Bilgilendirici
24		Bilgi Çağı	Şiir
25		Aklımdaki İcatlar (Serbest Okuma Metni)	Hikaye edici
26	SAĞLIK VE SPOR	Kazalardan Korunma ve İlk Yardım (Dinleme Metni)	Bilgilendirici
27		Bilge Hangi Sporu Yapacak?	Hikaye edici
28		Kahvaltının Önemi	Bilgilendirici
29		El ve Tırnaklar	Şiir
30		Futbolcu Efe (Serbest Okuma Metni)	Hikaye edici
31	DOĞA VE EVREN	Ben Ne Zaman Doğdum? (Dinleme Metni)	Hikaye edici
32		Gülibik	Hikaye edici

33		Mevsimler	Bilgilendirici
34		Üç Güneş	Şiir
35		Tarzan (Serbest Okuma Metni)	Şiir
36	VATANDAŞLIK	Kırmızı Domatesin Yolculuğu (Dinleme Metni)	Hikaye edici
37		Ufacık Vidacık	Hikaye edici
38		Özgür Olmak ya da Olmamak	Bilgilendirici
39		Işıltılı Reklamlar	Şiir
40		Bölüşmek Kolay Değildir (Serbest Okuma Metni)	Hikaye edici

Tablo 8 incelendiğinde her temada bilgilendirici metin, hikaye edici metin ve şiir türünün bulunduğu görülmektedir. Ders kitabında 13 bilgilendirici, 15 hikaye edici ve 12 şiir türünde olmak üzere toplam 40 metin yer almaktadır. Ders kitabında yer alan metinlerin en çok hikaye edici metin olduğu görülmektedir. Tablo 7'de belirtildiği gibi 1. Temada (Erdemler) iki hikaye edici, bir bilgilendirici, iki şiir, 2. Temada (Milli Kültürümüz) bir hikaye edici, iki bilgilendirici, iki şiir, 3. Temada (Milli Mücadele ve Atatürk) bir hikaye edici, üç bilgilendirici, bir şiir, 4. Temada (Birey ve Toplum) iki hikaye edici, iki bilgilendirici, bir şiir, 5. Temada (Bilim ve Teknoloji) iki hikaye edici, bir bilgilendirici, iki şiir, 6. Temada (Sağlık ve Spor) iki hikaye edici, iki bilgilendirici, bir şiir, 7. Temada (Doğa ve Evren) iki hikaye edici, bir bilgilendirici, iki şiir, 8. Temada (Vatandaşlık) üç hikaye edici, bir bilgilendirici, bir şiir türünde metne yer verilmiştir

Türkçe ders kitabında yer alan temalar, metinler ve konularına ilişkin bulgular Tablo9.'de yer almaktadır.

Tablo 9: 2. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Temalar, Metinler ve Konuları

SIRA NO	TEMALAR	METİNLER	METNİN KONUSU
1	ERDEMLER	Şenlikli Bir Akşam Yemeği	Yardımlaşma
2		Gerçek Arkadaş	Dostluk
3		Alçak Gönüllü Olmak	Alçak gönüllülük
4		Paylaş Dedi Babam	Paylaşma
5		Sevgi Bir Kuştur	Sevgi
6	MİLLİ KÜLTÜRÜMÜZ	29 Ekim	Milli Bayramlar
7		Aslı'nın Dönüşü	Tarihi eserler, Tarihi şahsiyetler, Tarihi mekanlar
8		Nasrettin Hoca'nın Köyünde	Tarihi şahsiyetler
9		Güzel Yurdum	Yurdumuz

10		Çocukluğumdaki Bayramlar	Dini Bayramlar
11	MİLLİ MÜCADELE VE ATATÜRK	İstiklal Marşı'mız	İstiklal Marşı
12		Atatürk' ün Gültekin' e Armağanı	Atatürk, milli mücadele
13		Seyit Onbaşı	Kahramanlık, vatanseverlik, milli mücadele
14		Korkusuz Kahramanlar	Kahramanlık, vatanseverlik, milli mücadele
15		Ülkemi Seviyorum	Çanakkale, şehitlik, fedakarlık
16	BİREY VE TOPLUM	En Güzel Yarıyıl tatili	Komşuluk ilişkileri
17		Ben Her Gün Bir şey Olacağım	Meslekler
18		Sihirli Sözcükler	Toplumsal kurallar
19		Konuksever	Misafirperverlik
20		Farklı Arkadaşım	Bireysel farklılıklar, dezavantajlı gruplar
21	BİLİM VE TEKNOLOJİ	Çocuk mu Robot mu?	Teknoloji
22		Naz'ın Bilgisayar Sevdası	İletişim, teknoloji
23		Tekerleğin İcadı	Keşif ve icatlar
24		Bilgi Çağı	İletişim, teknoloji
25		Aklımdaki İcatlar	Keşif ve icatlar
26	SAĞLIK VE SPOR	Kazalardan Korunma ve İlkyardım	İlkyardım
27		Bilge Hangi Sporu Yapacak?	Sportmenlik, spor kültürü, centilmenlik
28		Kahvaltının Önemi	Beslenme, dengeli beslenme, sağlıklı beslenme
29		El ve Tırnaklar	Temizlik, öz bakım
30		Futbolcu Efe	Spor kültürü
31	DOĞA VE EVREN	Ben Ne Zaman Doğdum?	Zaman bilinci
32		Gülibik	Hayvanlar
33		Mevsimler	Mevsimler, zaman bilinci, gece- gündüz
34		Üç Güneş	Kar, gece, mevsimler
35		Tarzan	Bitkiler, hayvanlar, doğa
36	VATANDAŞLIK	Kırmızı Domatesin Yolculuğu	Üretme, alın teri, emek
37		Ufacık Vidacık	Çalışma, emek, alın teri
38		Özgür Olmak Ya da Olmamak	Özgürlük, sorumluluk
39		Işıltılı Reklamlar	TDÖP'de uygun konu bulunmamaktadır.
40		Bölüşmek Kolay Değildir	Adalet, eşitlik, paylaşma

Tablo 9 incelendiğinde 39 metnin konusunun işlenen temaya uygun olduğu görülmüştür. "Işıltılı Reklamlar" metni için "Vatandaşlık" teması konu önerileri incelenerek bu metnin bu temaya uygun olmadığı görülmüştür.

4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi "İlkokul 2. sınıf Türkçe ders kitabındaki metinler, çocuk edebiyatı ölçütlerinden içerik ve biçim özelliklerine uygun olarak hazırlanmış mıdır?" şeklinde belirlenmiştir.

Bu araştırma problemi kapsamında ilkokul 2. sınıf Türkçe ders kitabındaki 40 metin, çocuk edebiyatı metinlerinin içerik ve biçimsel özellikleri açısından incelenmiştir. Metinler incelenirken çocuk edebiyatı içerik özelliklerinden tema, konu, temel kavramlar ve değerler, kahramanlar ve karakterler, plan, dil ve anlatım, ileti olarak ele alınmıştır. 2. sınıf Türkçe ders kitabında bulunan 40 metin içerik özellikleri açısından ayrı ayrı ele alınıp değerlendirilmiştir. Metinler incelenirken çocuk edebiyatının biçim özelliklerinden; kitabın boyutu, cilt, kağıt, kapak ve harfler ortak özellik olarak ele alınmış ve değerlendirilmiştir. Biçim özellikleri içerisinde yer alan sayfa düzeni ve resimler açısından her bir metin ayrı ayrı değerlendirilmiştir.

4.3.1. Türkçe Kitabının Ele Alınan Ortak Biçim Özellikleri

Türkçe ders kitabında ele alınan ortak biçim özelliklerine ilişkin bulgular Tablo 10.'da yer almaktadır.

Tablo 10: Türkçe Ders Kitabında Ele Alınan Ortak Biçim Özellikleri

Biçim Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Kitabın Boyutu	✓		
Cilt		✓	
Kağıt	✓		
Kapak	✓		
Harfler		✓	

Tablo 10 incelendiğinde İlkokul 2. sınıf Türkçe ders kitabının ortak ele alınan biçim özellikleri incelenmiş olup kitabın boyutu, kağıt, kapak açısından uygun olduğu, cilt ve harfler açısından kısmen uygun olduğu tespit edilmiştir.

Kitabın Boyutu: Kitabın boyutu 19,2 x 27 cm olarak ölçülmüş olup çocukların kolayca taşıyabileceği niteliktedir. Ağırlık ve kalınlık olarak 8 yaş çocuğunun gelişim özelliklerine uygun tasarlanmıştır.

Cilt: Kitap formaları tutkalla birleştirilerek ciltlenmiştir. Ders kitabının forma sayısının yaklaşık olarak 17 olduğu belirlenmiştir. 2021 yılında Ada Matbaacılık Yayıncılık tarafından Ankara'da basıldığı görülmektedir. Kitabın 268 sayfadan oluştuğu belirlenmiştir.

Kağıt: Kitap baskısında kullanılan kağıt, kaliteli, parlak olmayan, mürekkep ve boyayı dağıtmayan yapıdadır.

Kapak: Kitap kapağı için bristol karton kullanılmıştır. Renkler canlı ve parlaktır. Ders kitabının kapağında kitabın adı "İlkokul Türkçe Ders Kitabı 2", yayınevinin logosu, kaçıncı sınıfa ait olduğu, okul türü bulunmaktadır. Kitabın kapağındaki görselde bir ağaç, çimenler, papatyalar ve sekiz çocuk resmi olduğu görülmektedir. Biri kız biri erkek olmak üzere iki çocuğun kitap okuduğu, bir çocuğun bir elinde kitap tutarak diğer eliyle parmak kaldırdığı, bir kız çocuğun gitar ve bir erkek çocuğun davul çaldığı, bir kız çocuğun oyuncak ayısıyla ve bir erkek çocuğunun oyuncak arabasıyla oynadığı, tekerlekli sandalyesinde oturan engelli bir çocuğun olduğu görülmektedir. Çocukların mutlu oldukları ve ilgi alanlarının farklı olduğu yansıtılmıştır. İç kapakta, dış kapakta yer alanların yanı sıra yazarın adı "Nihat ERDAL", Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının onayı, matbaanın adı "Ada Matbaacılık Yayıncılık Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti." ve iletişim bilgileri yer almaktadır. İç kapağın arkasında görsel tasarımcının adı "Soner GİRGİN", ISBN numarası, basım yeri ve yılı bulunmaktadır. Kapağın ön yüzü parlak, iç yüzü mattır. Sağlamlığı arttırmak için baskı sonrasında selefon ile kaplanmamıştır.

Harfler: Metin içeriğinde TTKB Dik Temel Abece Fontu kullanılmış olup yazı puntosu 16 olduğu görülmektedir. Metin başlıklarında Fennario Bold yazı tipi 20 punto olarak kullanılmıştır. Yazı puntosu ikinci sınıflar için uygun değildir. Bu yazı karakteri çocuğun yaşına uygun ve çocuklar tarafından okunması kolaydır. Metin başlıklarında metnin içeriğinden farklı bir yazı tipi kullanılmış olduğu görülmektedir. Metinler içerisinde yer yer italik, kalın ve farklı karakterde yazı tiplerine de yer verilmiştir. Kelimeleri oluşturan harflerin arası ayrık değildir. Metinlerin başlıklarında pembe renk ve büyük harfler, içeriğinde ise siyah renk kullanılmıştır. Metin başlıklarının farklı (pembe) renkte olması dikkat çekicidir.

4.3.2. Erdemler Temasına İlişkin İçerik ve Biçim Özellikleri

Şenlikli Bir Akşam Yemeği Metninin içerik ve biçim özelliklerine yönelik bulgular Tablo 11.'da yer almaktadır.

Tablo 11: Şenlikli Bir Akşam Yemeği Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri

1.Metnin Adı: Şenlikli Bir Akşam Yemeği (Dinleme Metni)			
İçerik Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Tema	✓		
Konu	✓		
Temel Kavramlar ve Değerler	✓		
Kahramanlar ve Karakterler	✓		
Plan	✓		
Dil ve Anlatım	✓		
İleti	✓		
Biçim Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Sayfa Düzeni	✓		
Resimler	✓		

Tablo 11 incelendiğinde "Şenlikli Bir Akşam Yemeği" metninin içerik ve biçim özellikleri açısından uygun olduğu görülmektedir.

Tema: Şenlikli Bir Akşam Yemeği Metni 2019 TDÖP'ye göre zorunlu temalardan olan "Erdemler" temasına uygundur. Bu metin temayı yansıtacak şekilde açık ve anlaşılır olarak ele alınmıştır. Ana konu yardımlaşma olarak belirlenmiştir.

Konu: Metnin konusu 2019 TDÖP'de Erdemler teması içerisinde yer alan konu önerilerinden "yardımlaşma"dır. İki kardeşin eve gelecek olan misafirleri için akşam yemeğini yardımlaşarak hazırlaması konu edilmektedir. Abla salata yaparken, küçük kardeş sofra kurallarına göre masayı hazırladı. Anne eve geldiğinde kızının köfte ve patates kızarttığını görünce telaşlandı. Baba eve geldiğinde misafirlerin bugün değil yarın akşam geleceklerini söyleyince herkes şaşırdı. Ailecek güzel bir akşam yemeği yediler. Konu çocuğun günlük yaşantısında karşılaşabileceği olaylardan seçilmiştir. Çocuğun duygularını harekete geçirebilir ancak çocuğu meraklandırabilecek özellikte olma durumu yetersizdir.

Temel Kavramlar ve Değerler: Metinde yardımlaşma değeri işlenmiştir. Metinde anlatılan olay günlük yaşantıda gerçekleşebileceği için çocuğun kavramı içselleştirmesini sağlayabilir.

Kahramanlar ve Karakterler: Metinde dört karakter vardır. Metindeki karakter sayısı ilkokul 2. sınıf öğrenci seviyesine uygundur. Metnin ana kahramanları çocuklar olup diğer karakterler anne ve babadır. Metinde kahramanlar eserdeki diğer karakterlerle olan ilişkileri içinde tanıtılmaktadır. Karakterler çocuğun yakın çevresinden olan ailesinden seçilmiştir. Bu durum çocuğun kendini hikayenin içinde

hissetmesini ve karakterleri içselleştirmesini sağlayabilir. Metnin kahramanı ve karakterleri çocuk edebiyatı ölçütleri açısından ele alındığında çocuğun yaşına yakın ve gerçek hayatta karşılaştığı kişilerden seçildiği görülmektedir.

Plan: Metin belli bir düzen içerisinde ilerlemekte olup giriş gelişme ve sonuç bölümlerine sahiptir. Çocuğun günlük yaşantısında karşılaşabileceği konu ve yakın çevresinden seçilen kahramanların belirli bir olay çerçevesinde kurgulandığı görülmektedir. Metin çocuğun sebep sonuç ilişkileri kurmasını sağlar. Metinde geri dönüşlere yer verilmemiştir.

Dil ve Anlatım: Metin hikaye edici metin türü olarak yazılmıştır. Anlatım birinci kişi ağzı ile yapılmaktadır. Metinde sade ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Metin 57 cümle, 381 kelimeden oluşmaktadır. Bir cümlede ortalama 6-7 kelime yer almaktadır. Eserde kullanılan "misafir, sofra, bardak, peçete, patates" gibi kelimeler çocuğun günlük yaşantısında karşılaştığı kelimelerdir. Bu açıdan eserde kullanılan kelimeler, çocukların günlük yaşantılarında sıklıkla karşılaştıkları kelimeler arasından seçilmiştir. Çocuğun anlamını bilemeyeceği düşünülen "paniklemek, şenlik, yamuk" gibi kelimeler kelime dağarcığını zenginleştirmek için metne yerleştirilmiştir. Metinde "endişe, şaşırma, sevinç" gibi söz varlıklarına daha çok vurgu yapıldığı görülmektedir. Metinde "paniklemek, övünç, gülmek" gibi duygu ifade eden kelimelere ve "kurt gibi acıkmak, içinde yüzmek" gibi deyimlere yer verilmiştir.

İleti: Bu metin "Birlikte yardımlaşarak yapılan etkinlikler insana mutluluk verir" mesajını iletmektedir. Yazarın okuyucuya vermek istediği mesajın okuyucu tarafından anlaşılabilecek nitelikte olduğu ifade edilebilir. Metinde yardımlaşmanın önemli olduğu mesajı aktarılmaya çalışılmaktadır.

Sayfa Düzeni: Metin, dinleme metni olduğu için sayfa düzeni açısından sadece resmin yerleştirilmesi ele alınmaktadır. Sayfa kenar boşlukları bırakılmıştır. Sayfanın en üst kısmında "Evde ailenizle hangi işleri yardımlaşarak yapıyorsunuz?" metne hazırlık sorusu yer almaktadır. Hazırlık sorusunun altında "Şenlikli Bir Akşam Yemeği" başlık olarak verilmiştir. Metin başlığının altında metnin içeriği ile uyumlu resim tam sayfaya yerleştirilmiştir.

Resimler: Metin ile ilgili bir resim bulunmaktadır. Bu resimde iki çocuk, bir anne ve yemek masasının hazırlanmış hali görülmektedir. Metinde iki çocuğun, anne ve babası eve gelmeden önce yemek hazırlama ve sofra kurma durumu anlatılmaktadır. Resim metni yansıtmaktadır. Bu metindeki resim metni açıklama işlevine yönelik

kullanılmıştır. Kitapta yer alan tam sayfa resim metnin içeriği ile uyumlu olup anlatılmak istenen olayı daha net bir şekilde ifade etmesine olanak sağlamaktadır. Resim sade, anlaşılır, somutlaştırılmış, zihinde canlandırmayı kolaylaştıracak nitelikte olduğu ifade edilebilir. Resim çizim şeklinde verilmiştir. Renklendirme gerçek hayata uygun yapılmıştır.

Gerçek Arkadaş Metninin içerik ve biçim özelliklerine yönelik bulgular Tablo 12.'de yer almaktadır.

Tablo 12: Gerçek Arkadaş Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri

2.Metnin Adı: Gerçek Arkadaş			
İçerik Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Tema	✓		
Konu	✓		
Temel Kavramlar ve Değerler	✓		
Kahramanlar ve Karakterler	✓		
Plan	✓		
Dil ve Anlatım	✓		
İleti	✓		
Biçim Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Sayfa Düzeni	✓		
Resimler	✓		

Tablo 12 incelendiğinde Gerçek Arkadaş metninin içerik ve biçim özellikleri açısından uygun olduğu görülmektedir.

Tema: Gerçek Arkadaş Metni 2019 TDÖP'ye göre zorunlu temalardan olan "Erdemler" temasına uygundur. Bu metin temayı yansıtacak şekilde açık ve anlaşılır olarak ele alınmıştır. Ana konu dostluk olarak belirlenmiştir.

Konu: Metnin konusu 2019 TDÖP'de yer alan Erdemler temasının alt konularından olan "dostluk"tur. İki çocuğun aralarındaki dostluk konu edilmektedir. Gerçek arkadaşın özellikleri anlatılmaktadır. Okul bahçesinde top oynayan üç çocuk vardır. Çocuklardan birinin topa şiddetli bir şekilde vurması sonucu top başka bir çocuğun yüzüne çarpar. Çocuk bayılır. Öğretmenler olayın olduğu yere gelir. Topa vuran Murat isimli çocuk topa Deniz'in vurduğunu söyleyerek ona iftira atar. Ancak Deniz'in arkadaşı Yağmur topa vuranın Murat olduğunu söyleyerek gerçeği ortaya çıkarır. Konu çocuğun okul ortamında karşılaşabileceği durumlardan seçilmiştir. Bu metin çocukta merak ve empati duygusunu oluşturabilir.

Temel Kavramlar ve Değerler: Metinde dostluk değeri işlenmiştir. Metinde anlatılan olay günlük yaşantıda gerçekleşebileceği için çocuğun kavramı içselleştirmesini sağlayabilir. Metin arkadaşlık, dürüstlük kavramlarının çocukta gelişmesini sağlayacak nitelikte olduğu ifade edilebilir.

Kahramanlar ve Karakterler: Metinde yedi karakter vardır. Metindeki karakter sayısı ilkokul 2. sınıf öğrenci seviyesine uygundur. Metnin ana kahramanları Deniz, Murat ve Yağmur isimli üç çocuk olup, diğer karakterler bayılan çocuk, müdür ve öğretmenlerdir. Metinde kahramanlar eserdeki diğer karakterlerle olan ilişkileri içinde tanıtılmaktadır. Karakterler çocuğun yakın çevresinden olan okuldan seçilmiştir. Bu durum çocuğun kendini hikayenin içinde hissetmesini ve karakterleri içselleştirmesini sağlayabilir. Metnin kahramanı ve karakterleri çocuk edebiyatı ölçütleri açısından ele alındığında çocuğun yaşına yakın ve gerçek hayatta karşılaştığı kişilerden seçildiği görülmektedir.

Plan: Metin belli bir düzen içerisinde ilerlemekte olup giriş gelişme ve sonuç bölümlerine sahiptir. Giriş bölümünde kahramanın gerçek arkadaşı tanıtılıyor. Gelişme bölümünde çocukların top oynarken yaşadıkları olay anlatılıyor. Sonuç bölümünde ise olayın gerçek yüzü ortaya çıkıyor ve gerçek arkadaşın özelliği ile ilgili bir iletiye yer veriliyor. Çocuğun günlük yaşantısında karşılaşabileceği konu ve yakın çevresinden seçilen kahramanların belirli bir olay çerçevesinde ilerlediği görülmektedir. Metinde geri dönüşlere yer verilmemiştir.

Dil ve Anlatım: Metin hikaye edici metin türü olarak kaleme alınmıştır. Anlatım birinci kişi ağzı ile yapılmaktadır. Yer ve zaman olarak çocuğun birebir içinde olduğu ortam tercih edilmesinden dolayı metnin inandırıcılığı yüksektir. Metinde sade ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Metinde sekiz paragraf, her paragrafta ortalama 5-6 cümle yer almaktadır. Metin 39 cümle ve 152 kelimeden oluşmaktadır. Her cümlede ortalama 4-5 kelime yer almaktadır. Eserde kullanılan "top, öğretmen, arkadaş, bahçe, ayak" gibi kelimeler çocuğun günlük yaşantısında karşılaştığı kelimelerdir. Bu açıdan eserde kullanılan kelimeler, çocukların günlük yaşantılarında sıklıkla karşılaştıkları kelimeler arasından seçilmiştir. Çocuğun anlamını bilemeyeceği düşünülen "bayılmak, yanıltmamak" gibi kelimeler kelime dağarcığını zenginleştirmek için metne yerleştirilmiştir. Metinde "dünyası kararmak, doğrucu olmak, dünyalar benim oldu, gözlerinden anlamak" gibi deyimlere yer verilmiştir.

İleti: Bu metin "Gerçek arkadaşlar her zaman doğruyu söyler." mesajını iletmektedir. Yazarın okuyucuya vermek istediği mesajın okuyucu tarafından

anlaşılabilecek nitelikte olduğu ifade edilebilir. Metinde dostluğun, doğru söylemenin, dürüst olmanın önemi vurgulanmaktadır.

Sayfa düzeni: Metin üç sayfadan oluşmaktadır. Sayfa kenar boşlukları yeterli düzeyde bırakılmıştır. Sayfanın en üst kısmında "Arkadaşlık nedir?" metne hazırlık sorusu ve sesli okuma yönergesi yer almaktadır. Yönergenin altında "Gerçek Arkadaş" başlık olarak verilmiştir. Metin ve resimler sayfa üzerine tekdüze bir şekilde yerleştirilmemiştir. 1.sayfada yer alan resim sayfanın altında, 2. ve 3. sayfada yer alan birer resim sayfanın ortasına konumlandırılmıştır. Metinde yazım ve baskı hatası yoktur. Metin satır aralığı normaldir. Yazılar iki yana yaslanmıştır. Yazılar ve resimler üst üste gelmeyecek şekilde sayfaya yerleştirilmiştir.

Resimler: Metnin içeriği ile uyumlu üç adet resim mevcuttur. Birinci resimde metnin giriş bölümü ile uyumlu top oynayan üç çocuk bulunmaktadır. İkinci resimde metnin gelişme bölümü olan çocuğun bayılma anı ve öğretmenler yer almaktadır. Üçüncü resimde ise sonuç bölümü olan olayın gerçekte nasıl meydana geldiği anlatılmaktadır. Resimler üzerinde konuşma balonları kullanılmıştır. Metinde yer alan resimler metnin içeriği ile uyumlu olup anlatılmak istenen olayı daha net bir şekilde ifade etmesine olanak sağlamaktadır. Resim sade, anlaşılır, somutlaştırılmış, zihinde canlandırmayı kolaylaştıracak nitelikte olduğu ifade edilebilir. Resimler çizim şeklinde verilmiştir. Renklendirme gerçek hayata uygun yapılmıştır. Metindeki yazı resim dağılımı 2/4 yazı, 2/4 resim şeklindedir.

Alçak Gönüllü Olmak Metninin içerik ve biçim özelliklerine yönelik bulgular Tablo 13.'de yer almaktadır.

Tablo 13: Alçak Gönüllü Olmak Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri

3.Metnin Adı: Alçak Gönüllü Olmak			
İçerik Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Tema	✓		
Konu	✓		
Temel Kavramlar ve Değerler	✓		
Kahramanlar ve Karakterler	✓		
Plan	✓		
Dil ve Anlatım	✓		
İleti	✓		
Biçim Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Sayfa Düzeni	✓		

Tablo 13 incelendiğinde Alçak Gönüllü Olmak metninin içerik ve biçim özellikleri açısından uygun olduğu görülmektedir.

Tema: Alçak Gönüllü Olmak metni 2019 TDÖP'ye göre zorunlu temalardan olan "Erdemler" temasına uygundur. Bu metin temayı yansıtacak şekilde açık ve anlaşılır olarak ele alınmıştır. Ana konu alçak gönüllülük olarak ele alınmıştır.

Konu: Metnin konusu 2019 TDÖP'de yer alan Erdemler temasının alt konularından olan "alçak gönüllülük" tür. Sınıf arkadaşı olan iki çocuktan birinin alçakgönüllü olması anlatılmaktadır. Arkadaşının evine giden Nedim'in gördüğü ev, havuz, arkadaşının odası ve oyuncaklarından arkadaşı İbrahim'in daha önce hiç bahsetmemesi konu edilmiştir. Konu çocuğun günlük yaşantısında da karşılaşabileceği olaylardan seçilmiştir.

Temel Kavramlar ve Değerler: Metinde alçak gönüllülük değeri işlenmiştir. Metinde anlatılan olay günlük yaşantıda gerçekleşebileceği için çocuğun kavramı içselleştirmesini sağlayabilir. Metin alçak gönüllülük, böbürlenmemek, övünmemek kavramlarının çocukta gelişmesini sağlayacak nitelikte olduğu ifade edilebilir.

Kahramanlar ve Karakterler: Metinde Nedim ile İbrahim isimli iki kahraman vardır. Metindeki kahraman sayısı ilkokul 2. sınıf öğrenci seviyesine uygundur. Kahramanlar çocuğun yakın çevresi içerisinde yer alan okuldan seçilmiştir. Bu durum çocuğun kendini hikayenin içinde hissetmesini ve karakterleri içselleştirmesini sağlayabilir. Metnin kahramanları çocuk edebiyatı ölçütleri açısından ele alındığında çocuğun yaşına yakın ve gerçek hayatta karşılaştığı kişilerden seçildiği görülmektedir.

Plan: Metin belli bir düzen içerisinde ilerlemekte olup giriş gelişme ve sonuç bölümlerine sahiptir. Giriş bölümünde Nedim ile İbrahim'in sınıf arkadaşı oldukları ve İbrahim'in yaşadığı ev tanıtılıyor. Gelişme bölümünde İbrahim'in alçak gönüllü olması, böbürlenmemesi anlatılıyor. Sonuç bölümünde ise alçak gönüllü olmak ile ilgili duvar yazılarına yer veriliyor. Çocuğun günlük yaşantısında karşılaşabileceği konu ve yakın çevresinden seçilen kahramanların belirli bir olay çerçevesinde kurgulandığı görülmektedir.

Dil ve Anlatım: Metin bilgilendirici metin türü olarak yazılmıştır. Anlatım üçüncü kişi ağzı ile yapılmaktadır. Metinde sade ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Metinde iki paragraf, her paragrafta beş cümle yer almaktadır. Metin 24 cümle ve 155 kelimeden oluşmaktadır. Her cümlede ortalama 6-7 kelime yer almaktadır. Eserde kullanılan "sınıf, havuz, oyuncak, resim, eşya" gibi kelimeler çocuğun günlük

yaşantısında karşılaştığı kelimelerdir. Bu açıdan eserde kullanılan kelimeler, çocukların günlük yaşantılarında sıklıkla karşılaştıkları kelimeler arasından seçilmiştir. Metinde çocuğun anlamını bilemeyeceği düşünülen "övünmek, böbürlenmek, hava atmak, büyüklük taslamak" gibi deyimlerin yer aldığı görülmektedir. Bu kelime ve kelime grupları, çocuğun kelime dağarcığını zenginleştirmek için metne yerleştirilmiştir.

İleti: Bu metin "Sahip olduklarımız bizi diğer insanlardan üstün kılmaz." mesajını iletmektedir. Yazarın okuyucuya vermek istediği mesajın okuyucu tarafından anlaşılabilecek nitelikte olduğu ifade edilebilir. Metinde alçak gönüllü olmanın önemi vurgulanmaktadır.

Sayfa düzeni: Metin iki sayfadan oluşmaktadır. Sayfa kenar boşlukları bırakılmıştır. Sayfanın en üst kısmında "Gösteriş yapmak iyi bir davranış mıdır? Niçin?" metne hazırlık sorusu ve okuma yönergesi yer almaktadır. Yönergenin altında "Alçak Gönüllü Olmak" başlık olarak verilmiştir. Metnin altında ve arka sayfada alçak gönüllü çocuğun özellikleri ile ilgili duvar yazısı örnekleri yer almaktadır. Duvar yazısı örnekleri sayfaya belli bir düzen içerisinde yerleştirilmiştir. Yeterli kenar boşlukları bulunmaktadır. Metinde yazım ve baskı hatası yoktur. Metin satır aralığı normaldir. Yazılar iki yana yaslanmıştır.

Resimler: Metin ile ilgili resim bulunmamaktadır. Metin ile ilgili sekiz duvar yazısı yer almaktadır.

Paylaş Dedi Babam Metninin içerik ve biçim özelliklerine yönelik bulgular Tablo 14.'te yer almaktadır.

Tablo 14: Paylaş Dedi Babam Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri

4.Metnin Adı: Paylaş Dedi Babam			
İçerik Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Tema	✓		
Konu	✓		
Temel Kavramlar ve Değerler	✓		
Kahramanlar ve Karakterler	✓		
Dil ve Anlatım	✓		
İleti	✓		
Biçim Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Sayfa Düzeni	✓		
Resimler	✓		

Tablo 14 incelendiğinde Paylaş Dedi Babam metninin içerik ve biçim özellikleri açısından uygun olduğu görülmektedir.

Tema: Paylaş Dedi Babam Metni 2019 TDÖP'ye göre zorunlu temalardan olan "Erdemler" temasına uygundur. Bu metin temayı yansıtacak şekilde açık ve anlaşılır olarak ele alınmıştır. Ana konu paylaşmak olarak belirlenmiştir.

Konu: Metnin konusu 2019 TDÖP'de yer alan Erdemler temasının alt konularından olan "paylaşmak" tır. Bir çocuğun sahip olduklarını başkaları ile paylaşmasının babasının öğüdü olduğu konu edilmiştir. Çocuğun ekmeğini ve sevgisini paylaşması gerektiği vurgulanmıştır. Konu çocuğun günlük yaşantısında da karşılaşabileceği olaylardan seçilmiştir.

Temel Kavramlar ve Değerler: Metinde paylaşmak değeri işlenmiştir. Metinde anlatılan olay günlük yaşantıda gerçekleşebileceği için çocuğun kavramı içselleştirmesini sağlayabilir.

Kahramanlar ve Karakterler: Metinde bir kahraman vardır. Metindeki karakter sayısı ilkokul 2. sınıf öğrenci seviyesine uygundur. Çocuğun ağzından babasının paylaşma kavramı ile ilgili söyledikleri şiir türünde ifade edilmektedir. Bu durum çocuğun kendini hikayenin içinde hissetmesini ve karakteri çocuk olduğu için içselleştirmesini sağlayabilir.

Plan: Metin şiir türünde olduğu için plan açısından değerlendirme yapılmamıştır.

Dil ve Anlatım: Metin şiir türünde kaleme alınmıştır. Anlatım birinci kişi ağzı ile yapılmaktadır. Metinde sade ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Metin iki kıtadan oluşmakta olup her kıtada dörder dize yer almaktadır. Her satırda ortalama iki kelime olmak üzere toplam 17 kelime bulunmaktadır. Eserde kullanılan "ekmek, su, kuş, ağaç, baba" gibi kelimeler çocuğun günlük yaşantısında karşılaştığı kelimelerdir. Bu açıdan eserde kullanılan kelimeler, çocukların günlük yaşantılarında sıklıkla karşılaştıkları kelimeler arasından seçilmiştir. Metinde çocuğun anlamını bilemeyeceği düşünülen "keder" sözcüğü kelime dağarcığını zenginleştirmek için yerleştirilmiştir.

İleti: Bu metin "paylaşmanın önemli olduğu" mesajını iletmektedir. Yazarın okuyucuya vermek istediği mesajın okuyucu tarafından anlaşılabilecek nitelikte olduğu ifade edilebilir.

Sayfa düzeni: Metin bir sayfadan oluşmaktadır. Sayfa kenar boşlukları yeterli düzeyde bırakılmıştır. Sayfanın en üst kısmında "Kimlerle neleri paylaşırsınız?" metne hazırlık sorusu yer almaktadır. Metin sayfanın sol tarafına yerleştirilmiştir.

Metnin sağından başlayarak altına doğru devam eden bir resim yer almaktadır. Dizeler arasındaki boşluklar normaldir. Yazılar ve resimler üst üste gelmeyecek şekilde sayfaya yerleştirilmiştir.

Resimler: Metinde bir resim bulunmaktadır. Bu resimde dört çocuk, üç kuş, bir köpek, ağaç ve çimenler görülmektedir. Resimde bir çocuk köpeğe süt verirken, diğer çocuk kuşları beslerken görülmektedir. Metinde sahip olduklarımızın paylaşılması anlatılmaktadır. Resim metni yansıtmaktadır. Bu metindeki resim metni açıklama işlevine yönelik kullanılmıştır. Kitapta yer alan resim metnin içeriği ile uyumlu olup anlatılmak istenen olayı daha net bir şekilde ifade etmesine olanak sağlamaktadır. Resim sade, anlaşılır, somutlaştırılmış, zihinde canlandırmayı kolaylaştıracak nitelikte olduğu ifade edilebilir. Resim çizim şeklinde verilmiştir. Renklendirme gerçek hayata uygun yapılmıştır. Metindeki yazı resim dağılımı 1/4 yazı, 3/4 resim şeklindedir.

Sevgi Bir Kuştur Metninin içerik ve biçim özelliklerine yönelik bulgular Tablo 15.'te yer almaktadır.

Tablo 15: Sevgi Bir Kuştur Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri

5.Metnin Adı: Sevgi Bir Kuştur			
İçerik Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Tema	✓		
Konu	✓		
Temel Kavramlar ve Değerler	✓		
Kahramanlar ve Karakterler	✓		
Dil ve Anlatım	✓		
İleti	✓		
Biçim Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Sayfa Düzeni	✓		
Resimler	✓		

Tablo 15 incelendiğinde Sevgi Bir Kuştur metninin içerik ve biçim özellikleri açısından uygun olduğu görülmektedir.

Tema: Sevgi Bir Kuştur Metni 2019 TDÖP'ye göre zorunlu temalardan olan "Erdemler" temasına uygundur. Bu metin temayı yansıtacak şekilde açık ve anlaşılır olarak ele alınmıştır. Ana konu sevgi olarak belirlenmiştir.

Konu: Metnin konusu 2019 TDÖP'de Erdemler teması içerisinde yer alan konu önerilerinden "sevgi"dir. Bir çocuğun öğretmeninin "Sevgi nedir?" sorusuna verdiği

cevap konu edilmektedir. Çocuk öğretmeninin sorusuna sevginin bir kuş olduğu cevabını vermiştir. Konu çocuğun günlük yaşantısında karşılaşabileceği olaylardan seçilmiştir. Çocuğun duygularını harekete geçirebilir.

Temel Kavramlar ve Değerler: Metinde sevgi değeri işlenmiştir. Metinde anlatılan olay günlük yaşantıda gerçekleşebileceği için çocuğun kavramı içselleştirmesini sağlayabilir.

Kahramanlar ve Karakterler: Metinde iki karakter vardır. Metindeki karakter sayısı ilkokul 2. sınıf öğrenci seviyesine uygundur. Metnin ana kahramanı çocuk olup diğer karakter öğretmenidir. Çocuğun ağzından babasının paylaşma kavramı ile ilgili söyledikleri şiir türünde ifade edilmektedir. Bu durum çocuğun kendini hikayenin içinde hissetmesini ve karakteri çocuk olduğu için içselleştirmesini sağlayabilir. Karakterler çocuğun yakın çevresinden olan okul ortamından seçilmiştir.

Plan: Metin şiir türünde olduğu için plan açısından değerlendirme yapılmamıştır.

Dil ve Anlatım: Metin şiir türü olarak yazılmıştır. Metinde sade ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Metin toplam 12 dize, 26 kelimeden oluşmaktadır. Her dizede ortalama iki kelime yer almaktadır. Eserde kullanılan "sevgi, kuş, öğretmen, parmak, okul" gibi kelimeler çocuğun günlük yaşantısında karşılaştığı kelimelerdir. Bu açıdan eserde kullanılan kelimeler, çocukların günlük yaşantılarında sıklıkla karşılaştıkları kelimeler arasından seçilmiştir. Metinde çocuğun anlamını bilemeyeceği düşünülen "usulca, mavilikler, yürek" gibi kelimeler kelime dağarcığını zenginleştirmek için metne yerleştirilmiştir.

İleti: Bu metin "sevginin insan için önemli olduğu" mesajını iletmektedir. Yazarın okuyucuya vermek istediği mesaj okuyucu tarafından anlaşılabilecek nitelikte olduğu ifade edilebilir.

Sayfa düzeni: Metin bir sayfadan oluşmaktadır. Sayfa kenar boşlukları bırakılmıştır. Sayfanın sağ üst köşesinde serbest okuma metni yazısı yer almaktadır. "Sevgi Bir Kuştur" başlık olarak verilmiştir. Metin sayfanın sol tarafına yerleştirilmiştir. Metnin sağında bir resim yer almaktadır. Yazılar ve resimler üst üste gelmeyecek şekilde sayfaya yerleştirilmiştir.

Resimler: Metinde bir resim bulunmaktadır. Bu resimde sınıf ortamında üç çocuk, bir öğretmen ve düşünce balonunun içinde bir kuş görülmektedir. Metinde öğretmeninin sorusuna cevap veren çocuk görülmektedir. Resim metni yansıtmaktadır. Bu metindeki resim metni açıklama işlevine yönelik kullanılmıştır.

Kitapta yer alan resim metnin içeriği ile uyumlu olup anlatılmak istenen olayı daha net bir şekilde ifade etmesine olanak sağlamaktadır. Resim sade, anlaşılır, somutlaştırılmış, zihinde canlandırmayı kolaylaştıracak nitelikte olduğu ifade edilebilir. Resim çizim şeklinde verilmiştir. Renklendirme gerçek hayata uygun yapılmıştır. Metindeki yazı resim dağılımı 1/4 yazı, 3/4 resim şeklindedir.

4.3.3. Milli Kültürümüz Temasına İlişkin İçerik ve Biçim Özellikleri

29 Ekim Metninin içerik ve biçim özelliklerine yönelik bulgular Tablo 16.'te yer almaktadır.

Tablo 16: 29 Ekim Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri

6.Metnin Adı: 29 Ekim (Dinleme Metni)			
İçerik Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Tema	✓		
Konu	✓		
Temel Kavramlar ve Değerler	✓		
Dil ve Anlatım	✓		
İleti	✓		
Biçim Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Sayfa Düzeni	✓		
Resimler	✓		

Tablo 16 incelendiğinde 29 Ekim metninin içerik ve biçim özellikleri açısından uygun olduğu görülmektedir.

Tema: 29 Ekim Metni 2019 TDÖP'ye göre zorunlu temalardan olan "Milli Kültürümüz" temasına uygundur. Bu metin temayı yansıtacak şekilde açık ve anlaşılır olarak ele alınmıştır. Ana konu milli bayramlar olarak belirlenmiştir.

Konu: Metnin konusu 2019 TDÖP'de Milli Kültürümüz teması içerisinde yer alan konu önerilerinden "milli bayramlar"dır. Metinde Cumhuriyet Bayramı konu edilmektedir. 29 Ekim gününün Türk milleti için ne kadar önemli ve değerli olduğu üzerinde durulmuştur. Çocuğun duygularını harekete geçirebilir nitelikte olduğu ifade edilebilir.

Temel Kavramlar ve Değerler: Metinde 29 Ekim coşkusu işlenmiştir. Vatanseverlik kavramının üzerinde durulmuştur. 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı milli bayram olarak okullarda kutlandığı için çocuğun kavramı içselleştirmesini sağlayabilir. Metin çocukta vatanseverlik, bayrak sevgisi, Atatürkçülük, cumhuriyet

kavramlarının gelişmesini sağlayacak nitelikte olduğu ifade edilebilir.

Kahramanlar ve Karakterler: Metin şiir türünde olup kahramanı bulunmadığı için kahramanlar ve karakterler açısından değerlendirme yapılmamıştır.

Plan: Metin şiir türünde olduğu için plan açısından değerlendirme yapılmamıştır.

Dil ve Anlatım: Metin şiir türünde yazılmıştır. Metinde sade ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Metin üç kıta, her kıta dört dizeden oluşmaktadır. Metinde her dizede ortalama 3-4 kelime, toplam 45 kelime yer almaktadır. Eserde kullanılan "bayrak, bayram, Atatürk, gün, büyük" gibi kelimeler çocuğun günlük yaşantısında karşılaştığı kelimelerdir. Bu açıdan eserde kullanılan kelimeler, çocukların günlük yaşantılarında sıklıkla karşılaştıkları kelimeler arasından seçilmiştir. Çocuğun anlamını bilemeyeceği düşünülen "övünmek, gök, dümen, yurt" gibi kelimeler kelime dağarcığını zenginleştirmek için metne yerleştirilmiştir. Dinleme metni olduğundan arka fonda verilen müzik şiire eşlik etmiştir.

İleti: Bu metin "Cumhuriyet Bayramı, Türk milleti için çok önemlidir." mesajını iletmektedir. Yazarın okuyucuya vermek istediği mesajın okuyucu tarafından anlaşılabilecek nitelikte olduğu ifade edilebilir. Metinde milli bayramlarımızın önemli olduğu mesajı aktarılmaya çalışılmaktadır.

Sayfa Düzeni: Metin, dinleme metni olduğu için sayfa düzeni açısından sadece resmin yerleştirilmesi ele alınmaktadır. Sayfa kenar boşlukları yeterli düzeyde bırakılmıştır. Sayfanın en üst kısmında "Cumhuriyet Bayramı size neler çağrıştırıyor?" metne hazırlık sorusu yer almaktadır. Hazırlık sorusunun altında "29 Ekim" başlık olarak verilmiştir. Metin başlığının altında metnin içeriği ile uyumlu resim tam sayfaya yerleştirilmiştir.

Resimler: Metinde bir resim bulunmaktadır. Bu resimde sınıfta ellerinde bayrak olan sekiz çocuk, Atatürk portresi, portrenin iki yanında Türk bayrakları ve "Yaşasın Cumhuriyet" dövizi görülmektedir. Resim metni yansıtmaktadır. Bu metindeki resim metni açıklama işlevine yönelik kullanılmıştır. Kitapta yer alan tam sayfa resim metnin içeriği ile uyumlu olup anlatılmak istenen bayram coşkusunu daha net bir şekilde ifade edilmesine olanak sağlamaktadır. Resim sade, anlaşılır, somutlaştırılmış, zihinde canlandırmayı kolaylaştıracak nitelikte olduğu ifade edilebilir. Resim çizim şeklinde verilmiştir. Renklendirme gerçek hayata uygun yapılmıştır.

Aslı'nın Dönüşü Metninin içerik ve biçim özelliklerine yönelik bulgular Tablo 17.'da yer almaktadır.

Tablo 17: Aslı'nın Dönüşü Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri

7.Metnin Adı: Aslı'nın Dönüşü			
İçerik Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Tema	✓		
Konu	✓		
Temel Kavramlar ve Değerler	✓		
Kahramanlar ve Karakterler	✓		
Plan		✓	
Dil ve Anlatım	✓		
İleti	✓		
Biçim Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Sayfa Düzeni	✓		
Resimler	✓		

Tablo 17 incelendiğinde Aslı'nın Dönüşü metninin plan açısından kısmen uygun, diğer içerik ve biçim özellikleri açısından uygun olduğu görülmektedir.

Tema: Aslı'nın Dönüşü Metni 2019 TDÖP'ye göre zorunlu temalardan olan "Milli Kültürümüz" temasına uygundur. Bu metin temayı yansıtacak şekilde açık ve anlaşılır olarak ele alınmıştır. Ana konu tarihi eserler ve şahsiyetler olarak belirlenmiştir.

Konu: Metnin konusu 2019 TDÖP'de yer alan Milli Kültürümüz temasının alt konularından olan "tarihi eserler, tarihi şahsiyetler ve tarihi mekanlar"dır. Derya ve amcasının kızı Aslı'nın İstanbul'da bulunan tarihi eserleri gezisi konu edilmektedir. Derya'nın amcası Almanya'dan İstanbul'a gelir. Amcasının Aslı adında bir kızı vardır. Aslı İstanbul'a ilk kez gelmektedir. Derya'nın değerlerimiz konulu ödevi için İstanbul'da bulunan tarihi eserleri ve bu eserlerin kimler tarafından yapıldığını öğrenmek için sabah erkenden evden ayrılırlar. Süleymaniye ve Ayasofya Camilerini, Topkapı Sarayı'nı gezerler. Mimar Sinan ve Fatih Sultan Mehmet hakkında bilgi edinirler. Konu çocuğun milli kültürünü tanımasına olanak sağlar. Konu çocuğu kendi çevresinde yer alan tarihi yapılar hakkında meraklandırabilecek özellikte olduğu ifade edilebilir.

Temel Kavramlar ve Değerler: Metinde milli değerlerimiz işlenmiştir. Değerler yaşantılar sonucunda öğrenilen kavramlar olduğundan milli değerlerimize önem vermemiz ve sahip çıkmamız konusunda çocuğu teşvik etmektedir. Metin tarihi ve kültürel değerlerimiz, milli şahsiyetlerimiz kavramlarının çocukta gelişmesini sağlayacak nitelikte olduğu ifade edilebilir.

Kahramanlar ve Karakterler: Metinde yedi karakter vardır. Metindeki karakter sayısı ilkokul 2. sınıf öğrenci seviyesine uygundur. Metnin ana kahramanları Aslı ve Derya adında iki çocuk olup diğer karakterler anne, baba, amca, yenge ve babaannedir. Metinde kahramanlar eserdeki diğer karakterlerle olan ilişkileri içinde tanıtılmaktadır. Karakterler çocuğun yakın çevresinden olan ailesi ve akrabalarından seçilmiştir. Bu durum çocuğun kendini hikayenin içinde hissetmesini ve karakterleri içselleştirmesini sağlayabilir. Metnin kahramanı ve karakterleri çocuk edebiyatı ölçütleri açısından ele alındığında çocuğun yaşına yakın ve gerçek hayatta karşılaştığı kişilerden seçildiği görülmektedir.

Plan: Metin giriş ve gelişme bölümlerine sahiptir. Giriş bölümünde kahramanın Almanya'dan gelen akrabaları tanıtılıyor. Gelişme bölümünde kahramanların İstanbul'da gezdikleri yerler anlatılıyor. Metni sonuç bölümü bulunmamaktadır. Çocuğun yakın çevresinden seçilen kahramanların belirli bir olay çerçevesinde kurgulandığı görülmektedir.

Dil ve Anlatım: Metin bilgilendirici metin türünde kaleme alınmıştır. Anlatım birinci kişi ağzı ile yapılmaktadır. Metinde sade ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Metin toplam 69 cümle, 288 kelimeden oluşmaktadır. Her cümlede ortalama 4-5 kelime yer almaktadır. Eserde kullanılan "anne, babaanne, tatil, ödev, kahvaltı" gibi kelimeler çocuğun günlük yaşantısında karşılaştığı kelimelerdir. Bu açıdan eserde kullanılan kelimeler, çocukların günlük yaşantılarında sıklıkla karşılaştıkları kelimeler arasından seçilmiştir. Çocuğun anlamını bilemeyeceği düşünülen "mimari, büyülenmek, ulus" gibi kelimeler kelime dağarcığını zenginleştirmek için metne yerleştirilmiştir.

İleti: Bu metin "Milli değerlerimizi öğrenmeli ve sahip çıkmalıyız." mesajını iletmektedir. Yazarın okuyucuya vermek istediği mesajın okuyucu tarafından anlaşılabilecek nitelikte olduğu ifade edilebilir. Metinde milli değerlerimizi öğrenmenin ve sahip çıkmanın önemli olduğu mesajı aktarılmaya çalışılmaktadır.

Sayfa düzeni: Metin üç sayfadan oluşmaktadır. Sayfa kenar boşlukları yeterli düzeyde bırakılmıştır. Sayfanın en üst kısmında "Sizce hangi eserlere tarihi eser denir?" metne hazırlık sorusu yer almaktadır. Metni okumaya başlamadan önce metnin resimlerini inceleyerek metni tahmin etme çalışması yapılmasına ve sesli okumaya dair yönergeye yer verilmiştir. Yönergenin altında "Aslı'nın Dönüşü" başlık olarak verilmiştir. Metin ve resimler metnin bazı bölümlerinde sütun yapılarak sayfaya yerleştirilmiştir. Metinde yazım ve baskı hatası yoktur. Metin satır aralığı

normaldir. Yazılar iki yana yaslanmıştır. Yazılar ve resimler üst üste gelmeyecek şekilde sayfaya yerleştirilmiştir.

Resimler: Metin ile ilgili altı adet resim yer almaktadır. Birinci resimde iki çocuk ve dört yetişkinin evin giriş kapısında konuştuğu görülmektedir. İkinci resimde iki çocuğun birbirleriyle konuştuğu resmedilmiştir. Diğer resimlerde çocukların İstanbul'un tarihi mekan ve eserleri ile milli şahsiyetlerimizi tanıması anlatılmaktadır. Resimler metni yansıtmaktadır. Bu metindeki resimler metni açıklama işlevine yönelik kullanılmıştır. Kitapta yer alan resimler metnin içeriği ile uyumlu olup anlatılmak istenen olayı daha net bir şekilde ifade etmesine olanak sağlamaktadır. Resim sade, anlaşılır, somutlaştırılmış, zihinde canlandırmayı kolaylaştıracak nitelikte olduğu ifade edilebilir. Resimler çizim şeklinde verilmiştir. Renklendirme gerçek hayata uygun yapılmıştır. Metindeki yazı resim dağılımı 2/4 yazı, 2/4 resim şeklindedir.

Nasrettin Hoca'nın Köyünde Metninin içerik ve biçim özelliklerine yönelik bulgular Tablo 18.'de yer almaktadır.

Tablo 18: Nasrettin Hoca'nın Köyünde Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri

8.Metnin Adı: Nasrettin Hoca'nın Köyünde			
İçerik Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Tema	✓		
Konu	✓		
Temel Kavramlar ve Değerler	✓		
Kahramanlar ve Karakterler	✓		
Plan	✓		
Dil ve Anlatım		✓	
İleti	✓		
Biçim Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Sayfa Düzeni	✓		
Resimler	✓		

Tablo 18 incelendiğinde Nasrettin Hoca'nın Köyünde metninin dil ve anlatım açısından kısmen uygun, diğer içerik ve biçim özellikleri açısından uygun olduğu görülmektedir.

Tema: Nasrettin Hoca'nın Köyünde Metni 2019 TDÖP'ye göre zorunlu temalardan olan "Milli Kültürümüz" temasına uygundur. Bu metin temayı yansıtacak şekilde açık ve anlaşılır olarak ele alınmıştır. Ana konu tarihi şahsiyetler olarak belirlenmiştir.

Konu: Metnin konusu 2019 TDÖP'de Milli Kültürümüz teması içerisinde yer alan konu önerilerinden "tarihi şahsiyetler"dir. Nasrettin Hoca ve köyü konu edilmektedir. Hortu Köyü'nde herkesin Nasrettin Hoca fıkrası anlattığı, hocanın hazır cevaplılığı anlatılmaktadır. Nasrettin Hoca'nın köyüne nasıl gidileceğinden, köyün özelliklerinden bahsedildiği için çocuğun günlük yaşantısında karşılaşabileceği durumlardan seçilmemiştir.

Temel Kavramlar ve Değerler: Metinde tarihi şahsiyetlerimizden Nasrettin Hoca işlenmiştir. Metin milli değerlerimize önem vermemiz ve sahip çıkmamız konusunda çocuğu teşvik etmektedir.

Kahramanlar ve Karakterler: Metinde yer alan kahraman çocuğun yaşına uygundur. Nasrettin Hoca çocukların sevdiği bir karakter olduğu için çocuk edebiyatı ölçütlerine uygun kahraman seçildiği görülmektedir.

Plan: Metin belli bir düzen içerisinde ilerlemekte olup giriş gelişme ve sonuç bölümlerine sahiptir. Giriş bölümünde Nasrettin Hoca'nın köyüne nasıl gidileceği anlatılıyor. Gelişme bölümünde Hortu Köyü için Nasrettin Hoca'nın öneminden bahsedilmiş ve Nasrettin Hoca fıkralarına isim olarak örnekler verilmiştir. Sonuç bölümünde ise bir yeri önemli yapan şeyin yetiştirdiği değerli kişiler olduğuna yer veriliyor. Metnin giriş paragrafı ile son paragrafı anlatım olarak farklı kelimelerle ifade edilse de benzerlik göstermektedir.

Dil ve Anlatım: Metin bilgilendirici metin türü olarak yazılmıştır. Anlatım birinci kişi ağzı ile yapılmaktadır. Metinde sade ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Ancak metinde kısaltma yapılırken anlam bütünlüğünün kısmen bozulduğu tespit edilmiştir. Metin toplam 24 cümle, 205 kelimeden oluşmaktadır. Her cümlede ortalama 8-9 kelime yer almaktadır. Eserde kullanılan "benzinlik, köy, heykel, eşek, cami" gibi kelimeler çocuğun günlük yaşantısında karşılaştığı kelimelerdir. Bu açıdan eserde kullanılan kelimeler, çocukların günlük yaşantılarında sıklıkla karşılaştıkları kelimeler arasından seçilmiştir. Çocuğun anlamını bilemeyeceği düşünülen "bayır, medrese, heybet, kerpiç" gibi kelimeler kelime dağarcığını zenginleştirmek için metne yerleştirilmiştir.

İleti: Bu metin "Milli şahsiyetlerimizi öğrenmeliyiz." mesajını iletmektedir. Yazarın okuyucuya vermek istediği mesajın okuyucu tarafından anlaşılabilecek nitelikte olduğu ifade edilebilir. Metinde Nasrettin Hoca gibi milli şahsiyetlerimize sahip çıkmanın önemli olduğu mesajı aktarılmaya çalışılmaktadır.

Sayfa düzeni: Metin üç sayfadan oluşmaktadır. Sayfa kenar boşlukları yeterli

düzeyde bırakılmıştır. Sayfanın en üst kısmında "Metnin başlığı size neler çağrıştırıyor?" metne hazırlık sorusu yer almaktadır. Hazırlık sorusunun altında sessiz ve sesli okuma yönergesi yer almaktadır. Yönergenin altında "Nasrettin Hoca'nın Köyünde" başlık olarak verilmiştir. 1.sayfada yer alan 1.resim sayfanın altında, 2.ve 3. sayfalarda yer alan birer resim sayfanın üstünde konumlandırılmıştır. Metinde yazım ve baskı hatası yoktur. Metin satır aralığı normaldir. Yazılar iki yana yaslanmıştır. Yazılar ve resimler üst üste gelmeyecek şekilde sayfaya yerleştirilmiştir.

Resimler: Metin ile ilgili üç adet resim yer almaktadır. Birinci resimde Nasrettin Hoca'nın eşeğine ters binmiş heykeli ve yol tabelası görülmektedir. Diğer resimlerde Nasrettin Hoca'nın köyündeki kişilerin güler yüzlü oluşu yansıtılmış, Nasrettin Hoca'nın evi ve yine eşeğe ters binmiş heykeli yer almaktadır. Resimler metni yansıtmaktadır. Bu metindeki resimler metni açıklama işlevine yönelik kullanılmıştır. Kitapta yer alan resimler metnin içeriği ile uyumlu olup anlatılmak istenen olayı daha net bir şekilde ifade etmesine olanak sağlamaktadır. Resimler sade, anlaşılır, somutlaştırılmış, zihinde canlandırmayı kolaylaştıracak nitelikte olduğu ifade edilebilir. Resimler çizim şeklinde verilmiştir. Renklendirme gerçek hayata uygun yapılmıştır. Metindeki yazı resim dağılımı 2/4 yazı, 2/4 resim şeklindedir.

Güzel Yurdum Metninin içerik ve biçim özelliklerine yönelik bulgular Tablo 19.'de yer almaktadır.

Tablo 19: Güzel Yurdum Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri

9.Metnin Adı: Güzel Yurdum			
İçerik Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Tema	✓		
Konu	✓		
Temel Kavramlar ve Değerler	✓		
Dil ve Anlatım	✓		
İleti	✓		
Biçim Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Sayfa Düzeni	✓		
Resimler	✓		

Tablo 19 incelendiğinde Güzel Yurdum metninin içerik ve biçim özellikleri açısından uygun olduğu görülmektedir.

Tema: Güzel Yurdum Metni 2019 TDÖP'ye göre zorunlu temalardan olan "Milli Kültürümüz" temasına uygundur. Bu metin temayı yansıtacak şekilde açık ve anlaşılır olarak ele alınmıştır. Ana konu yurdumuz olarak belirlenmiştir.

Konu: Metnin konusu 2019 TDÖP'de yer alan Milli Kültürümüz temasının alt konularından olan "yurdumuz" dur. Yurdumuzun havasının, suyunun, dağlarının, ovalarının güzelliği konu edilmiştir. Konu çocuğun günlük yaşantısında karşılaşabileceği olaylardan seçilmiştir. Çocuğun yurt sevgisine ilişkin duygularını harekete geçirebilir nitelikte olduğu ifade edilebilir.

Temel Kavramlar ve Değerler: Metinde yurdumuzun güzellikleri ele alınmıştır. Metinde anlatılan olay günlük yaşantıda gerçekleşebileceği için çocuğun kavramı içselleştirmesini sağlayabilir. Metin yurt sevgisi kavramının çocukta gelişmesini sağlayacak nitelikte olduğu ifade edilebilir.

Kahramanlar ve Karakterler: Metin şiir türünde olup kahramanı bulunmadığı için bu kahramanlar ve karakterler açısından değerlendirme yapılmamıştır.

Plan: Metin şiir türünde olduğu için plan açısından değerlendirme yapılmamıştır.

Dil ve Anlatım: Metin şiir metin türünde kaleme alınmıştır. Anlatım birinci kişi ağzı ile yapılmaktadır. Metinde sade ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Metin üç kıtadan oluşmakta olup her kıtada dört dize vardır. Metinde toplam 36 kelime vardır. Her dizede ortalama üç kelime bulunmaktadır. Eserde kullanılan "dağ, çiçek, su, buz" gibi kelimeler çocuğun günlük yaşantısında karşılaştığı kelimelerdir. Bu açıdan eserde kullanılan kelimeler, çocukların günlük yaşantılarında sıklıkla karşılaştıkları kelimeler arasından seçilmiştir. Çocuğun anlamını bilemeyeceği düşünülen "tas, pınar, şifa" gibi kelimeler kelime dağarcığını zenginleştirmek için metne yerleştirilmiştir.

İleti: Bu metin "Yurdumuzun eşsiz güzellikleri vardır." mesajını iletmektedir. Yazarın okuyucuya vermek istediği mesajın okuyucu tarafından anlaşılabilecek nitelikte olduğu ifade edilebilir. Metinde yurdumuzun eşsiz güzelliklerinin kıymetinin bilinmesi gerektiği mesajı aktarılmaya çalışılmaktadır.

Sayfa düzeni: Metin tek sayfadan oluşmaktadır. Sayfa kenar boşlukları yeterli düzeyde bırakılmıştır. Sayfanın en üst kısmında "Yurdumu çok seviyorum. Çünkü ……. Bu cümleyi nasıl tamamlarsınız?" metne hazırlık sorusu yer almaktadır. Hazırlık sorusunun altında "Güzel Yurdum" başlık olarak verilmiştir. Metnin sağından başlayarak altına doğru devam eden bir resim yer almaktadır. Yazılar ve resimler üst üste gelmeyecek şekilde sayfaya yerleştirilmiştir.

Resimler: Metinde bir resim bulunmaktadır. Bu resimde bulutlar, dağ, yeşillikler, küçük bir şelale ve uzantısında nehir, nehirde yüzen balıklar, kurbağa ve nehrin kenarında çiçekler yer almaktadır. Resim metni yansıtmaktadır. Bu metindeki resim metni açıklama işlevine yönelik kullanılmıştır. Kitapta yer alan resim metnin içeriği ile uyumlu olup anlatılmak istenen olayı daha net bir şekilde ifade etmesine olanak sağlamaktadır. Resim sade, anlaşılır, somutlaştırılmış, zihinde canlandırmayı kolaylaştıracak nitelikte olduğu ifade edilebilir. Resim çizim şeklinde verilmiştir. Renklendirme gerçek hayata uygun yapılmıştır. Metindeki yazı resim dağılımı 2/4 yazı, 2/4'ü resim şeklindedir.

Çocukluğumdaki Bayramlar Metninin içerik ve biçim özelliklerine yönelik bulgular Tablo 20.'da yer almaktadır.

Tablo 20: Çocukluğumdaki Bayramlar Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri

10.Metnin Adı: Çocukluğumdaki Bayramlar			
İçerik Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Tema	✓		
Konu	✓		
Temel Kavramlar ve Değerler	✓		
Kahramanlar ve Karakterler	✓		
Plan		✓	
Dil ve Anlatım	✓		
İleti	✓		
Biçim Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Sayfa Düzeni		✓	
Resimler	✓		

Tablo 20 incelendiğinde Çocukluğumdaki Bayramlar metninin plan ve sayfa düzeni açısından kısmen uygun, diğer içerik ve biçim özellikleri açısından uygun olduğu görülmektedir.

Tema: Çocukluğumdaki Bayramlar Metni 2019 TDÖP'ye göre zorunlu temalardan olan "Milli Kültürümüz" temasına uygundur. Bu metin temayı yansıtacak şekilde açık ve anlaşılır olarak ele alınmıştır. Ana konu dini bayramlar olarak belirlenmiştir.

Konu: Metnin konusu 2019 TDÖP'de yer alan Milli Kültürümüz temasının alt konularından olan "dini bayramlar"dır. Bayram öncesi bayram elbisesi diktirmek için terziye gidildiği, bayram günleri çok erken kalkıldığı, babanın bayram namazından dönüşünden sonra bayramlaşıldığı, bayram yerine gidilip Karagöz oyunu izlendiği, atlıkarıncaya binildiği ve bayram gezmelerine gidildiği konu edilmiştir. Konu

çocuğun günlük yaşantısında karşılaşabileceği olaylardan seçilmiştir. Çocuğun dini bayramlar ile ilgili duygularını harekete geçirebilir nitelikte olduğu ifade edilebilir.

Temel Kavramlar ve Değerler: Metinde milli kültürümüze ait dini bayramlar kavramı ele alınmıştır. Metinde anlatılan olay günlük yaşantıda gerçekleşebileceği için çocuğun kavramı içselleştirmesini sağlayabilir. Metin çocukta gelenek ve göreneklerimiz, dini bayram kavramlarının gelişmesini sağlayacak nitelikte olduğu ifade edilebilir.

Kahramanlar ve Karakterler: Metinde altı karakter vardır. Metindeki karakter sayısı ilkokul 2. sınıf öğrenci seviyesine uygundur. Metnin ana kahramanı çocuk olup diğer karakterler anne, baba, kardeş, nine ve Şükrü ağabeydir. Metinde kahramanlar eserdeki diğer karakterlerle olan ilişkileri içinde tanıtılmaktadır. Karakterler çocuğun ailesi ve yakın çevresinden seçilmiştir. Bu durum çocuğun kendini hikayenin içinde hissetmesini ve karakterleri içselleştirmesini sağlayabilir. Metnin kahramanı ve karakterleri çocuk edebiyatı ölçütleri açısından ele alındığında çocuğun yaşına yakın ve gerçek hayatta karşılaştığı kişilerden seçildiği görülmektedir.

Plan: Metin giriş ve gelişme bölümlerine sahiptir. Giriş bölümünde bayram öncesi yapılan hazırlıklardan bahsediliyor. Gelişme bölümünde bayramın 1. günü ve bayramın diğer günlerinde yapılanlar anlatılıyor. Metinde sonuç bölümüne yer verilmemiştir. Çocuğun günlük yaşantısında karşılaşabileceği konu ve yakın çevresinden seçilen kahramanların belirli bir olay çerçevesinde kurgulandığı görülmektedir. Metin çocukların sebep sonuç ilişkileri kurmasını sağlar. Metinde geri dönüşlere yer verilmemiştir.

Dil ve Anlatım: Metin hikaye edici metin türünde kaleme alınmıştır. Anlatım birinci kişi ağzı ile yapılmaktadır. Metinde sade ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Metin toplam 20 cümle, 117 kelimeden oluşmaktadır. Her cümlede ortalama 5-6 kelime yer almaktadır. Eserde kullanılan "bayram, terzi, güneş, banyo, namaz" gibi kelimeler çocuğun günlük yaşantısında karşılaştığı kelimelerdir. Bu açıdan eserde kullanılan kelimeler, çocukların günlük yaşantılarında sıklıkla karşılaştıkları kelimeler arasından seçilmiştir. Çocuğun anlamını bilemeyeceği düşünülen "arife, atlıkarınca, harçlık" gibi kelimeler kelime dağarcığını zenginleştirmek için metne yerleştirilmiştir.

İleti: Bu metin "dini bayramlarımızın milli değerlerimiz içerisinde önemli bir yere sahip olduğu" mesajını iletmektedir. Yazarın okuyucuya vermek istediği mesajın

okuyucu tarafından anlaşılabilecek nitelikte olduğu ifade edilebilir.

Sayfa düzeni: Metin iki sayfadan oluşmaktadır. Sayfa kenar boşlukları yeterli düzeyde bırakılmıştır. Sayfanın sağ üst köşesinde serbest okuma metni yazısı yer almaktadır. "Çocukluğumdaki Bayramlar" başlık olarak verilmiştir. 1.sayfada yer alan resim sayfanın altında, 2. sayfada yer alan bir resim sayfanın üstüne konumlandırılmıştır. Ancak ikinci sayfada yer alan resim anlatılan olaya yönelik olmasına rağmen aynı sayfa içerisinde yanlış yere yerleştirilmiştir. Metinde yazım ve baskı hatası yoktur. Metin satır aralığı normaldir. Yazılar iki yana yaslanmıştır. Yazılar ve resimler üst üste gelmeyecek şekilde sayfaya yerleştirilmiştir.

Resimler: Metin ile ilgili iki adet resim yer almaktadır. İlk resimde iki çocuk, bir anne ve terzi görülmektedir. Bayram öncesi anneleri tarafından bayramlık elbise dikilmesi için terziye götürülen çocuklar anlatılmaktadır. İkinci resimde ise bayram yerinde Karagöz gölge oyunu izleyen çocuklar yer almaktadır. Resimler metni yansıtmaktadır. Bu metindeki resimler metni açıklama işlevine yönelik kullanılmıştır. Kitapta yer alan resimler metnin içeriği ile uyumludur. Resim sade, anlaşılır, somutlaştırılmış, zihinde canlandırmayı kolaylaştıracak nitelikte olduğu ifade edilebilir. Resimler çizim şeklinde verilmiştir. Renklendirme gerçek hayata uygun yapılmıştır. Metindeki yazı resim dağılımı 2/4 yazı, 2/4'ü resim şeklindedir

4.3.4. Milli Mücadele ve Atatürk Temasına İlişkin İçerik ve Biçim Özellikleri

İstiklal Marşı'mız metninin içerik ve biçim özelliklerine yönelik bulgular Tablo 21.'de yer almaktadır.

Tablo 21: İstiklal Marşı'mız Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri

11.Metnin Adı: İstiklal Marşı'mız (Dinleme Metni)			
İçerik Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Tema	✓		
Konu	✓		
Temel Kavramlar ve Değerler	✓		
Kahramanlar ve Karakterler	✓		
Plan	✓		
Dil ve Anlatım	✓		
İleti	✓		
Biçim Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Sayfa Düzeni	✓		
Resimler	✓		

Tablo 21 incelendiğinde İstiklal Marşı'mız metninin içerik ve biçim özellikleri açısından uygun olduğu görülmektedir.

Tema: İstiklal Marşı'mız Metni 2019 TDÖP'ye göre zorunlu temalardan olan "Milli Mücadele ve Atatürk" temasına uygundur. Bu metin temayı yansıtacak şekilde açık ve anlaşılır olarak ele alınmıştır. Ana konu İstiklal Marşı'mız olarak belirlenmiştir.

Konu: Metnin konusu 2019 TDÖP'de yer alan "Milli Mücadele ve Atatürk" temasının alt konularından olan "İstiklal Marşı"dır. İki kardeşin evde İstiklal Marşı'mızı okumaları, İstiklal Marşı'mızın niçin ve nasıl yazıldığı konu edilmektedir. İkiz kardeşlerin misafirlerine de İstiklal Marşı'mızı okudukları, duygularını paylaşmalarının onları iyi hissettirdiği anlatılmaktadır. İstiklal Marşı'mızın yurdumuzun işgal günlerinde Mehmet Akif ERSOY tarafından yazıldığı, daha sonra bestelenerek marş haline getirildiği, kahramanlık destanı olduğu, İstiklal Marşı'nın nerelerde okunduğu anlatılmaktadır. Konu çocuğun günlük yaşantısında karşılaşabileceği olaylardan seçilmiştir. Çocuğun milli duygularını harekete geçirebilir özelliktedir.

Temel Kavramlar ve Değerler: Metinde milli değerlerimizden İstiklal Marşı'mız ve vatan sevgisi değerleri işlenmiştir. Metinde anlatılan olay günlük yaşantıda gerçekleşebileceği için çocuğun kavramı içselleştirmesini sağlayabilir. Metin bağımsızlık, vatan sevgisi, milli mücadele bilinci kavramlarının çocukta gelişmesini sağlayacak nitelikte olduğu ifade edilebilir.

Kahramanlar ve Karakterler: Metinde dört karakter vardır. Metindeki karakter sayısı ilkokul 2. sınıf öğrenci seviyesine uygundur. Metnin ana kahramanları Can ile Canan isimli ikiz kardeşler olup diğer karakterler anne ve babalarıdır. Metnin ana kahramanları çocuklar olup diğer karakterler anne ve babadır. Metinde kahramanlar eserdeki diğer karakterlerle olan ilişkileri içinde tanıtılmaktadır. Karakterler çocuğun yakın çevresinden olan ailesinden seçilmiştir. Bu durum çocuğun kendini hikayenin içinde hissetmesini ve karakterleri içselleştirmesini sağlayabilir. Metnin kahramanı ve karakterleri çocuk edebiyatı ölçütleri açısından ele alındığında çocuğun yaşına yakın ve gerçek hayatta karşılaştığı kişilerden seçildiği görülmektedir.

Plan: Metin belli bir düzen içerisinde ilerlemekte olup giriş gelişme ve sonuç bölümlerine sahiptir. Giriş bölümünde kahramanlar tanıtılıyor. Gelişme bölümünde çocukların İstiklal Marşı'nı okumaktan keyif aldıkları anlatılıyor. Sonuç bölümünde ise İstiklal Marşı'nın nasıl yazıldığı neden önemli olduğuna ilişkin iletiye yer veriliyor. Çocuğun günlük yaşantısında karşılaşabileceği konu ve yakın çevresinden

seçilen kahramanların belirli bir olay çerçevesinde kurgulandığı görülmektedir.

Dil ve Anlatım: Metin bilgilendirici metin türü olarak yazılmıştır. Anlatım birinci kişi ağzı ile yapılmaktadır. Metinde sade ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Metin toplam 28 cümle, 208 kelimeden oluşmaktadır. Her cümlede ortalama 7-8 kelime yer almaktadır. Eserde kullanılan "anne, baba, misafir, kardeş, zor" gibi kelimeler çocuğun günlük yaşantısında karşılaştığı kelimelerdir. Bu açıdan eserde kullanılan kelimeler, çocukların günlük yaşantılarında sıklıkla karşılaştıkları kelimeler arasından seçilmiştir. Çocuğun anlamını bilemeyeceği düşünülen "yuva, destan, beste" gibi kelimeler kelime dağarcığını zenginleştirmek için metne yerleştirilmiştir.

İleti: Bu metin "İstiklal Marşı'mız bizim için çok önemlidir." mesajını iletmektedir. Yazarın okuyucuya vermek istediği mesajın okuyucu tarafından anlaşılabilecek nitelikte olduğu ifade edilebilir. Metinde milli mücadelenin önemi ve vatanseverlik mesajı aktarılmaya çalışılmaktadır.

Sayfa Düzeni: Metin, dinleme metni olduğu için sayfa düzeni açısından sadece resmin yerleştirilmesi ele alınmaktadır. Sayfa kenar boşlukları yeterli düzeyde bırakılmıştır. Sayfanın en üst kısmında "İstiklal Marşı'nı nasıl dinliyorsunuz?" metne hazırlık sorusu yer almaktadır. Hazırlık sorusunun altında "İstiklal Marşı'mız" başlık olarak verilmiştir. Metin başlığının altında metnin içeriği ile uyumlu resim tam sayfaya yerleştirilmiştir.

Resimler: Metinde bir resim bulunmaktadır. Bu resimde okul önünde İstiklal Marşı'mızı okuyan öğretmen ve öğrenciler, bayrak, Atatürk büstü, okul tabelası yer almaktadır. Bir öğretmen İstiklal Marşı'nı yönetirken diğer öğretmen ve öğrenciler hazır ol durumunda marşımızı söylemektedirler. Resim metni yansıtmaktadır. Bu metindeki resim metni açıklama işlevine yönelik kullanılmıştır. Kitapta yer alan tam sayfa resim metnin içeriği ile uyumlu olup anlatılmak istenen olayı daha net bir şekilde ifade etmesine olanak sağlamaktadır. Resim sade, anlaşılır, somutlaştırılmış, zihinde canlandırmayı kolaylaştıracak nitelikte olduğu ifade edilebilir. Resim çizim şeklinde verilmiştir. Renklendirme gerçek hayata uygun yapılmıştır.

Atatürk'ün Gültekin'e Armağanı Metninin içerik ve biçim özelliklerine yönelik bulgular Tablo 22.'de yer almaktadır.

Tablo 22: Atatürk'ün Gültekin'e Armağanı Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri

12.Metnin Adı: Atatürk'ün Gültekin'e Armağanı			
İçerik Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Tema	✓		
Konu	✓		
Temel Kavramlar ve Değerler	✓		
Kahramanlar ve Karakterler	✓		
Plan	✓		
Dil ve Anlatım	✓		
İleti	✓		
Biçim Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Sayfa Düzeni		✓	
Resimler		✓	

Tablo 22 incelendiğinde Atatürk'ün Gültekin'e Armağanı metninin içerik özellikleri açısından uygun, biçim özelliklerinden sayfa düzeni ve resimler açısından kısmen uygun olduğu görülmektedir.

Tema: Atatürk'ün Gültekin'e Armağanı Metni 2019 TDÖP'ye göre zorunlu temalardan olan "Milli Mücadele ve Atatürk" temasına uygundur. Açık ve anlaşılır olarak ele alınmıştır. Ana konu Atatürk ve milli mücadele olarak belirlenmiştir.

Konu: Metnin konusu 2019 TDÖP'de yer alan "Milli Mücadele ve Atatürk" temasının alt konularından olan "Atatürk ve milli mücadele"dir. Kurtuluş Savaşı günlerinde Ankara'da İzmir'in işgalini kınamak için İzmir Gecesi düzenlenir. Bu gecede şiir okuyan Gültekin'i Mustafa Kemal Paşa yanına çağırır. Saat hediye etmek isteyen Gazi'nin bu isteğini Gültekin kabul etmez. Babası çağrılır. Babasının ısrarı ile Gültekin saati alır. Saatin kapağında Gazi'nin kendi el yazısı ile bir yazı vardır. Gültekin bu hediyeyi hala saklamaktadır. Çocuğun duygularını harekete geçirebilir özelliktedir.

Temel Kavramlar ve Değerler: Metinde milli değerlerimizden, Atatürk sevgisi, minnet, hediyenin kıymetini bilme değerleri işlenmiştir. Metinde anlatılan olay günlük yaşantıda gerçekleşebileceği için çocuğun kavramı içselleştirmesini sağlayabilir. Metin Atatürk sevgisi ve minnettarlık kavramlarının çocukta gelişmesini sağlayacak nitelikte olduğu ifade edilebilir.

Kahramanlar ve Karakterler: Metinde iki ana kahraman vardır. Metindeki kahraman sayısı ilkokul 2. sınıf öğrenci seviyesine uygundur. Metnin ana

kahramanları Atatürk ve Gültekin olup diğer karakterler Gültekin'in babası, Atatürk'ün yardımcıları, arkadaşları ve konuklardır. Metinde kahramanlar eserdeki diğer karakterlerle olan ilişkileri içinde tanıtılmaktadır. Kahraman çocuğun yaşına uygun olarak seçilmiştir.

Plan: Metin belli bir düzen içerisinde ilerlemekte olup giriş gelişme ve sonuç bölümlerine sahiptir. Giriş bölümünde İzmir'in işgalini kınamak için düzenlenen İzmir Gecesi'nden bahsediliyor. Gelişme bölümünde düzenlenen müsamerede Gültekin'in şiir okuması anlatılıyor. Sonuç bölümünde ise hatıraların kıymetli olduğu iletisine yer veriliyor. Metin çocukların sebep sonuç ilişkileri kurmasını sağlar. Olay merak uyandırıcı bir şekilde yapılandırılmıştır.

Dil ve Anlatım: Metin bilgilendirici metin türü olarak yazılmıştır. Anlatım birinci kişi ağzı ile yapılmaktadır. Metinde sade ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Metin toplam 41 cümle, 233 kelimeden oluşmaktadır. Her cümlede ortalama 5-6 kelime yer almaktadır. Eserde kullanılan "alkış, saat, gece, şiir" gibi kelimeler çocuğun günlük yaşantısında karşılaştığı kelimelerdir. Bu açıdan eserde kullanılan kelimeler, çocukların günlük yaşantılarında sıklıkla karşılaştıkları kelimeler arasından seçilmiştir. Çocuğun anlamını bilemeyeceği düşünülen "müsamere, kovmak, anı" gibi kelimeler kelime dağarcığını zenginleştirmek için metne yerleştirilmiştir.

İleti: Bu metin "Anılarımız bizim için değerlidir." mesajını iletmektedir. Yazarın okuyucuya vermek istediği mesajın okuyucu tarafından anlaşılabilecek nitelikte olduğu ifade edilebilir. Metinde Atatürk sevgisi ve minnettarlık mesajları verilmeye çalışılmıştır.

Sayfa düzeni: Metin iki sayfadan oluşmaktadır. Sayfa kenar boşlukları yeterli düzeyde bırakılmıştır. Sayfanın en üst kısmında "Kurtuluş Savaşı sözünden ne anlıyorsunuz?" metne hazırlık sorusu yer almaktadır. Hazırlık sorusunun altında sessiz ve sesli okumaya yönelik yönerge yer almaktadır. Yönergenin altında "Atatürk'ün Gültekin'e Armağanı" başlık olarak verilmiştir. 1.sayfada yer alan resim sayfanın altında konumlandırılmıştır. Ancak resim metnin ikinci sayfasında anlatılan olaya yönelik olmasına rağmen birinci sayfada yer aldığı için resmin metne yerleştirildiği yer uygun değildir. Metinde yazım ve baskı hatası yoktur. Metin satır aralığı normaldir. Yazılar iki yana yaslanmıştır. Yazılar ve resimler üst üste gelmeyecek şekilde sayfaya yerleştirilmiştir.

Resimler: Metin ile ilgili bir resim yer almaktadır. İkinci sayfa tamamen yazıdan oluşmakta olup resim bulunmamaktadır. Birinci sayfadaki resimde Mustafa Kemal

kucağında bir çocuk ve yanında iki yetişkin görülmektedir. Bu metindeki resim metni açıklama işlevine yönelik kullanılmıştır. Resim metnin son bölümünü yansıtmaktadır. Resim sade, anlaşılır, somutlaştırılmış, zihinde canlandırmayı kolaylaştıracak nitelikte olduğu ifade edilebilir. Resim fotoğraf şeklinde olup renklendirme siyah beyaz olarak yapılmıştır. Metindeki yazı resim dağılımı 3/4 yazı, 1/4'i resim şeklindedir.

Seyit Onbaşı Metninin içerik ve biçim özelliklerine yönelik bulgular Tablo 23.'de yer almaktadır.

Tablo 23: Seyit Onbaşı Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri

13.Metnin Adı: Seyit Onbaşı			
İçerik Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Tema	✓		
Konu	✓		
Temel Kavramlar ve Değerler	✓		
Kahramanlar ve Karakterler	✓		
Plan	✓		
Dil ve Anlatım	✓		
İleti	✓		
Biçim Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Sayfa Düzeni		✓	
Resimler		✓	

Tablo 23 incelendiğinde Seyit Onbaşı metninin sayfa düzeni, resimler açısından kısmen uygun, diğer içerik ve biçim özellikleri açısından uygun olduğu görülmektedir.

Tema: Seyit Onbaşı Metni 2019 TDÖP'ye göre zorunlu temalardan olan "Milli Mücadele ve Atatürk" temasına uygundur. Bu metin temayı yansıtacak şekilde açık ve anlaşılır olarak ele alınmıştır. Ana konu kahramanlık ve vatanseverlik olarak belirlenmiştir.

Konu: Metnin konusu 2019 TDÖP'de yer alan "Milli Mücadele ve Atatürk" temasının alt konularından olan "kahramanlık, vatanseverlik ve milli mücadele"dir. Balıkesir'in Havran ilçesinde doğan Seyit Onbaşı'nın Çanakkale Savaşı'ndaki kahramanlığı konu edilmiştir. Çanakkale Savaşı'nda Seyit Onbaşı'nın görev aldığı tabyaya düşman gemisinden top ateşi yapılır. Çoğu arkadaşı şehit olan Seyit Onbaşı'nın bulunduğu yerde vinci bozuk tek bir top sağlam kalmıştır. 215 kiloluk top mermisini sırtlayıp, topa süren Seyit Onbaşı düşman gemisini vurmayı başarır. Bu

olay Çanakkale Savaşı'nın sembolü olmuştur. Konunun çocuğun milli duygularını harekete geçirebilir ve çocuğu meraklandırabilecek özellikte olduğu ifade edilebilir.

Temel Kavramlar ve Değerler: Metinde vatanseverlik değeri işlenmiştir. Metin milli değerlerimizden, vatanın bölünmez bütünlüğü, şehitlik, vatan sevgisi kavramlarının çocukta gelişmesini sağlayacak nitelikte olduğu ifade edilebilir.

Kahramanlar ve Karakterler: Metnin kahramanı milli mücadelenin en önemli kahramanlarından biri olan Seyit Onbaşı'dır. Metnin kahramanı çocuk edebiyatı ölçütleri açısından ele alındığında çocuğun merak edebileceği kişilerden seçildiği görülmektedir. Metinde tek karakter olup karakter sayısı ilkokul 2. sınıf öğrenci seviyesine uygundur.

Plan: Metin belli bir düzen içerisinde ilerlemekte olup giriş, gelişme ve sonuç bölümlerine sahiptir. Giriş bölümünde kahraman kendini tanıtıyor. Gelişme bölümünde Kurtuluş Savaşı anlatılıyor. Sonuç bölümünde ise top atışının savaşın kaderini nasıl belirlediğine yer veriliyor.

Dil ve Anlatım: Metin bilgilendirici metin türü olarak yazılmıştır. Anlatım birinci kişi ağzı ile yapılmaktadır. Metinde sade ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Metin toplam 39 cümle, 265 kelimeden oluşmaktadır. Her cümlede ortalama 6-7 kelime yer almaktadır. Eserde kullanılan "köy, aile, gıda, gemi" gibi kelimeler çocuğun günlük yaşantısında karşılaştığı kelimelerdir. Bu açıdan eserde kullanılan kelimeler, çocukların günlük yaşantılarında sıklıkla karşılaştıkları kelimeler arasından seçilmiştir. Çocuğun anlamını bilemeyeceği düşünülen "tabya, top mermisi, inanç, vinç" gibi kelimeler kelime dağarcığını zenginleştirmek için metne yerleştirilmiştir. Metinde "vatan sevgisi ve şehitlik" gibi değer ifade eden kelimelere yer verilmiştir.

İleti: Bu metin "Vatanı korumak için her türlü güçlüğün üstesinden gelinir." mesajını iletmektedir. Yazarın okuyucuya vermek istediği mesajın okuyucu tarafından anlaşılabilecek nitelikte olduğu ifade edilebilir. Metinde vatan sevgisinin, kahramanlığın, fedakarlığın önemli olduğu mesajı aktarılmaya çalışılmaktadır.

Sayfa düzeni: Metin üç sayfadan oluşmaktadır. Sayfa kenar boşlukları yeterli düzeyde bırakılmıştır. Sayfanın en üst kısmında "Çanakkale Savaşı ve Seyit Onbaşı adlarıyla ilgili neler biliyorsunuz?" metne hazırlık sorusu yer almaktadır. Hazırlık sorusunun altında sessiz ve sesli okuma ile ilgili yönerge bulunmaktadır. Ayrıca çocukların metinde geçen yerlerin nerede olduğunu büyüklerinden öğrenmeleri istenmiştir. Bu yönergelerin altında "Seyit Onbaşı" başlık olarak verilmiştir. 1.sayfada yer alan resim sayfanın altında, 2. ve 3. sayfada yer alan birer resim

sayfanın üstüne konumlandırılmıştır. Ancak ikinci ve üçüncü sayfada yer alan resimler anlatılan olaya yönelik olmasına rağmen aynı sayfa içerisinde yanlış yere yerleştirilmiştir. Metinde yazım ve baskı hatası yoktur. Metin satır aralığı normaldir. Yazılar iki yana yaslanmıştır. Yazılar ve resimler üst üste gelmeyecek şekilde sayfaya yerleştirilmiştir.

Resimler: Metinde üç adet resim bulunmaktadır. Birinci resimde Seyit Onbaşı'nın küçüklüğünde çobanlık yaptığı düşünce balonu içerisinde verilmiştir. İkinci resimde Seyit Onbaşı ve bir asker siperde savaşırken görülmektedir. Ayrıca patlayan bombalar görülmektedir. Üçüncü resimde ise Seyit Onbaşı'nın top mermisini kaldırdığı olay yer almaktadır. Bu resimde yaralı bir asker, top ve savaş gemisi de görülmektedir. Resim metni yansıtmaktadır. Bu metindeki resim metni açıklama işlevine yönelik kullanılmıştır. Resim sade, anlaşılır, somutlaştırılmış, zihinde canlandırmayı kolaylaştıracak nitelikte olduğu ifade edilebilir. Resimler çizim şeklinde verilmiştir. Renklendirme gerçek hayata uygun yapılmıştır. Metindeki yazı resim dağılımı 2/3 yazı, 1/3 resim şeklindedir.

Korkusuz Kahramanlar Metninin içerik ve biçim özelliklerine yönelik bulgular Tablo 24.'te yer almaktadır.

Tablo 24: Korkusuz Kahramanlar Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri

14.Metnin Adı: Korkusuz Kahramanlar			
İçerik Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Tema	✓		
Konu	✓		
Temel Kavramlar ve Değerler	✓		
Kahramanlar ve Karakterler	✓		
Dil ve Anlatım	✓		
İleti	✓		
Biçim Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Sayfa Düzeni	✓		
Resimler	✓		

Tablo 24 incelendiğinde Korkusuz Kahramanlar metninin içerik ve biçim özellikleri açısından uygun olduğu görülmektedir.

Tema: Korkusuz Kahramanlar Metni 2019 TDÖP'ye göre zorunlu temalardan olan "Milli Mücadele ve Atatürk" temasına uygundur. Bu metin temayı yansıtacak şekilde açık ve anlaşılır olarak ele alınmıştır. Ana konu vatanseverlik olarak belirlenmiştir.

Konu: Metnin konusu 2019 TDÖP'de yer alan "Milli Mücadele ve Atatürk" temasının alt konularından olan "kahramanlık ve vatanseverlik"dir. 15 Temmuz gecesi milletin yaşlı genç demeden meydanlara koştuğu, vatan uğruna şehit ve gazi oldukları konu edilmiştir. Çocuğun vatan sevgisi duygusunu harekete geçirebilir.

Temel Kavramlar ve Değerler: Metinde vatanseverlik değeri işlenmiştir. Metin milli değerlerimizden vatanın bölünmez bütünlüğü ve vatan sevgisi kavramlarının çocukta gelişmesini sağlayacak nitelikte olduğu ifade edilebilir.

Kahramanlar ve Karakterler: 15 Temmuz gecesi meydanlara çıkan millet metnin kahramanlarıdır.

Plan: Metin şiir türünde olduğu için plan açısından değerlendirme yapılmamıştır.

Dil ve Anlatım: Metin şiir türünde yazılmıştır. Metinde sade ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Metin dört kıtadan oluşmakta olup her kıtada beş dize vardır. Metin 51 kelimeden oluşmaktadır. Her dizede ortalama 2-3 kelime yer almaktadır. Eserde kullanılan "karanlık, yaşlı, yol, dünya" gibi kelimeler çocuğun günlük yaşantısında karşılaştığı kelimelerdir. Bu açıdan eserde kullanılan kelimeler, çocukların günlük yaşantılarında sıklıkla karşılaştıkları kelimeler arasından seçilmiştir. Metinde "korkusuzluk ve kahramanlık" gibi söz varlıklarına daha çok vurgu yapıldığı görülmektedir. Çocuğun anlamını bilemeyeceği düşünülen "tekbir, iman, gazi" gibi kelimeler kelime dağarcığını zenginleştirmek için metne yerleştirilmiştir.

İleti: Bu metin "vatan için el ele" mesajını iletmektedir. Yazarın okuyucuya vermek istediği mesajın okuyucu tarafından anlaşılabilecek nitelikte olduğu ifade edilebilir. Metinde vatan sevgisi ve kahramanlık mesajları verilmeye çalışılmıştır.

Sayfa düzeni: Metin bir sayfadan oluşmaktadır. Sayfa kenar boşlukları yeterli düzeyde bırakılmıştır. Sayfanın en üst kısmında "Kahraman diye kimlere denir?" metne hazırlık sorusu yer almaktadır. Hazırlık sorusunun altında sessiz ve sesli okuma yönergesi yer almaktadır. Yönergenin altında "Korkusuz Kahramanlar" başlık olarak verilmiştir. Metin ve ilgili resim yan yana yerleştirilmiştir. Metinde yazım ve baskı hatası yoktur. Metin satır aralığı normaldir. Yazılar ve resimler üst üste gelmeyecek şekilde sayfaya yerleştirilmiştir.

Resimler: Metin ile ilgili bir adet resim yer almaktadır. Bu resimde 15 Temmuz Şehitler Abidesi yer almaktadır. Abidenin en üstünde ay yıldız, altında tek devlet yazısının olduğu görülmektedir. Abidenin sağ tarafında yukarıya çıkan ellerinde bayraklar olan insan figürleri yer almaktadır. Resim metni yansıtmaktadır. Bu metindeki resim metni açıklama işlevine yönelik kullanılmıştır. Kitapta yer alan

resim metnin içeriği ile uyumlu olup anlatılmak istenen olayı daha net bir şekilde ifade etmesine olanak sağlamaktadır. Resim sade, anlaşılır, somutlaştırılmış, zihinde canlandırmayı kolaylaştıracak nitelikte olduğu ifade edilebilir. Resim fotoğraf olduğu için renklendirmesi gerçek hayata uygundur. Metindeki yazı resim dağılımı 2/4 yazı, 2/4'ü resim şeklindedir.

Ülkemi Seviyorum Metninin içerik ve biçim özelliklerine yönelik bulgular Tablo 25.'te yer almaktadır.

Tablo 25: Ülkemi Seviyorum Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri

15.Metnin Adı: Ülkemi Seviyorum			
İçerik Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Tema	✓		
Konu	✓		
Temel Kavramlar ve Değerler	✓		
Kahramanlar ve Karakterler	✓		
Plan	✓		
Dil ve Anlatım	✓		
İleti	✓		
Biçim Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Sayfa Düzeni	✓		
Resimler	✓		

Tablo 25 incelendiğinde Ülkemi Seviyorum metninin içerik ve biçim özellikleri açısından uygun olduğu görülmektedir.

Tema: Ülkemi Seviyorum Metni 2019 TDÖP'ye göre zorunlu temalardan olan "Milli Mücadele ve Atatürk" temasına uygundur. Bu metin temayı yansıtacak şekilde açık ve anlaşılır olarak ele alınmıştır. Ana konu şehitlik ve fedakarlık olarak belirlenmiştir.

Konu: Metnin konusu 2019 TDÖP'de yer alan "Milli Mücadele ve Atatürk" temasının alt konularından olan "Çanakkale, şehitlik ve fedakarlık" tır. Altı arkadaş sevgi çemberi adlı bir oyun icat ederler. Her hafta bir arkadaşlarında toplanan çocuklar o haftanın konusu hakkında konuşurlar. Ülke sevgisi üzerine konuşan çocuklardan İsmail bir anısını anlatır. Çanakkale'ye geziye giden İsmail ve ailesi, bölgede çıkan yangını söndürmeye çalışan bir orman müdürüne ait heykel görürler. Orman müdürü alevler içinde kalmış ve kurtulamamıştır. Bu heykelin hikayesini onlara orada bulunan yaşlı amca anlatmıştır. Sonrasında Bomba Sırtı'na giderler. Burada Çanakkale Savaşlarının en yoğun çarpışmalarının geçtiğini öğrenirler. İsmail

o gün vatan sevgi ve fedakarlıkla ilgili çok şey öğrendiğini belirtir. Metnin çocuğun duygularını harekete geçirebilir ve çocuğu meraklandırabilecek özellikte olduğu ifade edilebilir.

Temel Kavramlar ve Değerler: Metinde vatan sevgisi değeri işlenmiştir. Metinde anlatılan olay günlük yaşantıda gerçekleşebileceği için çocuğun kavramı içselleştirmesini sağlayabilir. Metin vatanın bölünmez bütünlüğü, şehitlik, vatan sevgisi kavramlarının çocukta gelişmesini sağlayacak nitelikte olduğu ifade edilebilir.

Kahramanlar ve Karakterler: Metinde sekiz karakter vardır. Metindeki karakter sayısı ilkokul 2. sınıf öğrenci seviyesine uygundur. Metnin ana kahramanı İsmail adlı çocuk olup diğer karakterler çocuğun babası, 5 arkadaşı ve yaşlı amcadır. Metinde kahramanlar eserdeki diğer karakterlerle olan ilişkileri içinde tanıtılmaktadır. Karakterler Çanakkale ziyaretlerinde gördükleri yaşlı amca haricinde çoğunlukla çocuğun yakın çevresinden olan ailesinden ve okul arkadaşlarından seçilmiştir. Bu durum çocuğun kendini hikayenin içinde hissetmesini ve karakterleri içselleştirmesini sağlayabilir. Metnin kahramanı ve karakterleri çocuk edebiyatı ölçütleri açısından ele alındığında çocuğun yaşına yakın ve gerçek hayatta karşılaştığı kişilerden seçildiği görülmektedir.

Plan: Metin belli bir düzen içerisinde ilerlemekte olup giriş gelişme ve sonuç bölümlerine sahiptir. Giriş bölümünde altı arkadaşın sevgi çemberi adlı bir oyun icat etmelerinden bahsediliyor. Gelişme bölümünde Çanakkale gezisinde yaşanan olaylar anlatılıyor. Sonuç bölümünde ise vatan sevgisi ve fedakarlıkla ilgili bir iletiye yer veriliyor. Çocuğun yakın çevresinden seçilen kahramanların belirli bir olay çerçevesinde ilerlediği görülmektedir. Metinde geri dönüşlere yer verilmemiştir.

Dil ve Anlatım: Metin hikaye edici metin türü olarak yazılmıştır. Anlatım birinci kişi ağzı ile yapılmaktadır. Metinde sade ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Metin toplam 35 cümle, 268 kelimeden oluşmaktadır. Her cümlede ortalama 7-8 kelime yer almaktadır. Eserde kullanılan "arkadaş, yol, heykel, orman, bayrak" gibi kelimeler çocuğun günlük yaşantısında karşılaştığı kelimelerdir. Bu açıdan eserde kullanılan kelimeler, çocukların günlük yaşantılarında sıklıkla karşılaştıkları kelimeler arasından seçilmiştir. Çocuğun anlamını bilemeyeceği düşünülen "ülke, şehit, fedakarlık" gibi kelimeler kelime dağarcığını zenginleştirmek için metne yerleştirilmiştir.

İleti: Bu metin "Toprağın vatan olması için fedakarlık gerekir." mesajını iletmektedir. Yazarın okuyucuya vermek istediği mesajın okuyucu tarafından anlaşılabilecek nitelikte olduğu ifade edilebilir. Metinde ülke için fedakarlık yapılması gerektiğinin mesajı aktarılmaya çalışılmaktadır.

Sayfa düzeni: Metin dört sayfadan oluşmaktadır. Sayfa kenar boşlukları yeterli düzeyde bırakılmıştır. Sayfanın sağ üst kısmında "Serbest Okuma Metni" yazısı yer almaktadır. Hemen altında "Ülkemi Seviyorum" başlık olarak verilmiştir. Metin ve resimler sayfa üzerine tekdüze bir şekilde yerleştirilmemiştir. 1. ve 3. sayfalarda yer alan resimler sayfanın altında, 2. ve 4. sayfada yer alan resimler sayfanın üstünde konumlandırılmıştır. Metinde yazım ve baskı hatası yoktur. Metin satır aralığı normaldir. Yazılar iki yana yaslanmıştır. Yazılar ve resimler üst üste gelmeyecek şekilde sayfaya yerleştirilmiştir.

Resimler: Metin ile ilgili dört adet resim bulunmaktadır. Birinci resimde yeşillik bir alanda çocuk, babası, yaşlı amca ve orman müdürüne ait heykel görülmektedir. İkinci resimde yaşlı amca ve düşünce balonu içinde yanan ağaçlar, yangından kaçan ceylan, tavşan, kaplumbağa, kuş yer almaktadır. Üçüncü resimde ise Bomba Sırtı'ndaki anıt ve şehitliğin görüldüğü yer bulunmakla beraber çocuk, baba ve yaşlı amcanın şehitler için dua etmesi konu edilmiştir. Dördüncü resimde Çanakkale Şehitlik Abidesi'nin önünde baba ve çocuğun sohbet etmesi ele alınmaktadır. Bu metindeki resimler metni açıklama işlevine yönelik kullanılmıştır. Kitapta yer alan resimler metnin içeriği ile uyumlu olup anlatılmak istenen olayı daha net bir şekilde ifade etmesine olanak sağlamaktadır. Resim sade, anlaşılır, somutlaştırılmış, zihinde canlandırmayı kolaylaştıracak nitelikte olduğu ifade edilebilir. Resimler çizim şeklinde verilmiştir. Renklendirme gerçek hayata uygun yapılmıştır. Metindeki yazı resim dağılımı 2/4 yazı, 2/4 resim şeklindedir.

4.3.5. Birey ve Toplum Temasına İlişkin İçerik ve Biçim Özellikleri

En Güzel Yarıyıl Tatili Metninin içerik ve biçim özelliklerine yönelik bulgular Tablo 26.'te yer almaktadır.

Tablo 26: En Güzel Yarıyıl Tatili Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri

16.Metnin Adı: En Güzel Yarıyıl Tatili (Dinleme Metni)			
İçerik Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Tema	✓		
Konu	✓		
Temel Kavramlar ve Değerler	✓		

Kahramanlar ve Karakterler	✓		
Plan	✓		
Dil ve Anlatım	✓		
İleti	✓		
Biçim Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Sayfa Düzeni	✓		
Resimler	✓		

Tablo 26 incelendiğinde En Güzel Yarıyıl Tatili metninin içerik ve biçim özellikleri açısından uygun olduğu görülmektedir.

Tema: En Güzel Yarıyıl Tatili Metni 2019 TDÖP'ye göre seçmeli temalardan olan "Birey ve Toplum" temasına uygundur. Bu metin temayı yansıtacak şekilde açık ve anlaşılır olarak ele alınmıştır. Ana konu komşuluk ilişkileri olarak belirlenmiştir.

Konu: Metnin konusu 2019 TDÖP'de yer alan temasının alt konularından olan "komşuluk ilişkileri"dir. Yarıyıl tatilinde anneannesini ziyarete giden Burcu'nun yaşadıkları konu edilmiştir. Burcu ilk kez kış mevsiminde anneannesinin yanına gidecekti. Anneannesi küçük bir ilçede yaşıyordu. Anneannesi, yoldan gelen Burcu, kardeşi ve annesini hemen sofraya davet etti. Onlar için yemekler hazırlamıştı. Bu arada komşuları gelmeye başladılar. Komşularının çocuklarıyla sokakta oyunlar oynadılar. Komşuları da ikramlar hazırlayıp gelmişlerdi. Oysaki Burcuların oturdukları apartmandaki kişilerin çoğu komşularını tanımıyordu. Anneannesinin yanında güzel günler geçirdiler. Dönüş gününde orada tanıştığı arkadaşları hediyeler verdiler. Komşuları yolluk hazırlamışlardı. Bu durum karşısında Burcu mutluluk gözyaşlarını tutamadı. Konu çocuğun günlük yaşantısında karşılaşabileceği olaylardan seçilmiştir. Çocuğun duygularını harekete geçirebilir özelliktedir.

Temel Kavramlar ve Değerler: Metinde komşuluğun önemi işlenmiştir. Metinde anlatılan olay günlük yaşantıda gerçekleşebileceği için çocuğun kavramı içselleştirmesini sağlayabilir. Metin komşuluk ve yardımlaşma kavramlarının çocukta gelişmesini sağlayacak nitelikte olduğu ifade edilebilir.

Kahramanlar ve Karakterler: Metinde dört ana karakter vardır. Metindeki karakter sayısı ilkokul 2. sınıf öğrenci seviyesine uygundur. Metnin ana kahramanı Burcu olup diğer karakterler kardeşi Yiğit, annesi, anneannesi, komşularıdır. Metinde kahramanlar eserdeki diğer karakterlerle olan ilişkileri içinde tanıtılmaktadır. Karakterler çocuğun yakın çevresinden olan ailesinden ve komşularından seçilmiştir. Bu durum çocuğun kendini hikayenin içinde hissetmesini ve karakterleri

içselleştirmesini sağlayabilir. Metnin kahramanı ve karakterleri çocuk edebiyatı ölçütleri açısından ele alındığında çocuğun yaşına yakın ve gerçek hayatta karşılaştığı kişilerden seçildiği görülmektedir.

Plan: Metin belli bir düzen içerisinde ilerlemekte olup giriş, gelişme ve sonuç bölümlerine sahiptir. Giriş bölümünde kahramanın ilk kez yarıyıl tatilinde anneannesinin yanına gitmesi anlatılıyor. Gelişme bölümünde komşularıyla yaşananlar anlatılıyor. Sonuç bölümünde ise komşuluk ilişkileri ile ilgili iletiye yer veriliyor. Çocuğun günlük yaşantısında karşılaşabileceği konu ve yakın çevresinden seçilen kahramanların belirli bir olay çerçevesinde kurgulandığı görülmektedir. Metin çocukların sebep sonuç ilişkileri kurmasını ve karşılaştırma yapmasını sağlar. Metinde geri dönüşlere yer verilmemiştir.

Dil ve Anlatım: Metin hikaye edici metin türü olarak yazılmıştır. Anlatım birinci kişi ağzı ile yapılmaktadır. Metinde sade ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Metin toplam 35 cümle, 219 kelimeden oluşmaktadır. Her cümlede ortalama 6-7 kelime yer almaktadır. Eserde kullanılan "karne, tatil, anne, anneanne, komşu" gibi kelimeler çocuğun günlük yaşantısında karşılaştığı kelimelerdir. Bu açıdan eserde kullanılan kelimeler, çocukların günlük yaşantılarında sıklıkla karşılaştıkları kelimeler arasından seçilmiştir. Çocuğun anlamını bilemeyeceği düşünülen "ilçe, gelenek, yolluk" gibi kelimeler kelime dağarcığını zenginleştirmek için metne yerleştirilmiştir.

İleti: Bu metin "Komşuluk ilişkilerinin iyi olması insanların hayatını olumlu etkiler." mesajını iletmektedir. Yazarın okuyucuya vermek istediği mesajın okuyucu tarafından anlaşılabilecek nitelikte olduğu ifade edilebilir. Metinde komşularla olan ilişkilerin önemli olduğu mesajı aktarılmaya çalışılmaktadır.

Sayfa Düzeni: Metin, dinleme metni olduğu için sayfa düzeni açısından sadece resmin yerleştirilmesi ele alınmaktadır. Sayfa kenar boşlukları yeterli düzeyde bırakılmıştır. Sayfanın en üst kısmında "Komşuluk ilişkileri sözünden ne anlıyorsunuz?" metne hazırlık sorusu yer almaktadır. Hazırlık sorusunun altında "En Güzel Yarıyıl Tatili" başlık olarak verilmiştir. Metin başlığının altında metnin içeriği ile uyumlu resim tam sayfaya yerleştirilmiştir.

Resimler: Metinde bir resim bulunmaktadır. Bu resimde anneanne, anne, iki çocuk ile komşuları olan bir kadın ve iki çocuğu görülmektedir. Komşu kadın ve çocuklarının ellerinde ikramlar vardır. Ayrıca evin soba ile ısındığı görülmektedir. Resim metni yansıtmaktadır. Bu metindeki resim metni açıklama işlevine yönelik

kullanılmıştır. Kitapta yer alan tam sayfa resim metnin içeriği ile uyumlu olup anlatılmak istenen olayı daha net bir şekilde ifade etmesine olanak sağlamaktadır. Resim sade, anlaşılır, somutlaştırılmış, zihinde canlandırmayı kolaylaştıracak nitelikte olduğu ifade edilebilir. Resim çizim şeklinde verilmiştir. Renklendirme gerçek hayata uygun yapılmıştır.

Ben Her Gün Bir Şey Olacağım Metninin içerik ve biçim özelliklerine yönelik bulgular Tablo 27.'da yer almaktadır.

Tablo 27: Ben Her Gün Bir Şey Olacağım Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri

17.Metnin Adı: Ben Her Gün Bir Şey Olacağım			
İçerik Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Tema	✓		
Konu	✓		
Temel Kavramlar ve Değerler	✓		
Kahramanlar ve Karakterler	✓		
Plan	✓		
Dil ve Anlatım	✓		
İleti	✓		
Biçim Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Sayfa Düzeni	✓		
Resimler		✓	

Tablo 27 incelendiğinde Ben Her Gün Bir Şey Olacağım metninin içerik ve biçim özelliklerinden sayfa düzeni açısından uygun, resimler açısından kısmen uygun olduğu görülmektedir.

Tema: Ben Her Gün Bir Şey Olacağım Metni 2019 TDÖP'ye göre seçmeli temalardan olan "Birey ve Toplum" temasına uygundur. Bu metin temayı yansıtacak şekilde açık ve anlaşılır olarak ele alınmıştır. Ana konu meslekler olarak belirlenmiştir.

Konu: Metnin konusu 2019 TDÖP'de yer alan temasının alt konularından olan "meslekler"dir. Ece kalabalık bir ailede yaşamaktadır. Bir gece yine amcaları, yengeleri, kuzenleriyle hep birlikte toplanırlar. Sohbet konusu çocukların büyüyünce ne olmak istedikleri üzerinedir. Sırayla çocuklar mühendis, şoför, kozmonot, gazeteci olmak istediklerini söylerler. Ece ne olmak istediğine bir türlü karar verememiştir. Şoför, hekim vb. söylediği tüm meslekler seçilmiştir. Sonra hiçbir şey olmak istemediğini söyler. Amcası daha küçük olduğunu biraz daha büyüyünce mesleğini seçebileceği belirtir. Konu çocuğun günlük yaşantısında karşılaşabileceği

olaylardan seçilmiştir. Metni okuyan çocuğun gelecekte hangi mesleği yapabileceğini düşünmesini sağlayabilir.

Temel Kavramlar ve Değerler: Metinde meslek seçimi üzerinden çocukların düşüncesini açıklayabilmesinin ve hayal kurmasının önemi işlenmiştir. Metinde çocuğun çoğunlukla çevresinde bulunan meslekler ile ilgili kavramlara yer verildiğinden günlük yaşantısıyla bağ kurmasını sağlar. Metin hayal etme ve düşüncesini açıklayabilme becerisinin çocukta gelişmesini sağlayacak nitelikte olduğu ifade edilebilir.

Kahramanlar ve Karakterler: Metinde karakter sayısı net bir şekilde belirtilmemiştir. Metnin ana kahramanı Ece isimli çocuk olup diğer karakterler anne, baba ve akrabalardır. Metinde kahramanlar eserdeki diğer karakterlerle olan ilişkileri içinde tanıtılmaktadır. Karakterler çocuğun yakın çevresinden olan ailesinden ve akrabalarından seçilmiştir. Bu durum çocuğun kendini hikayenin içinde hissetmesini ve karakterleri içselleştirmesini sağlayabilir. Metnin kahramanı ve karakterleri çocuk edebiyatı ölçütleri açısından ele alındığında çocuğun yaşına yakın ve gerçek hayatta karşılaştığı kişilerden seçildiği görülmektedir.

Plan: Metin belli bir düzen içerisinde ilerlemekte olup giriş, gelişme ve sonuç bölümlerine sahiptir. Giriş bölümünde kahramanın ailesi ve akrabaları ile arasındaki sohbetten bahsediliyor. Gelişme bölümünde çeşitli mesleklerin çocuklar tarafından tercih edilmesi anlatılıyor. Sonuç bölümünde ise mesleğine karar veremeyen çocuğa zaman tanınması gerektiğine yönelik iletiye yer veriliyor. Çocuğun günlük yaşantısında karşılaşabileceği konu ve yakın çevresinden seçilen kahramanların belirli bir olay çerçevesinde kurgulandığı görülmektedir. Metinde geri dönüşlere yer verilmemiştir.

Dil ve Anlatım: Metin hikaye edici metin türü olarak yazılmıştır. Anlatım birinci kişi ağzı ile yapılmaktadır. Metinde sade ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Metin toplam 53 cümle, 277 kelimeden oluşmaktadır. Her cümlede ortalama 5-6 kelime yer almaktadır. Eserde kullanılan "amca, yenge, şoför, doktor, öğretmen" gibi kelimeler çocuğun günlük yaşantısında karşılaştığı kelimelerdir. Bu açıdan eserde kullanılan kelimeler, çocukların günlük yaşantılarında sıklıkla karşılaştıkları kelimeler arasından seçilmiştir. Çocuğun anlamını bilemeyeceği düşünülen "kozmonot, fırsat, kuzen" gibi kelimeler kelime dağarcığını zenginleştirmek için metne yerleştirilmiştir. Metinde "mühendis, doktor, şoför" gibi meslekleri ifade eden kelimelere yer verilmiştir.

İleti: Bu metin "Mesleğine karar veremeyen çocuğa zaman tanınması gerekir." mesajını iletmektedir. Yazarın okuyucuya vermek istediği mesajın okuyucu tarafından anlaşılabilecek nitelikte olduğu ifade edilebilir. Metinde meslek seçiminin önemli olduğu mesajı aktarılmaya çalışılmaktadır.

Sayfa düzeni: Metin üç sayfadan oluşmaktadır. Sayfa kenar boşlukları yeterli düzeyde bırakılmıştır. Sayfanın en üst kısmında "Büyüyünce ne olacaksın? diyenlere ne cevap veriyorsunuz?" metne hazırlık sorusu yer almaktadır. Hazırlık sorusunun altında okuma yönergesi yer almaktadır. Yönergenin altında "Ben Her Gün Bir Şey Olacağım" başlık olarak verilmiştir. 1. ve 2. sayfada yer alan birer resim sayfanın altında, 3. sayfada yer alan bir resim sayfanın üstüne konumlandırılmıştır. Metinde yazım ve baskı hatası yoktur. Metin satır aralığı normaldir. Yazılar iki yana yaslanmıştır. Yazılar ve resimler üst üste gelmeyecek şekilde sayfaya yerleştirilmiştir.

Resimler: Metin ile ilgili üç adet resim yer almaktadır. Birinci resimde çocuk ve akrabaları sohbet ederken görülmektedir. Resimde 14 kişi yer almaktadır. Resimden çocuğun kalabalık bir ailesi olduğu ifade edilebilir. İkinci resim ve 3.resimde metnin gelişme bölümü ile uyumlu olarak çocuk ve sohbete katılan akrabaları yer almaktadır. Bu metindeki resimler metni açıklama işlevine yönelik kullanılmıştır. Kitapta yer alan resimler metnin içeriği ile uyumlu olup anlatılmak istenen olayı daha net bir şekilde ifade etmesine olanak sağlamaktadır. Resim sade, anlaşılır, somutlaştırılmış, zihinde canlandırmayı kolaylaştıracak nitelikte olduğu ifade edilebilir. Resimler çizim şeklinde verilmiştir. Renklendirme gerçek hayata uygun yapılmıştır. Metindeki yazı resim dağılımı 2/3 yazı, 1/3'i resim şeklindedir.

Sihirli Sözcükler Metninin içerik ve biçim özelliklerine yönelik bulgular Tablo 28.'de yer almaktadır.

Tablo 28: Sihirli Sözcükler Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri

18.Metnin Adı: Sihirli Sözcükler			
İçerik Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Tema	✓		
Konu	✓		
Temel Kavramlar ve Değerler	✓		
Plan	✓		
Dil ve Anlatım	✓		
İleti	✓		

Biçim Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Sayfa Düzeni		✓	
Resimler	✓		

Tablo 28 incelendiğinde Sihirli Sözcükler metninin sayfa düzeni açısından kısmen uygun, diğer içerik ve biçim özellikleri açısından uygun olduğu görülmektedir.

Tema: Sihirli Sözcükler Metni 2019 TDÖP'ye göre seçmeli temalardan olan "Birey ve Toplum" temasına uygundur. Bu metin temayı yansıtacak şekilde açık ve anlaşılır olarak ele alınmıştır. Ana konu toplumsal kurallar olarak belirlenmiştir.

Konu: Metnin konusu 2019 TDÖP'de yer alan temasının alt konularından olan "toplumsal kurallar"dır. Toplumsal kurallardan nezaket kelimeleri konu edilmektedir. Sabah kalkınca günaydın, yatarken iyi geceler; lütfen diyerek yardım istemek, teşekkür etmek, birisine yanlışlıkla zarar verdiğinde özür dilemenin nezaket kuralları olduğundan bahsedilmiştir. Konu çocuğun günlük yaşantısında karşılaşabileceği olaylardan seçilmiştir. Çocuğun duygularını harekete geçirebilir ve çocuğu nazik olma konusunda isteklendirebilir.

Temel Kavramlar ve Değerler: Metinde nezaket kurallarına uymanın önemi işlenmiştir. Metinde anlatılan olay günlük yaşantıda gerçekleşebileceği için çocuğun kavramları ve değerleri içselleştirmesini sağlayabilir. Metin çocuğun nezaket kelimelerini kullanmasını teşvik edecek nitelikte olduğu ifade edilebilir.

Kahramanlar ve Karakterler: Metnin kahramanları olmadığı için değerlendirme yapılmamıştır.

Plan: Metin belli bir düzen içerisinde ilerlemekte olup giriş, gelişme ve sonuç bölümlerine sahiptir. Giriş bölümünde insanların nazik davranışlardan hoşlandığı bahsedilmiştir. Gelişme bölümünde hangi nezaket kelimelerinin ne zaman kullanılacağına örnekler verilmiştir. Sonuç bölümünde ise nezaket kelimelerinin iletişimi kolaylaştırdığına ilişkin bir iletiye yer veriliyor.

Dil ve Anlatım: Metin bilgilendirici metin türü olarak yazılmıştır. Anlatım birinci kişi ağzı ile yapılmaktadır. Metinde sade ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Metin toplam 18 cümle, 139 kelimeden oluşmaktadır. Her cümlede ortalama 7-8 kelime yer almaktadır. Eserde kullanılan "sabah, gece, hediye, yardım, insan" gibi kelimeler çocuğun günlük yaşantısında karşılaştığı kelimelerdir. Bu açıdan eserde kullanılan kelimeler, çocukların günlük yaşantılarında sıklıkla karşılaştıkları kelimeler arasından seçilmiştir. Metinde "lütfen, günaydın, teşekkür ederim, özür dilerim" gibi

nezaket kelimelerine vurgu yapıldığı görülmektedir. Çocuğun anlamını bilemeyeceği düşünülen "nazik, kibar, incitmek" gibi kelimeler kelime dağarcığını zenginleştirmek için metne yerleştirilmiştir.

İleti: Bu metin "Nezaket kelimelerinin kullanılması insan ilişkilerini olumlu etkiler." mesajını iletmektedir. Yazarın okuyucuya vermek istediği mesajın okuyucu tarafından anlaşılabilecek nitelikte olduğu ifade edilebilir. Metinde nezaket kelimelerini kullanmanın ve toplumsal kurallara uymanın önemli olduğu mesajı aktarılmaya çalışılmaktadır.

Sayfa düzeni: Metin iki sayfadan oluşmaktadır. Sayfa kenar boşlukları yeterli düzeyde bırakılmıştır. Sayfanın en üst kısmında "Size armağan verenlere ne dersiniz?" metne hazırlık sorusu yer almaktadır. Hazırlık sorusunun altında sessiz ve sesli okuma yönergesi yer almaktadır. Yönergenin altında ise "Sihirli Kelimeler" başlık olarak verilmiştir. 1.sayfada yer alan resim sayfanın altında, 2.sayfada yer alan resim sayfanın üstünde konumlandırılmıştır. Ancak birinci sayfada yer alan resim aynı sayfa içerisinde yanlış yere yerleştirilmiş, ikinci sayfada yer alan resmin anlatısı 1. sayfada yer aldığı için yanlış sayfaya yerleştirilmiştir. Metinde yazım ve baskı hatası yoktur. Metin satır aralığı normaldir. Yazılar iki yana yaslanmıştır. Yazılar ve resimler üst üste gelmeyecek şekilde sayfaya yerleştirilmiştir.

Resimler: Metin ile ilgili iki adet resim bulunmaktadır. Birinci resimde bakkal dükkanının önünde birbirleri ile selamlaşan çocuk, yaşlı bir teyze, bakkal amca, dondurma dolabı ve şemsiyesi ile bir kedi görülmektedir. İkinci resimde çocuğuna hediye veren bir baba ve kızı yer almaktadır. Resimler metni yansıtmaktadır. Bu metindeki resimler metni açıklama işlevine yönelik kullanılmıştır. Kitapta yer alan resimler metnin içeriği ile uyumlu olup anlatılmak istenen olayı daha net bir şekilde ifade etmesine olanak sağlamaktadır. Resim sade, anlaşılır, somutlaştırılmış, zihinde canlandırmayı kolaylaştıracak nitelikte olduğu ifade edilebilir. Resimler çizim şeklinde verilmiştir. Renklendirme gerçek hayata uygun yapılmıştır. Metindeki yazı resim dağılımı 2/4 yazı, 2/4 resim şeklindedir.

Konuksever Metninin içerik ve biçim özelliklerine yönelik bulgular Tablo 29.'de yer almaktadır.

Tablo 29: Konuksever Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri

19.Metnin Adı: Konuksever			
İçerik Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Tema	✓		
Konu	✓		
Temel Kavramlar ve Değerler	✓		
Kahramanlar ve Karakterler	✓		
Dil ve Anlatım	✓		
İleti	✓		
Biçim Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Sayfa Düzeni	✓		
Resimler	✓		

Tablo 29 incelendiğinde Konuksever metninin içerik ve biçim özellikleri açısından uygun olduğu görülmektedir.

Tema: Konuksever Metni 2019 TDÖP'ye göre seçmeli temalardan olan "Birey ve Toplum" temasına uygundur. Bu metin temayı yansıtacak şekilde açık ve anlaşılır olarak ele alınmıştır. Ana konu misafirperverlik olarak belirlenmiştir.

Konu: Metnin konusu 2019 TDÖP'de yer alan temasının alt konularından olan "misafirperverlik"tir. Gelen misafirler için yapılan hazırlıklar konu edilmektedir. Misafirler için pastalar yapılması, terlikler hazırlanması, temiz havlular çıkarılması, çiçekler toplanmasından bahsedilmektedir. Konu çocuğun günlük yaşantısında karşılaşabileceği olaylardan seçilmiştir. Çocuğun misafirperverlik duygusunu harekete geçirebilir.

Temel Kavramlar ve Değerler: Metinde misafirperverlik değeri işlenmiştir. Metinde anlatılan olay günlük yaşantıda gerçekleşebileceği için çocuğun kavramları ve değerleri içselleştirmesini sağlayabilir. Metin misafirperverlik ve misafire verilen değer kavramlarının çocukta gelişmesini sağlayacak nitelikte olduğu ifade edilebilir.

Kahramanlar ve Karakterler: Metinde üç karakter vardır. Metindeki karakter sayısı ilkokul 2. sınıf öğrenci seviyesine uygundur. Metnin kahramanları çocuk, annesi ve ablasıdır. Karakterler çocuğun yakın çevresinden olan ailesinden seçilmiştir. Metnin kahramanı ve karakterleri çocuk edebiyatı ölçütleri açısından ele alındığında çocuğun yaşına yakın ve gerçek hayatta karşılaştığı kişilerden seçildiği görülmektedir.

Plan: Metin şiir türünde olduğu için plan açısından değerlendirme yapılmamıştır.

Dil ve Anlatım: Metin şiir türünde kaleme alınmıştır. Metinde sade ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Metin üç beyit ve üç kıtadan oluşmaktadır. Şiirde toplam 18 dize bulunmaktadır. Her dizede ortalama 2-3 kelime, toplam 48 kelime bulunmaktadır. Eserde kullanılan "pasta, terlik, çiçek, havlu, abla" gibi kelimeler çocuğun günlük yaşantısında karşılaştığı kelimelerdir. Bu açıdan eserde kullanılan kelimeler, çocukların günlük yaşantılarında sıklıkla karşılaştıkları kelimeler arasından seçilmiştir. Metinde çocuğun anlamını bilemeyeceği düşünülen "ağırlamak, derlemek" kelimeleri kelime dağarcığını zenginleştirmek için yerleştirilmiştir. Ayrıca "gözüm daldı, buyur etmek" gibi söz öbeklerine de yer verilmiştir.

İleti: Bu metin "Misafire gereken özen gösterilmelidir." mesajını iletmektedir. Yazarın okuyucuya vermek istediği mesajın okuyucu tarafından anlaşılabilecek nitelikte olduğu ifade edilebilir. Metinde misafire değer vermenin ve ikramda bulunmanın önemli olduğu mesajı aktarılmaya çalışılmaktadır.

Sayfa düzeni: Metin bir sayfadan oluşmaktadır. Sayfa kenar boşlukları yeterli düzeyde bırakılmıştır. Dizeler arasındaki boşluklar normaldir. Sayfanın en üst kısmında "Evde misafirler için hangi hazırlıklar yapılır?" metne hazırlık sorusu yer almaktadır. Hazırlık sorusunun altında sesli okuma yönergesi vardır. Yönergenin altında "Konuksever" başlık olarak verilmiştir. Metin sayfanın sol tarafına ve içerik ile uyumlu resim sayfanın sağ tarafına yerleştirilmiştir. Metinde yazım ve baskı hatası yoktur. Metin satır aralığı normaldir. Yazılar ve resimler üst üste gelmeyecek şekilde sayfaya yerleştirilmiştir.

Resimler: Metin ile ilgili bir resim yer almaktadır. Bu resimde iki çocuk ve bir anne görülmektedir. Resimde misafirler için hazırlık yapıldığı, temiz havlular, pasta, toplanan çiçekler yer almaktadır. Resim metni yansıtmaktadır. Bu metindeki resim metni açıklama işlevine yönelik kullanılmıştır. Kitapta yer alan resim metnin içeriği ile uyumlu olup anlatılmak istenen olayı daha net bir şekilde ifade etmesine olanak sağlamaktadır. Resim sade, anlaşılır, somutlaştırılmış, zihinde canlandırmayı kolaylaştıracak nitelikte olduğu ifade edilebilir. Resim çizim şeklinde verilmiştir. Renklendirme gerçek hayata uygun yapılmıştır. Metindeki yazı resim dağılımı 2/4 yazı, 2/4 resim şeklindedir.

Farklı Arkadaşım Metninin içerik ve biçim özelliklerine yönelik bulgular Tablo 30.'da yer almaktadır.

Tablo 30: Farklı Arkadaşım Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri

20.Metnin Adı: Farklı Arkadaşım			
İçerik Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Tema	✓		
Konu	✓		
Temel Kavramlar ve Değerler	✓		
Kahramanlar ve Karakterler	✓		
Plan	✓		
Dil ve Anlatım		✓	
İleti	✓		
Biçim Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Sayfa Düzeni	✓		
Resimler	✓		

Tablo 30 incelendiğinde Farklı Arkadaşım metninin dil ve anlatım açısından kısmen uygun olduğu, diğer içerik ve biçim özellikleri açısından uygun olduğu görülmektedir.

Tema: Farklı Arkadaşım Metni 2019 TDÖP'ye göre seçmeli temalardan olan "Birey ve Toplum" temasına uygundur. Bu metin temayı yansıtacak şekilde açık ve anlaşılır olarak ele alınmıştır. Ana konu bireysel farklılıklar olarak belirlenmiştir.

Konu: Metnin konusu 2019 TDÖP'de yer alan temasının alt konularından olan "bireysel farklılıklar"dır. Bireysel farklılıkları olan insanlar ve onlara nasıl davranılması gerektiği konu edilmektedir. Evlerine gelecek olan Amandin isimli down sendromlu çocuğa nasıl davranacağını bilmeyen çocuğu annesinin bilgilendirmesi anlatılmaktadır. Bazı insanların işitemediği, konuşamadığı, yürüyemediği, yavaş anladıkları ve sık sık doktor kontrolüne ve terapiye gittiklerinden bahsedilmektedir. Engelli insanların engel durumlarına göre onlara yardımcı olunması gerektiği anlatılmaktadır. Konu çocuğun günlük yaşantısında karşılaşabileceği olaylardan seçilmiştir. Çocuğun bireysel farklılıklara saygılı olma duygularını harekete geçirebilir.

Temel Kavramlar ve Değerler: Metinde bireysel farklılıkları olan bireylerle nasıl iletişim kurulması gerektiği işlenmiştir. Metin çocukta bireysel farklılıklar ve engelli bireylerin ihtiyaçları hakkında farkındalık gelişmesini sağlayacak nitelikte olduğu ifade edilebilir. Bireysel farklılıklara saygılı olma değeri ele alınmıştır. Metinde anlatılan olay günlük yaşantıda gerçekleşebileceği için çocuğun kavramları ve değerleri içselleştirmesini sağlayabilir.

Kahramanlar ve Karakterler: Metinde üç karakter vardır. Metindeki karakter sayısı ilkokul 2. sınıf öğrenci seviyesine uygundur. Metnin kahramanları çocuk, annesi ve down sendromlu Amandin'dir. Metinde kahramanlar eserdeki diğer karakterlerle olan ilişkileri içinde tanıtılmaktadır. Karakterler çocuğun yakın çevresinden seçilmiştir. Bu durum çocuğun kendini hikayenin içinde hissetmesini ve karakterleri içselleştirmesini sağlayabilir. Metnin kahramanı ve karakterleri çocuk edebiyatı ölçütleri açısından ele alındığında çocuğun yaşına yakın olduğu ve gerçek hayatta karşılaştığı kişilerden seçildiği görülmektedir.

Plan: Metin belli bir düzen içerisinde ilerlemekte olup giriş, gelişme ve sonuç bölümlerine sahiptir. Giriş bölümünde metnin kahramanı Amandin tanıtılıyor. Gelişme bölümünde bireysel farklılıkları olan insanlar ve onların ihtiyaçları anlatılıyor. Sonuç bölümünde ise insanların farklılıkları ile birbirlerine değer kattıkları iletisine yer veriliyor. Çocuğun günlük yaşantısında karşılaşabileceği konu ve yakın çevresinden seçilen kahramanların belirli bir olay çerçevesinde kurgulandığı görülmektedir.

Dil ve Anlatım: Metin bilgilendirici metin türü olarak yazılmıştır. Anlatım birinci kişi ağzı ile yapılmaktadır. Metinde sade ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Ancak metinde kısaltma yapılırken anlam bütünlüğünün kısmen bozulduğu tespit edilmiştir. Metin toplam 24 cümle, 188 kelimeden oluşmaktadır. Her cümlede ortalama 6-7 kelime yer almaktadır. Eserde kullanılan "insan, doktor, engel, oyun" gibi kelimeler çocuğun günlük yaşantısında karşılaştığı kelimelerdir. Bu açıdan eserde kullanılan kelimeler, çocukların günlük yaşantılarında sıklıkla karşılaştıkları kelimeler arasından seçilmiştir. Çocuğun anlamını bilemeyeceği düşünülen "down sendromu, terapi, kısıtlanmak" gibi kelimeler kelime dağarcığını zenginleştirmek için metne yerleştirilmiştir.

İleti: Bu metin "İnsanlar bireysel farklılıkları ile birbirlerine değer katarlar." mesajını iletmektedir. Yazarın okuyucuya vermek istediği mesajın okuyucu tarafından anlaşılabilecek nitelikte olduğu ifade edilebilir. Metinde toplum içerisinde bireysel farklılıkları olan insanların olduğu, onlara saygı göstermek ve yardımcı olmak gerektiği mesajı aktarılmaya çalışılmaktadır.

Sayfa düzeni: Metin iki sayfadan oluşmaktadır. Sayfa kenar boşlukları yeterli düzeyde bırakılmıştır. Sayfanın sağ üst kısmında "Serbest okuma metni" yazısı yer almaktadır. Yazının altında "Farklı Arkadaşım" başlık olarak verilmiştir. Metin ile ilgili resimler asimetrik bir şekilde yerleştirilmiştir. 1.sayfada yer alan resim sayfanın

altında, 2. sayfada yer alan resim sayfanın üstünde konumlandırılmıştır. Metinde yazım ve baskı hatası yoktur. Metin satır aralığı normaldir. Yazılar iki yana yaslanmıştır. Yazılar ve resimler üst üste gelmeyecek şekilde sayfaya yerleştirilmiştir.

Resimler: Metin ile ilgili iki adet resim yer almaktadır. Birinci resimde çocuk, annesi ve arkadaşı görülmektedir. Çocuklardan biri resim yaparken, diğer çocuk endişeli bir şekilde annesini dinlemektedir. İkinci resimde anne ile çocuğun konuştuğu, annenin söylediklerinin düşünce balonu içerisinde yer aldığı görülmektedir. Düşünce balonunda karşıdan karşıya geçen bir görme engelliye yardım edildiği resmedilmiştir. Anne engelli bireylere nasıl davranılması gerektiğini anlatmaktadır. Resimler metni yansıtmaktadır. Bu metindeki resimler metni açıklama işlevine yönelik kullanılmıştır. Kitapta yer alan resimler metnin içeriği ile uyumlu olup anlatılmak istenen olayı daha net bir şekilde ifade etmesine olanak sağlamaktadır. Resim sade, anlaşılır, somutlaştırılmış, zihinde canlandırmayı kolaylaştıracak nitelikte olduğu ifade edilebilir. Resimler çizim şeklinde verilmiştir. Renklendirme gerçek hayata uygun yapılmıştır. Metindeki yazı resim dağılımı 2/4 yazı, 2/4 resim şeklindedir.

4.3.6. Bilim ve Teknoloji Temasına İlişkin İçerik ve Biçim Özellikleri

Çocuk mu Robot mu? Metninin içerik ve biçim özelliklerine yönelik bulgular Tablo 31.'da yer almaktadır.

Tablo 31: Çocuk Mu Robot Mu? Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri

21.Metnin Adı: Çocuk mu Robot mu? (Dinleme Metni)			
İçerik Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Tema	✓		
Konu	✓		
Temel Kavramlar ve Değerler	✓		
Kahramanlar ve Karakterler	✓		
Dil ve Anlatım	✓		
İleti	✓		
Biçim Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Sayfa Düzeni	✓		
Resimler	✓		

Tablo 31 incelendiğinde Çocuk mu Robot Mu? Metninin içerik ve biçim özellikleri açısından uygun olduğu görülmektedir.

Tema: Çocuk mu Robot mu? Metni 2019 TDÖP'ye göre seçmeli temalardan olan "Bilim ve Teknoloji" temasına uygundur. Bu metin temayı yansıtacak şekilde açık ve anlaşılır olarak ele alınmıştır. Ana konu teknoloji olarak belirlenmiştir.

Konu: Metnin konusu 2019 TDÖP'de yer alan temasının alt konularından olan "teknoloji"dir. Metinde teknolojik araçların faydaları ve çocuğun bu konuya cevabı konu edilmektedir. Çocuğun yengesi teknolojik araçların hayatı kolaylaştırdığından bahsetmektedir. Çocuk ise robotların duygularının olmadığını, onların çocukların yerini tutamayacağını savunmaktadır. Konu çocuğun günlük yaşantısında karşılaşabileceği olaylardan seçilmiştir. Metnin çocuğu meraklandırabilecek özellikte olma durumu yetersizdir.

Temel Kavramlar ve Değerler: Metinde teknolojinin faydaları, teknolojinin insan gibi duygularının olamayacağı işlenmektedir.

Kahramanlar ve Karakterler: Metinde iki karakter vardır. Metindeki karakter sayısı ilkokul 2. sınıf öğrenci seviyesine uygundur. Metnin kahramanları çocuk ve yengesidir. Metinde kahramanlar birbirleri ile ilişkileri içinde tanıtılmaktadır. Karakterler çocuğun yakın çevresinden olan akrabalarından seçilmiştir. Bu durum çocuğun kendini hikayenin içinde hissetmesini ve karakterleri içselleştirmesini sağlayabilir. Metnin karakterleri çocuk edebiyatı ölçütleri açısından ele alındığında çocuğun yaşına yakın ve gerçek hayatta karşılaştığı kişilerden seçildiği görülmektedir.

Plan: Metin şiir türünde olduğu için plan açısından değerlendirme yapılmamıştır.

Dil ve Anlatım: Metin şiir türünde yazılmıştır. Metinde sade ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Metin toplam 13 dize, 37 kelimeden oluşmaktadır. Her dizede ortalama üç kelime yer almaktadır. Eserde kullanılan "yenge, bulaşık, düğme, robot, temizlik" gibi kelimeler çocuğun günlük yaşantısında karşılaştığı kelimelerdir. Bu açıdan eserde kullanılan kelimeler, çocukların günlük yaşantılarında sıklıkla karşılaştıkları kelimeler arasından seçilmiştir. Çocuğun anlamını bilemeyeceği düşünülen "marifet, hüner, yürek" gibi kelimeler kelime dağarcığını zenginleştirmek için metne yerleştirilmiştir.

İleti: Bu metin "Teknolojik aletlerin insan hayatını kolaylaştırdığı ancak duygularının olmadığı" mesajını iletmektedir. Metinde robotların insan yaşamına etkileri ama insanlardan daha önemli olmadığı mesajı aktarılmaya çalışılmaktadır.

Sayfa Düzeni: Metin, dinleme metni olduğu için sayfa düzeni açısından sadece resmin yerleştirilmesi ele alınmaktadır. Sayfa kenar boşlukları yeterli düzeyde

bırakılmıştır. Sayfanın en üst kısmında "Robot denilince aklınıza ne geliyor?" metne hazırlık sorusu yer almaktadır. Hazırlık sorusunun altında "Çocuk mu, Robot mu?" başlık olarak verilmiştir. Metin başlığının altında metnin içeriği ile uyumlu resim tam sayfaya yerleştirilmiştir.

Resimler: Metinde bir resim bulunmaktadır. Bu resimde bir çocuk ve kadın mutfakta görülmektedir. Resimde mutfakta bulunan tost makinesi, çırpıcı, bulaşık makinesi ile robot süpürge yer almaktadır. Resim metni yansıtmaktadır. Bu metindeki resim metni açıklama işlevine yönelik kullanılmıştır. Kitapta yer alan tam sayfa resim, metnin içeriği ile uyumlu olup anlatılmak istenen olayı daha net bir şekilde ifade etmesine olanak sağlamaktadır. Resim sade, anlaşılır, somutlaştırılmış, zihinde canlandırmayı kolaylaştıracak nitelikte olduğu ifade edilebilir. Resim çizim şeklinde verilmiştir. Renklendirme gerçek hayata uygun yapılmıştır.

Naz'ın Bilgisayar Sevdası Metninin içerik ve biçim özelliklerine yönelik bulgular Tablo 32.'de yer almaktadır.

Tablo 32: Naz'ın Bilgisayar Sevdası Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri

22.Metnin Adı: Naz'ın Bilgisayar Sevdası			
İçerik Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Tema	✓		
Konu	✓		
Temel Kavramlar ve Değerler	✓		
Kahramanlar ve Karakterler	✓		
Plan	✓		
Dil ve Anlatım	✓		
İleti	✓		
Biçim Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Sayfa Düzeni	✓		
Resimler		✓	

Tablo 32 incelendiğinde Naz'ın Bilgisayar Sevdası metninin içerik ve biçim özelliklerinden sayfa düzeni açısından uygun, resimler açısından kısmen uygun olduğu görülmektedir.

Tema: Naz'ın Bilgisayar Sevdası Metni 2019 TDÖP'ye göre seçmeli temalardan olan "Bilim ve Teknoloji" temasına uygundur. Bu metin temayı yansıtacak şekilde açık ve anlaşılır olarak ele alınmıştır. Ana konu iletişim ve teknoloji olarak belirlenmiştir.

Konu: Metnin konusu 2019 TDÖP'de yer alan temasının alt konularından olan "iletişim ve teknoloji"dir. Naz'ın bilgisayarıyla çok fazla zaman geçirmesi konu

edilmektedir. Kahvaltıdan sonra babası balkonda otururken Naz'ın olmadığını fark eder. Annesi bilgisayarın başında olduğunu, bilgisayarla fazla vakit geçirdiğini söyler. Babası, Naz ile konuşmak için odasına gider. Naz'ın arkadaşı Olcay ile konuştuğunu öğrenir. Onlara parka inip orada hem konuşup hem oynayabilecekleri önerisinde bulunur. Naz internetten de oyun oynadıklarını söyler. Bunun üzerine babası geçirdiği trafik kazası sonucu uzun süre yatağa bağımlı kalmış komşularının kızı Solmaz'ı hatırlatır. Naz onun da bilgisayarı olduğunu ama arkadaşlarını özlediği için ağladığını anımsar. Babası odadan çıkarken Naz'ın annesi ve köpekleri Nanik ile sahile ineceklerini, yeni açılan dondurmacıdan dondurma yiyeceklerini söyler ama Naz'ı davet etmez. Babası neden davet edilmediğini soran kızı Naz'a bilgisayarda dondurma yeme oyunu oynayabileceğini söyler. Bu durum karşısında Naz bilgisayarını kapatır ve hep birlikte dışarı çıkarlar. Konu çocuğun günlük yaşantısında karşılaşabileceği olaylardan seçilmiştir. Çocuğun duygularını harekete geçirebilir ancak çocuğu meraklandırabilecek özellikte olma durumu yetersizdir.

Temel Kavramlar ve Değerler: Metin teknoloji ve bilgisayar kavramlarının çocukta gelişmesini sağlayacak nitelikte olduğu ifade edilebilir. Metin teknolojinin zararları ile ilgili örnek durumlar sunmaktadır. Metinde anlatılan olay günlük yaşantıda gerçekleşebileceği için çocuğun kavramları içselleştirmesini sağlayabilir.

Kahramanlar ve Karakterler: Metinde altı karakter vardır. Metindeki karakter sayısı ilkokul 2. sınıf öğrenci seviyesine uygundur. Metnin ana kahramanları Naz ve babası Oğuz Bey olup diğer karakterler anne Meltem Hanım, Olcay, Solmaz ve köpek Nanik'tir. Metinde kahramanlar eserdeki diğer karakterlerle olan ilişkileri içinde tanıtılmaktadır. Karakterler çocuğun yakın çevresinden seçilmiştir. Bu durum çocuğun kendini hikayenin içinde hissetmesini ve karakterleri içselleştirmesini sağlayabilir. Metnin kahramanı ve karakterleri çocuk edebiyatı ölçütleri açısından ele alındığında çocuğun yaşına yakın ve gerçek hayatta karşılaştığı kişilerden seçildiği görülmektedir.

Plan: Metin belli bir düzen içerisinde ilerlemekte olup giriş, gelişme ve sonuç bölümlerine sahiptir. Giriş bölümünde pazar günü ailece yapılan kahvaltı keyfinden bahsediliyor. Gelişme bölümünde Naz ve babasının bilgisayarda vakit geçirmek üzerine yaptıkları konuşma anlatılıyor. Sonuç bölümünde ise bilgisayarın gerçek hayatın yerini alamayacağı ile ilgili bir iletiye yer veriliyor. Çocuğun günlük yaşantısında karşılaşabileceği konu ve yakın çevresinden seçilen kahramanların belirli bir olay çerçevesinde kurgulandığı görülmektedir. Metin çocukların sebep

sonuç ilişkileri kurmasını sağlar. Metinde geri dönüşlere yer verilmemiştir.

Dil ve Anlatım: Metin hikaye edici metin türü olarak yazılmıştır. Anlatım üçüncü kişi ağzı ile yapılmaktadır. Metinde sade ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Metin toplam 72 cümle, 332 kelimeden oluşmaktadır. Her cümlede ortalama 4-5 kelime yer almaktadır. Eserde kullanılan "balkon, bilgisayar, park, kaydırak, internet" gibi kelimeler çocuğun günlük yaşantısında karşılaştığı kelimelerdir. Bu açıdan eserde kullanılan kelimeler, çocukların günlük yaşantılarında sıklıkla karşılaştıkları kelimeler arasından seçilmiştir. Çocuğun anlamını bilemeyeceği düşünülen "sanal alem, nimet, hoşnutsuzluk" gibi kelimeler kelime dağarcığını zenginleştirmek için metne yerleştirilmiştir. Metinde "yatağa bağlı kalmak, kulaklarını çekmek, karanlığa gömülmek" gibi deyimlere yer verilmiştir.

İleti: Bu metin "Teknolojiden faydalanırken onun kölesi olmamalıyız." mesajını iletmektedir. Yazarın okuyucuya vermek istediği mesajın okuyucu tarafından anlaşılabilecek nitelikte olduğu ifade edilebilir. Metinde teknolojinin insan yaşamındaki önemi ve gerekliliği anlatılırken, aynı zamanda bireyin sosyalleşmesinin de önemli olduğu mesajı aktarılmaya çalışılmaktadır.

Sayfa düzeni: Metin dört sayfadan oluşmaktadır. Sayfa kenar boşlukları yeterli düzeyde bırakılmıştır. Sayfanın en üst kısmında "Bilgisayarla neler yapılır?" metne hazırlık sorusu yer almaktadır. Hazırlık sorusunun altında sessiz ve sesli okuma yönergesi verilmiştir. Yönergenin altında "Naz'ın Bilgisayar Sevdası" başlık olarak verilmiştir. Metin ve resimler sayfa üzerine tekdüze yerleştirilmiştir. 1., 2. ve 3. sayfada yer alan resimler sayfanın altında konumlandırılmıştır. Metinde yazım ve baskı hatası yoktur. Metin satır aralığı normaldir. Yazılar iki yana yaslanmıştır. Yazılar ve resimler üst üste gelmeyecek şekilde sayfaya yerleştirilmiştir.

Resimler: Metin ile ilgili üç adet resim yer almaktadır. Birinci resimde anne ve baba balkonda otururken görülmektedir. Resimde baba gazete okumaktadır. İkinci resimde babanın çocuğun odasına geldiği, bu sırada çocuğun bilgisayar ile ilgilendiği anlatılmaktadır. Üçüncü resimde babası ve çocuğun konuşması resmedilmiştir. Resimler metni yansıtmaktadır. Bu metindeki resimler metni açıklama işlevine yönelik kullanılmıştır. Kitapta yer alan resimler metnin içeriği ile uyumlu olup anlatılmak istenen olayı daha net bir şekilde ifade etmesine olanak sağlamaktadır. Resim sade, anlaşılır, somutlaştırılmış, zihinde canlandırmayı kolaylaştıracak nitelikte olduğu ifade edilebilir. Resimler çizim şeklinde verilmiştir. Renklendirme gerçek hayata uygun yapılmıştır. İlk üç sayfada metin ve resimlere yer verilirken

dördüncü sayfada resme yer verilmemiştir. Metindeki yazı resim dağılımı 5/8 yazı, 3/8'ü resim şeklindedir.

Tekerleğin İcadı Metninin içerik ve biçim özelliklerine yönelik bulgular Tablo 33.'de yer almaktadır.

Tablo 33: Tekerleğin İcadı Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri

23.Metnin Adı: Tekerleğin İcadı			
İçerik Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Tema	✓		
Konu	✓		
Temel Kavramlar ve Değerler	✓		
Plan	✓		
Dil ve Anlatım		✓	
İleti	✓		
Biçim Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Sayfa Düzeni	✓		
Resimler	✓		

Tablo 33 incelendiğinde Tekerleğin İcadı metninin dil ve anlatım açısından kısmen uygun olduğu, diğer içerik ve biçim özellikleri açısından uygun olduğu görülmektedir.

Tema: Tekerleğin İcadı Metni 2019 TDÖP'ye göre seçmeli temalardan olan "Bilim ve Teknoloji" temasına uygundur. Bu metin temayı yansıtacak şekilde açık ve anlaşılır olarak ele alınmıştır. Ana konu keşif ve icatlar olarak belirlenmiştir.

Konu: Metnin konusu 2019 TDÖP'de yer alan temasının alt konularından olan "keşif ve icatlar"dır. Tekerleğin icadının günümüze kadar olan gelişimi konu edilmektedir. Tekerleğin olmadığı zamanlarda insanlar yüklerini taşımak için hayvan gücünden yararlanıyor, gidecekleri yere yürüyerek gidiyorlardı. Tekerleğin icadı yıllar içinde yavaş yavaş gelişmiştir. Önceleri kütüklerin üzerine yükler konuluyor ve sürüklenerek taşınıyordu. Zamanla kütüklerin iç kısmını çıkararak dingili icat ettiler. Sonrasında dingili at ve el arabalarına taktılar. Günümüzde kullanılan şişirilmiş lastikler daha rahat bir sürüş sağlamaktadır. Konu çocuğun günlük yaşantısında karşılaşabileceği olaylardan seçilmiştir. Çocuğu meraklandırabilecek özellikte olduğu ifade edilebilir.

Temel Kavramlar ve Değerler: Tekerleğin insan yaşamındaki önemi işlenmiştir. Metinde tekerleğin icadı, bir icadın zamanla gelişimi kavramları ele alınmaktadır.

Kahramanlar ve Karakterler: Metnin kahramanı olmadığı için değerlendirme yapılmamıştır.

Plan: Metin belli bir düzen içerisinde ilerlemekte olup giriş, gelişme ve sonuç bölümlerine sahiptir. Giriş bölümünde tekerleksiz bir hayatın nasıl olacağına ilişkin anlatım yapılıyor. Gelişme bölümünde tekerleğin icadından önce insanların ulaşım ve taşıma işlerini nasıl yaptıkları, tekerleğin icadı ve gelişim süreci anlatılıyor. Sonuç bölümünde ise tekerleğin günümüzdeki son hali anlatılıyor.

Dil ve Anlatım: Metin bilgilendirici metin türü olarak yazılmıştır. Anlatım üçüncü kişi ağzı ile yapılmaktadır. Metinde sade ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Ancak metinde kısaltma yapılırken anlam bütünlüğünün kısmen bozulduğu tespit edilmiştir. Metin toplam 21 cümle, 189 kelimeden oluşmaktadır. Her cümlede ortalama 9-10 kelime yer almaktadır. Eserde kullanılan "tekerlek, otomobil, yol, yük, at" gibi kelimeler çocuğun günlük yaşantısında karşılaştığı kelimelerdir. Bu açıdan eserde kullanılan kelimeler, çocukların günlük yaşantılarında sıklıkla karşılaştıkları kelimeler arasından seçilmiştir. Çocuğun anlamını bilemeyeceği düşünülen "kütük, icat, dingil" gibi kelimeler kelime dağarcığını zenginleştirmek için metne yerleştirilmiştir.

İleti: Bu metin "İcatlar hayatı kolaylaştırmak için yapılır ve zamanla gelişir." mesajını iletmektedir. Metinde icatların bir ihtiyaçtan doğduğu ve zaman içerisinde teknolojiyle beraber gelişim gösterdiği mesajı aktarılmaya çalışılmaktadır.

Sayfa düzeni: Metin üç sayfadan oluşmaktadır. Sayfa kenar boşlukları yeterli düzeyde bırakılmıştır. Sayfanın en üst kısmında "Tekerlek icat edilmeseydi ulaşım nasıl yapılırdı?" metne hazırlık sorusu yer almaktadır. Hazırlık sorusunun altında sessiz ve sesli okuma yönergesi bulunmaktadır. Sessiz okuma yaparken anlamı bilinmeyen kelimelerin belirlenmesine yer verilmiştir. Yönergenin altında "Tekerleğin İcadı" başlık olarak verilmiştir. Metin ve resimler sayfa üzerine tekdüze bir şekilde yerleştirilmemiştir. 1.sayfada yer alan 1. resim iki paragrafın arasına, 2. resim sayfanın altında, 2. sayfada yer alan 1. resim sayfanın üstüne, 2. resim iki paragraf arasına, 3. sayfada yer alan 1. resim sayfanın ortasına, 2. resim sütun yapılarak sayfanın sağına yerleştirilmiştir. Metinde yazım ve baskı hatası yoktur. Metin satır aralığı normaldir. Yazılar iki yana yaslanmıştır. Yazılar ve resimler üst üste gelmeyecek şekilde sayfaya yerleştirilmiştir.

Resimler: Metin ile ilgili altı adet resim yer almaktadır. Birinci resimde günümüzde tekerleğin kullanıldığı ulaşım araçları görülmektedir. İkinci resimde hayvanların yük

taşımacılığında kullanıldığı resmedilmiştir. Üçüncü resimde tekerleğin ilk icat edildiği dönem, dördüncü resimde geçmişten günümüze tekerleğin gelişimini gösterilmektedir. Beşinci resimde tekerleğin at arabalarına takılması, altıncı resimde ise günümüzde kullanılan şişirilmiş lastik görülmektedir. Resimler metni yansıtmaktadır. Bu metindeki resimler metni açıklama işlevine yönelik kullanılmıştır. Kitapta yer alan resimler metnin içeriği ile uyumlu olup anlatılmak istenen olayı daha net bir şekilde ifade etmesine olanak sağlamaktadır. Resimler sade, anlaşılır, somutlaştırılmış, zihinde canlandırmayı kolaylaştıracak nitelikte olduğu ifade edilebilir. Resimler çizim şeklinde verilmiştir. Renklendirme gerçek hayata uygun yapılmıştır. Metindeki yazı resim dağılımı 2/4 yazı, 2/4 resim şeklindedir.

Bilgi Çağı Metninin içerik ve biçim özelliklerine yönelik bulgular Tablo 34.'te yer almaktadır.

Tablo 34: Bilgi Çağı Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri

24.Metnin Adı: Bilgi Çağı			
İçerik Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Tema	✓		
Konu	✓		
Temel Kavramlar ve Değerler	✓		
Dil ve Anlatım	✓		
İleti	✓		
Biçim Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Sayfa Düzeni	✓		
Resimler	✓		

Tablo 34 incelendiğinde Bilgi Çağı metninin içerik ve biçim özellikleri açısından uygun olduğu görülmektedir.

Tema: Bilgi Çağı Metni 2019 TDÖP'ye göre seçmeli temalardan olan "Bilim ve Teknoloji" temasına uygundur. Bu metin temayı yansıtacak şekilde açık ve anlaşılır olarak ele alınmıştır. Ana konu iletişim ve teknoloji olarak belirlenmiştir.

Konu: Metnin konusu 2019 TDÖP'de yer alan temasının alt konularından olan "iletişim ve teknoloji"dir. Gelişen teknolojinin iletişime etkileri konu edilmektedir. Gökyüzündeki uydular sayesinde iletişim kurulabildiği, internet sayesinde bilgiye çok hızlı bir şekilde erişilebildiği anlatılmaktadır. Konu çocuğun günlük yaşantısında karşılaşabileceği olaylardan seçilmiştir. Çocuğun duygularını harekete geçirebilir

ancak çocuğu meraklandırabilecek özellikte olma durumu yetersizdir.

Temel Kavramlar ve Değerler: Bilimdeki gelişmelerin insan yaşamındaki etkisi işlenmiştir. Metin, bilim ve iletişim kavramlarının çocukta gelişmesini sağlayacak nitelikte olduğu ifade edilebilir.

Kahramanlar ve Karakterler: Metnin kahramanı olmadığı için değerlendirme yapılmamıştır.

Plan: Metin şiir türünde olduğu için plan açısından değerlendirme yapılmamıştır.

Dil ve Anlatım: Metin şiir türünde yazılmıştır. Metinde sade ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Metin toplam üç kıta yer almakta olup, her kıta dört dizeden oluşmaktadır. Metinde toplam 32 kelimeden bulunmaktadır. Her dizede ortalama 2-3 kelime yer almaktadır. Eserde kullanılan "dünya, internet, yakın, uzak" gibi kelimeler çocuğun günlük yaşantısında karşılaştığı kelimelerdir. Bu açıdan eserde kullanılan kelimeler, çocukların günlük yaşantılarında sıklıkla karşılaştıkları kelimeler arasından seçilmiştir. Çocuğun anlamını bilemeyeceği düşünülen "uydu, iletişim kuşağı" gibi kelimeler kelime dağarcığını zenginleştirmek için metne yerleştirilmiştir.

İleti: Bu metin "İletişim teknolojisi bilgiye ulaşımı kolaylaştırır." mesajını iletmektedir. Yazarın okuyucuya vermek istediği mesajın okuyucu tarafından anlaşılabilecek nitelikte olduğu ifade edilebilir. Metinde teknolojinin insanın bilgiye ulaşma hızını artırdığı mesaj olarak aktarılmaya çalışılmaktadır.

Sayfa düzeni: Metin bir sayfadan oluşmaktadır. Sayfa kenar boşlukları yeterli düzeyde bırakılmıştır. Sayfanın en üst kısmında "İnternette araştırma yapıyorum diyen büyüğünüz ne söylemek istiyor?" metne hazırlık sorusu yer almaktadır. Hazırlık sorusunun altında sesli okuma yönergesi yer almaktadır. Yönergenin altında "Bilgi Çağı" başlık olarak verilmiştir. Metin ile resim yan yana yerleştirilmiştir. Metin sayfanın sol tarafında, resim sağ tarafında yer almaktadır. Metinde yazım ve baskı hatası yoktur. Metin satır aralığı normaldir. Yazılar ve resimler üst üste gelmeyecek şekilde sayfaya yerleştirilmiştir.

Resimler: Metinde bir resim bulunmaktadır. Bu resimde uzaydaki uydu ve dünya görülmektedir. Resim metni yansıtmaktadır. Bu metindeki resim metni açıklama işlevine yönelik kullanılmıştır. Resim sade, anlaşılır, somutlaştırılmış, zihinde canlandırmayı kolaylaştıracak nitelikte olduğu ifade edilebilir. Resim çizim şeklinde verilmiştir. Renklendirme gerçek hayata uygun yapılmıştır. Metindeki yazı resim dağılımı 2/4 yazı, 2/4 resim şeklindedir.

Aklımdaki İcatlar Metninin içerik ve biçim özelliklerine yönelik bulgular Tablo 35.'te yer almaktadır.

Tablo 35: Aklımdaki İcatlar Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri

25.Metnin Adı: Aklımdaki İcatlar			
İçerik Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Tema	✓		
Konu	✓		
Temel Kavramlar ve Değerler	✓		
Kahramanlar ve Karakterler	✓		
Plan	✓		
Dil ve Anlatım		✓	
İleti	✓		
Biçim Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Sayfa Düzeni	✓		
Resimler	✓		

Tablo 35 incelendiğinde Aklımdaki İcatlar metninin dil ve anlatım açısından kısmen uygun, diğer içerik ve biçim özellikleri açısından uygun olduğu görülmektedir.

Tema: Aklımdaki İcatlar Metni 2019 TDÖP'ye göre seçmeli temalardan olan "Bilim ve Teknoloji" temasına uygundur. Bu metin temayı yansıtacak şekilde açık ve anlaşılır olarak ele alınmıştır. Ana konu keşif ve icatlar olarak belirlenmiştir.

Konu: Metnin konusu 2019 TDÖP'de yer alan temasının alt konularından olan "keşif ve icatlar"dır. İcat yarışmasına katılacak olan Zeynep'in yaşadıkları konu edilmektedir. Arkadaşı Dilara'nın ışıklı bir kalem hediye etmesi ile Zeynep'in aklına bir fikir gelir. Işıklı terliklerle gece karanlıkta kolayca yolunu bulabileceği düşünür. Fikrini öğretmenine anlattıktan sonra bir hafta içinde birlikte terliği yaparlar. İcadını jüri üyelerine tanıtan Zeynep birinci olur. Konu çocuğun günlük yaşantısında karşılaşabileceği olaylardan seçilmiştir. Metnin çocuğu meraklandırabilecek özellikte olduğu ifade edilebilir.

Temel Kavramlar ve Değerler: Metinde icatların ihtiyaç halinde ortaya çıktığı işlenmiştir. Metin üretkenlik, hayal kurma kavramlarının çocukta gelişmesini sağlayacak nitelikte olduğu ifade edilebilir. Metinde anlatılan olay günlük yaşantıda gerçekleşebileceği için çocuğun kavramları ve değerleri içselleştirmesini sağlayabilir.

Kahramanlar ve Karakterler: Metinde üç karakter vardır. Metindeki karakter sayısı ilkokul 2. sınıf öğrenci seviyesine uygundur. Metnin ana kahramanları Zeynep ve öğretmeni olup diğer karakter arkadaşı Dilara'dır. Karakterler çocuğun yakın çevresinden olan okulundan seçilmiştir. Bu durum çocuğun kendini hikayenin içinde hissetmesini ve karakterleri içselleştirmesini sağlayabilir. Metnin kahramanı ve karakterleri çocuk edebiyatı ölçütleri açısından ele alındığında çocuğun yaşına yakın ve gerçek hayatta karşılaştığı kişilerden seçildiği görülmektedir.

Plan: Metin belli bir düzen içerisinde ilerlemekte olup giriş, gelişme ve sonuç bölümlerine sahiptir. Giriş bölümünde kahramanın icat yarışmasına katılacağı bahsediliyor. Gelişme bölümünde Zeynep'in icat yarışmasına hangi ürün ile katılacağı fikrine nasıl ulaştığı, fikrini nasıl hayata geçirdiği anlatılıyor. Sonuç bölümünde ise Zeynep'in icat yarışmasını kazandığı belirtiliyor. Çocuğun günlük yaşantısında karşılaşabileceği konu ve yakın çevresinden seçilen kahramanların belirli bir olay çerçevesinde kurgulandığı görülmektedir. Metin çocukların sebep sonuç ilişkileri kurmasını sağlar. Metinde geri dönüşlere yer verilmemiştir.

Dil ve Anlatım: Metin hikaye edici metin türünde yazılmıştır. Anlatım birinci kişi ağzı ile yapılmaktadır. Metinde sade ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Metinde verilen kısa özette eserdeki bağlamın yakalanabilmesi için anlam bütünlüğünün kısmen bozulduğu tespit edilmiştir. Metin toplam 32 cümle, 221 kelimeden oluşmaktadır. Her cümlede ortalama 6-7 kelime yer almaktadır. Eserde kullanılan "terlik, ışık, hediye, öğretmen" gibi kelimeler çocuğun günlük yaşantısında karşılaştığı kelimelerdir. Bu açıdan eserde kullanılan kelimeler, çocukların günlük yaşantılarında sıklıkla karşılaştıkları kelimeler arasından seçilmiştir. Çocuğun anlamını bilemeyeceği düşünülen "icat, jüri, fikir, sunuş" gibi kelimeler kelime dağarcığını zenginleştirmek için metne yerleştirilmiştir. Metinde "el ele vermek, ucu bucağı olmamak, ikna etmek" gibi deyimlere yer verilmiştir.

İleti: Bu metin "Hayal et, icat et." mesajını iletmektedir. Yazarın okuyucuya vermek istediği mesajın okuyucu tarafından anlaşılabilecek nitelikte olduğu ifade edilebilir. İcatların günlük yaşantıda oluşan ihtiyaçlar sonucunda ortaya çıktığı mesaj olarak aktarılmaya çalışılmaktadır.

Sayfa düzeni: Metin üç sayfadan oluşmaktadır. Sayfa kenar boşlukları yeterli düzeyde bırakılmıştır. Sayfanın sağ üst kısmında serbest okuma metni yazısı yer almaktadır. Yazının altında "Aklımdaki İcatlar" başlık olarak verilmiştir. Metin ile ilgili resimler tekdüze yerleştirilmemiştir. 1.sayfada yer alan resim sayfanın altında,

2. ve 3. sayfada yer alan birer resim sayfanın üstünde konumlandırılmıştır. Metinde yazım ve baskı hatası yoktur. Metin satır aralığı normaldir. Yazılar iki yana yaslanmıştır. Yazılar ve resimler üst üste gelmeyecek şekilde sayfaya yerleştirilmiştir.

Resimler: Metin ile ilgili üç adet resim yer almaktadır. Birinci resimde sınıfta sırasında oturan çocuğun hediye aldığı ışıklı kalem sayesinde icat yarışmasında yapacağı ışıklı terliğin aklına gelişi düşünce balonu içerisinde verilmiştir. İkinci resimde öğretmeni ile ışıklı terlikleri yapan çocuk, üçüncü resimde öğretmeni ile sohbet ederken görülmektedir. Resimler metni yansıtmaktadır. Bu metindeki resimler metni açıklama işlevine yönelik kullanılmıştır. Kitapta yer alan resimler metnin içeriği ile uyumlu olup anlatılmak istenen olayı daha net bir şekilde ifade etmesine olanak sağlamaktadır. Resim sade, anlaşılır, somutlaştırılmış, zihinde canlandırmayı kolaylaştıracak nitelikte olduğu ifade edilebilir. Resimler çizim şeklinde verilmiştir. Renklendirme gerçek hayata uygun yapılmıştır. Metindeki yazı resim dağılımı 2/4 yazı, 2/4 resim şeklindedir.

4.3.7. Sağlık ve Spor Temasına İlişkin İçerik ve Biçim Özellikleri

Kazalardan Korunma ve İlk Yardım Metninin içerik ve biçim özelliklerine yönelik bulgular Tablo 36.'te yer almaktadır.

Tablo 36: Kazalardan Korunma ve İlk Yardım Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri

26.Metnin Adı: Kazalardan Korunma ve İlk Yardım (Dinleme Metni)			
İçerik Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Tema	✓		
Konu	✓		
Temel Kavramlar ve Değerler	✓		
Kahramanlar ve Karakterler	✓		
Plan	✓		
Dil ve Anlatım	✓		
İleti	✓		
Biçim Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Sayfa Düzeni	✓		
Resimler	✓		

Tablo 36 incelendiğinde Kazalardan Korunma ve İlk Yardım metninin içerik ve biçim özellikleri açısından uygun olduğu görülmektedir.

Tema: Kazalardan Korunma ve İlk Yardım Metni 2019 TDÖP'ye göre seçmeli temalardan olan "Sağlık ve Spor" temasına uygundur. Bu metin temayı yansıtacak şekilde açık ve anlaşılır olarak ele alınmıştır. Ana konu ilkyardım olarak belirlenmiştir.

Konu: Metnin konusu 2019 TDÖP'de yer alan temasının alt konularından olan "ilk yardım"dır. Metinde ev kazalarından korunma ve yaralanmalarda yapılması gerekenler konu edilmiştir. Elektrikli eşyalara ıslak elle dokunulmaması, prizlerin koruyucularla kapatılması, yerdeki oyuncakların toplanması, merdivenlerin ıslak ve kaygan olmamasına, yüksek yerlere ulaşmak için merdiven kullanılması gerektiği anlatılmaktadır. Herhangi bir yaralanma sonrasında kanayan yere baskı yapılarak kanamanın durdurulmaya çalışılması, vücuda bir alet battıysa çıkarılmaması, sarılarak en yakın sağlık kuruluşuna gidilmesi gerektiğinden bahsedilmiştir. Konu çocuğun günlük yaşantısında karşılaşabileceği olaylardan seçilmiştir. Metin çocuğu ilk yardım konusunda bilinçlendirebilecek nitelikte olduğu ifade edilebilir.

Temel Kavramlar ve Değerler: Kazalardan uzak durma ve önlem almanın insan yaşamındaki önemi işlenmiştir. Metinde anlatılan olay günlük yaşantıda gerçekleşebileceği için çocuğun kavramı içselleştirmesini sağlayabilir. Metin kazalardan korunma, önlem alma, ilk yardım kavramlarının çocukta gelişmesini sağlayacak nitelikte olduğu ifade edilebilir.

Kahramanlar ve Karakterler: Metinde bir karakter vardır. Metindeki karakter sayısı ilkokul 2. sınıf öğrenci seviyesine uygundur. Metnin ana kahramanı acil servis doktorudur. Metnin kahramanı çocuk edebiyatı ölçütleri açısından ele alındığında gerçek hayatta karşılaştığı kişilerden seçildiği görülmektedir. Bu durum çocuğun kendini hikayenin içinde hissetmesini ve karakteri içselleştirmesini sağlayabilir.

Plan: Metin belli bir düzen içerisinde ilerlemekte olup giriş, gelişme ve sonuç bölümlerine sahiptir. Giriş bölümünde metnin kahramanının doktor olduğu ve nerede çalıştığı belirtiliyor. Gelişme bölümünde doktor, ev kazalarını önlemek için alınacak önlemleri anlatılıyor. Sonuç bölümünde ise kaza sonrası ilk yardımın nasıl yapılması gerektiği ve kazasız günler geçirmeye yönelik iyi dileklere yer veriliyor.

Dil ve Anlatım: Metin bilgilendirici metin türünde yazılmıştır. Anlatım birinci kişi ağzı ile yapılmaktadır. Metinde sade ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Metin toplam 28 cümle, 251 kelimeden oluşmaktadır. Her cümlede ortalama 8-9 kelime yer almaktadır. Eserde kullanılan "elektrik, merdiven, oyuncak, sabun, boya" gibi kelimeler çocuğun günlük yaşantısında karşılaştığı kelimelerdir. Bu açıdan eserde

kullanılan kelimeler, çocukların günlük yaşantılarında sıklıkla karşılaştıkları kelimeler arasından seçilmiştir. Metinde "dikkat etmek, korunmak, önlem almak" gibi söz varlıklarına daha çok vurgu yapıldığı görülmektedir. Çocuğun anlamını bilemeyeceği düşünülen "priz, bandaj, trabzan" gibi kelimeler kelime dağarcığını zenginleştirmek için metne yerleştirilmiştir.

İleti: Bu metin "Kazalardan korunmanın en önemli yolu önlem almaktır." mesajını iletmektedir. Yazarın okuyucuya vermek istediği mesajın okuyucu tarafından anlaşılabilecek nitelikte olduğu ifade edilebilir. Metinde önlem almanın kazalardan korunmada önemli olduğu mesajı aktarılmaya çalışılmaktadır.

Sayfa Düzeni: Metin, dinleme metni olduğu için sayfa düzeni açısından sadece resmin yerleştirilmesi ele alınmaktadır. Sayfa kenar boşlukları yeterli düzeyde bırakılmıştır. Sayfanın en üst kısmında "Oyun oynarken kazalardan korunmak için neler yapıyorsunuz?" metne hazırlık sorusu yer almaktadır. Hazırlık sorusunun altında "Kazalardan Korunma ve İlk Yardım" başlık olarak verilmiştir. Metin başlığının altında metnin içeriği ile uyumlu resim tam sayfaya yerleştirilmiştir.

Resimler: Metinde bir resim bulunmaktadır. Bu resimde bir çocuk, anne ve baba görülmektedir. Yaralanan çocuğun dizine anne temiz bir bezle baskı yaparken babanın telefonla konuştuğu resmedilmiştir. Metinde ev kazalarından korunma ve yaralanmalarda neler yapılması gerektiği anlatılmaktadır. Resim metni yansıtmaktadır. Bu metindeki resim metni açıklama işlevine yönelik kullanılmıştır. Kitapta yer alan tam sayfa resim metnin içeriği ile uyumlu olup anlatılmak istenen olayı daha net bir şekilde ifade etmesine olanak sağlamaktadır. Resim sade, anlaşılır, somutlaştırılmış, zihinde canlandırmayı kolaylaştıracak nitelikte olduğu ifade edilebilir. Resim çizim şeklinde verilmiştir. Renklendirme gerçek hayata uygun yapılmıştır.

Bilge Hangi Sporu Yapacak? Metninin içerik ve biçim özelliklerine yönelik bulgular Tablo 37.'da yer almaktadır.

Tablo 37: Bilge Hangi Sporu Yapacak? Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri

27.Metnin Adı: Bilge Hangi Sporu Yapacak?			
İçerik Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Tema	✓		
Konu	✓		
Temel Kavramlar ve Değerler	✓		
Kahramanlar ve Karakterler	✓		
Plan	✓		

Dil ve Anlatım	✓		
İleti	✓		
Biçim Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Sayfa Düzeni		✓	
Resimler	✓		

Tablo 37 incelendiğinde Bilge Hangi Sporu Yapacak? Metninin sayfa düzeni açısından kısmen uygun, diğer içerik ve biçim özellikleri açısından uygun olduğu görülmektedir.

Tema: Bilge Hangi Sporu Yapacak? Metni 2019 TDÖP'ye göre seçmeli temalardan olan "Sağlık ve Spor" temasına uygundur. Bu metin temayı yansıtacak şekilde açık ve anlaşılır olarak ele alınmıştır. Ana konu spor kültürü olarak belirlenmiştir.

Konu: Metnin konusu 2019 TDÖP'de yer alan temasının alt konularından olan "sportmenlik, spor kültürü" dür. Hangi sporu yapacağına bir türlü karar veremeyen Bilge'nin başından geçenler konu edilmektedir. Bilge hangi sporu yapacağını düşünmek için parka gider. O sırada küçük bir kız, köpeğini elinden kaçırır. Bu durumu gören Bilge koşmaya başlar. Kendisiyle birlikte koşanların hepsini geçer ve minik köpeği tasmasından yakalar. Köpeği sahibine teslim eden Bilge hangi spora yeteneği olduğunu anladığı için mutludur. Konu çocuğun günlük yaşantısında karşılaşabileceği olaylardan seçilmiştir. Çocuğun duygularını harekete geçirebilir ve çocuğu meraklandırabilecek özellikte olduğu ifade edilebilir.

Temel Kavramlar ve Değerler: Metinde insanlara yardım etmenin, insan yaşamındaki ve kararlarındaki etkisi işlenmiştir. Metinde anlatılan olay günlük yaşantıda gerçekleşebileceği için çocuğun kavramı içselleştirmesini sağlayabilir. Metin spor, koşu, sportmenlik kavramlarının çocukta gelişmesini sağlayacak nitelikte olduğu ifade edilebilir.

Kahramanlar ve Karakterler: Metinde iki ana karakter vardır. Metindeki karakter sayısı ilkokul 2. sınıf öğrenci seviyesine uygundur. Metnin ana kahramanları Bilge ve küçük kız, diğer karakterler ise baba, anne, ağabey, kardeşi ve parktaki insanlardır. Metinde kahramanlar eserdeki diğer karakterlerle olan ilişkileri içinde tanıtılmaktadır. Karakterler çocuğun ailesinden ve yakın çevresinden seçilmiştir. Bu durum çocuğun kendini hikayenin içinde hissetmesini ve karakterleri içselleştirmesini sağlayabilir. Metnin kahramanı ve karakterleri çocuk edebiyatı ölçütleri açısından ele alındığında çocuğun yaşına yakın ve gerçek hayatta

karşılaştığı kişilerden seçildiği görülmektedir.

Plan: Metin belli bir düzen içerisinde ilerlemekte olup giriş, gelişme ve sonuç bölümlerine sahiptir. Giriş bölümünde metnin kahramanı olan Bilge'nin ailesi ve ilgilendikleri spor dallarından bahsediliyor. Gelişme bölümünde Bilge'nin parkta köpeği kaçan kıza yardım etmesi anlatılıyor. Sonuç bölümünde ise Bilge'nin hangi sporu yapacağına karar vermesi yer alıyor. Çocuğun günlük yaşantısında karşılaşabileceği konu ve yakın çevresinden seçilen kahramanların belirli bir olay çerçevesinde kurgulandığı görülmektedir. Metin çocukların sebep sonuç ilişkileri kurmasını sağlar. Metinde geri dönüşlere yer verilmemiştir.

Dil ve Anlatım: Metin hikaye edici metin türü olarak yazılmıştır. Anlatım üçüncü kişi ağzı ile yapılmaktadır. Metinde sade ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Metin toplam 31 cümle, 178 kelimeden oluşmaktadır. Her cümlede ortalama 5-6 kelime yer almaktadır. Eserde kullanılan "park, köpek, spor, koşu" gibi kelimeler çocuğun günlük yaşantısında karşılaştığı kelimelerdir. Bu açıdan eserde kullanılan kelimeler, çocukların günlük yaşantılarında sıklıkla karşılaştıkları kelimeler arasından seçilmiştir. Metinde "canı sıkılmak, karar verememek" gibi söz varlıklarına vurgu yapıldığı görülmektedir. Çocuğun anlamını bilemeyeceği düşünülen "jimnastik, buz pateni, bank" gibi kelimeler kelime dağarcığını zenginleştirmek için metne yerleştirilmiştir. Metinde "irkilmek, mutlu olmak" gibi duygu ifade eden kelimelere ve "dalgın dalgın düşünmek" gibi deyimlere yer verilmiştir.

İleti: Bu metin "Bazen yetenekler hiç beklenmeyen zamanlarda ortaya çıkabilir." mesajını iletmektedir. Yazarın okuyucuya vermek istediği mesajın okuyucu tarafından anlaşılabilecek nitelikte olduğu ifade edilebilir. Metinde yeteneklerinin farkına varmanın önemli olduğu mesajı aktarılmaya çalışılmaktadır.

Sayfa düzeni: Metin iki sayfadan oluşmaktadır. Sayfa kenar boşlukları yeterli düzeyde bırakılmıştır. Sayfanın en üst kısmında "Sağlık için spor yap sözüyle ne anlatılıyor?" metne hazırlık sorusu yer almaktadır. Hazırlık sorusunun altında sessiz ve sesli okuma yönergesi yer almaktadır. Yönergenin altında ise "Bilge Hangi Sporu Yapacak?" başlık olarak verilmiştir. 1.sayfada yer alan resim sayfanın altında, 2. sayfada yer alan resim sayfanın üstünde konumlandırılmıştır. Ancak ikinci sayfada yer alan resim anlatılan olaya yönelik olmasına rağmen aynı sayfa içerisinde yanlış yere yerleştirilmiştir. Metinde yazım ve baskı hatası yoktur. Metin satır aralığı normaldir. Yazılar iki yana yaslanmıştır. Yazılar ve resimler üst üste gelmeyecek şekilde sayfaya yerleştirilmiştir.

Resimler: Metin ile ilgili iki adet resim yer almaktadır. Birinci resimde parkta iki çocuk bulunmakta olup, birisi bankta oturan diğeri köpeği elinden kaçan çocuktur. İkinci resimde ise köpeği yakalamayı başaran çocuğu parktaki insanların tebrik etmeleri yer almaktadır. Metinde hangi sporu yapacağına bir türlü karar veremeyen Bilge'nin tesadüfen hangi spora yeteneği olduğunu öğrenmesi durumu anlatılmaktadır. Resim metni yansıtmaktadır. Bu metindeki resim metni açıklama işlevine yönelik kullanılmıştır. Kitapta yer alan resimler metnin içeriği ile uyumlu olup anlatılmak istenen olayı daha net bir şekilde ifade etmesine olanak sağlamaktadır. Resimler sade, anlaşılır, somutlaştırılmış, zihinde canlandırmayı kolaylaştıracak nitelikte olduğu ifade edilebilir. Resimler çizim şeklinde verilmiştir. Renklendirme gerçek hayata uygun yapılmıştır. Metindeki yazı resim dağılımı 2/4 yazı, 2/4 resim şeklindedir.

Kahvaltının Önemi Metninin içerik ve biçim özelliklerine yönelik bulgular Tablo 38.'de yer almaktadır.

Tablo 38: Kahvaltının Önemi Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri

28.Metnin Adı: Kahvaltının Önemi			
İçerik Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Tema	✓		
Konu	✓		
Temel Kavramlar ve Değerler	✓		
Plan		✓	
Dil ve Anlatım		✓	
İleti	✓		
Biçim Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Sayfa Düzeni		✓	
Resimler	✓		

Tablo 38 incelendiğinde Kahvaltının Önemi metninin sayfa düzeni, plan, dil ve anlatım açısından kısmen uygun, diğer içerik ve biçim özellikleri açısından uygun olduğu görülmektedir.

Tema: Kahvaltının Önemi Metni 2019 TDÖP'ye göre seçmeli temalardan olan "Sağlık ve Spor" temasına uygundur. Bu metin temayı yansıtacak şekilde açık ve anlaşılır olarak ele alınmıştır. Ana konu dengeli ve sağlıklı beslenme olarak belirlenmiştir.

Konu: Metnin konusu 2019 TDÖP'de yer alan temasının alt konularından olan "beslenme, dengeli beslenme, sağlıklı beslenme"dir. Kahvaltı yapmanın önemi konu edilmektedir. Sabahları vücudun enerji depolamaya ihtiyacı olduğu, kahvaltı yapmayan insanların kendilerini yorgun hissettikleri, kahvaltı yapan çocukların daha başarılı oldukları anlatılmaktadır. İyi bir kahvaltı için biraz meyve, haşlanmış yumurta, meyve suyu, süt gibi seçeneklerin uygun olduğu, kahvaltı yapmadan okula gelen çocukların teneffüslerde acıkmış olacakları bu sebeple sağlıksız atıştırmalıklar yerine meyve veya kuru üzüm tercih edilebileceğinden bahsediliyor. Konu çocuğun günlük yaşantısında karşılaşabileceği olaylardan seçilmiştir. Çocuğu meraklandırabilecek özellikte olma durumu yetersizdir.

Temel Kavramlar ve Değerler: Metinde sağlıklı beslenmenin insan yaşamındaki etkisi işlenmiştir. Metinde anlatılan olay günlük yaşantıda gerçekleşebileceği için çocuğun dengeli beslenme kavramını içselleştirmesini sağlayabilir. Metin çocuğun dengeli ve düzenli beslenmenin önemini kavramasını sağlayacak nitelikte olduğu ifade edilebilir.

Kahramanlar ve Karakterler: Metnin kahramanları olmadığı için değerlendirme yapılmamıştır.

Plan: Metin belli bir düzen içerisinde ilerlemekte olup giriş ve gelişme bölümlerine sahip olup sonuç bölümüne yer verilmemiştir. Giriş bölümünde sabahları kahvaltı yapmayan insanların nasıl hissettiğinden bahsedilmiştir. Gelişme bölümünde kahvaltının öneminden ve kahvaltıda tercih edilebilecek sağlıklı seçeneklere yer verilmiştir.

Dil ve Anlatım: Metin bilgilendirici metin türü olarak yazılmıştır. Anlatım üçüncü kişi ağzı ile yapılmaktadır. Metinde sade ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Ancak metinde kısaltma yapılırken anlam bütünlüğünün kısmen bozulduğu tespit edilmiştir. Metin toplam 16 cümle, 148 kelimeden oluşmaktadır. Her cümlede ortalama 9-10 kelime yer almaktadır. Eserde kullanılan "kahvaltı, sabah, uyku, yumurta" gibi kelimeler çocuğun günlük yaşantısında karşılaştığı kelimelerdir. Bu açıdan eserde kullanılan kelimeler, çocukların günlük yaşantılarında sıklıkla karşılaştıkları kelimeler arasından seçilmiştir. Metinde "kahvaltı yapmak, dikkatini toplamak, enerji depolamak" gibi söz gruplarına vurgu yapıldığı görülmektedir. Çocuğun anlamını bilemeyeceği düşünülen "kalsiyum, protein, tam tahıl" gibi kelimeler kelime dağarcığını zenginleştirmek için metne yerleştirilmiştir.

İleti: Bu metin "Sağlığın için kahvaltı yapmalısın." mesajını iletmektedir. Yazarın okuyucuya vermek istediği mesajın okuyucu tarafından anlaşılabilecek nitelikte olduğu ifade edilebilir. Metinde kahvaltı yapmanın gerekliliği üzerinde durulmuştur.

Sayfa düzeni: Metin üç sayfadan oluşmaktadır. Sayfa kenar boşlukları yeterli düzeyde bırakılmıştır. Sayfanın en üst kısmında "Kahvaltı yapmak niçin önemlidir?" metne hazırlık sorusu yer almaktadır. Hazırlık sorusunun altında sessiz ve sesli okuma yönergesi yer almaktadır. Yönergenin altında "Kahvaltının Önemi" başlık olarak verilmiştir. Metinde yer alan her sayfadaki birer resim sayfanın altında konumlandırılmıştır. Ancak 3. sayfada yer alan resim yazar ve çeviren ismi belirtildikten sonra sayfaya yerleştirilmiştir. Metinde yazım ve baskı hatası yoktur. Metin satır aralığı normaldir. Yazılar iki yana yaslanmıştır. Yazılar ve resimler üst üste gelmeyecek şekilde sayfaya yerleştirilmiştir.

Resimler: Metin ile ilgili üç adet resim yer almaktadır. Birinci sayfada yer alan resimde sabah uyanan bir çocuk görülmektedir. İkinci sayfada yer alan resimde yumurta, peynir, zeytin, meyve suyu, ekmek ve meyve ile kahvaltısını yapan çocuk bulunmaktadır. Üçüncü sayfada yer alan resimde üç çocuğun fındık, kuru üzüm gibi sağlıklı atıştırmalıklar yediği resmedilmiştir. Metinde kahvaltı yapmanın önemi, kahvaltılık ve atıştırmalık öneriler anlatılmaktadır. Resimler metni yansıtmaktadır. Bu metindeki resimler metni açıklama işlevine yönelik kullanılmıştır. Kitapta yer alan resimler metnin içeriği ile uyumlu olup anlatılmak istenen olayı daha net bir şekilde ifade etmesine olanak sağlamaktadır. Resimler sade, anlaşılır, somutlaştırılmış, zihinde canlandırmayı kolaylaştıracak nitelikte olduğu ifade edilebilir. Resimler çizim şeklinde verilmiştir. Renklendirme gerçek hayata uygun yapılmıştır. Metindeki yazı resim dağılımı 2/4 yazı, 2/4 resim şeklindedir.

El ve Tırnaklar Metninin içerik ve biçim özelliklerine yönelik bulgular Tablo 39.'de yer almaktadır.

Tablo 39: El ve Tırnaklar Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri

29.Metnin Adı: El ve Tırnaklar			
İçerik Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Tema	✓		
Konu	✓		
Temel Kavramlar ve Değerler	✓		
Kahramanlar ve Karakterler	✓		
Dil ve Anlatım	✓		
İleti	✓		

Biçim Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Sayfa Düzeni	✓		
Resimler	✓		

Tablo 39 incelendiğinde El ve Tırnaklar metninin içerik ve biçim özellikleri açısından uygun olduğu görülmektedir.

Tema: El ve Tırnaklar Metni 2019 TDÖP'ye göre seçmeli temalardan olan "Sağlık ve Spor" temasına uygundur. Bu metin temayı yansıtacak şekilde açık ve anlaşılır olarak ele alınmıştır. Ana konu temizlik olarak belirlenmiştir.

Konu: Metnin konusu 2019 TDÖP'de yer alan temasının alt konularından olan "temizlik ve öz bakım"dır. El ve tırnakların temizliği konu edilmektedir. Eller tırnakların uzamasından ve pisliğinden dert yanmaktadır. Bu duruma üzülen tırnaklar yıkanınca bütün kirlerin temizleneceğini ve uzayan tırnakların kesilebileceğini ayrıca tırnaklar olmadan parmakların pek işe yaramayacağını söylerler. Konu çocuğun günlük yaşantısında karşılaşabileceği durumlardan seçilmiştir. Çocuğu meraklandırabilecek özellikte olma durumu yetersizdir.

Temel Kavramlar ve Değerler: Temizliğin ve öz bakım becerilerinin insan yaşamındaki önemi işlenmiştir. Metinde anlatılan öz bakım becerileri, çocuğun temizlik alışkanlığı kazanmasını sağlayacak özelliktedir. Metin kişisel temizlik kavramının çocukta gelişmesini sağlayacak nitelikte olduğu ifade edilebilir.

Kahramanlar ve Karakterler: Metinde iki karakter vardır. Metindeki karakter sayısı ilkokul 2. sınıf öğrenci seviyesine uygundur. Metnin karakterleri eller ve tırnaklardır. Karakterler çocuğun kendisinde var olan uzuvlarından seçilmiştir. Metnin kahramanlarının çocuk edebiyatı ölçütleri açısından ele alındığında çocuğun yaşına yakın ve gerçek hayatta karşılaştığı, her an kullandığı uzuvlarından seçildiği görülmektedir.

Plan: Metin şiir türünde olduğu için plan açısından değerlendirme yapılmamıştır.

Dil ve Anlatım: Metin şiir türünde yazılmıştır. Anlatım birinci kişi ağzı ile yapılmaktadır. Metinde sade ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Metinde toplam dört kıta, her kıtada dört dize ve toplam 51 kelime yer almaktadır. Her dizede ortalama 3-4 kelime yer almaktadır. Eserde kullanılan "tırnak, el, parmak, temizlik, kir" gibi kelimeler çocuğun günlük yaşantısında karşılaştığı kelimelerdir. Bu açıdan eserde kullanılan kelimeler, çocukların günlük yaşantılarında sıklıkla karşılaştıkları kelimeler arasından seçilmiştir. Çocuğun anlamını bilemeyeceği düşünülen

kelimelere yer verilmemiştir. Metinde "üzülmek, gülmek" gibi duygu ifade eden kelimelere ve "dert yanmak" deyimine yer verilmiştir.

İleti: Bu metin "kişisel temizliğin basit ve kolay oluğu" mesajını iletmektedir. Yazarın okuyucuya vermek istediği mesajın okuyucu tarafından anlaşılabilecek nitelikte olduğu ifade edilebilir. Metinde el ve tırnak temizliğinin önemi mesajı aktarılmaya çalışılmaktadır.

Sayfa düzeni: Metin bir sayfadan oluşmaktadır. Sayfa kenar boşlukları yeterli düzeyde bırakılmıştır. Dizeler arasındaki boşluklar uygundur. Sayfanın en üst kısmında "El ve tırnak temizliği nasıl yapılır?" metne hazırlık sorusu yer almaktadır. Hazırlık sorusunun altında sesli okuma yönergesi yer almaktadır. Yönergenin altında "El ve Tırnaklar" başlık olarak verilmiştir. Metnin sağında bir resim yer almaktadır. Metinde yazım ve baskı hatası yoktur. Yazılar ve resimler üst üste gelmeyecek şekilde sayfaya yerleştirilmiştir.

Resimler: Metinde bir resim bulunmaktadır. Bu resimde el ve tırnaklar yer almaktadır. Tırnaklara yüz ifadeleri eklenmiş ve bazılarının mutlu bazılarının sinirli olduğu görülmektedir. Metinde ellerin tırnakların uzunluğundan ve pisliğinden yakındığı, tırnakların ise bu duruma bulduğu çözüm anlatılmaktadır. Resim metni yansıtmaktadır. Bu metindeki resim metni açıklama işlevine yönelik kullanılmıştır. Kitapta yer alan resim metnin içeriği ile uyumlu olup anlatılmak istenen olayı daha net bir şekilde ifade etmesine olanak sağlamaktadır. Resim sade, anlaşılır, somutlaştırılmış, zihinde canlandırmayı kolaylaştıracak nitelikte olduğu ifade edilebilir. Resimler çizim şeklinde verilmiştir. Renklendirme gerçek hayata uygun yapılmıştır. Metindeki yazı resim dağılımı 2/4 yazı, 2/4'ü resim şeklindedir.

Futbolcu Efe Metninin içerik ve biçim özelliklerine yönelik bulgular Tablo 40.'da yer almaktadır.

Tablo 40: Futbolcu Efe Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri

30.Metnin Adı: Futbolcu Efe			
İçerik Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Tema	✓		
Konu	✓		
Temel Kavramlar ve Değerler	✓		
Kahramanlar ve Karakterler	✓		
Plan	✓		
Dil ve Anlatım	✓		
İleti	✓		

Biçim Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Sayfa Düzeni	✓		
Resimler	✓		

Tablo 40 incelendiğinde Futbolcu Efe metninin içerik ve biçim özellikleri açısından uygun olduğu görülmektedir.

Tema: Futbolcu Efe Metni 2019 TDÖP'ye göre seçmeli temalardan olan "Sağlık ve Spor" temasına uygundur. Bu metin temayı yansıtacak şekilde açık ve anlaşılır olarak ele alınmıştır. Ana konu spor kültürü olarak belirlenmiştir.

Konu: Metnin konusu 2019 TDÖP'de yer alan temasının alt konularından olan "spor kültürü" dür. Futbolcu olan Efe'nin çalışmalarının sonucunda hak ettiği başarıyı elde etmesi konu edilmektedir. Futbol oynamayı çok seven Efe, iyi oynayamadığı için arkadaşları tarafından takımda oynatılmamaktadır. Efe'ye yeni alınan futbol ayakkabısı konuşmaktadır. Günlerce disiplinli bir şekilde çalışırlar. Arkadaşlarının final maçını izlemeye giden Efe, sakatlanan arkadaşının yerine maça girer. Oyuna girince gol üstüne gol atar. Takım, Efe'nin attığı gollerle şampiyon olur. Metinde futbol oynama konusu işlendiği için çocuğun günlük yaşantısında karşılaşabileceği olaylardan seçilmiştir. Çocuğun duygularını harekete geçirebilir ve çocuğu meraklandırabilecek özellikte olduğu ifade edilebilir.

Temel Kavramlar ve Değerler: Metinde düzenli çalışmanın önemi işlenmiştir. Metin çocukta hayallerini gerçekleştirebilmek için çok çalışması gerektiği bilincinin gelişmesini sağlayacak nitelikte olduğu ifade edilebilir.

Kahramanlar ve Karakterler: Metinde iki ana karakter vardır. Metindeki karakter sayısı ilkokul 2. sınıf öğrenci seviyesine uygundur. Metnin ana kahramanları Efe ve ayakkabısı olup diğer karakterler mahalle takımındaki arkadaşları ve antrenördür. Metinde kahramanlar eserdeki diğer karakterlerle olan ilişkileri içinde tanıtılmaktadır. Karakterler çocuğun yakın çevresinden olan mahallesinden seçilmiştir. Bu durum çocuğun kendini hikayenin içinde hissetmesini ve karakterleri içselleştirmesini sağlayabilir. Metnin kahramanı ve karakterleri çocuk edebiyatı ölçütleri açısından ele alındığında çocuğun yaşına yakın ve gerçek hayatta karşılaştığı kişilerden seçildiği görülmektedir.

Plan: Metin belli bir düzen içerisinde ilerlemekte olup giriş, gelişme ve sonuç bölümlerine sahiptir. Giriş bölümünde kahramanın mahalle takımında oynayamadığı, hep yedek kaldığından bahsediliyor. Gelişme bölümünde Efe'nin futbol ayakkabısı

sayesinde düzenli antrenmanlar yaptığı anlatılıyor. Sonuç bölümünde ise düzenli çalışmanın başarı getireceğine yönelik bir iletiye yer veriliyor. Çocuğun günlük yaşantısında karşılaşabileceği konu ve yakın çevresinden seçilen kahramanların belirli bir olay çerçevesinde kurgulandığı görülmektedir. Metin çocukların sebep sonuç ilişkileri kurmasını sağlar. Metinde geri dönüşlere yer verilmemiştir.

Dil ve Anlatım: Metin hikaye edici metin türünde yazılmıştır. Üçüncü kişi ağzı ile anlatım yapılmıştır. Metinde sade ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Metin toplam 43 cümle, 284 kelimeden oluşmaktadır. Her cümlede ortalama 6-7 kelime yer almaktadır. Eserde kullanılan "futbol, takım, ayakkabı, maç, gol" gibi kelimeler çocuğun günlük yaşantısında karşılaştığı kelimelerdir. Bu açıdan eserde kullanılan kelimeler, çocukların günlük yaşantılarında sıklıkla karşılaştıkları kelimeler arasından seçilmiştir. Metinde "düzenli ve programlı çalışmak, dengeli beslenmek" gibi söz gruplarına vurgu yapılmıştır. Çocuğun anlamını bilemeyeceği düşünülen "antrenman, disiplin" gibi kelimeler kelime dağarcığını zenginleştirmek için metne yerleştirilmiştir. Metinde "üzüntü, sevinç, şaşkınlık" gibi duygu ifade eden kelimelere ve "fırtına gibi esmek, kendini alamamak" gibi deyimlere yer verilmiştir.

İleti: Bu metin "Düzenli çalışırsan başarırsın." mesajını iletmektedir. Yazarın okuyucuya vermek istediği mesajın okuyucu tarafından anlaşılabilecek nitelikte olduğu ifade edilebilir. Metinde başarılı olmak için düzenli ve disiplinli çalışmanın önemli olduğu mesajı aktarılmaya çalışılmaktadır.

Sayfa düzeni: Metin beş sayfadan oluşmaktadır. Sayfa kenar boşlukları yeterli düzeyde bırakılmıştır. Sayfanın sağ üst kısmında "serbest okuma metni" yazısı yer almaktadır. Yazının altında "Futbolcu Efe" başlık olarak verilmiştir. Metin ve resimler sayfa üzerine tekdüze bir şekilde yerleştirilmemiştir. 1., 3. ve 4. sayfalarda yer alan resimler sayfanın altında, 2. ve 5. sayfada yer alan resimler sayfanın üstüne konumlandırılmıştır. Metinde yazım ve baskı hatası yoktur. Metin satır aralığı normaldir. Yazılar iki yana yaslanmıştır. Yazılar ve resimler üst üste gelmeyecek şekilde sayfaya yerleştirilmiştir.

Resimler: Metin ile ilgili her sayfada olmak üzere toplam beş adet resim yer almaktadır. Birinci resimde iki çocuk futbol oynarken bir çocuk yedek kulübesinde otururken görülmektedir. İkinci resimde çocuk yeni alınan ayakkabılarına şaşkınlıkla bakıyor. Üçüncü resimde antrenör ve çocuk, dördüncü resimde ise gol atan çocuk ve arkadaşlarının şaşkın bakışları, seyircilerin tezahüratları resmedilmiştir. Son resimde şampiyon olan takımın sevinci ve çocuğun elinde şampiyonluk kupası yer

almaktadır. Metinde düzenli çalışarak başarılı olan Efe anlatılmaktadır. Resimler metni yansıtmaktadır. Bu metindeki resimler metni açıklama işlevine yönelik kullanılmıştır. Kitapta yer alan resimler metnin içeriği ile uyumlu olup anlatılmak istenen olayı daha net bir şekilde ifade etmesine olanak sağlamaktadır. Resimler sade, anlaşılır, somutlaştırılmış, zihinde canlandırmayı kolaylaştıracak nitelikte olduğu ifade edilebilir. Resimler çizim şeklinde verilmiştir. Renklendirme gerçek hayata uygun yapılmıştır. Metindeki yazı resim dağılımı 2/4 yazı, 2/4 resim şeklindedir.

4.3.8. Doğa ve Evren Temasına İlişkin İçerik ve Biçim Özellikleri

Ben Ne Zaman Doğdum? Metninin içerik ve biçim özelliklerine yönelik bulgular Tablo 41.'ta yer almaktadır.

Tablo 41: Ben Ne Zaman Doğdum? Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri

31.Metnin Adı: Ben Ne Zaman Doğdum? (Dinleme Metni)			
İçerik Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Tema	✓		
Konu	✓		
Temel Kavramlar ve Değerler	✓		
Kahramanlar ve Karakterler	✓		
Plan	✓		
Dil ve Anlatım	✓		
İleti	✓		
Biçim Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Sayfa Düzeni	✓		
Resimler		✓	

Tablo 41 incelendiğinde Ben Ne Zaman Doğdum? Metninin içerik ve biçim özelliklerinden sayfa düzeni açısından uygun, resimler açısından kısmen uygun olduğu görülmektedir.

Tema: Ben Ne Zaman Doğdum? Metni 2019 TDÖP'ye göre seçmeli temalardan olan "Doğa ve Evren" temasına uygundur. Bu metin temayı yansıtacak şekilde açık ve anlaşılır olarak ele alınmıştır. Ana konu zaman bilinci olarak belirlenmiştir.

Konu: Metnin konusu 2019 TDÖP'de yer alan temasının alt konularından olan "zaman bilinci"dir. Memo'nun doğum gününün farklı tanımlarla tarif edilmesi konu edilmektedir. Pencerenin önünde bir kuş yavrusunun yumurtadan çıktığını gören Memo çok heyecanlanarak bu durumu annesine söyler. Annesi Memo'ya doğum

tarihini sorar. Doğum tarihini unutan Memo, büyükannesinin yanına gider. Büyükannesi bir dantel parçası göstererek onu ördüğü gün doğduğunu söyler. Abisi duvardaki çizgiyi göstererek onu çektiği gün doğduğunu söyler. Güneş ise sabah yeni olduğunda, elma ağacı çiçek açtığında doğduğunu söyler. En sevdiği arkadaşı Tombiş'in ise Memo'nun doğum gününü düz bir şekilde tam tarih olarak söylemesi hiç hoşuna gitmez. Konu çocuğun günlük yaşantısında karşılaşabileceği olaylardan seçilmiştir. Çocuğun duygularını harekete geçirebilir ve çocuğu meraklandırabilecek özellikte olduğu ifade edilebilir.

Temel Kavramlar ve Değerler: Metinde doğum günü kavramı işlenmiştir. Metin çocukta zaman bilincinin gelişmesini sağlayacak nitelikte olduğu ifade edilebilir.

Kahramanlar ve Karakterler: Metinde yedi karakter vardır. Metindeki karakter sayısı ilkokul 2. sınıf öğrenci seviyesine uygundur. Metnin ana kahramanı Memo olup diğer karakterler anne, abi, büyükanne, güneş, elma ağacı ve arkadaşı Tombiş'tir. Metinde kahramanlar eserdeki diğer karakterlerle olan ilişkileri içinde tanıtılmaktadır. Karakterler çocuğun yakın çevresinden seçilmiştir. Bu durum çocuğun kendini hikayenin içinde hissetmesini ve karakterleri içselleştirmesini sağlayabilir. Metnin kahramanı ve karakterleri çocuk edebiyatı ölçütleri açısından ele alındığında çocuğun yaşına yakın ve gerçek hayatta karşılaştığı kişilerden seçildiği görülmektedir.

Plan: Metin belli bir düzen içerisinde ilerlemekte olup giriş ve gelişme bölümleri bulunmakta ancak sonuç bölümü yer almamaktadır. Giriş bölümünde pencerenin önünde duran kuş yuvasındaki yumurtalardan kuş yavrusunun çıkışından bahsediliyor. Gelişme bölümünde Memo'nun hangi gün doğduğuna ilişkin sorularına farklı cevaplar alması anlatılıyor. Çocuğun günlük yaşantısında karşılaşabileceği konu ve yakın çevresinden seçilen kahramanların belirli bir olay çerçevesinde kurgulandığı görülmektedir. Metinde geri dönüşlere yer verilmemiştir.

Dil ve Anlatım: Metin hikaye edici metin türünde yazılmıştır. Anlatım birinci kişi ağzı ile yapılmıştır. Metinde sade ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Metin toplam 51 cümle, 312 kelimeden oluşmaktadır. Her cümlede ortalama 6-7 kelime yer almaktadır. Eserde kullanılan "doğum günü, kuş, anne, büyükanne, elma ağacı" gibi kelimeler çocuğun günlük yaşantısında karşılaştığı kelimelerdir. Bu açıdan eserde kullanılan kelimeler, çocukların günlük yaşantılarında sıklıkla karşılaştıkları kelimeler arasından seçilmiştir. Çocuğun anlamını bilemeyeceği düşünülen "meşgul, dantel" gibi kelimeler kelime dağarcığını zenginleştirmek için metne yerleştirilmiştir.

Metinde "şaşırmak, hoşlanmak, gülmek" gibi duygu ifade eden kelimelere ve "kalakalmak, sıkı durmak" gibi deyimlere yer verilmiştir.

İleti: Bu metin "doğum gününün özel bir durumla ilişkilendirilerek anlam kazanması" mesajını iletmektedir. Yazarın okuyucuya vermek istediği mesajın okuyucu tarafından anlaşılabilecek nitelikte olduğu ifade edilebilir. Metinde insanın doğduğu günün anlamlı bir şekilde ifade edilmesinin kişiyi mutlu etmesi mesajı aktarılmaya çalışılmaktadır.

Sayfa Düzeni: Metin, dinleme metni olduğu için sayfa düzeni açısından sadece resmin yerleştirilmesi ele alınmaktadır. Sayfa kenar boşlukları yeterli düzeyde bırakılmıştır. Sayfanın en üstünde "Kaç Yaşındasınız? Bunu neye göre hesaplıyorsunuz?" metne hazırlık sorusu yer almaktadır. Hazırlık sorusunun altında "Ben Ne Zaman Doğdum?" başlık olarak verilmiştir. Metin başlığının altında metnin içeriği ile uyumlu resim tam sayfaya yerleştirilmiştir.

Resimler: Metinde bir resim bulunmaktadır. Bu resimde pencerenin önünde yumurtadan çıkan kuş yavrusu ve onu izleyen çocuk görülmektedir. Metinde çocuğun ne zaman doğduğu sorusuna aldığı sıra dışı cevaplar anlatılmaktadır. Resim metnin giriş kısmını yansıtmaktadır. Bu metindeki resim metni açıklama işlevine yönelik kullanılmıştır ancak yetersizdir. Resim sade, anlaşılır, somutlaştırılmış, zihinde canlandırmayı kolaylaştıracak nitelikte olduğu ifade edilebilir. Resim çizim şeklinde verilmiştir. Renklendirme gerçek hayata uygun yapılmıştır.

Gülibik Metninin içerik ve biçim özelliklerine yönelik bulgular Tablo 42.'de yer almaktadır.

Tablo 42: Gülibik Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri

32.Metnin Adı: Gülibik			
İçerik Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Tema	✓		
Konu	✓		
Kahramanlar ve Karakterler	✓		
Plan		✓	
Dil ve Anlatım	✓		
Biçim Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Sayfa Düzeni		✓	
Resimler	✓		

Tablo 42 incelendiğinde Gülibik metninde iletiye, temel kavramlar ve değerlere yer verilmediği, metnin plan ve sayfa düzeni açısından kısmen uygun olduğu, diğer içerik ve biçim özellikleri açısından uygun olduğu görülmektedir.

Tema: Gülibik Metni 2019 TDÖP'ye göre seçmeli temalardan olan "Doğa ve Evren" temasına uygundur. Bu metin temayı yansıtacak şekilde açık ve anlaşılır olarak ele alınmıştır. Ana konu hayvanlar olarak belirlenmiştir.

Konu: Metnin konusu 2019 TDÖP'de yer alan temasının alt konularından olan "hayvanlar"dır. Horoz Gülibik'in doğduğu zaman konu edilmektedir. Bir yaz günü Kınalı yumurtalarının üzerine tünemektedir. Yumurtalarına dokunan çocuğu görünce kovalamaya başlar. Ertesi gün ahıra giren çocuk Kınalı'nın etrafında civcivleri görür. Kırılmamış bir yumurta gören çocuk parmağıyla yumurtayı tıklatır. Çatlayan yumurtanın içinden bir civciv çıkar. Çocuk bu duruma çok sevinir. Civcivin nasıl dünyaya geldiğini ele aldığı için çocuğu meraklandırabilecek özellikte olduğu ifade edilebilir.

Temel Kavramlar ve Değerler: Metinde temel kavramlar ve değerlere yer verilmemiştir.

Kahramanlar ve Karakterler: Metinde üç ana karakter vardır. Metindeki karakter sayısı ilkokul 2. sınıf öğrenci seviyesine uygundur. Metnin ana kahramanları çocuk, Gülibik (civciv), Kınalı (tavuk) olup diğer karakterler Sürmegöz (eşek) ve civcivlerdir. Metinde kahramanlar eserdeki diğer karakterlerle olan ilişkileri içinde tanıtılmaktadır.

Plan: Metin belli bir düzen içerisinde ilerlemekte olup giriş ve gelişme bölümlerine sahip olup sonuç bölümüne yer verilmemiştir. Giriş bölümünde metnin kahramanı Gülibik tanıtılıyor. Gelişme bölümünde Gülibik'in nasıl doğduğu anlatılıyor. Konu belirli bir olay çerçevesinde kurgulanmıştır. Metinde geri dönüşlere yer verilmemiştir.

Dil ve Anlatım: Metin hikaye edici metin türünde yazılmıştır. Üçüncü kişi ağzı ile anlatım yapılmıştır. Metinde sade ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Metin toplam 54 cümle, 284 kelimeden oluşmaktadır. Her cümlede ortalama 5-6 kelime yer almaktadır. Eserde kullanılan "yumurta, civciv, horoz, eşek, tavuk" gibi kelimeler çocuğun günlük yaşantısında karşılaştığı kelimelerdir. Çocuğun anlamını bilemeyeceği düşünülen "ahır, yalak, ibik" gibi kelimeler kelime dağarcığını zenginleştirmek için metne yerleştirilmiştir. Metinde "şaşırmak, sevinmek, korkmak" gibi duygu ifade eden kelimelere ve "sevinçten uçmak, bugünmüş gibi anımsamak,

küçük dilini yutmak" gibi deyimlere yer verilmiştir.

İleti: Metinde iletiye yer verilmemiştir.

Sayfa düzeni: Metin beş sayfadan oluşmaktadır. Sayfa kenar boşlukları yeterli düzeyde bırakılmıştır. Sayfanın en üst kısmında "Hangi hayvanların yavrularına civciv denir?" metne hazırlık sorusu yer almaktadır. Hazırlık sorusunun altında metinle ilgili resimlerin incelenmesi ve 1. etkinliğin yapılmasını belirten yönerge bulunmaktadır. Yönergenin altında "Gülibik" başlık olarak verilmiştir. 1. ve 3. sayfalarda yer alan birer resim sayfanın altında, 2. ve 5. sayfalarda yer alan birer resim sayfanın üstünde, 4. sayfada yer alan resim sayfanın ortasında konumlandırılmıştır. Ancak 1., 2. ve 5. sayfada yer alan resimlerin metne yerleştirildiği yer uygun değildir. Metinde yazım ve baskı hatası yoktur. Metin satır aralığı normaldir. Yazılar iki yana yaslanmıştır. Yazılar ve resimler üst üste gelmeyecek şekilde sayfaya yerleştirilmiştir.

Resimler: Metin ile ilgili her sayfada olmak üzere beş adet resim yer almaktadır. Birinci resimde çitlerin üzerine tünemiş horoz ve çocuk görülmektedir. İkinci resimde tavuktan kaçan çocuk, üçüncü resimde ise çocuk, tavuk ve etrafında civcivleri izlemektedir. Dördüncü resimde ahırda bulunan eşek, tavuk ve civcivler, beşinci resimde çocuğun yardımı ile yumurtadan çıkan civciv resmedilmiştir. Metinde çocuğun yumurtadan çıkacak civcivleri merakla beklemesi ve Gülibik'in yumurtadan çıkışı anlatılmaktadır. Resimler metni yansıtmaktadır. Bu metindeki resimler metni açıklama işlevine yönelik kullanılmıştır. Kitapta yer alan resimler metnin içeriği ile uyumlu olup anlatılmak istenen olayı daha net bir şekilde ifade etmesine olanak sağlamaktadır. Resim sade, anlaşılır, somutlaştırılmış, zihinde canlandırmayı kolaylaştıracak nitelikte olduğu ifade edilebilir. Resimler çizim şeklinde verilmiştir. Renklendirme gerçek hayata uygun yapılmıştır. Metindeki yazı resim dağılımı 2/4 yazı, 2/4 resim şeklindedir.

Mevsimler Metninin içerik ve biçim özelliklerine yönelik bulgular Tablo 43.'de yer almaktadır.

Tablo 43: Mevsimler Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri

33.Metnin Adı: Mevsimler			
İçerik Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Tema	✓		
Konu	✓		
Temel Kavramlar ve Değerler	✓		

Plan		✓	
Dil ve Anlatım	✓		
Biçim Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Sayfa Düzeni		✓	
Resimler	✓		

Tablo 43 incelendiğinde Mevsimler metninde iletiye yer verilmediği, metnin plan ve sayfa düzeni açısından kısmen uygun olduğu, diğer içerik ve biçim özellikleri açısından uygun olduğu görülmektedir.

Tema: Mevsimler Metni 2019 TDÖP'ye göre seçmeli temalardan olan "Doğa ve Evren" temasına uygundur. Bu metin temayı yansıtacak şekilde açık ve anlaşılır olarak ele alınmıştır. Ana konu zaman bilinci olarak belirlenmiştir.

Konu: Metnin konusu 2019 TDÖP'de yer alan temasının alt konularından olan "Mevsimler, zaman bilinci, gece, gündüz" dür. Zaman konu edilmektedir. Saatlerin günleri, günlerin haftaları, haftaların ayları, ayların mevsimleri, mevsimlerin yılları oluşturduğundan bahsedilmektedir. Dünyamızın kendi çevresinde dönerken, güneşin çevresinde dolandığından bahsedilir. Kendi çevresinde dönerken günlerin, güneşin çevresinde dolanırken yılların oluştuğu belirtilir. Bir yılda 12 ay vardır. İlkbaharda çiçekler açar, yazın havalar ısınır, sonbaharda yağmurlar, kışın kar yağar. Dört mevsim birbirini takip eder. Konu çocuğun günlük yaşantısında karşılaşabileceği durumlardan seçilmiştir.

Temel Kavramlar ve Değerler: Metinde zaman kavramı işlenmiştir. Metin çocukta mevsimler, gece, gündüz, zaman bilinci kavramlarının gelişmesini sağlayacak nitelikte olduğu ifade edilebilir.

Kahramanlar ve Karakterler: Metnin kahramanı olmadığı için değerlendirme yapılmamıştır.

Plan: Metin belli bir düzen içerisinde ilerlemekte olup giriş ve gelişme bölümlerine sahip olup sonuç bölümüne yer verilmemiştir. Giriş bölümünde saatin nasıl çalıştığı, saatlerin birleşip günü oluşturduğu anlatılıyor. Gelişme bölümünde günler, aylar ve mevsimlerden bahsedilmektedir. Çocuğun günlük yaşantısında karşılaşabileceği durumların olduğu görülmektedir.

Dil ve Anlatım: Metin bilgilendirici metin türünde yazılmıştır. Anlatım üçüncü kişi ağzı ile yapılmaktadır. Metinde sade ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Metin toplam 38 cümle, 178 kelimeden oluşmaktadır. Her cümlede ortalama 4-5 kelime yer

almaktadır. Eserde kullanılan "saat, gün, hafta, ay, mevsim" gibi kelimeler çocuğun günlük yaşantısında karşılaştığı kelimelerdir. Bu açıdan eserde kullanılan kelimeler, çocukların günlük yaşantılarında sıklıkla karşılaştıkları kelimeler arasından seçilmiştir. Çocuğun anlamını bilemeyeceği düşünülen kelimeler kullanılmamıştır. Metinde "hafta, gün, gece, ay, yıl" gibi zaman ifade eden terimlere yer verilmiştir.

İleti: Metinde iletiye yer verilmemiştir.

Sayfa düzeni: Metin iki sayfadan oluşmaktadır. Sayfa kenar boşlukları yeterli düzeyde bırakılmıştır. Sayfanın en üst kısmında "Şu an hangi ay ve mevsimdeyiz?" metne hazırlık sorusu yer almaktadır. Hazırlık sorusunun altında metin resimlerinin anlatılması ile sessiz ve sesli okuma yönergesi yer almaktadır. Yönergenin altında "Mevsimler" başlık olarak verilmiştir. Metin ve resimler sayfa üzerine tekdüze bir şekilde yerleştirilmemiştir. 1.sayfada yer alan resim sayfanın altında, 2. sayfada yer alan dört resim sayfanın üstünde konumlandırılmıştır. Ancak 2. sayfada yer alan resimlerin metne yerleştirildiği yer uygun değildir. Metinde yazım ve baskı hatası yoktur. Metin satır aralığı normaldir. Yazılar iki yana yaslanmıştır. Yazılar ve resimler üst üste gelmeyecek şekilde sayfaya yerleştirilmiştir.

Resimler: Metin ile ilgili beş adet resim yer bulunmaktadır. Birinci resimde saat ve takvime insan özellikleri verilerek resmedildiği görülmektedir. İkinci sayfada yer alan resimlerde dört mevsim bulunmaktadır. İlkbaharda çiçeklerin açtığı, ağaçların ve çimenlerin yeşerdiği, yazın havaların ısındığı, sonbaharda yağmurların yağdığı, ağaçların yapraklarını döktüğü, kışın kar yağdığı resmedilmiştir. Resimler metni yansıtmaktadır. Bu metindeki resimler metni açıklama işlevine yönelik kullanılmıştır. Kitapta yer alan resimler metnin içeriği ile uyumlu olup anlatılmak istenen olayı daha net bir şekilde ifade etmesine olanak sağlamaktadır. Resimler sade, anlaşılır, somutlaştırılmış, zihinde canlandırmayı kolaylaştıracak nitelikte olduğu ifade edilebilir. Resimler çizim şeklinde verilmiştir. Renklendirme gerçek hayata uygun yapılmıştır. Metindeki yazı resim dağılımı 2/4 yazı, 2/4 resim şeklindedir.

Üç Güneş Metninin içerik ve biçim özelliklerine yönelik bulgular Tablo 44.'te yer almaktadır.

Tablo 44: Üç Güneş Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri

34.Metnin Adı: Üç Güneş			
İçerik Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Tema	✓		
Konu		✓	
Temel Kavramlar ve Değerler	✓		
Dil ve Anlatım	✓		
Biçim Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Sayfa Düzeni	✓		
Resimler		✓	

Tablo 44 incelendiğinde Üç Güneş metninde iletiye yer verilmediği, metnin konu ve resimler açısından kısmen uygun, diğer içerik ve biçim özellikleri açısından uygun olduğu görülmektedir.

Tema: Üç Güneş Metni 2019 TDÖP'ye göre seçmeli temalardan olan "Doğa ve Evren" temasına uygundur. Bu metin temayı yansıtacak şekilde açık ve anlaşılır olarak ele alınmıştır. Ana konu gece ve gündüz olarak belirlenmiştir.

Konu: Metnin konusu 2019 TDÖP'de yer alan temasının alt konularından olan "gündüz ve gece"dir. Gündüzün hiç bitmemesinin, güneşin hep olmasının istenmesi konu edilmektedir. Gökyüzüne fırlatılan iki portakal sayesinde güneşin üçe çıkarılabileceği, hatta güneşin birinin geceye saklanabileceği anlatılmaktadır. Metinde güneş çoğalınca paltosuz, eldivensiz kartopu oynanabileceğinden bahsedilmektedir. Bu durumda şiirde mantık açısından çelişkinin olduğu görülmekte olup, konu açısından kısmen uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Temel Kavramlar ve Değerler: Metinde gündüz ve gece kavramları işlenmiştir. Metin çocukta gece ve gündüz kavramlarının gelişmesini sağlayacak nitelikte olduğu ifade edilebilir.

Kahramanlar ve Karakterler: Metin şiir türünde olup kahramanı bulunmadığı için kahramanlar ve karakterler açısından değerlendirme yapılmamıştır.

Plan: Metin şiir türünde olduğu için plan açısından değerlendirme yapılmamıştır.

Dil ve Anlatım: Metin şiir türünde yazılmıştır. Anlatım birinci kişi ağzı ile yapılmaktadır. Metinde sade ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Metin toplam dokuz dize, 35 kelimeden oluşmaktadır. Her dizede ortalama 3-4 kelime yer almaktadır. Eserde kullanılan "portakal, güneş, kar, gece, kış" gibi kelimeler çocuğun günlük yaşantısında karşılaştığı kelimelerdir. Bu açıdan eserde kullanılan kelimeler,

çocukların günlük yaşantılarında sıklıkla karşılaştıkları kelimeler arasından seçilmiştir. Çocuğun anlamını bilemeyeceği düşünülen "yakıt, palto" sözcüğü kelime dağarcığını zenginleştirmek için metne yerleştirilmiştir.

İleti: Metinde iletiye yer verilmemiştir.

Sayfa düzeni: Metin iki sayfadan oluşmaktadır. Sayfa kenar boşlukları yeterli düzeyde bırakılmıştır. Sayfanın en üst kısmında "Güneş, ısı ve ışık kaynağımızdır diyen biri ne söylemek istiyor?" metne hazırlık sorusu yer almaktadır. Hazırlık sorusunun altında "Üç Güneş" başlık olarak verilmiştir. Metnin sağından başlayarak altına doğru devam eden resim 2. sayfayı da kaplamaktadır. Metinde yazım ve baskı hatası yoktur. Dizeler arasındaki boşluklar normaldir. Yazılar ve resimler üst üste gelmeyecek şekilde sayfaya yerleştirilmiştir.

Resimler: Metin ile ilgili iki sayfayı kaplayan resim yer almaktadır. Bu resimde iki çocuk bahçede ellerindeki iki portakalı gökyüzüne atarken görülmektedir. Güneş etrafı ısıtırken resmedilmiştir. Metinde çocuğun kış günlerinde güneşe olan ihtiyacı anlatılmaktadır. Resim metni kısmen yansıtmaktadır. Resim sade ve anlaşılır nitelikte olduğu ifade edilebilir. Resim çizim şeklinde verilmiştir. Renklendirme gerçek hayata uygun yapılmıştır. Metindeki yazı resim dağılımı 1/8 yazı, 7/8 resim şeklindedir.

Tarzan Metninin içerik ve biçim özelliklerine yönelik bulgular Tablo 45.'te yer almaktadır.

Tablo 45: Tarzan Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri

35.Metnin Adı: Tarzan			
İçerik Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Tema	✓		
Konu	✓		
Temel Kavramlar ve Değerler	✓		
Kahramanlar ve Karakterler	✓		
Dil ve Anlatım	✓		
İleti	✓		
Biçim Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Sayfa Düzeni	✓		
Resimler	✓		

Tablo 45 incelendiğinde Tarzan metninin içerik ve biçim özellikleri açısından uygun olduğu görülmektedir.

Tema: Tarzan Metni 2019 TDÖP'ye göre seçmeli temalardan olan "Doğa ve Evren" temasına uygundur. Bu metin temayı yansıtacak şekilde açık ve anlaşılır olarak ele alınmıştır. Ana konu hayvanlar ve bitkiler olarak belirlenmiştir.

Konu: Metnin konusu 2019 TDÖP'de yer alan temasının alt konularından olan "bitkiler, hayvanlar, doğa"dır. Ormansız kalan hayvanların Tarzan'a gidip yardım istemeleri konu edilmektedir. Gece gündüz uğraşan Tarzan bozkıra fidanlar dikip ormana dönüştürmüştür. Ormanda yaşam yeniden başlamıştır. Konu çocuğun günlük yaşantısında karşılaşabileceği olaylardan seçilmiştir. Çocuğu doğaya sahip çıkması ve fidan dikmesi için isteklendirebilir.

Temel Kavramlar ve Değerler: Metinde doğayı korumanın canlı yaşamı üzerindeki etkileri anlatılmıştır. Metin doğa sevgisi kavramının çocukta gelişmesini sağlayacak nitelikte olduğu ifade edilebilir.

Kahramanlar ve Karakterler: Metinde bir ana karakter vardır. Metindeki karakter sayısı ilkokul 2. sınıf öğrenci seviyesine uygundur. Metnin ana kahramanı Tarzan olup, diğer karakterler ormanda yaşayan hayvanlardır. Metinde kahramanlar eserdeki diğer karakterlerle olan ilişkileri içinde tanıtılmaktadır. Metnin karakterlerinin çocuğun ilgisini çekebilecek olan hayvanlardan seçildiği görülmektedir.

Plan: Metin şiir türünde olduğu için plan açısından değerlendirme yapılmamıştır.

Dil ve Anlatım: Metin şiir türünde yazılmıştır. Anlatım üçüncü kişi ağzı ile yapılmaktadır. Metinde sade ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Metin altı kıtadan oluşmakta olup her kıtada dört dize, toplam 70 kelime bulunmaktadır. Her dizede ortalama 2-3 kelime yer almaktadır. Eserde kullanılan "hayvan, fidan, orman, ağaç" gibi kelimeler çocuğun günlük yaşantısında karşılaştığı kelimelerdir. Bu açıdan eserde kullanılan kelimeler, çocukların günlük yaşantılarında sıklıkla karşılaştıkları kelimeler arasından seçilmiştir. Çocuğun anlamını bilemeyeceği düşünülen "bozkır, yeşermek, yalvarmak" gibi kelimeler kelime dağarcığını zenginleştirmek için metne yerleştirilmiştir. Metinde "mutlu olmak, huzur" gibi duygu ifade eden kelimelere ve "gece gündüz demeden ve huzur bulmak" gibi deyimlere yer verilmiştir.

İleti: Bu metin "Ormanlar yeşermezse dünya yaşanmaz bir yer olur." mesajını iletmektedir. Yazarın okuyucuya vermek istediği mesajın okuyucu tarafından anlaşılabilecek nitelikte olduğu ifade edilebilir. Metinden fidan dikmeli, bozkırı orman yapmalı mesajı çıkarılmaktadır.

Sayfa düzeni: Metin iki sayfadan oluşmaktadır. Sayfa kenar boşlukları yeterli düzeyde bırakılmıştır. Sayfanın sağ üst kısmında "Serbest okuma metni" yazısı yer

almaktadır. Yazının altında "Tarzan" başlık olarak verilmiştir. 1.sayfada yer alan resim metnin sağında, 2. sayfada ise sayfanın sağından metnin altına doğru devam eden resim yer almaktadır. Metinde yazım ve baskı hatası yoktur. Dizeler arasındaki boşluklar normaldir. Yazılar ve resimler üst üste gelmeyecek şekilde sayfaya yerleştirilmiştir.

Resimler: Metin ile ilgili iki resim yer almaktadır. Birinci resimde Tarzan ve etrafına toplanmış hayvanlar görülmektedir. İkinci resimde ormanın tekrar yeşerdiği, hayvanların neşe içinde yaşadıkları resmedilmiştir. Metinde ormanları yok olan hayvanların Tarzan'dan yardım istemeleri ve Tarzan'ın hayvanlar için yeniden orman oluşturduğu anlatılmaktadır. Resimler metni yansıtmaktadır. Bu metindeki resimler metni açıklama işlevine yönelik kullanılmıştır. Kitapta yer alan resimler metnin içeriği ile uyumlu olup anlatılmak istenen olayı daha net bir şekilde ifade etmesine olanak sağlamaktadır. Resim sade, anlaşılır, somutlaştırılmış, zihinde canlandırmayı kolaylaştıracak nitelikte olduğu ifade edilebilir. Resimler çizim şeklinde verilmiştir. Renklendirme gerçek hayata uygun yapılmıştır. Metindeki yazı resim dağılımı 3/8 yazı, 5/8 resim şeklindedir.

4.3.9. Vatandaşlık Temasına İlişkin İçerik ve Biçim Özellikleri

Kırmızı Domatesin Yolculuğu Metninin içerik ve biçim özelliklerine yönelik bulgular Tablo 46.'te yer almaktadır.

Tablo 46: Kırmızı Domatesin Yolculuğu Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri

36.Metnin Adı: Kırmızı Domatesin Yolculuğu (Dinleme Metni)			
İçerik Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Tema	✓		
Konu	✓		
Temel Kavramlar ve Değerler	✓		
Kahramanlar ve Karakterler	✓		
Plan	✓		
Dil ve Anlatım	✓		
İleti	✓		
Biçim Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Sayfa Düzeni	✓		
Resimler	✓		

Tablo 46 incelendiğinde Kırmızı Domatesin Yolculuğu metninin içerik ve biçim özellikleri açısından uygun olduğu görülmektedir.

Tema: Kırmızı Domatesin Yolculuğu Metni 2019 TDÖP'ye göre seçmeli temalardan olan "Vatandaşlık" temasına uygundur. Bu metin temayı yansıtacak şekilde açık ve anlaşılır olarak ele alınmıştır. Ana konu üretim olarak belirlenmiştir.

Konu: Metnin konusu 2019 TDÖP'de yer alan temasının alt konularından olan "Üretme, alın teri, emek"tir. Domatesin üretimden tüketime yolculuğu konu edilmektedir. Güneşli bir ilkbahar sabahında kızaran domatesleri toplamak için işçiler tarlaya gelirler. Kasalara toplanan domatesler kamyona yüklenirler. Uzun bir yolculuktan sonra kamyon durur, meyve ve sebze kasaları indirilir. Domates orada birçok meyve ve sebze ile tanışır. Naz ile Can'ın annesi domatesi satın alır. Çocukların sağlığına katkıda bulunacağını öğrenen domates çok mutlu olur. Konu çocuğun günlük yaşantısında karşılaşabileceği olaylardan seçilmiştir. Domatesin Yolculuğu Metnin çocuğu meraklandırabilecek özellikte olduğu ifade edilebilir.

Temel Kavramlar ve Değerler: Metinde üretimin önemli ve zor bir süreç olduğu aktarılmıştır. Metin üretim kavramının çocukta gelişmesini sağlayacak nitelikte olduğu ifade edilebilir. Metinde anlatılan olay günlük yaşantıda gerçekleşebileceği için çocuğun kavramı içselleştirmesini sağlayabilir.

Kahramanlar ve Karakterler: Metinde bir ana karakter vardır. Metindeki karakter sayısı ilkokul 2. sınıf öğrenci seviyesine uygundur. Metnin ana karakteri kırmızı domates olup diğer karakterler işçiler, Naz, Can, anneleri ve diğer meyve sebzelerdir. Metinde karakterler eserdeki diğer karakterlerle olan ilişkileri içinde tanıtılmaktadır. Karakterler çocuğun bildiği canlılardan seçilmiştir. Bu durum çocuğun kendini hikayenin içinde hissetmesini ve karakterleri içselleştirmesini sağlayabilir. Metnin karakterleri çocuk edebiyatı ölçütleri açısından ele alındığında çocuğun yaşına yakın ve gerçek hayatta karşılaştığı canlılardan seçildiği görülmektedir.

Plan: Metin belli bir düzen içerisinde ilerlemekte olup giriş, gelişme ve sonuç bölümlerine sahiptir. Giriş bölümünde bulunulan mevsimin özelliğinden ve yeşil domateslerin kızaracağı günden bahsediliyor. Gelişme bölümünde tarladaki domateslerin toplanıp satışa gidinceye kadarki süreç anlatılıyor. Sonuç bölümünde ise meyve ve sebze tüketmenin sağlığa faydalı olması ile ilgili bir iletiye yer veriliyor. Çocuğun günlük yaşantısında karşılaşabileceği konu ve yakın çevresinden seçilen kahramanların belirli bir olay çerçevesinde kurgulandığı görülmektedir. Metin çocukların sebep sonuç ilişkileri kurmasını sağlar. Metinde geri dönüşlere yer verilmemiştir.

Dil ve Anlatım: Metin hikaye edici metin türü olarak yazılmıştır. Anlatım üçüncü kişi ağzı ile yapılmaktadır. Metinde sade ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Metin toplam 45 cümle, 266 kelimeden oluşmaktadır. Her cümlede ortalama 5-6 kelime yer almaktadır. Eserde kullanılan "domates, tarla, güneş, dal, kamyon" gibi kelimeler çocuğun günlük yaşantısında karşılaştığı kelimelerdir. Bu açıdan eserde kullanılan kelimeler, çocukların günlük yaşantılarında sıklıkla karşılaştıkları kelimeler arasından seçilmiştir. Çocuğun anlamını bilemeyeceği düşünülen "kızarmak, file" gibi kelimeler kelime dağarcığını zenginleştirmek için metne yerleştirilmiştir. Metinde "sevinç, şaşkınlık, korkmak, mutluluk" gibi duygu ifade eden kelimelere ve "her kafadan bir ses çıkmak, anlam verememek" gibi deyimlere yer verilmiştir.

İleti: Bu metin "Meyve ve sebzelerin üretim aşamalarının zor olduğu ve değerini bilmek gerektiği" mesajını iletmektedir. Yazarın okuyucuya vermek istediği mesajın okuyucu tarafından anlaşılabilecek nitelikte olduğu ifade edilebilir. Metinde bir domatesin ne kadar zor yetiştirildiği mesajı aktarılmaya çalışılmaktadır.

Sayfa Düzeni: Metin, dinleme metni olduğu için sayfa düzeni açısından sadece resmin yerleştirilmesi ele alınmaktadır. Sayfa kenar boşlukları yeterli düzeyde bırakılmıştır. Sayfanın en üst kısmında "Sebze ve meyveler nerede satılır? Oraya nasıl getirilirler?" metne hazırlık soruları yer almaktadır. Hazırlık sorusunun altında "Kırmızı Domatesin Yolculuğu" başlık olarak verilmiştir. Metin başlığının altında metnin içeriği ile uyumlu resim tam sayfaya yerleştirilmiştir.

Resimler: Metinde bir resim bulunmaktadır. Bu resimde kasalara toplanan domateslerin kamyona yüklenmesi görülmektedir. Metinde domatesin tarlada yetiştirilmesinden satılmasına kadar geçen süreç anlatılmaktadır. Resim metni yansıtmaktadır. Bu metindeki resim metni açıklama işlevine yönelik kullanılmıştır. Kitapta yer alan tam sayfa resim metnin içeriği ile uyumlu olup anlatılmak istenen olayı daha net bir şekilde ifade etmesine olanak sağlamaktadır. Resim sade, anlaşılır, somutlaştırılmış, zihinde canlandırmayı kolaylaştıracak nitelikte olduğu ifade edilebilir. Resim çizim şeklinde verilmiştir. Renklendirme gerçek hayata uygun yapılmıştır.

Ufacık Vidacık Metninin içerik ve biçim özelliklerine yönelik bulgular Tablo 47.'da yer almaktadır.

Tablo 47: Ufacık Vidacık Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri

37.Metnin Adı: Ufacık Vidacık			
İçerik Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Tema	✓		
Konu		✓	
Temel Kavramlar ve Değerler	✓		
Kahramanlar ve Karakterler	✓		
Plan	✓		
Dil ve Anlatım	✓		
İleti	✓		
Biçim Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Sayfa Düzeni		✓	
Resimler	✓		

Tablo 47 incelendiğinde Ufacık Vidacık metninin içerik özelliklerinden konu ve sayfa düzeni açısından kısmen uygun, diğer içerik ve biçim özellikleri açısından uygun olduğu görülmektedir.

Tema: Ufacık Vidacık Metni 2019 TDÖP'ye göre seçmeli temalardan olan "Vatandaşlık" temasına uygundur. Bu metin temayı yansıtacak şekilde açık ve anlaşılır olarak ele alınmıştır. Ana konu emek ve alın teri olarak belirlenmiştir.

Konu: Metnin konusu 2019 TDÖP'de yer alan temasının alt konularından olan "Çalışma, emek, alın teri"dir. Annesinin yaptığı işten utanan Aslı konu edilmektedir. Aslı'nın annesi bir hastanede temizlik görevlisi olarak çalışmaktadır. Aslı bu durumdan utanmaktadır. Babası da bir hastanede hasta bakıcı olarak çalışmaktadır. Ama Aslı babasının mesleğinden gurur duymaktadır. Aslı'nın bu durumunu fark eden öğretmeni, rehberlik öğretmeni ile konuyu paylaşır. Okulda "Küçük Vida" isimli bir film izletilir. Bu filmde küçük bir vidanın gemiyi batmaktan kurtardığı anlatılmaktadır. Aslı filmden çok etkilenir. O günden sonra Aslı annesinin işinden hiç utanmamıştır. Konu çocuğun günlük yaşantısında karşılaşabileceği olaylardan seçilmiştir. Ancak konuya çocuğun annesinden utanarak giriş yapılmasının uygun olmadığı, konunun devamının işlenişinde ve vermek istediği mesajda sıkıntı olmadığı görüldüğünden metnin konu açısından kısmen uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Temel Kavramlar ve Değerler: Metinde utanılacak meslek olmadığı ve her mesleğin kıymetli olduğu işlenmiştir. Metin çalışma, emek, alın teri kavramlarının çocukta gelişmesini sağlayacak nitelikte olduğu ifade edilebilir. Metin çalışmanın ve

mesleğin ne olduğuna bakılmaksızın düzgün yapılması gerektiği bilincinin çocukta gelişmesini sağlayacak nitelikte olduğu ifade edilebilir.

Kahramanlar ve Karakterler: Metinde altı karakter vardır. Metindeki karakter sayısı ilkokul 2. sınıf öğrenci seviyesine uygundur. Metnin ana kahramanı Aslı olup diğer karakterler anne, baba, sınıf öğretmeni, rehber öğretmen, başhemşiredir. Metinde kahramanlar eserdeki diğer karakterlerle olan ilişkileri içinde tanıtılmaktadır. Karakterler çocuğun yakın çevresinden olan ailesinden ve okuldan seçilmiştir. Bu durum çocuğun kendini hikayenin içinde hissetmesini ve karakterleri içselleştirmesini sağlayabilir. Metnin kahramanı ve karakterleri çocuk edebiyatı ölçütleri açısından ele alındığında çocuğun yaşına yakın ve gerçek hayatta karşılaştığı kişilerden seçildiği görülmektedir.

Plan: Metin belli bir düzen içerisinde ilerlemekte olup giriş, gelişme ve sonuç bölümlerine sahiptir. Giriş bölümünde kahramanın annesinin çalışmaya başlaması ve Aslı'nın bu durumdan hiç hoşlanmadığından bahsediliyor. Gelişme bölümünde öğretmenin Aslı'nın annesinin mesleğinden utanması ve duruma çözüm bulunması anlatılıyor. Sonuç bölümünde ise Aslı'nın annesinin mesleğinin önemli ve değerli olduğu, yapılan işlerden utanılmaması gerektiği ile ilgili bir iletiye yer veriliyor. Çocuğun günlük yaşantısında karşılaşabileceği konu ve yakın çevresinden seçilen kahramanların belirli bir olay çerçevesinde kurgulandığı görülmektedir. Metin çocuğun sebep sonuç ilişkileri kurmasını ve ilişkilendirme yapmasını sağlar. Metinde geri dönüşlere yer verilmemiştir.

Dil ve Anlatım: Metin hikaye edici metin türü olarak yazılmıştır. Anlatım üçüncü kişi ağzı ile yapılmaktadır. Metinde sade ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Metin toplam 48 cümle, 211 kelimeden oluşmaktadır. Her cümlede ortalama 4-5 kelime yer almaktadır. Eserde kullanılan "anne, baba, iş, hastane, öğretmen, okul" gibi kelimeler çocuğun günlük yaşantısında karşılaştığı kelimelerdir. Bu açıdan eserde kullanılan kelimeler, çocukların günlük yaşantılarında sıklıkla karşılaştıkları kelimeler arasından seçilmiştir. Çocuğun anlamını bilemeyeceği düşünülen "mikrop, kasket, atık" gibi kelimeler kelime dağarcığını zenginleştirmek için metne yerleştirilmiştir. Metinde "utanmak, korkmak, övünmek, hoşlanmamak" gibi duygu ifade eden kelimelere ve "gurur duymak" gibi deyimlere yer verilmiştir.

İleti: Bu metin "Her meslek önemlidir." mesajını iletmektedir. Yazarın okuyucuya vermek istediği mesajın okuyucu tarafından anlaşılabilecek nitelikte olduğu ifade edilebilir. Metinde insanların işlerini en iyi şekilde yapmaları gerektiği ve her işin

önemli olduğu mesajı aktarılmaya çalışılmaktadır.

Sayfa Düzeni: Metin üç sayfadan oluşmaktadır. Sayfa kenar boşlukları yeterli düzeyde bırakılmıştır. Sayfanın en üst kısmında "Çalışanlar görevlerini tam yapmazlarsa ne olur?" metne hazırlık sorusu yer almaktadır. Hazırlık sorusunun altında sessiz ve sesli okuma yönergesi yer almaktadır. Yönergenin altında "Ufacık Vidacık" başlık olarak verilmiştir. Metin ve resimler sayfa üzerine tekdüze bir şekilde yerleştirilmemiştir. 1. ve 3. sayfada yer alan resimler sayfanın altında, 2. sayfada yer alan resim sayfanın üstünde konumlandırılmıştır. Ancak 2. sayfada yer alan resmin metne yerleştirildiği yer uygun değildir. Metinde yazım ve baskı hatası yoktur. Metin satır aralığı normaldir. Yazılar iki yana yaslanmıştır. Yazılar ve resimler üst üste gelmeyecek şekilde sayfaya yerleştirilmiştir.

Resimler: Metin ile ilgili üç adet resim yer almaktadır. Birinci resimde çocuğun annesinin yaptığı işi düşünürken hiç mutlu olmadığı görülmektedir. İkinci resimde çocuk, annesi ve babası sohbet ederken yer almaktadır. Üçüncü resimde çocuk ödevini okurken ve bu arada annesi ile sarıldıklarını düşünürken resmedilmiştir. Metinde bir çocuğun, annesinin yaptığı işten utanması ve sonrasında utanmaktan vazgeçip her mesleğin çok değerli olduğunu anlaması anlatılmaktadır. Resimler metni yansıtmaktadır. Bu metindeki resimler metni açıklama işlevine yönelik kullanılmıştır. Kitapta yer alan resimler metnin içeriği ile uyumlu olup anlatılmak istenen olayı daha net bir şekilde ifade etmesine olanak sağlamaktadır. Resim sade, anlaşılır, somutlaştırılmış, zihinde canlandırmayı kolaylaştıracak nitelikte olduğu ifade edilebilir. Resimler çizim şeklinde verilmiştir. Renklendirme gerçek hayata uygun yapılmıştır. Metindeki yazı resim dağılımı 2/4 yazı, 2/4 resim şeklindedir.

Özgür Olmak ya da Olmamak Metninin içerik ve biçim özelliklerine yönelik bulgular Tablo 48.'de yer almaktadır.

Tablo 48: Özgür Olmak ya da Olmamak Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri

38.Metnin Adı: Özgür Olmak ya da Olmamak			
İçerik Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Tema	✓		
Konu	✓		
Temel Kavramlar ve Değerler	✓		
Kahramanlar ve Karakterler	✓		
Plan	✓		
Dil ve Anlatım		✓	
İleti	✓		

Biçim Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Sayfa Düzeni	✓		
Resimler		✓	

Tablo 48 incelendiğinde Özgür Olmak ya da Olmamak metninin resimler, dil ve anlatım açısından kısmen uygun, diğer içerik ve biçim özellikleri açısından uygun olduğu görülmektedir.

Tema: Özgür Olmak ya da Olmamak Metni 2019 TDÖP'ye göre seçmeli temalardan olan "Vatandaşlık" temasına uygundur. Bu metin temayı yansıtacak şekilde açık ve anlaşılır olarak ele alınmıştır. Ana konu özgürlük ve sorumluluk olarak belirlenmiştir.

Konu: Metnin konusu 2019 TDÖP'de yer alan temasının alt konularından olan "özgürlük ve sorumluluk" tur. Konu "Özgürlük canının istediğini yapabilmek midir? Özgürlük her zaman istediğini seçmek midir?" gibi sorular sorularak ve bu sorulara cevaplar verilerek ele alınmaktadır. Bir seçim yaparken belirli sınırlar içerisinde tercihlerin oluşturulduğu ve bu tercihlerin sonuçlarının olduğu anlatılmaktadır. Konu çocuğun günlük yaşantısında karşılaşabileceği durumlardan seçilmiştir. Konunun işleniş şekli çocuğun eleştirel düşünmesini sağlayacak nitelikte olduğu ifade edilebilir.

Temel Kavramlar ve Değerler: Metinde sorumluluk ve özgürlük kavramları işlenmiştir. Metinde anlatılan durumlarla günlük yaşantıda karşılaşılabileceği için, çocuğun kavramları içselleştirmesini sağlayabilir. Çocuk bu metin aracılığıyla sorumluluk ve özgürlük kavramlarının farklarını ayırt edebilir.

Kahramanlar ve Karakterler: Metinde dört karakter vardır. Metindeki karakter sayısı ilkokul 2. sınıf öğrenci seviyesine uygundur. Metnin ana kahramanı çocuk olup diğer karakterler anne, baba ve babaannedir. Karakterler çocuğun yakın çevresinden olan ailesinden seçilmiştir. Bu durum çocuğun karakterleri içselleştirmesini sağlayabilir. Metnin kahramanı ve karakterleri çocuk edebiyatı ölçütleri açısından ele alındığında çocuğun yaşına yakın ve gerçek hayatta karşılaştığı kişilerden seçildiği görülmektedir. Kahraman ve karakterler çocuğun analitik düşünmesini sağlayacak şekilde ele alınmaktadır.

Plan: Metin belli bir düzen içerisinde ilerlemekte olup giriş, gelişme ve sonuç bölümlerine sahiptir. Giriş bölümünde özgürlüğün ne olduğuna dair sorular soruluyor. Gelişme bölümünde sorumluluk ve özgürlük arasındaki bağlantıya

örnekler veriliyor. Sonuç bölümünde ise seçimlerimizi belli sınırlar içerisinde yapabildiğimize yönelik bir iletiye yer veriliyor. Çocuğun günlük yaşantısında karşılaşabileceği konu ve yakın çevresinden seçilen kahramanların belirli durumlar içerisinde ele alınmaktadır. Metin çocukların sebep sonuç ilişkileri kurmasını ve karşılaştırma yapmasını sağlayacak nitelikte olduğu ifade edilebilir.

Dil ve Anlatım: Metin bilgilendirici metin türünde yazılmıştır. Anlatım birinci kişi ağzı ile yapılmaktadır. Metinde sade ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Ancak metinde kısaltma yapılırken anlam bütünlüğünün kısmen bozulduğu tespit edilmiştir. Metin toplam 37 cümle, 215 kelimeden oluşmaktadır. Her cümlede ortalama 5-6 kelime yer almaktadır. Eserde kullanılan "anne, baba, ödev, pasta" gibi kelimeler çocuğun günlük yaşantısında karşılaştığı kelimelerdir. Bu açıdan eserde kullanılan kelimeler, çocukların günlük yaşantılarında sıklıkla karşılaştıkları kelimeler arasından seçilmiştir. Çocuğun anlamını bilemeyeceği düşünülen "seçim, özgürlük, sorumluluk" gibi kelimeler kelime dağarcığını zenginleştirmek için metne yerleştirilmiştir. Metinde "paniklemek, övünç, gülmek" gibi duygu ifade eden kelimelere ve "kafası karışmak, gözden geçirmek" gibi deyimlere yer verilmiştir.

İleti: Bu metin "Hiçbir seçim bütünüyle özgür değil, hep sınırlar içerisindedir." mesajını iletmektedir. Yazarın okuyucuya vermek istediği mesajın okuyucu tarafından anlaşılabilecek nitelikte olduğu ifade edilebilir. Metinde hayattaki tercihlerin belli sınırlar içerisinde yapılabildiği mesajı aktarılmaya çalışılmaktadır.

Sayfa Düzeni: Metin iki sayfadan oluşmaktadır. Sayfa kenar boşlukları yeterli düzeyde bırakılmıştır. Sayfanın en üst kısmında "Ben özgür biriyim. Okula istediğim saatte gelirim diyen bir arkadaşınız sizce doğru mu düşünüyor? Niçin?" metne hazırlık sorusu yer almaktadır. Hazırlık sorusunun altında sessiz ve sesli okuma yönergesi yer almaktadır. Yönergenin altında "Özgür Olmak ya da Olmamak" başlık olarak verilmiştir. 1.sayfada yer alan resim sayfanın altında konumlandırılmıştır. Metinde yazım ve baskı hatası yoktur. Metin satır aralığı normaldir. Yazılar iki yana yaslanmıştır. Yazılar ve resimler üst üste gelmeyecek şekilde sayfaya yerleştirilmiştir.

Resimler: Metin ile ilgili bir resim bulunmaktadır. Resimde odasında çalışma masasında oturan çocuğun düşündüğü görülmektedir. Resim metni tam olarak yansıtmamaktadır. Resim çizim şeklinde verilmiştir. Renklendirme gerçek hayata uygun yapılmıştır. İlk sayfada metin ve resme yer verilirken ikinci sayfada resme yer verilmemiştir. Metindeki yazı resim dağılımı 5/6 yazı, 1/6 resim şeklindedir.

Işıltılı Reklamlar Metninin içerik ve biçim özelliklerine yönelik bulgular Tablo 49.'de yer almaktadır.

Tablo 49: Işıltılı Reklamlar Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri

39.Metnin Adı: Işıltılı Reklamlar			
İçerik Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Tema			✓
Konu			✓
Temel Kavramlar ve Değerler	✓		
Kahramanlar ve Karakterler	✓		
Dil ve Anlatım	✓		
İleti	✓		
Biçim Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Sayfa Düzeni	✓		
Resimler	✓		

Tablo 49 incelendiğinde Işıltılı Reklamlar metninin içerik özelliklerinden tema ve konu olarak uygun olmadığı, diğer özellikler açısından uygun olduğu görülmektedir.

Tema: 2019 TDÖP'ye göre seçmeli temalardan olan "Vatandaşlık" teması konu önerileri incelenerek Işıltılı Reklamlar Metninin bu temaya uygun olmadığı görülmüştür.

Konu: Metnin konusu 2019 TDÖP'de yer alan temasının alt konularından uygun bir konu ile ilişkilendirilememiştir.

Temel Kavramlar ve Değerler: Metinde ihtiyaçlarımızın isteklerimizden önemli olduğu işlenmiştir. Metinde anlatılan olay günlük yaşantıda gerçekleşebileceği için çocuğun kavramı içselleştirmesini sağlayabilir. Metin ihtiyaç ve istek kavramlarının arasındaki farkın çocuk tarafından anlaşılmasını sağlayacak nitelikte olduğu ifade edilebilir.

Kahramanlar ve Karakterler: Metinde bir karakter vardır. Metindeki karakter sayısı ilkokul 2. sınıf öğrenci seviyesine uygundur. Metnin ana kahramanı çocuktur. Metnin kahramanı çocuk edebiyatı ölçütleri açısından ele alındığında çocuğun yaşına yakın ve gerçek hayatta karşılaştığı kişilerden seçildiği görülmektedir.

Plan: Metin şiir türünde olduğu için plan açısından değerlendirme yapılmamıştır.

Dil ve Anlatım: Metin şiir türünde yazılmıştır. Anlatım birinci kişi ağzı ile yapılmaktadır. Metinde sade ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Metin toplam 14 dize, 36 kelimeden oluşmaktadır. Her dizede ortalama 2-3 kelime yer almaktadır. Eserde kullanılan "çikolata, şeker, reklam, çerez, oyuncak" gibi kelimeler çocuğun günlük

yaşantısında karşılaştığı kelimelerdir. Bu açıdan eserde kullanılan kelimeler, çocukların günlük yaşantılarında sıklıkla karşılaştıkları kelimeler arasından seçilmiştir. Çocuğun anlamını bilemeyeceği düşünülen "iştah, tuzak, raf, ihtiyaç" gibi kelimeler kelime dağarcığını zenginleştirmek için metne yerleştirilmiştir. Metinde "aklı karışmak, iştahı kabarmak, tuzağa düşmek" gibi deyimlere yer verilmiştir.

İleti: Bu metin "İhtiyaçlarımız önceliklerimizdir." mesajını iletmektedir. Yazarın okuyucuya vermek istediği mesajın okuyucu tarafından anlaşılabilecek nitelikte olduğu ifade edilebilir. Metinde ihtiyacımızı gerektiği kadar almamızın önemli olduğu mesajı aktarılmaya çalışılmaktadır.

Sayfa Düzeni: Metin bir sayfadan oluşmaktadır. Sayfa kenar boşlukları yeterli düzeyde bırakılmıştır. Sayfanın en üst kısmında "Gördüğü her şeyi almak isteyen birine ne söylemek isterdiniz?" metne hazırlık sorusu yer almaktadır. Hazırlık sorusunun altında sesli okuma yönergesi yer almaktadır. Yönergenin altında "Işıltılı Reklamlar" başlık olarak verilmiştir. Metin sayfanın sol tarafına yerleştirilmiştir. Metnin sağında bir resim yer almaktadır. Metinde yazım ve baskı hatası yoktur. Dizeler arasındaki boşluklar normaldir. Yazılar ve resimler üst üste gelmeyecek şekilde sayfaya yerleştirilmiştir.

Resimler: Metinde bir resim bulunmaktadır. Bu resimde bir çocuk ve düşünme balonunun içinde oyuncak ayı, oyuncak araba, top, çikolata ve atıştırmalıklar görülmektedir. Metinde çocuğun istek ve ihtiyaçlarını ayırt edebilmesi, ihtiyaçlarını gerektiği kadar alması gerektiği anlatılmaktadır. Resim metni yansıtmaktadır. Bu metindeki resim metni açıklama işlevine yönelik kullanılmıştır. Kitapta yer alan resim metnin içeriği ile uyumlu olup anlatılmak istenen olayı daha net bir şekilde ifade etmesine olanak sağlamaktadır. Resim sade, anlaşılır, somutlaştırılmış, zihinde canlandırmayı kolaylaştıracak nitelikte olduğu ifade edilebilir. Resim çizim şeklinde verilmiştir. Renklendirme gerçek hayata uygun yapılmıştır. Metindeki yazı resim dağılımı 2/4 yazı, 2/4 resim şeklindedir.

Bölüşmek Kolay Değildir Metninin içerik ve biçim özelliklerine yönelik bulgular Tablo 50.'de yer almaktadır.

Tablo 50: Bölüşmek Kolay Değildir Metninin İçerik ve Biçim Özellikleri

40.Metnin Adı: Bölüşmek Kolay Değildir			
İçerik Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Tema	✓		
Konu	✓		
Temel Kavramlar ve Değerler	✓		
Kahramanlar ve Karakterler	✓		
Plan	✓		
Dil ve Anlatım		✓	
İleti	✓		
Biçim Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Sayfa Düzeni	✓		
Resimler	✓		

Tablo 50 incelendiğinde Bölüşmek Kolay Değildir metninin dil ve anlatım açısından kısmen uygun, diğer içerik ve biçim özellikleri açısından uygun olduğu görülmektedir.

Tema: Bölüşmek Kolay Değildir Metni 2019 TDÖP'ye göre seçmeli temalardan olan "Vatandaşlık" temasına uygundur. Bu metin temayı yansıtacak şekilde açık ve anlaşılır olarak ele alınmıştır. Ana konu adalet ve eşitlik olarak belirlenmiştir.

Konu: Metnin konusu 2019 TDÖP'de yer alan temasının alt konularından "adalet, eşitlik, paylaşma"dır. Bir çocuğun paylaşmak üzerine düşünceleri konu edilmektedir. Çocuk doğum günü pastasından doğum günü çocuğu olarak daha fazla yemesinin daha adil olduğu, küçüklerin büyüklerden daha az yemesi gerektiği, daha önce yemek yiyenlerden yeni yemek yiyenlere göre daha çok yemesi, en iyi arkadaşlarının diğerlerine göre daha fazla yemesi gerektiğini düşünmektedir. Ancak işin içinden çıkamadığı için herkesin eşit büyüklükte yemesinin daha kolay ve adil bir paylaşım olduğuna karar verir. Konu çocuğun günlük yaşantısında karşılaşabileceği olaylardan seçilmiştir. Çocuğun paylaşma ve adalet duygularını harekete geçirebilir ancak çocuğu meraklandırabilecek özellikte olma durumu yetersizdir.

Temel Kavramlar ve Değerler: Metinde adalet, eşitlik ve paylaşma kavramları işlenmiştir. Metinde anlatılan olay günlük yaşantıda gerçekleşebileceği için çocuğun kavramı içselleştirmesini sağlayabilir. Metin paylaşma, eşitlik ve adalet kavramlarının çocukta gelişmesini sağlayacak nitelikte olduğu ifade edilebilir.

Kahramanlar ve Karakterler: Metinde bir karakter vardır. Metindeki karakter sayısı ilkokul 2. sınıf öğrenci seviyesine uygundur. Metnin ana kahramanı çocuktur.

Metnin kahramanı ve karakterleri çocuk edebiyatı ölçütleri açısından ele alındığında çocuğun yaşına yakın olduğu görülmektedir.

Plan: Metin belli bir düzen içerisinde ilerlemekte olup giriş, gelişme ve sonuç bölümlerine sahiptir. Giriş bölümünde haksızlık ile ilgili sorulara ve çözüm önerilerine yer verilmektedir. Gelişme bölümünde doğru ve adaletli paylaşımın nasıl yapılması gerektiği ile ilgili farklı öneriler anlatılmaktadır. Sonuç bölümünde ise paylaşımın doğru yapılabilmesinin adaletli yapılmasına bağlı olduğu ile ilgili bir ileti aktarılmaya çalışılmaktadır. Çocuğun günlük yaşantısında karşılaşabileceği konu ve yakın çevresinden seçilen kahramanların belirli bir olay çerçevesinde kurgulandığı görülmektedir. Metin çocukların sebep sonuç ilişkileri kurmasını ve sorgulama yapmasını sağlar.

Dil ve Anlatım: Metin hikaye edici metin türü olarak yazılmıştır. Anlatım birinci kişi ağzı ile yapılmaktadır. Metinde sade ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Metinde verilen kısa özette eserdeki bağlamın yakalanabilmesi için anlam bütünlüğünün kısmen bozulduğu tespit edilmiştir. Metin toplam 15 cümle, 110 kelimeden oluşmaktadır. Her cümlede ortalama 7-8 kelime yer almaktadır. Eserde kullanılan "pasta, parça, arkadaş, küçük, büyük" gibi kelimeler çocuğun günlük yaşantısında karşılaştığı kelimelerdir. Bu açıdan eserde kullanılan kelimeler, çocukların günlük yaşantılarında sıklıkla karşılaştıkları kelimeler arasından seçilmiştir. Metinde "hak, haksızlık, adalet" gibi söz varlıklarına daha çok vurgu yapıldığı görülmektedir. Çocuğun anlamını bilemeyeceği düşünülen "adil, kayırmak, adalet" gibi kelimeler kelime dağarcığını zenginleştirmek için metne yerleştirilmiştir.

İleti: Bu metin "Paylaşım kötü yapılırsa adalet sağlanamaz." mesajını iletmektedir. Yazarın okuyucuya vermek istediği mesajın okuyucu tarafından anlaşılabilecek nitelikte olduğu ifade edilebilir. Metinde adaletin, paylaşımın doğru yapılmasından geçtiği, aksi takdirde adaletin olmayacağı mesajı verilmeye çalışılmıştır.

Sayfa Düzeni: Metin iki sayfadan oluşmaktadır. Sayfa kenar boşlukları yeterli düzeyde bırakılmıştır. Sayfanın sağ üst kısmında "Serbest okuma metni" yazısı yer almaktadır. Yazının altında "Bölüşmek Kolay Değildir" başlık olarak verilmiştir. Metin ve resimler sayfa üzerine tekdüze bir şekilde yerleştirilmemiştir. 1.sayfada yer alan resim sayfanın altında, 2. sayfada yer alan resim sayfanın üstünde konumlandırılmıştır. Metinde yazım ve baskı hatası yoktur. Metin satır aralığı normaldir. Yazılar iki yana yaslanmıştır. Yazılar ve resimler üst üste gelmeyecek şekilde sayfaya yerleştirilmiştir.

Resimler: Metin ile ilgili iki adet resim yer almaktadır. Birinci resimde çalışma masasında oturan çocuk ve düşünce balonunun içine doğum günü pastası görülmektedir. İkinci resimde ise çocuk ve düşünce balonunun içinde eşit büyüklükte pasta dilimleri yer almaktadır. Metinde bir çocuğun pastayı adil ve eşit paylaştırmakla ilgili düşünceleri anlatılmaktadır. Resim metni yansıtmaktadır. Bu metindeki resim metni açıklama işlevine yönelik kullanılmıştır. Kitapta yer alan resim metnin içeriği ile uyumlu olup anlatılmak istenen olayı daha net bir şekilde ifade etmesine olanak sağlamaktadır. Resim sade, anlaşılır, somutlaştırılmış, zihinde canlandırmayı kolaylaştıracak nitelikte olduğu ifade edilebilir. Resimler çizim şeklinde verilmiştir. Renklendirme gerçek hayata uygun yapılmıştır. Metindeki yazı resim dağılımı 2/4 yazı, 2/4 resim şeklindedir.

4.3.10. Türkçe Ders Kitabındaki Metinlerin Çocuk Edebiyatı Ölçütlerine Göre Genel Olarak Değerlendirilmesi

Türkçe ders kitabındaki metinlerin çocuk edebiyatı ölçütlerine göre genel olarak değerlendirilmesine yönelik bulgular Tablo 51.'de yer almaktadır.

Tablo 51: Türkçe Ders Kitabındaki Metinlerin Çocuk Edebiyatı Ölçütlerine Göre Genel Olarak Değerlendirilmesi

	İÇERİK ÖZELLİKLERİ							BİÇİM ÖZELLİKLERİ	
METİN ADI	TEMA	KONU	TEMEL KAVRAMLAR VE DEĞERLER	KAHRAMANLAR VE KARAKTERLER	PLAN	DİL VE ANLATIM	İLETİ	SAYFA DÜZENİ	RESİMLER
Şenlikli Bir Akşam Yemeği	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Gerçek Arkadaş	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Alçak Gönüllü Olmak	3	3	3	3	3	3	3	3	D.A.
Paylaş Dedi Babam	3	3	3	3	D.A.	3	3	3	3
Sevgi Bir Kuştur	3	3	3	3	D.A.	3	3	3	3
29.Eki	3	3	3	D.A.	D.A.	3	3	3	3
Aslı'nın Dönüşü	3	3	3	3	2	3	3	3	3
Nasrettin Hoca'nın Köyünde	3	3	3	3	3	2	3	3	3
Güzel Yurdum	3	3	3	D.A.	D.A.	3	3	3	3
Çocukluğumdaki Bayramlar	3	3	3	3	2	3	3	2	3
İstiklal Marşı'mız	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Atatürk' ün Gültekin' e Armağanı	3	3	3	3	3	3	3	2	2
Seyit Onbaşı	3	3	3	3	3	2	3	2	2
Kokusuz Kahramanlar	3	3	3	3	D.A.	3	3	3	3

Ülkemi Seviyorum	3	3	3	3	3	3	3	3	3
En Güzel Yarıyıl Tatili	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Ben Her Gün Bir Şey Olacağım	3	3	3	3	3	3	3	3	2
Sihirli Sözcükler	3	3	3	D.A.	3	3	3	2	3
Konuksever	3	3	3	3	D.A.	3	3	3	3
Farklı Arkadaşım	3	3	3	3	3	2	3	3	3
Çocuk mu Robot mu?	3	3	3	3	D.A.	3	3	3	3
Naz'ın Bilgisayar Sevdası	3	3	3	3	3	3	3	3	2
Tekerleğin İcadı	3	3	3	D.A.	3	2	3	3	3
Bilgi Çağı	3	3	3	D.A.	D.A.	3	3	3	3
Aklımdaki İcatlar	3	3	3	3	3	2	3	3	3
Kazalardan Korunma ve İlkyardım	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Bilge Hangi Sporu Yapacak?	3	3	3	3	3	3	3	2	3
Kahvaltının Önemi	3	3	3	D.A.	2	2	3	2	3
El ve Tırnaklar	3	3	3	3	D.A.	3	3	3	3
Futbolcu Efe	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Ben Ne Zaman Doğdum?	3	3	3	3	3	3	3	3	2
Gülibik	3	3	D.A.	3	2	3	Y.V.	2	3
Mevsimler	3	3	3	D.A.	2	3	Y.V.	2	3
Üç Güneş	3	2	3	D.A.	D.A.	3	Y.V.	3	2
Tarzan	3	3	3	3	D.A.	3	3	3	3
Kırmızı Domatesin Yolculuğu	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Ufacık Vidacık	3	2	3	3	3	3	3	2	3
Özgür Olmak Ya da Olmamak	3	3	3	3	3	2	3	3	2
Işıltılı Reklamlar	1	1	3	3	D.A.	3	3	3	3
Bölüşmek Kolay Değildir	3	3	3	3	3	2	3	3	3

3: Uygun
2: Kısmen uygun
1: Uygun değil
Y.V.: Yer verilmemiştir
D.A. : Değerlendirmeye alınmamıştır

Tablo 51 incelendiğinde Türkçe ders kitabındaki metinlerin çocuk edebiyatı ölçütlerine göre genel olarak; tema açısından 39, konu açısından 37, temel kavramlar ve değerler açısından 39, plan açısından 23, dil ve anlatım açısından 33 metnin uygun olduğu, 32 metinde kahramanlar ve karakterlere yer verildiği, 37 metinde iletiye yer verildiği, sayfa düzeni açısından 31, resimler açısından 32 metnin uygun olduğu görülmektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümü bulgulara ilişkin sonuçlar, sonuçlara ilişkin tartışma ve çalışmayla ilgili önerilerden oluşmaktadır.

5.1. Sonuçlar

İlkokul 2. sınıf Türkçe ders kitabının, 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan ders kitabına alınacak metinlerin özellikleri açısından incelenmesi sonucunda; 36 metnin (%90) Türk Çocuk Edebiyatından ve dört metnin (%10) Dünya Çocuk Edebiyatından yazarlar tarafından yazıldığı görülmüş olup ders kitabında toplam 40 metnin yer aldığı tespit edilmiştir. Türk çocuk edebiyatından eserlere daha çok yer verilmiştir. Aynı yazar ve şairlerden birer metne yer verildiği ancak Ayla Çınaroğlu'na ait iki metne yer verildiği belirlenmiştir. Dünya Çocuk Edebiyatından alınan eserleri çevirenlerin belirtildiği görülmüştür. Yazar ve şairlerin biyografilerine yer verilmemiştir. Ders kitabının kaynakçası incelendiğinde Türk yazarlara ait olan metinlerin birincil kaynaktan, Dünya Çocuk Edebiyatından alınan eserlerin ise Türkçe çevirisi yapılan kaynağından alındığı görülmüştür.

Ders kitabına 25 metnin kısaltılarak alındığı, 20 metinde kısaltma yapılırken anlam bütünlüğünün bozulmadığı, beş metinde anlam bütünlüğünün kısmen bozulduğu tespit edilmiştir. Ders kitabındaki 14 metnin başında kısa özet verildiği, 12 metinde verilen kısa özetlerde eserdeki bağlamın yakalanabilmesi için anlam bütünlüğünün bozulmadığı, iki metinde anlam bütünlüğünün kısmen bozulduğu tespit edilmiştir. Ders kitabına alınan 11 metinde hem özetleme hem de kısaltma yapıldığı tespit edilmiştir.

İlkokul 2. sınıf Türkçe ders kitabının 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan metinlerin türleri açısından incelenmesi sonucunda; 15 hikaye edici, 13 bilgilendirici ve 12 şiir türünde olmak üzere toplam 40 metinden oluştuğu görülmüştür. Ders kitabında yer alan metinlerin en çok hikaye edici metin olduğu tespit edilmiştir. Her temada bilgilendirici, hikaye edici ve şiir türünün bulunduğu görülmüştür. Metinlerin yer aldığı temalar incelendiğinde 39 metnin konusunun işlenen temaya uygun olduğu, "Vatandaşlık" teması içerisinde yer alan "Işıltılı Reklamlar" metninin konusunun işlenen temaya uygun olmadığı görülmüştür.

İlkokul 2. sınıf Türkçe ders kitabının boyut, cilt, kağıt, kapak, harfler, sayfa düzeni ve resimler gibi biçim özellikleri açısından incelenmesi sonucunda:

- Kitabın boyutu 19,2 x 27 cm olarak ölçülmüş olup çocukların kolayca taşıyabileceği niteliktedir. Ağırlık ve kalınlık olarak sekiz yaşındaki çocuğun gelişim özelliklerine uygun tasarlanmıştır. Kitabın boyutu açısından uygun olduğu görülmüştür.
- Kitap formaları tutkalla birleştirilerek ciltlenmiştir. Ders kitabının forma sayısının yaklaşık olarak 17 olduğu ve 268 sayfadan oluştuğu belirlenmiştir. Ciltleme açısından kısmen uygun olduğu görülmüştür.
- Kitap baskısında kullanılan kağıt kaliteli, parlak olmayan, mürekkep ve boyayı dağıtmayan yapıdadır. Kağıt kalitesi açısından uygun olduğu görülmüştür.
- Kitap kapağı için bristol karton kullanılmıştır. Kapağın ön yüzü parlak, iç yüzü mattır. Ders kitabının kapağında kitabın adı "İlkokul Türkçe Ders Kitabı 2", yayınevinin logosu, kaçıncı sınıfa ait olduğu, okul türü bulunmaktadır. Kitabın kapağındaki görselde çocukların mutlu oldukları ve ilgi alanlarının farklı olduğu yansıtılmıştır. Kapakta kullanılan renkler canlıdır. Kapak açısından uygun olduğu görülmüştür.
- Metin içeriğinde yazı tipi olarak TTKB Dik Temel Abece Fontunun kullanıldığı ve yazı boyutunun 16 olduğu tespit edilmiştir. Bu yazı karakterinin çocuklar tarafından okunması kolaydır. Harflerin; yazı tipinin okunurluğu açısından uygun, yazı boyutunun sınıf seviyesine göre uygun olmadığı belirlenmiştir. Bu sebeple harfler açısından kısmen uygun olduğu görülmüştür.
- Çocuk edebiyatı ölçütlerinden sayfa düzeni açısından 31 metnin uygun, dokuz metnin kısmen uygun olduğu görülmüştür. Sekiz metinde (Çocukluğumdaki Bayramlar, Atatürk'ün Gültekin'e Armağanı, Seyit Onbaşı, Sihirli Sözcükler, Bilge Hangi Sporu Yapacak?, Gülibik, Mevsimler, Ufacık Vidacık) resimlerin sayfadaki yeri yanlışken, bir metinde (Kahvaltının Önemi) yazar ve çeviren bilgisi verildikten sonra resim yer almaktadır. Yazılar ve resimler üst üste gelmeyecek şekilde sayfaya yerleştirilmiştir.
- Çocuk edebiyatı ölçütlerinden resimler açısından 32 metnin uygun, yedi metnin kısmen uygun olduğu görülmüştür. Resimler açısından kısmen uygun olduğu tespit edilen beş metinde (Atatürk'ün Gültekin'e Armağanı, Seyit

Onbaşı, Ben Her Gün Bir Şey Olacağım, Naz'ın Bilgisayar Sevdası, Özgür Olmak Ya da Olmamak) yazı resim dağılımı açısından, iki metinde (Ben Ne Zaman Doğdum?, Üç Güneş) ise metni yansıtma açısından yetersiz olduğu görülmüştür. Bir metinde (Alçak Gönüllü Olmak) resme yer verilmediği ancak duvar yazılarına yer verildiği görülmüştür. Türkçe ders kitabında yer alan metinlerin tamamında resimlerin metni açıklama amacıyla kullanıldığı ve resimlerin çizimlerden oluştuğu görülmüştür.

İlkokul 2. sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerin tema, konu, temel kavramlar ve değerler, kahramanlar ve karakterler, plan, dil ve anlatım, ileti gibi içerik özellikleri açısından incelenmesi sonucunda:

- 39 metnin 2019 TDÖP'de yer alan zorunlu ve seçmeli temalara uygun olduğu, Vatandaşlık teması içerisinde yer alan bir metnin (Işıltılı Reklamlar) temaya uygun olmadığı görülmüştür.
- 37 metnin 2019 TDÖP'de yer alan konu önerilerine uygun olduğu, iki metnin (Üç Güneş, Ufacık Vidacık) kısmen uygun olduğu, bir metnin (Işıltılı Reklamlar) uygun olmadığı görülmüştür.
- 39 metinde temel kavram ve değerlere yer verildiği, Doğa ve Evren temasında yer alan bir metnin (Gülibik) temel kavram ve değerleri içermediği görülmüştür. Temalara göre metinlerin içerdiği temel kavram ve değerler;
    1. Tema: Yardımlaşma, dostluk, alçak gönüllülük, paylaşmak, sevgi
    2. Tema: Vatanseverlik, milli değerler, tarihi şahsiyetler, yurt sevgisi, gelenek ve görenekler, dini bayramlar
    3. Tema: Bağımsızlık, milli mücadele bilinci, Atatürk sevgisi, minnettarlık, şehitlik, vatan sevgisi, vatanın bölünmez bütünlüğü
    4. Tema: Komşuluk, yardımlaşma, hayal etme, düşüncesini açıklayabilme, nezaket kelimeleri, misafirperverlik, bireysel farklılıklar
    5. Tema: Teknolojinin faydaları, teknolojinin zararları, icatlar ve gelişim süreçleri, bilim ve iletişim, hayal kurma
    6. Tema: Kazalardan korunma ve önlem alma, ilkyardım, sportmenlik, sağlıklı beslenme, temizlik, öz bakım, düzenli çalışma
    7. Tema: Doğum günü, zaman bilinci, gündüz ve gece, doğa sevgisi
    8. Tema: Üretim, çalışma, emek, alın teri, sorumluluk, özgürlük, ihtiyaçlar ve istekler, adalet, eşitlik, paylaşma şeklindedir.

- Çocuk edebiyatı ölçütleri açısından 32 metinde kahramanlar ve karakterlere yer verildiği, sekiz metnin şiir ve bilgilendirici metin olmalarından dolayı kahraman ve karakteri olmadığı görülmüştür. Temalara göre metinlerde yer verilen ana kahramanlar ve karakterler;
    1. Tema: 5 metnin tamamında çocuk kahraman yer almaktadır.
    2. Tema: 2 metinde çocuk kahraman, 1 metinde Nasrettin Hoca yer alırken, 2 metnin kahramanı bulunmamaktadır.
    3. Tema: 2 metinde çocuk kahraman, 1 metinde Atatürk ve çocuk kahraman, 1 metinde Seyit Onbaşı, 1 metinde Türk milleti kahraman olarak yer almaktadır.
    4. Tema: 4 metinde çocuk kahraman yer almakta olup 1 metnin kahramanı bulunmamaktadır.
    5. Tema: 3 metinde çocuk kahraman yer almakta olup, 2 metnin kahramanı bulunmamaktadır.
    6. Tema: 2 metinde çocuk kahraman yer almakta olup, 1 metnin kahramanı doktor, 1 metnin karakterleri eller ve tırnaklardır. 1 metinde kahraman yer almamaktadır.
    7. Tema: 2 metnin kahramanı çocuk, 1 metnin kahramanı Tarzan olup, 2 metnin kahramanı bulunmamaktadır.
    8. Tema: 4 metinde çocuk kahraman yer alırken, 1 metnin ana karakteri domatestir.
- Çocuk edebiyatı ölçütlerinden plan açısından 23 metnin uygun, beş metnin kısmen uygun olduğu görülmüş olup 12 metinde şiir türünde olmasından dolayı değerlendirme yapılmamıştır. Beş metinde (Aslı'nın Dönüşü, Çocukluğumdaki Bayramlar, Kahvaltının Önemi, Gülibik, Mevsimler) sonuç bölümüne yer verilmediği için plan açısından kısmen uygun görülmüştür.
- Çocuk edebiyatı ölçütlerinden dil ve anlatım açısından 33 metnin uygun, yedi metnin kısmen uygun olduğu görülmüştür. 5 metinde (Nasrettin Hoca'nın Köyünde, Farklı arkadaşım, Tekerleğin İcadı, Kahvaltının Önemi, Özgür Olmak ya da Olmamak) kısaltma yapılırken ve iki metinde (Aklımdaki İcatlar, Bölüşmek Kolay Değildir) özetleme yapılırken anlam bütünlüğü bozulduğu için dil ve anlatım açısından kısmen uygun görülmüştür.
- Çocuk edebiyatı ölçütlerinden ileti açısından 37 metnin uygun olduğu, üç metinde (Gülibik, Mevsimler, Üç Güneş) iletiye yer verilmediği görülmüştür.

5.2. Tartışma

İlkokul 2. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan metinlerin çocuk edebiyatı ölçütleri açısından incelenmesinin amaçlandığı bu çalışmada biçim özellikleri açısından kitabın boyutu, cilt, kağıt, kapak, harfler, sayfa düzeni ve resimler; içerik özellikleri açısından tema, konu, temel kavramlar ve değerler, kahramanlar ve karakterler, plan, ileti, dil ve anlatım ölçütlerine göre incelenmiştir.

İlkokul 2. sınıf Türkçe ders kitabının, 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan ders kitabına alınacak metinlerin özellikleri açısından incelenmesi sonucunda 36 metnin Türk Çocuk Edebiyatından, dört metnin Dünya Çocuk Edebiyatından yazarlar tarafından oluşturulan eserlerden seçildiği görülmüştür. Çocukların diğer insanları anlamalarına yardımcı olmada çevrilmiş eserlerin önemi büyüktür (White, 1997). İlkokul 2. sınıf Türkçe ders kitabında Dünya edebiyatından eserlere çok az yer verildiği görülmüştür. Türkçe öğretim programında da vurgulandığı üzere ders kitaplarında Dünya edebiyatından eserlere yer verilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmada yer alan metinlerin hepsinin yazarları belirtilmiştir. Sarıçan (2012) incelediği Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerden yazarları belirtilmemiş eserler olduğunu tespit etmiştir. İnceleme bu açıdan Sarıçan'ın (2012) çalışmasının sonuçları ile örtüşmemektedir. Ders kitabına alınacak metinlerin yazarlarının belirtilmesi gerektiği düşünülmektedir.

2019 TDÖP'de ders kitaplarına alınacak metinlerin nitelikleri içerisinde seçilen metinlerin ikincil aktarımlar yerine yazarın eserinden alınması gerektiği belirtilmektedir (MEB, 2019). İncelenen ders kitabının kaynakçasında Türk yazarlara ait olan metinlerin birincil kaynaktan, Dünya Çocuk Edebiyatından alınan metinlerin ise Türkçe çevirisi yapılan kaynağından alındığı görülmüştür. 2019 TDÖP'de ders kitaplarına alınacak metinlerin nitelikleri içerisinde öğrencilerin duygu ve düşünce dünyasını zenginleştirmek amacıyla aynı yazar ve şairlerden en fazla iki metin seçilmesi (MEB, 2019) gerektiği belirtilmektedir. Sarıçan (2012) 6., 7. ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinleri incelediği çalışmasında aynı yazara ait birden fazla eserin olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu araştırmada incelenen ilkokul 2.sınıf Türkçe ders kitabında sadece Ayla Çınaroğlu'na ait iki metnin ders kitabına alındığı görülmüştür. 2019 TDÖP'de ders kitaplarına alınacak metinlerin nitelikleri içerisinde yazar ve şairlerin biyografilerinde yalnızca edebi yönlerinin ön plana çıkarılması gerektiği belirtilmektedir (MEB, 2019). Bu araştırmada ders kitabında yazar ve şairlerin biyografilerine yer verilmediği görülmüştür. Ders kitaplarına alınan

metinlerin yazar ve şairlerine ait biyografilerine de verilebilir.

2019 TDÖP'de ders kitaplarına alınacak metinlerin nitelikleri içerisinde tema ve kazanımlara uygun olarak metnin bütünlüğünü ve tutarlılığını korumak kaydıyla bazı bölümler çıkarılarak kısaltma yapılabileceği belirtilmektedir (MEB, 2019). Ders kitabına 25 metnin kısaltılarak alındığı, 20 metinde kısaltma yapılırken anlam bütünlüğünün bozulmadığı, beş metinde anlam bütünlüğünün kısmen bozulduğu tespit edilmiştir. Sarıçan'ın (2012) çalışmasında ise 6., 7. ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan kısaltılmış metinlerde anlam bütünlüğünün bozulduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yücelşen (2014) ortaokul Türkçe ders kitaplarına kısaltılarak alınan öykülerde anlam bütünlüğünün korunduğunu, şiir ve romanlarda anlam bütünlüğünün bozulduğunu tespit etmiştir. Yapılan çalışma bu açıdan Yücelşen'in (2014) çalışmasının sonuçları ile örtüşmekte, Sarıçan'ın (2012) çalışmasının sonuçları ile kısmen örtüşmektedir. 2019 TDÖP'de ders kitaplarına alınacak metinlerin nitelikleri içerisinde tamamı ders kitabına alınamayacak uzunlukta olan eserlerdeki bağlamın yakalanabilmesi için metnin başında eserin seçilen bölümüne kadar olan kısmın kısa özeti verilmesi gerektiği belirtilmektedir (MEB, 2019). Ders kitabında bulunan 14 metnin başında kısa özet verildiği, 12 metinde verilen kısa özetlerde eserdeki bağlamın yakalanabilmesi için anlam bütünlüğünün bozulmadığı, iki metinde anlam bütünlüğünün kısmen bozulduğu tespit edilmiştir. Uzun metinler ders kitaplarına alınırken anlam bütünlüğünün bozulmamasına dikkat edilmelidir.

İlkokul 2. sınıf Türkçe ders kitabının, 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan metinlerin türleri açısından incelenmesi sonucunda 15 hikaye edici, 13 bilgilendirici ve 12 şiir türünde olmak üzere toplam 40 metnin yer aldığı görülmüştür. Ders kitabında yer alan metinlerin en çok hikaye edici metin türünde olduğu ve her temada bilgilendirici, hikaye edici ve şiir türünde metinlere yer verildiği görülmüştür. Metin türlerinin temalar arasında, kitap bütününde dengeli bir şekilde dağılımının sağlanması esastır (MEB, 2019). Durmaz (2022) 6. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan metinleri içerik ve biçim özellikleri açısından incelediği çalışmasında metin türlerinin dengeli dağılmadığını tespit etmiştir. Çarkıt ve Çohantimur (2021), Şen'in (2020) inceledikleri Türkçe ders kitabında bilgilendirici metinlere daha çok yer verildiği; Küçükçopur, Yolcu ve Fırat (2022) TDÖP'ye göre 5. ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinleri inceledikleri çalışmalarında şiir türündeki metinlerin, hikaye edici ve bilgilendirici metin türlerinden daha az olduğu sonucuna ulaşmışlardır. İnceleme metin türlerinin dağılımı açısından Durmaz (2022),

Çarkıt ve Çohantimur (2021), Şen'in (2020) çalışmaları ile benzerlik göstermemekte; Küçükçopur, Yolcu ve Fırat'ın (2022) çalışması ile benzerlik göstermektedir. İncelenen 2. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan metin türlerinin dengeli bir şekilde dağıldığı söylenebilir.

İlkokul 2. sınıf Türkçe ders kitabında Erdemler, Milli Kültürümüz, Milli Mücadele ve Atatürk, Birey ve Toplum, Bilim ve Teknoloji, Sağlık ve Spor, Doğa ve Evren, Vatandaşlık temalarına yer verilmiştir. Erdemler, Milli Kültürümüz, Milli Mücadele ve Atatürk temalarının her sınıf düzeyinde işlenmesi zorunludur (MEB, 2019). 2.sınıf Türkçe ders kitabının yazarı tarafından seçilen temaların Birey ve Toplum, Bilim ve Teknoloji, Sağlık ve Spor, Doğa ve Evren, Vatandaşlık olduğu görülmüştür. Şafak (2019) incelediği ortaokul Türkçe ders kitaplarının tema çeşitliliği açısından yetersiz olduğunu belirlemiştir. İncelenen 2. sınıf Türkçe ders kitabında sekiz farklı tema yer almaktadır. Ders kitaplarında tema çeşitliliğinin sağlanması öğrencilerin bakış açısını geliştirebilir.

Metinlerin yer aldığı temalar incelendiğinde 39 metnin konusunun işlenen temaya uygun olduğu, Vatandaşlık teması içerisinde yer alan Işıltılı Reklamlar metninin konusunun işlenen temaya uygun olmadığı görülmüştür. Küçükçopur, Yolcu ve Fırat (2022) incelenen ders kitaplarının metin ve tema sayısı açısından 2019 TDÖP'de belirtilen özelliklere uygun olduğunu belirlemiştir. Canpolat (2019) incelediği sekiz metinden beşinin temaya uygun olduğunu, üçünün uygun olmadığını tespit etmiştir. Kayırmaz-Yavuz (2019) yaptığı çalışmada 2018-2019 eğitim öğretim yılında kullanılmak için hazırlanan 6., 7. ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarının tema ve metin sayısı açısından TDÖP'ye uygun olduğunu belirlemiştir. Araştırma bu açıdan Canpolat (2019), Kayırmaz-Yavuz (2019), Küçükçopur, Yolcu ve Fırat'ın (2022) çalışması ile örtüşmektedir. Ders kitaplarına alınacak metinlerin konularının TDÖP'ye uygunluğuna özen gösterilebilir.

İlkokul 2. sınıf Türkçe ders kitabının boyut açısından incelenmesi sonucunda Türkçe ders kitabının boyutunun 19,2 x 27 cm olduğu belirlenmiştir. Kitaplar, çocukların taşımakta güçlük çekmeyeceği boyutlarda (Karatay, 2014), 16 x 23 cm ebatlarında (Oğuzkan, 2013), 2019 TDÖP'de 2. sınıf için Türkçe ders kitabı boyutunun 19,5 cm x 27,5 cm (MEB, 2019) olması gerektiği belirtilmiştir. Kitabın öğrencilerin kolayca taşıyabileceği nitelikte olduğu, ağırlık ve kalınlık olarak sekiz yaşındaki çocuğun gelişim özelliklerine uygun olduğu görülmüştür. Yıldırır-Kaldırım (2019) da ortaokul 5., 6., 7. ve 8. sınıflar için hazırlanan Türkçe ders

kitaplarını incelediği çalışmasında kitapların taşınabilir boyutlarda olduğunu belirtmiştir. İncelenen 2. sınıf Türkçe ders kitabı öğrencinin taşıyabileceği ebatlarda olduğu ifade edilebilir.

İlkokul 2. sınıf Türkçe ders kitabının cilt açısından incelenmesi sonucunda forma sayısının 17 olduğu, formaların tutkalla birleştirilerek ciltlendiği belirlenmiştir. 2019 TDÖP'de Türkçe ders kitabının 2. sınıf için en fazla 20 forma sayısının olması gerektiği ancak daha az da olabileceği ifade edilmektedir (MEB, 2019). Kitap sayfaları tel ya da ip ile dikiş tekniği kullanılarak, tel zımba ile veya tutkal ile birleştirilebilir (Karatay, 2014). Küçük yaş gruplarındaki çocuklar için hazırlanmış kitapların ciltlenmesinde dikişle birleştirme yöntemi kullanılmalıdır (Temizyürek, Şahbaz ve Gürel, 2016). Resimli kitaplar için tela ile ciltleme daha iyidir (Dickinson, Krarup, LaPlante, Steese ve Herr, 1950). İncelenen ders kitabında kitap formaları tutkalla birleştirilerek ciltlenmiş olduğu için ciltleme açısından kısmen uygun olduğu tespit edilmiştir. Dikiş tekniğiyle ciltlenen ders kitaplarının daha sağlam oldukları söylenebilir.

Türkçe ders kitabının kağıt açısından incelenmesi sonucunda kitap baskısında kullanılan kağıdın kaliteli, parlak olmayan, mürekkep ve boyayı dağıtmayan yapıda olduğu görülmüştür. Çocuk kitaplarında kullanılan kağıdın kaliteli, parlamayan bir yapıda olması gerekir (Temizyürek, Şahbaz ve Gürel, 2016). Kalitesiz kağıt kullanımı resimlerin cansız renklerde olmasına neden olmaktadır (Yurt ve Arslan, 2014; Oğuzkan, 2013). Yıldırır-Kaldırım (2019) ve Durmaz (2022) Türkçe ders kitabında yer alan metinleri inceledikleri çalışmalarında kitap baskısı için kullanılan kağıdın kaliteli olduğu sonucuna ulaşmışlardır. İnceleme bu açıdan Yıldırır-Kaldırım (2019) ve Durmaz'ın (2022) çalışmaları ile benzerlik göstermektedir. İncelenen 2. sınıf Türkçe ders kitabında yazı ve resimleri arka sayfaya yansıtmayan kaliteli kağıt kullanıldığı söylenebilir. Ders kitaplarında kullanılan kağıdın kaliteli olması öğrencinin okuma isteğini geliştirebilir.

Türkçe ders kitabının kapağı için bristol karton kullanıldığı, renklerin canlı ve parlak olduğu görülmüştür. Ders kitaplarının kapakları, üzerinde bulunan yazı ve görselleri iyi bir şekilde yansıtabilecek kalitede (Karatay, 2014) ve bir yüzü bristol karton (MEB, 2022) olmalıdır. Kitap kapakları insanların kitaba karşı tutumlarını etkiler (Brown, 2020). Ders kitabının kapağının ön yüzü parlak, iç yüzü mattır. Ders kitabının kapak açısından uygun olduğu görülmüştür. Aslan (2010) Türk ve Fransız ders kitaplarını karşılaştırmalı olarak incelediği çalışmasında kapak açısından Türkçe

ders kitaplarının Fransız ders kitaplarına göre istenen kalitede olmadığı sonucuna ulaşmıştır. İnceleme Türkçe ders kitabının kapağı açısından Aslan'ın (2010) çalışması ile örtüşmemektedir. İncelenen 2. sınıf Türkçe ders kitabında bristol karton kullanılmasının kitabın ömrünü uzatacağı ifade edilebilir.

İlkokul 2. sınıf Türkçe ders kitabı harfler açısından incelendiğinde metinlerde TTKB Dik Temel Abece Fontu kullanıldığı, yazı puntosunun 16 olduğu görülmüştür. Yazıda kullanılan karakterler ilkokul ikinci sınıflar için 18 puntodan daha küçük olmamalıdır (MEB, 2022). Harflerin görünürlüğünü harflerin arasındaki boşluklar etkiler (Hughes ve Wilkins, 2002). Yapılan çalışmada harflerin yazı karakterinin okunurluğu açısından uygun olduğu, yazı büyüklüğünün ise sınıf seviyesine göre uygun olmadığı belirlenmiştir. Bu sebeple ders kitabının harfler açısından kısmen uygun olduğu görülmüştür. Durmaz (2022) Türkçe ders kitabını incelediği çalışmasında dik harflerden oluşan yazı tipinin kullanıldığını tespit etmiştir. Merdane (2019) ve Danışman (2019) inceledikleri Türkçe ders kitaplarında kullanılan yazı tipinin uygun olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Merdane (2019), Mirzaoğlu (2017), Yılmaz ve Korkmaz (2017) inceledikleri Türkçe ders kitaplarında kullanılan yazı büyüklüğünün sınıf seviyelerine göre uygun olduğu sonucuna ulaşmışlardır. İnceleme yazı tipi açısından Durmaz (2022), Merdane (2019) ve Danışman'ın (2019) çalışmaları ile örtüşmekte, yazı büyüklüğünün sınıf seviyesine uygunluğu açısından Merdane (2019), Mirzaoğlu (2017), Yılmaz ve Korkmaz'ın (2017) çalışmaları ile örtüşmemektedir. İncelenen 2. sınıf Türkçe ders kitabında MEB tarafından önerilen yazı boyutunun kullanılmadığı söylenebilir. Kitaplarda kullanılan harflerin büyüklük ve karakterinin öğrenci seviyesine uygunluğuna özen gösterilebilir.

Çocuk edebiyatı ölçütlerinden sayfa düzeni açısından 31 metnin uygun, dokuz metnin kısmen uygun olduğu görülmüştür. Durmaz (2022), Merdane (2019), Yıldırır-Kaldırım (2019) ve Mirzaoğlu (2017) inceledikleri Türkçe ders kitaplarının sayfa düzeni açısından uygun olduğunu belirlemişlerdir. İnceleme bu açıdan Durmaz (2022), Merdane (2019), Yıldırır-Kaldırım (2019) ve Mirzaoğlu'nun (2017) çalışmaları ile genellikle örtüşmektedir. Danışman'ın (2019) çalışmasında incelenen 24 metnin üçünün sayfa düzeninin uygun olmadığı, yapılan bu çalışmada da incelenen 40 metnin dokuzunun sayfa düzeni açısından kısmen uygun olduğu görülmüştür. Metin ve görseller sayfa üzerine yerleştirilirken uygun kenar boşlukları bırakılmasına dikkat edilmelidir (Karatay, 2014). İncelenen Türkçe ders kitabı sayfa kenar boşlukları açısından uygun bulunmuştur. Resimlerin sayfaya yerleştirilmesi

açısından incelendiğinde bir metinde yazar ve çeviren bilgisi verildikten sonra resmin yerleştirildiği, sekiz metinde resimlerin sayfada yanlış yere yerleştirildiği görülmüştür. Merdane (2019) çalışmasında sayfa düzeni ve metin akışına göre resimlerin konumlarının uygun olduğunu tespit etmiştir. Bu çalışmada da 40 metnin 31'inde resimlerin sayfaya yerleştirilmesinin uygun olduğu belirlenmiştir. Yapılan çalışma sayfa düzeni açısından Merdane'nin (2019) yaptığı çalışma ile kısmen örtüşmektedir. Demiryürek (2012) yazıların ve resimlerin üst üste gelmeyecek şekilde sayfaya yerleştirilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Yapılan bu çalışmada metinlerde yazıların ve resimlerin çakışmadığı görülmüştür. Ders kitaplarının sayfa tasarımının öğrencilerin seviyelerine uygunluğuna özen gösterilmelidir. Özellikle metinlerde resimlerin sayfada yanlış yere yerleştirilmemesi hususunda özenli davranılabilir.

Çocuk edebiyatı ölçütlerinden resimler açısından incelenen 40 metnin 32'sinin uygun, yedi metnin kısmen uygun olduğu, bir metinde resme yer verilmediği görülmüştür. Yedi metinden ikisinde metni yansıtma açısından resimlerin yetersiz olduğu görülmüştür. Danışman (2019) incelediği 24 metinde genellikle metinler ile görsellerin uyumlu olduğunu, iki metnin içeriği iyi yansıtmadığını, üç metnin daha iyi görselleştirilmesi gerektiğini belirlemiştir. Kaya-Torun (2020), Durmaz (2022), Gülden ve Kaplan (2019) Türkçe ders kitabında yer alan görselleri inceledikleri çalışmasında görsellerin metin içeriği ile uyumlu olduğunu tespit etmişlerdir. Yapılan çalışmanın resimler açısından Danışman'ın (2019) yaptığı çalışma ile benzer olduğu; Kaya-Torun (2020), Durmaz (2022), Gülden ve Kaplan'ın (2019) yaptığı çalışma ile kısmen benzer olduğu görülmüştür. İncelenen 2. sınıf Türkçe ders kitabında resimlerin metni açıklama amacıyla kullanıldığı görülmüştür. Oysa resimler metni tamamlama amacıyla da kullanılabilir. Metinlerde kullanılan resimlerinin farklı amaçlar için kullanılmasına dikkat edilebilir.

Çocuk edebiyatı görsel sanatların sanatsal yönüyle birleşir (Gangi, 2004). Ders kitaplarındaki metinlerle ilgili resimlerin önemi büyüktür (Türkben, 2019). Resimler metinlerin anlaşılması, somutlaştırılması ve hatırlamayı kolaylaştırması açısından önemlidir (Şahin, 2012). Çocuklar için yazılmış kitaplarda yer alan resimlerin çizimlerden oluşması gerekir (Gönen, Karakuş, Uysal, Kehci, Ulutaş ve Kahve, 2016). Danışman'ın (2019) çalışmasında çizim şeklinde yer alan resimlerin basit çizildiği tespit edilmiştir. Yapılan çalışmada incelenen metinlerde yer alan

resimlerin çizimlerden oluştuğu görülmüştür. Resimlerde kullanılan çizimlerin öğrenci seviyesine uygunluğuna dikkat edilebilir. 7-9 yaş için resim ve metin oranlarının sayfa üzerindeki dağılımı 2/4 yazı, 2/4'ü resim şeklinde olmalıdır (Karatay, 2014). Bu çalışmada kısmen uygun olduğu tespit edilen yedi metinden beşinin yazı resim dağılımı açısından 2.sınıf için uygun olmadığı görülmüştür. İlkokul birinci ve ikinci sınıf öğrencileri için hazırlanan kitaplarda yazıların az resimlerin çok olmasına özen gösterilebilir.

Görseller ile metinde anlatılanlar çelişmemelidir (Baş ve İnan-Yıldız, 2014). Çocuk kitaplarında metin ve resim birbirini tamamlamalıdır (Erdal, 2018). Çocuk kitaplarındaki resimlerin; metni açıklama, tamamlama ve süsleme gibi işlevleri vardır (Karatay, 2014). Bu çalışmada Türkçe ders kitabında yer alan metinlerin tamamında resimlerin metni açıklama amacıyla kullanıldığı görülmüştür. Altuntaş (2022) yaptığı çalışmada ders kitaplarında kullanılan görsellerin çok az açıklayıcı özelliğe sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır. Yapılan çalışma bu açıdan Altuntaş'ın (2022) çalışması ile örtüşmemektedir. Resimlerin metni yansıtmasına özen gösterilebilir. Metinlerde kullanılan resimlerin metnin içeriği ile uyumlu olmasının anlamayı destekleyeceği düşünülmektedir.

İlkokul 2. sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerin tema açısından incelenmesi sonucunda 39 metnin 2019 TDÖP'de yer alan zorunlu ve seçmeli temalara uygun olduğu görülmüştür. Çocuklar için yazılan kitaplarda temanın açık ve anlaşılır olarak ele alınması gerekir (Oğuzkan, 2013). Vatandaşlık temasında yer alan bir metnin temaya uygun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Canpolat (2019) öğretmen görüşlerini alarak yaptığı çalışmada 5. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan sekiz metinden üçünün temaya uygun olmadığı, beşinin uygun olduğu sonucuna ulaşmıştır. Danışman (2019) 5. sınıf Türkçe ders kitabındaki 24 metnin ikisinin temaya uygun olmadığı sonucuna ulaşmıştır. İnceleme bu açıdan Canpolat (2019) ve Danışman'ın (2019) yaptığı çalışmalar ile oransal olarak benzerlik göstermemektedir. Ders kitaplarına alınacak metinlerin temaya uygun olmasına dikkat edilmelidir. Temaya uygun olamayan metinlerin ders kitabına dahil edilmesinin TDÖP ile çelişeceği düşünülmektedir.

İlkokul 2. sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerin konu açısından incelenmesi sonucunda 37 metnin 2019 TDÖP'de yer alan konu önerilerine uygun olduğu görülmüştür. Konunun çocukların yaşlarına uygun, duygularını harekete geçirebilir, ilgisini çekebilecek çocukları meraklandırabilecek özellikte olmasına

özen gösterilmelidir (Temizyürek, Şahbaz ve Gürel, 2016). Yapılan bu çalışmada iki metnin konu açısından kısmen uygun olduğu, bir metnin uygun olmadığı görülmüştür. Özdemir (2022) çocuğa görelik ilkeleri açısından incelediği 1. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan metinlerin konu açısından TDÖP ile uyumlu olduğu sonucuna ulaşmıştır. Gökmen (2017) ödül almış 17 eseri incelediği çalışmasında eserlerin konuları açısından çocuğa uygun olduğu sonucuna ulaşmıştır. İnceleme bu açıdan Özdemir (2022) ve Gökmen'in (2017) çalışmaları ile genellikle benzerlik göstermektedir. Ders kitaplarına alınacak metinlerin konularının çocuğun yaşına, ilgisini çekmesine ve TDÖP'de yer alan konu önerilerine uygun olmasına dikkat edilmelidir.

İlkokul 2. sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerin temel kavramlar ve değerler açısından incelenmesi sonucunda 39 metinde temel kavram ve değerlere yer verildiği, bir metnin temel kavram ve değerleri içermediği görülmüştür. Fikirlerin doğru ve anlaşılır bir şekilde iletilebilmesini sağladığı için kavramlar çocuk kitaplarında ele alınmalıdır (Yalçın ve Aytaş, 2005). Çocuğun gerçek dünya ile hayal dünyası arasında bağ kuran çocuk kitapları değerler eğitiminin önemli bir parçasıdır (Dirican ve Dağlıoğlu, 2014). Küçük çocuklarda karakter eğitimi için çocuk edebiyatından faydalanılabilir (Tyra, 2012). Kitapta yer alan metinlerde "yardımlaşma, dostluk, alçak gönüllülük, paylaşma, sevgi, vatanseverlik, milli değerler, tarihi şahsiyetler, yurt sevgisi, gelenek ve görenekler, dini bayramlar, bağımsızlık, milli mücadele bilinci, Atatürk sevgisi, minnettarlık, şehitlik, vatanın bölünmez bütünlüğü, komşuluk, hayal etme, düşüncesini açıklayabilme, nezaket kelimeleri, misafirperverlik, bireysel farklılıklar, teknolojinin faydaları, teknolojinin zararları, icatlar ve gelişim süreçleri, bilim ve iletişim, hayal kurma, kazalardan korunma ve önlem alma, ilkyardım, sportmenlik, sağlıklı beslenme, temizlik, öz bakım, düzenli çalışma, doğum günü, zaman bilinci, gündüz ve gece, doğa sevgisi, üretim, çalışma, emek, alın teri, sorumluluk, özgürlük, ihtiyaçlar ve istekler, adalet, eşitlik" kavram ve değerlerine yer verilmiştir. Sönmez (2021) 3. ve 4. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki okuma metinlerini kavramlar açısından incelediği çalışmasında toplam 2620 kavram olduğunu belirlemiştir. Zaman kavram alanı içerisinde tespit ettiği "gün, gece, akşam, sabah" kavramları incelenen 2. sınıf Türkçe ders kitabında da yer almaktadır. Şahin (2019) incelediği çocuk kitaplarında toplumsal değerler açısından en çok yardımseverlik, arkadaşlık ve aile birliği; en az barış, özgürlük, empati, doğa sevgisi ve vatanseverlik değerlerinin işlendiğini tespit etmiştir. Kişisel

değerler açısından ise en çok sevgi, çalışkanlık, sorumluluk, hayvan sevgisi, iyilik ve güven; en az ise sadakat, sabır, temizlik, tutumluluk, ahlak değerlerinin işlendiğini belirlemiştir. Sallabaş (2013) çalışmasında incelediği metinlerin çalışkanlık, duyarlılık ve sevgi gibi değerler açısından zengin olduğu anacak metinlerde barış, hoşgörü, adalet, dürüstlük, özgürlük, temizlik ve misafirperverlik gibi değerlere yer verilmediği sonucuna ulaşılmıştır. Ketenalp (2020) çalışmasında tüm sınıf seviyelerinde Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerde adalet değerine yer verilmediğini, 1.,2. ve 4. sınıflarda en çok sevgi, 3. sınıflarda en çok sorumluluk değerinin işlendiğini, 1. ve 3. sınıf ders kitaplarındaki tüm metinlerde değerlere yer verildiği, 2. sınıf ders kitabında üç, 4. sınıf ders kitabında iki metinde değerlere yer verilmediğini belirlemiştir. Coşkun ve Çiftçi (2019) Türkçe ders kitaplarında yer alan masalları incelediği çalışmasında vatanseverlik ve adalet kavramlarının olmadığı sonucuna ulaşmıştır. İnceleme bu açıdan Sönmez (2021) ve Şahin'in (2019) çalışmaları ile benzerlik göstermekte, Ketenalp (2020) ve Sallabaş'ın (2013) çalışmaları ile kısmen benzerlik göstermekte, Coşkun ve Çiftçi'nin (2019) çalışması ile benzerlik göstermemektedir. Çocukların okudukları metinlerdeki karakterlerin yaşantı ve davranışlarından yola çıkarak kavram ve değerlerin farkına varabilecekleri belirtilebilir. Bu sebeple ders kitaplarına alınacak metinlerde kavram ve değerlerin işlenmesine özen gösterilebilir.

İlkokul 2. sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerin kahramanlar ve karakterler açısından incelenmesi sonucunda 32 metinde kahramanlar ve karakterlere yer verildiği, sekiz metnin şiir ve bilgilendirici metin olmalarından dolayı kahraman ve karakterlerinin olmadığı görülmüştür. Çocuklar için yazılmış kitaplarda az sayıda ana kahraman yeterli olsa da yardımcı karakterlere de ihtiyaç vardır (Karataş, 2014). Çocuk kitaplarında karakter sayısı çocuğun yaşı ile doğru orantılı olarak artar (Karataş, 2014). Karakterler çocuğun özdeşim kurmasına ve eserle bağ oluşturmasına olanak sağlamalıdır (Baş ve Ucuzsatar, 2020). Kahramanları çocuk olan eserler daha çok tercih edilir (Oğuzkan, 2013). Çocuk edebiyatındaki karakterler farklı kültürleri tanıtmak için kullanılmaktadır (Smith-D'Arezzo, 2003). Bu çalışmada kitapta yer alan 32 metnin 24'ünde ana kahramanın çocuk olduğu, bir metinde ana kahramanların Atatürk ve çocuk olduğu, yedi metinde Nasrettin Hoca, Seyit Onbaşı, Türk milleti, doktor, Tarzan, domates, eller ve tırnaklar olduğu görülmüştür. Metinlerin çoğunda ana kahramanın çocuk olması, çocuğun kendini hikayenin içinde hissetmesini ve karakterlerle özdeşim kurmasını sağlayabilir.

Nitekim çocuğun günlük yaşantıda karşılaşabileceği karakterleri içselleştirmesi daha kolaydır (Çinpolat, 2018). Metinlerin çoğunda kahraman ve karakterlerin çocuğun yaşına yakın ve gerçek hayatta karşılaştığı kişilerden seçildiği söylenebilir. Nitelikli çocuk edebiyatı kitapları çocukların iyi karakterleri tanımalarına olanak sağlar (Almerico, 2014). Yılmaz'ın (2016) çalışmasında çocuk kitaplarında yer alan kahramanların günlük hayatta karşılaşabileceği karakterlerden seçilmesi gerektiği belirtilmiştir. Ders kitabında yer alan kahramanların çocukların seviyesine uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Durmaz, 2022). İnceleme bu açıdan Durmaz (2022) ve Yılmaz'ın (2016) çalışmaları ile örtüşmektedir. Metinlerde yer alan kahraman ve karakterlerin çocuğa uygunluğuna dikkat edilmelidir. Nitekim uygun olmayan karakterler çocukları olumsuz etkileyebilir.

İlkokul 2. sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerin plan açısından incelenmesi sonucunda 23 metnin uygun, beş metnin sonuç bölümüne yer verilmediği için kısmen uygun olduğu, 12 metinde şiir türünde olmasından dolayı değerlendirme yapılmadığı görülmüştür. Kurgu çocuk edebiyatı eserlerinde ön yargı oluşturmayacak şekilde ele alınmalıdır. (Mayer, 1995). İlkokul dönemindeki çocuklar için hazırlanan eserlerde olaylar belli bir düzen içerisinde ilerlemeli, sebep-sonuç ilişkilerine yer verilmeli, anlatıda geri dönüşler olmamalıdır (Karatay, 2014). Bu çalışmada incelenen Türkçe ders kitabındaki metinlerde geri dönüşlere yer verilmediği söylenebilir. Sulak ve Pilten (2010) yaptıkları çalışmada hikaye edici metinlerde olayın giriş ve sonuç bölümlerine yeterli düzeyde yer verilmediğini tespit etmiştir. Yapılan çalışma incelenen metinlerin bazılarında sonuç bölümüne yer verilmediği için Sulak ve Pilten'in (2010) çalışması ile kısmen benzerlik göstermektedir. Ders kitaplarına alınacak metinlerin sonuç bölümlerine yer verilmesine özen gösterilmelidir. Bir sonuca bağlanmayan metinleri çocuğun anlamlandırması zor olabilir.

İlkokul 2. sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerin dil ve anlatım açısından incelenmesi sonucunda 33 metnin uygun, yedi metnin kısmen uygun olduğu görülmüştür. Beş metinde kısaltma ve iki metinde özetleme yapılırken anlam bütünlüğü bozulduğu için dil ve anlatım açısından kısmen uygun olduğu tespit edilmiştir. Çocuklar için yazılmış eserlerde dil ve anlatıma ayrıca dikkat edilmelidir (Sabitova, Salimova ve Ibragimova, 2018). Çocukların kelimelerle ilk karşılaşmaları çocuk kitapları yoluyla gerçekleşir (Fisher, 2007). Çocuklar için yazılan eserlerde cümleler kısa olmalı ve 5-6 kelimeyi aşmamalıdır (MEB, 2013). İncelenen bu

çalışmadaki metinlerde cümlelerin ortalama 5-6 kelimeden oluştuğu görülmüştür. Eserde kullanılan kelimelerin, çocukların günlük yaşantılarında sıklıkla karşılaştıkları kelimeler arasından seçilmesi metnin anlaşılırlığını arttırır (Karatay, 2014). Bu çalışmada, metinlerde çocukların günlük yaşantısında sıklıkla karşılaştıkları kelimelerin kullanıldığı söylenebilir. Çocuk kitapları çocuğun kelime dağarcığının gelişmesini ve içinde yaşadığı toplumun dil özelliklerinin farkına varmasını sağlar (Karatay, 2014). Yapılan çalışmada kelime dağarcığını zenginleştirmek için metinlerde çocuğun anlamını bilemeyeceği kelimelere yer verildiği söylenebilir. Çıplak (2022) ortaokul Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin sınıf seviyesine uygun olduğu sonucuna ulaşmıştır. Nas (2021) incelediği 8. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan metinlerin öğrenci seviyesine uygun, kelime dağarcığını zenginleştirecek nitelikte olduğunu tespit etmiştir. Yılmaz ve Korkmaz (2017) inceledikleri Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin genellikle sınıf seviyelerine göre kelime sayısı açısından uygun olmadığını, cümlelerdeki kelime sayılarına göre ise kısmen uygun olduğunu belirlemiştir. Kaya ve Çiftçi (2020) 5.-8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki dinleme metinlerini inceledikleri çalışmada dil ve anlatımın öğrenci seviyesine uygun olmadığını tespit etmiştir. Danışman (2019) 5. sınıf Türkçe ders kitabındaki, Merdane (2019) 2. sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerin dil ve anlatım açısından uygun olduğunu tespit etmişlerdir. İnceleme dil ve anlatım açısından ele alındığında Çıplak (2022), Nas (2021), Danışman (2019) ve Merdane'nin (2019) çalışmaları ile örtüşmekte iken, Kaya ve Çiftçi (2020), Yılmaz ve Korkmaz'ın (2017) çalışması ile örtüşmemektedir. Ders kitaplarına alınacak metinlerin dil ve anlatım açısından öğrenci seviyesine uygunluğuna özen gösterilmelidir. Öğrenci seviyesine uygun olmayan anlatımı olan metinler öğrencinin okuma isteğini olumsuz etkileyebilir. Anlatımın birinci kişi ağzıyla yapılması samimi hissettirdiğinden çocuklar tarafından tercih edilmektedir (Yalçın ve Aytaş, 2005). Yapılan çalışmada 23 metinde anlatımın birinci kişi ağzıyla, 11 metinde ise üçüncü kişi ağzıyla yapıldığı görülmüştür. Durmaz (2022) incelediği 32 metinden sekizinde birinci kişi ağzıyla anlatım yapıldığını belirlemiştir. Yapılan çalışma Durmaz'ın (2022) çalışması ile karşılaştırıldığında bu çalışmadaki metinlerde birinci kişi ağzıyla anlatımın daha çok yapıldığı görülmüştür.

İlkokul 2. sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerin ileti açısından incelenmesi sonucunda 37 metnin iletisinin uygun olduğu, üç metinde iletiye yer verilmediği görülmüştür. Metinler ileti çerçevesinde oluşur ve okuyana yeni görüşler kazandırır

(Açık-Önkaş ve Günay, 2015). Çocuk kitapları, aktarılmak istenen mesajların yanında, çocukların bilişsel, duyuşsal ve sosyal becerilerinin gelişmesine, sorunlarla başa çıkma ve farklı çözüm yolları geliştirmelerine olanak sağlar (Karatay, 2014). Yıldırır-Kaldırım (2019) çalışmasında 5. sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerde genellikle iletiye yer verildiğini belirlemiştir. Merdane (2019) yaptığı çalışmada metinlerde iletiye yer verildiğini tespit etmiştir. Tekin (2017) çocuk kitaplarını incelediği çalışmasında iletilerin hissettirilmeye çalışıldığını, açıkça verilmediğini belirlemiştir. Yılmaz ve Korkmaz (2017) metinlerin ana fikrinin olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Metinlerde iletiye yer verilmesi açısından yapılan çalışmanın sonuçları Yıldırır-Kaldırım (2019), Merdane (2019) ve Tekin'in (2017) çalışmalarının sonuçları ile benzemekte, Yılmaz ve Korkmaz'ın (2017) çalışmasının sonuçları ile benzememektedir. Ders kitaplarına alınacak metinlerin ileti içermesine, iletilerin olumlu mesajlar vermesine dikkat edilmelidir.

5.3. Öneriler

- İlkokul Türkçe ders kitaplarında Türk ve Dünya çocuk edebiyatından eserlere yeterince yer verilmelidir.
- Türkçe ders kitaplarında metinlerin altında yazar ve şairlerin kısa biyografilerine yer verilmelidir.
- Küçük yaş gruplarındaki çocuklar için hazırlanmış kitapların ciltlenmesinde mümkün olduğunca dikişle birleştirme tekniği kullanılmalıdır.
- Harflerin boyutu 2. sınıf öğrencilerine uygun olmalıdır.
- Metni anlatan resimlerin sayfada doğru yere yerleştirilmesine özen gösterilmelidir.
- Resimler metnin içeriğini yansıtmalı ve metinle uyumlu olmalıdır.
- Metinlerde yazı ve resim dağılımı 2.sınıf düzeyine uygun olmalıdır.
- Resimler metni tamamlama amacıyla da kullanılmalıdır.
- Metinlerin temalara uygunluğuna özen gösterilmelidir.
- Konunun temaya uygunluğuna, konu ele alınırken mantıksal olarak çelişkinin olmamasına ve çocuğu olumsuz etkileyebilecek davranışların özendirilmemesine dikkat edilmelidir.
- Ders kitaplarına alınan metinlerde plan açısından sonuç bölümlerine yer verilmelidir.

- Türkçe ders kitabına alınacak metinlerde dil ve anlatımın öğrenci seviyesine uygun olmasına dikkat edilmelidir.
- Türkçe ders kitabına alınacak metinlerde kısaltılmış veya özetlenmiş metinlerin anlam bütünlüğünün bozulmamasına dikkat edilmelidir.
- Çocuklar için yazılmış metinlerin iletisinin bulunmasına ve iletilerin olumlu olmasına özen gösterilmelidir.

Kaynakça

Açık-Önkaş, N. ve Günay, E. (2015). Ders Kitabı İnceleme Ölçütlerine Göre Türkçe Ders Kitaplarının Karşılaştırılması. *International Journal of Languages Education and Teaching.* 3(3): 365-378. https://ijlet.com/?mod=makale_tr_ozetvemakale_id=11800 (10.01.2023)

Almerico, G. M. (2014). Building Character Through Literacy with Children's Literatüre. *Research in Higher Education Journal*. 26. https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1055322.pdf (03.06.2023).

Altuntaş-Gürsoy, İ. ve Sever, S. (2021). A Review on The Use of Figurative Language in The Poems in Turkish Course Books. *Cypriot Journal of Educational Science.* 6(4). https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1316446.pdf (29.05.2023).

Altuntaş, K. (2022). *İlkokul 4. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Görsellerin İşlevleri, Taşıdığı Gizli Müfredat Mesajlari ve Estetik Değer Kazandırma Açısından İncelenmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Anderson, T. H. (1980). How Clearly Written are Children's Textbooks? or, of Bladderworts and Alfa. *Center For The Study Of Reading.* https://eric.ed.gov/?id=ED192275 (10.05.2023)

Anglin, G. J. (1987). Effect of Pictures on Recall of Written Prose: How Durable Are Picture Effects?. *ECTJ*. 35(1): 25-30 https://link.springer.com/article/10.1007/BF02769450 (18.06.2023)

Arıcı, A. F. ve Batmaz, Ö. (2019). 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Öykülerin Çocuk Edebiyatı Estetik Ölçütleri Bakımından İncelenmesi. VI. Yıldız Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi. https://www.academia.edu/41572306/6_Sınıf_Türkçe_Ders_Kitabında_Yer_Alan_Öykülerin_Çocuk_Edebiyatı_Estetik_Ölçütleri_Bakımından_İncelenmesi (25.04.2023)

Asan, T. (2021). Kitap Kapağının İki Yüzü. *Akdeniz Sanat.* 15(28). https://dergipark.org.tr/tr/pub/akdenizsanat/issue/64314/942223 (01.03.2023)

Aslan, C. (2010). An Analysis of Turkish and French Literature Textbooks' Outer Structure and Visual Elements. *Procedia Social and Behavioral Sciences.* 2: 880-889. https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042810001606 (29.05.2023)

Aydın, İ. ve Uzun, M. (2020). Çocuk Kitaplarının Taşıması Gereken Özellikler: Cemil Kavukçu'nun Bir Öykü Yazalım Mı? ve Masal Anlatma Oyunu Adlı Eserlerine Eleştirel Bir Bakış. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi.* Ö7: 315-340. https://dergipark.org.tr/tr/pub/rumelide/issue/57221/808713 (28.03.2023)

Aytan, T., Çalıcı, M. A. ve Erdem, A. (2018). Türkçe Ders Kitaplarındaki Öyküleyici Metin Kahramanlarının Rol Model Olma Durumları Üzerine Bir Araştırma. *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi.* 3(2): 634-652. https://dergipark.org.tr/tr/pub/ibadjournal/issue/36797/435151 (29.04.2023).

Baş, B. (2015). *Türkçe Öğretimi Açısından Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Baş, B. ve İnan-Yıldız, F. (2015). 2. Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Açısından İncelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.* 11(1). https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/161103 (05.01.2023)

Baş, B. ve İnan-Yıldız, F. (2014). İlkokul Türkçe Ders Kitaplarının Resim-Metin İlişkisi Açısından Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi.* 11(28). https://dergipark.org.tr/tr/pub/mkusbed/issue/19574/208772 (07.01.2023)

Baş, B. ve Ucuzsatar, N. (2020). Okul Öncesi Çocuk Kitaplarındaki Hayvan Karakterlerin Geliştirilme Yolları Açısından İncelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi.* 9(1): 336-353. https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1025435 (03.07.2023)

Brown, M. (2020). Dwarfism on Display: Analysing The Visual Rhetorics of Book Covers on Four Children's Literature Chapter Books. *Journal of Literary & Cultural Disability Studies.* 14 (2): 203-223. https://doi.org/10.3828/jlcds.2020.1 (03.07.2023)

Brown-Wood, J. E. ve Solari, E. J. (2021). Judging Books by Covers: Exploring Antiblackness and Asian and Hispanic Children Preferences. *The Journal of Educational Research.* 114(1): 13-28 https://doi.org/10.1080/00220671.2020.1865863 (18.06.2023)

Brugeilles, C., Cromer, I., Cromer, S. ve Andreyev, Z. (2002). Male and Female Characters in Illustrated Children's Books or How Children's Literature Contributes to The Construction of Gender. *Population (English Edition).* 57(2): 237–267.

Can, F. (2021). An Examination of Reading Texts in a Journey to Turkish A1 and A2 Level Textbooks in Terms of Readability. *International Journal of Education.* 9(2): 139–149. https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1315464.pdf (21.03.2023)

Canpolat, Ö. (2019). *5. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Tema ve Konu Uygunluğunun Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). Erzincan: Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Carney, R. N. ve Levin, J. R. (2002). Pictorial Illustrations Still Improve Students' Learning From Text. *Educational Psychology Review.* 14(1): 5-26. https://link.springer.com/article/10.1023/A:1013176309260 (03.07.2023)

Cianciolo, P. J. (1988). Critical Thinking in The Study of Children's Literature in The Elementary Grades. *Center for The Learning and Teaching of Elementary Subjects.* 5. https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED303804.pdf (29.05.2023)

Coşkun, H. ve Çiftçi, Ö. (2019). Investigation of Tales in Turkish Textbooks in terms of Conveying Values. *International Journal of Progressive Education.* 15(3): 156-168. https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1219165.pdf (01.07.2023)

Çarkıt, C. ve Çohantimur, A. (2021). Examination of The 6th Grade Turkish Lesson Coursebook Texts Within The Context of The Properties of The Text. *Education Quarterly Reviews.* 4(*Special Issue 1: Primary and Secondary Education*): 280-290. https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1300645.pdf (29.05.2023).

Çıplak, G. (2022). *Ortaokul Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Açısından İncelenmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). Hatay: Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çinpolat, E. (2018). Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Öykülerdeki Kişilerin Karakter Özellikleri Üzerine Bir İnceleme. *Anadili Eğitimi Dergisi*. 6(4). https://www.anadiliegitimi.com/tr/pub/issue/39999/448580 (09.01.2023)

Danışman, T. (2019). *2018-2019 Eğitim Öğretim Yılında Okutulan Beşinci Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Metinlerin Çocuk Edebiyatının Temel İlkeleri Açısından İncelenmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). Uşak: Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Dedeoğlu-Orhun, B. (2019). *Çocuk Edebiyatında Estetik Ölçütlerin Belirlenmesi ve Bir Çocuk Edebiyatı Kitabının Estetik Ölçütler Açısından Değerlendirilmesi*. (Doktora Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Demircan, C. (2006). TÜBİTAK Çocuk Kitaplığı Dizisindeki Kitapların Dış Yapısal ve İç Yapısal Olarak İncelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2(1). https://dergipark.org.tr/tr/pub/mersinefd/issue/17390/181750 (01.03.2023)

Demiryürek, G. (2012). TRT Çocuk Dergisi'nin Yapısal Özellikler Bakımından Değerlendirilmesi. *Kastamonu Education Journal*. 20(3). https://dergipark.org.tr/en/pub/kefdergi/issue/48698/619580 (10.04.2023)

Dickinson, S., Krarup, A., LaPlante, E., Steese, L. ve Herr, M. (1950). Inadequate Bindings of Children' s Book. *American Library Association*. 44(4): 125-128 https://www.jstor.org/stable/25693375 (19.06.2023)

Dinçer, S. (2022). *Akademik Yazım ve Araştırmacılara Öneriler*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Dirican, R. ve Dağlıoğlu, H. E. (2014). 3-6 Yaş Grubu Çocuklarına Yönelik Yayımlanan Resimli Hikaye Kitaplarının Bazı Temel Değerler Açısından İncelenmesi. *Cumhuriyet International Journal of Education-CIJE*. 3(2). http://cije.cumhuriyet.edu.tr/tr/download/article-file/314207 (07.01.2023)

Doğan, Y. ve Tuğ, O. (2017). Uluslararası Sınavlarda Başarılı Ülkeler ve Türkiye'nin Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarının Tasarım Boyutu Açısından İncelenmesi. *Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*. 1(1). https://dergipark.org.tr/tr/pub/sbyy/issue/34271/377806 (05.01.2023)

Durmaz, U. (2022). *6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Metinlerin Çocuk Edebiyatı Ürünlerinin Taşıması Gereken Nitelikler Bakımından İncelenmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Ediger, M. (1994). Children's Literature in Social Studies. https://eric.ed.gov/?id=ED376486 (11.05.2023).

Erdal, K. (2018). Çocuk Kitaplarında Baskı Kalitesinin Önemi. 6. Uluslararası Matbaa Teknolojileri Sempozyumu. İstanbul https://cdn.istanbul.edu.tr/FileHandler2.ashx?f=207-220.pdf (02.03.2023)

Erkılıç, T. A. ve Can, S. (2018). Eğitim Yönetimi Ders Kitaplarının İçerik ve Fiziksel Özellikleri Açısından İncelenmesi. *Anadolu University Journal Of Education Faculty*. 2(4). https://dergipark.org.tr/en/pub/aujef (21.06.2023)

Fang, Z. (1996). Illustrations, Text, and The Child Reader. What Are Pictures in Children's Storybooks for? *Reading Horizons: A Journal of Literacy and Language Arts.* 37(2). https://scholarworks.wmich.edu/reading_horizons/vol37/iss2/3 (22.06.2023)

Fisher, C. R. (2007). Typographic Decision-Making: Children's Book Design. *Rochester Institute of Technology*. https://scholarworks.rit.edu/theses/7887 (19.06.2023)

Furner, J. M. (2018). Using Children's Literature to Teach Mathematics: An Effective Vehicle in a STEM World. *European Journal of STEM Education.* 3(3). https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1190705.pdf (04.07.2023)

Gangi, J. M. (2004). *Encountering Children's Literature: An Arts Approach.* Boston: Pearson.

Gökmen, B. (2017*). Ödüllü Çocuk Edebiyatı Yapıtlarının Çocuk Edebiyatının Temel Öğeleri Bakımından İncelenmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Gönen, M., Karakuş, H., Uysal H., Kehci, A., Ulutaş, Z. ve Kahve, Ö. (2016). Resimli Çocuk Kitaplarının İçerik ve Resimleme Özelliklerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.* 31(4). http://www.efdergi.hacettepe.edu.tr/upload/files/3301gonenresimli-cocuk-kitaplari.pdf (06.01.2023)

Gönen, M., Katrancı, M., Uygun, M. ve Uçuş, Ş. (2011). İlköğretim Birinci Kademe Öğrencilerine Yönelik Çocuk Kitaplarının, İçerik, Resimleme ve Fiziksel Özellikleri Açısından İncelenmesi *Eğitim ve Bilim.* 36(160). http://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/773 (09.01.2023)

Gönen, M., Uygun, M., Erdoğan, Ö. ve Katrancı, M. (2012). Resimli Çocuk Kitaplarının Fiziksel, İçerik ve Resimleme Özellikleri Açısından İncelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi.* 42(196). https://dergipark.org.tr/tr/pub/milliegitim/issue/36171/406685 (06.01.2023)

Gülden, B. ve Kaplan, K. (2019). Intangible Cultural Heritage Elements in The Visuals of The 6th Grade Turkish Textbook. *Journal Of Language and Linguistic Studies*. 15(1): 291-306. https://dergipark.org.tr/en/pub/jlls/issue/44321/547742 (29.05.2023).

Güleç, H. ve Gönen, M. (1997). 1974-1993 Yılları Arasında Türkçe Basılmış Olan Resimli Öykü Kitaplarının Resimlendirilme ve Fiziksel Özellikleri Yönünden İncelenmesi. *Türk Kütüphaneciliği*. 11(1): 42-53. http://www.tk.org.tr/index.php/TK/article/view/977/968 (02.03.2023)

Gülersoy, A. E. (2013). İdeal Ders Kitabı Arayışında Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarının Bazı Özellikler Açısından İncelenmesi. *International Journal of New Trends in Arts, Sports ve Science Education (IJTASE)*. 2(1). http://www.ijtase.net/index.php/ijtase/article/view/313 (02.03.2023)

Güzel-Candan, D. ve Ergen G. (2014). 3. Sınıf Hayat Bilgisi Ders Kitaplarının Temel Evrensel Değerleri İçermesi Bakımından İncelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 7(1). https://dergipark.org.tr/tr/pub/usaksosbil/issue/21639/232578 (06.01.2023)

Hladíková, H. (2014). Children's Book Illustrations: Visual Language of Picture Books. *CRIS-Bulletin of The Centre for Research and Interdisciplinary Study*. 1: 19– 31.http://archive.sciendo.com/CRIS/cris.2014.2014.issue-1/cris-2014-0002/cris-2014-0002.pdf (19.06.2023)

Hughes, L. E. ve Wilkins, A. J. (2002). Reading at a Distance: Implications for The Design of Text in Children's Big Books. *British Journal of Educational Psychology*. 72: 213-226.https://bpspsychub.onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1348/000709902158856 (18.06.2023)

İbrokhimovich, F. J. ve Furqatjon-qizi, A. M. (2022). The Importance of Mother Tongue and Children's Literature in Primary School. *Eurasian Journal of Learning and Academic Teaching*. 5. https://www.geniusjournals.org/index.php/ejlat/article/view/556 (21.06.2023)

İnan-Yıldız, F. (2015). *İlkokul 2. Sınıf Türkçe Ders Kitabının Resim-Metin İlişkisi Açısından Değerlendirilmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Karanikolaou, T. (2023). Gender Representations in Greek Children's Literature: Activities of Male and Female Characters. *Proceedings of the 6th International Conference on Gender Research.* 6(1). https://doi.org/10.34190/icgr.6.1.1073 (30.05.2023).

Karasar, N. (2007). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Karataş, E. (2014). Çocuk Edebiyatında "Karakter" Kavramı. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi.* 33. https://dergipark.org.tr/en/pub/musbed/issue/23267/248351 (25.03.2023)

Karatay, H. (2014). Çocuk Edebiyatı Metinlerinde Bulunması Gereken Özellikler. Kuramdan Uygulamaya Çocuk Edebiyatı (81-129). Ankara: Grafiker Yayınları.

Kaya, M. ve Çiftçi, Ö. (2020). Teachers and Students' Evaluation of Listening Texts in Turkish Textbooks. *International Journal of Education ve Literacy Studies.* 8(1). https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1246639.pdf (29.05.2023).

Kaya-Torun, E. (2020). *Ortaokul 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Resimlerin Metinlerle Uyum Düzeyinin İncelenmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). Tokat: Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Kayırmaz-Yavuz, Ö. (2019). *Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Metin Türlerinin 2018 Türkçe Öğretim Programına Uygunluğunun İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Kütahya: Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Ketenalp, B. (2020). *İlkokul 1-4. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Metinlerin Değerler İletimi Açısından İncelenmesi (Bingöl İli Örneği).* (Yüksek lisans Tezi). Diyarbakır: Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Kuzu, A. (2013). Veri Toplama Yöntem ve Araçları. Bilimsel Araştırma Yöntemleri (93-115). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Web-Ofset.

Küçükçopur, F., Yolcu, A ve Fırat, H. (2022). Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Metinler Üzerine Türkçe Öğretim Programında Belirtilen Özellikler Açısından Bir Değerlendirme. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi.* https://asosjournal.com/?mod=makale_tr_ozetvemakale_id=54216 (05.01.2023)

Maden, A. (2020). İlkokul Türkçe Ders Kitaplarının Söz Varlığını Zenginleştirme Açısından İncelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*. 19(76). https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1027414 (10.01.2023)

Mahasneh, A. A. ve Abdelal, R. (2022). Resemiotization of Illustrations in Children's Picture Books Between English and Arabic. *SAGE Open*. 12(2). https://doi.org/10.1177/21582440221093364 (03.07.2023)

Mallan, K. (2017). Children's Literature in Education. *Oxford Research Encyclopedia of Education.* https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190264093.013.157 (03.07.2023)

Mayer, D. A. (1995). How Can We Best Use Chidren's Literatüre in Teaching Science Concepts? *Science and Children.* 32(6): 16-19. https://eric.ed.gov/?id=EJ676681 (04.06.2023).

MEB (2022). Ders Kitapları Teknik Şartnamesi. https://dhgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2022_05/23134846_teknik_sartname.pdf (31.03.2023)

MEB (2022). Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı Taslak Ders Kitabı ve Eğitim Araçları ile Bunlara Ait Elektronik İçeriklerin İncelenmesinde Değerlendirmeye Esas Olacak Kriterler ve Açıklamaları. https://kitapinceleme.meb.gov.tr/De%C4%9Ferlendirmeye%20Esas%20Olacak%20Kriterler%20ve%20A%C3%A7%C4%B1klamalar%C4%B1.pdf (23.01.2023)

MEB (2021). Milli Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliği. https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/10/20211014-1.htm (09.01.2023)

MEB (2019). Türkçe Dersi Öğretim Programı. http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/20195716392253-02-T%C3%BCrk%C3%A7e%20%C3%96%C4%9Fretim%20Program%C4%B1%202019.pdf (21.01.2023)

MEB (2013). Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Çocuk Edebiyatına Giriş. http://megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/%C3%87ocuk%20Edebiyat%C4%B1na%20Giri%C5%9F.pdf (10.04.2023)

MEB (2011). Matbaa Forma Montajı. 213GIM174 http://www.megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/Forma%20Montaj%C4%B1%201.pdf (10.03.2023)

Menegazzi, D. E. ve Debus, E. S. D. (2018). Children's Literature Design: A Research of Contemporary Picture Books. *Calidoscópio.* 16(2): 273-285. doi: 10.4013/cld.2018.162.09 (01.06.2023)

Merdane, F. (2019). *İlkokul 2. Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Metinlerin Çocuk Edebiyatı Metinlerinin Nitelikleri Açısından İncelenmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Mirzaoğlu, V. (2017). *Ortaokul 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Metinlerin Çocuk Edebiyatı Bağlamında İncelenmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). Siirt: Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Nas, M. H. (2021). *Sekizinci Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Öğrencilerin Seviyelerine Uygunluğu Açısından Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). Siirt: Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Oğuzkan, F. (2013). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Özbay, M. ve Çeçen, M. A. (2012). Türkçe Ders Kitaplarında (6-8. Sınıflar) Yer Alan Metinlerin Tür ve Tema Açısından İncelenmesi. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi.* 1(1). https://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423875352.pdf (10.01.2023)

Özdemir, E. N. (2022). *İlkokul Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Görsel ve Dilsel Metinlerin Çocuğa Görelik İlkeleri Bağlamında İncelenmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). Amasya: Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Patton. M. Q. (2002). Qualitative Research and Evaluation Methods. Thousand Oaks, CA: Sage Publications. Çev. Suat Çelik ve Faik Özgür Karataş (2018). Nitel Analizin Kalitesinin ve İnanılırlığının Artırılması. Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri (541-590). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Pilav, S. (2016). A Study on The Aesthetic Value of Texts in Turkish Language Textbooks. *Journal of Education and Training Studies.* 4(12). https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1120217.pdf (29.05.2023)

Sabitova, A., Salimova, D. ve Ibragimova, E. (2018). Motivated and Unmotivated Violations From The Norm in Children's Books in Organizing Extracurricular Reading. *Journal of Social Studies Education Research.* 9(2): 306-316 https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/496774 (03.07.2023)

Sağlıyan, A. (2022). *İlkokul Türkçe Ders Kitabında Bulunan Hikaye Edici Metinlerin İncelenmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). Elazığ: Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Sallabaş, M. E. (2013). Analysis of Narrative Texts in Secondary School Textbooks in Terms of Values Education. *Educational Research and Reviews.* 8(8): 361-366. https://academicjournals.org/journal/ERR/article-full-text-pdf/EB532AE5472 (29.05.2023).

Sarıçan, E. (2012). *İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Ders Kitaplarındaki Edebî Metinlerin Çocuk Edebiyatı Kriterlerine Uygunluğu.* (Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Sarikaya, B. ve Aydeniz, S. (2021). Çocuk Gerçekliği ve Çocuğa Görelik. Çocuk Edebiyatı (79-97). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Simpson, A. ve Cremin, T. M. (2022). Responsible Reading: Children's Literature and Social Justice. *Education Sciences.* 12(4). https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1353554.pdf (05.06.2023)

Smith-D'Arezzo, W. M. (2003). Diversity in Children's Literature: Not Just a Black and White Issue. *Children's Literature in Education.* 34: 75-94. https://link.springer.com/article/10.1023/A:1022511917336 (03.06.2023).

Sönmez, M. (2021). *İlköğretim 3. ve 4. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Kavramlar.* (Yüksek Lisans Tezi). Bursa: Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Strouse, G. A., Nyhout, A. ve Ganea, P. A (2018). The Role of Book Features in Young Children's Transfer of Information from Picture Books to Real-World Contexts. *Frontiers in Psychology.* 9. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.00050 (03.07.2023)

Sulak, S. E. ve Pilten, G. (2010). Evaluation of The Structures of The Texts Taking Place in The Textbook Turkish, Grades 1–5, for Primary Schools According to Their Sorts. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*. 9: 659-662. https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042810023189 (29.05.2023).

Şafak, M. A. (2019). *Ortaokul 5, 6, 7 ve 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Metin Türlerinin İncelenmesi ve Değerlendirilmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). Muğla: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Şahin, A. (2019). Personal and Social Values in Primary Grade Children's Books. *Participatory Educational Research.* 6(1). https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1226851.pdf (29.05.2023).

Şahin, M. (2012). Ders Kitaplarının Mesaj Tasarımı İlkeleri Açısından Değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*. 13(3). https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefad/issue/59486/854938 (29.01.2023)

Şen, E. (2020). A Review on The Activities and Questions Related to Text Type and Structure in The Secondary School Turkish Textbooks. *Elementary Education Online.* 19(2): 580-594. https://dergipark.org.tr/en/pub/ilkonline/article/690004 (29.05.2023).

Şimşek, T. ve Yakar, Y. M (2014). Çocuk ve Edebiyat. Kuramdan Uygulamaya Çocuk Edebiyatı (13-44). Ankara: Grafiker Yayınları.

TDK (2023). Türk Dil Kurumu Yayınları. https://sozluk.gov.tr (22.01.2023)

Tekin, A ve Büyükikiz, K. K. (2019). Aytül Akal'ın Çocuk Kitaplarının Eğitsel İletiler Açısından İncelenmesi Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları. 7(2). https://dergipark.org.tr/tr/pub/oyea/issue/52023/662748 (29.01.2023)

Tekin, E. (2017). *Süleyman Bulut'un Çocuk Kitaplarının Çocuk Edebiyatının Temel İlkeleri Açısından İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tekşan, K., Süğümlü, Ü. ve Çinpolat, E. (2020). Readability of Turkish Tales. *Journal Of Language and Linguistic Studies.* 16(2): 978-992. https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1173679 (21.05.2023)

Temizyürek, F. ve Delican B. (2016). İlkokul Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Metinlerin Tür ve Tema Açısından İncelenmesi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.* 5(3). https://dergipark.org.tr/tr/pub/buefad/issue/24921/263089 (29.01.2023)

Temizyürek, F., Şahbaz, N. K. ve Gürel, Z. (2016). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Pegem Akademi

Thomas, E. E. (2016). Stories Still Matter: Rethinking The Role of Diverse Children's Literature Today. *Language Arts.* 94(2): 112-119. https://www.proquest.com/openview/2512d37d55673f059b150f5a5ecbe17f/1?pq-origsite=scholar cbl=41436 (04.06.2023).

Türkben, T. (2019). Türkçe Ders Kitaplarındaki Metin Resimlerinin İncelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.* 20(2). https://dergipark.org.tr/tr/pub/inuefd/issue/45461/547841. (06.01.2023)

Türkben, T. (2019). Readability Characteristics of Texts in Middle School Turkish Textbooks. *Educational Policy Analysis and Strategic Research.* 14(3). https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1232181.pdf (29.05.2023)

Türkben, T. (2018). Ortaokul Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Tür ve Tema Açısından İncelenmesi. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 11(3). https://dergipark.org.tr/tr/pub/hititsosbil/issue/39369/419925 (27.02.2023)

Tyra, C. (2012). Bringing Books to Life: Teaching Character Education Through Children's Literature. *Rising Tide.* 5: 1-10. https://knilt.arcc.albany.edu/images/f/fe/Tyra.pdf (03.07.2023)

Weih, T. G. (2015). How to Select Books for Teaching to Children: Taking a Critical Look at Books Through a Pedagogical Lens. https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED554313.pdf (04.06.2023)

White, M. (1997). Best Children's Picture Books from Abroad: Valuing Other Cultures. https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED412962.pdf (29.05.2023)

Yalçın, A. ve Aytaş, G. (2005). *Çocuk Edebiyatı.* Ankara: Akçağ Yayınları.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldırır-Kaldırım, A. (2019). *Ortaokul Türkçe Ders Kitaplarındaki Edebi Metinlerin Çocuk Edebiyatı Ölçütlerine Göre Değerlendirilmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Yıldız, D., Altun, K., Ceran, D., Dağ, A. ve Özgül, E. (2019). Ortaokul Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinler Üzerine Bir İnceleme *International Journal of Languages' Education and Teaching.* 7(4). https://www.researchgate.net/publication/338151008_Ortaokul_Turkce_Ders_Kitaplarindaki_Metinler_Uzerine_Bir_Inceleme (10.01.2023)

Yılmaz, M. ve Korkmaz, C. (2017). 1-5. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin İçerik Açısından Değerlendirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 14(38): 111-130 https://dergipark.org.tr/tr/pub/mkusbed/issue/30676/291993 (29.04.2023)

Yılmaz, O. (2016). A Phenomenological Study on Turkish Language Teachers' Views on Characters in Children's Books. *Journal of Education and Training Studies.* 4(3): 194-201. https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1092489.pdf (29.05.2023)

Yoon, B. (2022). How Does Children's Literature Portray Global Perspectives?. *Journal of Global Education and Research.* 6(2): 206-222. https://www.doi.org/10.5038/2577-509X.6.2.1090 (05.06.2023)

Yurt, G ve Arslan, M. (2014). 7. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarının Şekil-İçerik-Metin Yönünden İncelenmesi: Zambak ve Pasifik Yayınları Örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*. (31). https://dergipark.org.tr/tr/pub/sufesosbil/issue/11406/136185 (02.03.2023)

Yücelşen, N. (2014). *Ortaokul Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan "Düzenlenmiş" ve "Kısaltılmış" Yazınsal Metinlerin Değerlendirilmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: İstanbul Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Zabihi, R. ve Pordel, M. (2011). An Investigation of Critical Reading in Reading Textbooks: A Qualitative Analysis. *International Education Studies.* 4(3): 80-87. https://eric.ed.gov/?id=EJ1066522 (29.05.2023)

EKLER

Ek 1: Çocuk Edebiyatı Ölçütleri Kontrol Listesi

Çocuk Edebiyatı İçerik Özellikleri Kontrol Listesi

Metnin Adı:			
İçerik Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Tema			
Konu			
Temel Kavramlar ve Değerler			
Kahramanlar ve Karakterler			
Plan			
Dil ve Anlatım			
İleti			

Çocuk Edebiyatı Biçim Özellikleri Kontrol Listesi

Metnin Adı:			
Biçim Özellikleri Açısından Ölçütler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Kitabın boyutu			
Cilt			
Kağıt			
Kapak			
Harfler			
Sayfa Düzeni			
Resimler			

Ek 2: Etik Kurul Kararı

Evrak Tarih ve Sayısı: 03.02.2023-E.482201

T.C.
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu

Sayı : E--050.01.04-482201 03.02.2023
Konu : Meral GÖZÜKÜÇÜK-Etik Kurul Başvurunuz-Hk-

Sayın Dr. Öğr. Üyesi Meral GÖZÜKÜÇÜK

İlgi : 09.01.2023 tarihli ve 469377 sayılı yazı.

MCBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı Yükseklisans öğrencisi Ayşe YUMUŞAK'ın " İlkokul 2. Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Metinlerin Çocuk Edebiyatı Ölçütlerine Göre İncelenmesi" adlı başvurunuz kurulumuzun 31.01.2023 tarih ve 2023/01 sayılı toplantısında görüşülmüş olup, tez çalışmasının etik yönden uygunluğuna karar verilmiştir.

Kurulumuzda alınan karar ekte gönderilmektedir.

Bilgilerini rica ederim.

Prof. Dr. Ramazan GÖKBUNAR
Kurul Başkanı

Ek: 5-Nolu Karar (1 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır
Doğrulama Kodu :B54Z53J20Y Pin Kodu :03872 Belge Takip Adresi : https://turkiye.gov.tr/ebd?eK=4949&eD=B54Z53J20Y&eS=482201
Adres: Şehit Prof. Dr. İlhan Varank Yerleşkesi 45140 - Yunusemre/Manisa
Telefon:(0 236) 201 0000 Faks:(0 236) 2372442
Elektronik Ağ:http://www.cbu.edu.tr
Kep Adresi:celalbayarunv.rektorluk@hs03.kep.tr
Bilgi için: Bülent Tekerek
Unvanı: Şef
Telefon No: 2362010095